Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

5-6

NR. 5-6 (218-219) • ANUL XXIII • Mai-Iunie 2019

apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

12 aprilie 2019 - Deschiderea Galeriei DADA: Michael Ilk, Margaret Montagne, Cristinel Popa, Principele Radu al României

(pag. 18)

Eveniment editorial de excepție !

(pag. 22, 31)

Mure de pădure

de Cezar Ivănescu

Sunt mure coapte ele sunt, sunt mure de pădure
Ca noi însingurate crunt, fără de rost singure,
Sunt mure coapte ele sunt și-o să le bată bruma
Ca noi însingurate crunt, fără de rost de-acuma,
Sunt mure coapte ele sunt și-o să le bată bruma
Ca noi însingurate crunt fără de rost de-acuma !

Sunt mure coapte ele sunt, sunt mure de pădure,
Rogu-te, Doamnă, roagă-te de mână-ți să se-ndure
Și culegând la ruga ta și ruga mea să fure
Ca de pe cruce-un răstignit câte un rug de mure,
Și culegând la ruga ta și ruga mea să fure
Ca de pe cruce-un răstignit
Câte un rug de mure !

Sunt mure coapte ele sunt, sunt mure de pădure,
Rogu-te, Doamnă, roagă-te de gura-ți să se-ndure
Și să le-asemuie-n cuvânt trupșorul ce se frânge
Cu purpura imperia și perlele de sânge,
Și să le-asemuie-n cuvânt trupșorul ce se frânge
Cu purpura imperia și perlele de sânge !
Doamne de ce m-ai prigonit ?

Am citit despre...

Scriitori, în viziuni grafice (IV)

Florentin POPESCU

În anul 2011 Editura Institutului Cultural Român scotea de sub tipar un foarte frumos, elegant și valoros album intitulat *Silvan Portretistul*. Volumul era îngrijit (cu tot aparatul critic necesar: Introducere, cronologie și selecția lucrărilor) de Adrian-Silvan Ionescu, foarte cunoscut profesor de artă, critic și publicist – nimeni altul decât fiul celui care forma, dacă putem zice așa, „subiectul” volumului.

Fără îndoială, unul dintre cei mai mari graficieni români de la cumpăna anilor 2000, Silvan Ionescu a fost o prezență constantă și puternică în cultura timpului în care a trăit și a creat. Fiu al inginerului Dumitru Ionescu și al Teodorei din Dobrun (Romanați, azi jud. Olt), el s-a născut la 30 iulie 1909 și a murit la 7 septembrie 1999, la vârsta de 90 de ani.

Silvan Ionescu (cu prenumele primit la botez fiindcă a venit pe lume în ziua de Sf. Silvan, iar practica atribuirii de nume copiilor după cel al unui sfânt din calendar, fie din ziua respectivă, fie din una apropiată era răspândită atunci în lumea rurală; uneori se mai păstrează și azi) a făcut o carieră strălucită în artele plastice, iar albumul amintit mai sus consemnează numeroasele realizări ale lui (expoziții, grafică de carte, fel de fel de alte manifestări artistice) – ceea ce i-a asigurat un loc de frunte printre creatorii de frumos din România, celebritatea sa fiind recunoscută ca atare și peste hotare.

Grupate în patru mari categorii (Literați, Lumea teatrului, Muzicieni, Artiști plastici, cărora li se adaugă și o anexă – *Silvan văzut de alții* și o biografie), reproducerile, atent și bine selectate de îngrijitorul ediției, demonstrează, dacă mai era nevoie, nu numai calitățile de artist excepțional ale lui Silvan, ci și faptul că și-a trăit întreaga viață fiind permanent implicat în lumea culturală, creionul (în cazul desenelor), penelul (în cazul acuarelelor, guașelor ș.a.), celelalte „unelte” fiindu-i tovarăși nelipsiți în întreaga existență, desfășurată, cum am spus, în conclavul creatorilor și nu numai al lor.

(continuare în pag. 2)

Titus Vîjeu
Gânduri la o fotografie: “Reconstituirea”, regia Lucian Pintilie pag. 7

Gl. Bg.(r) Gheorghe Dragomir
Europa sub asediu ? pag. 16

George Apostoiu
Cu Marin Preda despre violență, război și despre istorie pag. 10

Ioana Ruxandra Fruntelată
Etno-log: Hai la târg la Bolintin ! pag. 24

circumscrieri

Damascul elitelor

Alexandru Cazacu

Dintotdeauna societatea a premiat performanța, iar această recunoaștere a dus, implicit, la o scară a valorilor specifică fiecărei comunități. Pe una din treptele superioare ale acesteia se află ceea ce generic numim elita. S-a scris și vorbit enorm despre elite și rolul lor crucial în progresul și evoluția grupului din care provin și se manifestă. Universitarii, cercetătorii, bancherii, oamenii de afaceri, jurnaliștii lideri de opinie, clerul superior, medicii și oamenii politici, cam aceștia sunt, în mare, acceptați a fi parte a acestui corp.

Puțini acceptă în spațiul nostru că din cadrul elitelor fac parte și cei care, lipsiți fiind de certificarea dată de o diplomă sau de o funcție, își fac treaba bine, sau cât pot de bine în mediul sau chiar în pofida mediului existent. Există oameni foarte pricepuți într-un domeniu care, din diverse motive, nu au dobândit diplome, titluri ori medalii care să le confere acces la o zonă superioară de decizie sau organizare.

Fără a cădea într-o posibilă capcană și, mai ales, fără a generaliza, este totuși greu să nu observăm diferența între omul care își face treaba onest, cu demnitate și resposabil și unii membri ai elitor: universitari promovând „pe puncte" (uneori chiar prin plagiat), unii cercetători care produc doar tone de hârtie, unii bancheri care finanțează doar băncile, unii medici care condiționează actul medical, unii jurnaliști și lideri de opinie „imparțiali" doar cu o parte a baricadei, anumiți prosperi oameni „de afaceri" care lucrează doar cu instituții statale. Fără a mai vorbi de instituțiile militare sau polițienești unde, pentru destui, numai avantajele oferite au provocat „chemarea" interioară „pentru patrie". Mai ales că toată această „elită" este stipendiată de la stat. Reformarea sau reinventarea acestor elite ar trebui să preocupe societatea mai mult decât oricând. Se cunoaște proverbul cu privire la războiul pe care îl câștigă generalii, nu soldații. Așa este și așa va fi. Dar ce se întâmplă atunci când „generalul" (patriot prin jurământ) preferă să fugă (să dezerteze) din fața inamicului sau să pactizeze (să trădeze) cu acesta, luându-și însă în prealabil solda consistentă și plasându-și odraslele în zone mai confortabile și ferite ale lumii occidentale ? Cam asta este imaginea unei părți a elitei de azi.

Două personalități literare, prin destinul și opera lor, avertizează indirect asupra lipsei de responsabilitate socială și mai ales umană a celor mai reprezentativi dintre noi

Poetul **Radu Gyr** (1905-1975) a fost în perioada interbelică unul dintre poeții talentați, dar receptați modest de marea critică (pe bună dreptate), în ciuda unor premii literare primite. Beneficiază de funcții și poziții sociale, fiind adept al mișcării politice de extremă dreaptă care a contribuit mult la obținerea de către Gyr a unei catedre universitare și chiar a unei direcțiuni a teatrelor, poetul fiind unul dintre autorii imnurilor acelui partid politic. Sincer convins de ideile doctrinei legionare, urmează un traseu dramatic al existenței, fiind încarcerat, atât de regimul carlist cât și de cel comunist, aproape douăzeci de ani, cu puține întreruperi, la care se adaugă și o trimitere pe front în linia întâi. Adevărata și imensa notoritate o află însă pe durata ultimei sale perioade din închisoare grație versurilor cu profund substrat religios, precum și unui cunoscut poem dedicat țăranilor. Radu Gyr se reinventează după gratii pe când se afla în cea mai umilă postură a sa și, în plus, poeziile îi sunt o adevărată hrană spirituală pentru ceilalți deținuți, devenind poetul oficial al sinistrului sistem carceral comunist.

Ne vom întoarce într-o zi/ Ne vom întoarce neapărat/ Vor fi apusuri aurii/ Cum au mai fost când am plecat/ .../ Cei vechi ne-om strecura tiptil/ în toate dragostele noi/ și-n cântecul pe care și-l/ Vor spune alții după noi/ Și-n lacrimi ori în mângâieri/ Tot noi vom curge, zi de zi/ în tot ce mâine ca și ieri/ Va sângera sau va iubi. (*Ne vom întoarce într-o zi*)

Spre deosebire de „poetul închisorilor", scriitorul **Geo Bogza** (1908-1993), cu un traseu literar oscilant, are de la începutul activității opțiuni politice de stânga, sfârșite prin îmbrățișarea totală a comunismului (chiar dacă pentru o scurtă perioadă, căci din cauza poeziei sale este ținut în afara lumii literare). Iar recompensele nu întârzie să apară: premii, prezență în manuale școlare, decorații și în cele din urmă primirea în Academie. Lirica sa de început este una racordată la mișcarea de avangardă și stârnește mari scandaluri (poetul executând din această cauză o pedeapsă privativă de libertate). Privite astăzi aceste versuri (din *Jurnal de sex* și *Poemul invectivă*) dau măsura unui extrem de talentat poet ce anticipează lirica anilor două mii unde, din punct de vedere al „sexualismului poetic" puține lucruri în plus față de cele rostite de Bogza s-au mai spus.

După accederea la putere a regimului comunist urmează un conformism interesat și apoi, către ultima parte a vieții, o autentică poezie reflexivă și o implicare discretă, dar importantă, în viață culturală a vremii spijinind valorile autentice, încercând parcă să-și răscumpere compromisul de care a fost capabil. Parțial reușește.

Laud mestecenii cum au lăudat alții îngerii Domnului/ La care visau și de multe ori s-au arătat/ Vânturi tari bătură și l-au risipit/ Poate nici n-au fost și numai li s-a părut.../ Albi incoruptibili, îngerii mei vegetali/ Presărați pe culmi, transformă munții în uriașe biserici/ Diavolii mult i-ar ispiti dar nu pot/ Slavă Domnului Savaot. (*Mestecenii*)

Două voci lirice care s-au reinventat, una în condiții extreme ale existenței, alta beneficiind cam de tot ce se putea la acel moment. Pe Radu Gyr și pe Geo Bogza, aflați la poluri opuse ideologic, îi aseamănă acest drum al Damascului, al renașterii și schimbării în bine, cât au putut și cum au putut. Ei rămân exemple asupra cărora elitele actuale merită să mediteze și apoi să procedeze în consecință.

pretexte

Lăsați poezia să vorbească !

Gabriel Dragnea

Să ne imaginăm tot angrenajul literar din România ca fiind o casă cu mai multe etaje. Aici, în acest imobil trăiesc împreună, cu bune, dar și cu frustrări, nemulțumiri reale, scriitori, poeți, critici literari, editori, graficieni, fiecare cu talentul lui, cu propriile opinii și experiențe socio-culturale. După cele observate în timp, după activitatea desfășurată aici, după gradul de experiență al celor care scriu am identificat o serie de, să le zicem ligi, așa, ca în fotbal: **liga debutanților**, **a promisiunilor** (*scriitori care merită ținuți sub observație datorită textelor bune, care atrag atenția*), **liga confirmaților** (membrii USR, *scriitori care au confirmat în timp prin volume apreciate de critică și cititori*), **liga popularilor** (*autori foarte cunoscuți, prezenți în majoritatea publicațiilor culturale sau invitați la diverse evenimente literare*) și **liga vedetelor** (*autori care pot fi văzuți doar la anumite evenimente literare publice, în emisiuni culturale tv sau radiofonice*).

La parter, imediat cum se intră în această clădire „cu pretenții" întâlnim *sectorul debutanților*. Este locul cel mai aglomerat din toată casa. Imaginați-vă un mușuroi cu furnici mari, bătrâne (hotărâte să ocupe un loc în liga confirmaților doar pentru beneficiile oferite de acest statut), tineri cu dinții strânși, ambițioși, furnicuțe fascinate de ideea de a fi autoarele unor cărți prezente în librărie, visând la o oarecare faimă, respect, să ofere autografe colegilor de școală (mai târziu autori de best-seller-uri), furnicuțe care ar face orice și scrie oricum numai să câștige un premiu național care să le propulseze în pagini întregi ale unor reviste cu tradiție și furnici liniștite care își văd de scris considerându-l o chemare, acel ceva la care nu pot renunța indiferent de numărul barierelor sau nedreptăților cu care sunt lovite. Tot aici, la parter sunt cele mai multe încăperi, birouri ale zecilor de reviste și edituri care încearcă tot felul de strategii de marketing, caută să atragă cât mai mulți creatori, indiferent de vocea interioară, de glasul care dorește să fie auzit, srl-uri diverse care rezervă loc atât celor cu potențial literar, cât și acelora în fața cărora hârtia oftează, tace și acceptă cu neputință tot ceea ce nu se poate spune nici măcar duhovnicilor.

Până aici, toate bune ! Atmosfera de la parter reflectă cu adevărat ideea de democrație, libertatea de exprimare, de a încerca acel ceva care ar putea fi o reușită, o satisfacție, bucuria care te îndeamnă să mergi mai departe. Adevăratele încercări care pun sângele în mișcare și nervii în competiție abia acum își fac apariția. Dacă ești de bună credință și principiile sunt cele care îți dictează pașii pe scări, cu cât încerci să treci la un nivel superior, cu atât obstacolele se înmulțesc, invidiile și orgoliile nemăsurate devin umbre care pândesc la orice colț, iar frustrările devin arme care te amenință să renunți. Alții, destul de mulți, au propriile lor socoteli, își gestionează altfel bunul simț și demnitatea, vectorii de reușită fiind compromisul, derapajul moral în contextul unor conjuncturi dubioase și jocuri de culise premeditate. În timp ce voi, autori demni, vă asumați conștient pasul pe scări, plin de provocări spre nivelul următor, alții argumentând zgomotos pe marginea „valorii lor certe", iau liftul. Sacrificii se fac de ambele părți, dar gustul reușitei reale îl simte doar acela care se zbate să fie altfel, care nu vrea să fie o altă linie trasată haotic pe harta creației. Gustul fiecărei victorii sau înfrângeri sincere îl va simți acela care este conștient că în lumea plină de linii el este curba care face diferența. Sus, la ultimul etaj, sunt birourile conducerii. Aici sunt cei care, în lipsa ferestrelor, nu pot și nici nu vor să privească în jos, să participe la trierea și identificarea acelor voci din ligile inferioare care merită să fie auzite în această mare paradă a gândurilor și sentimentelor lumii.

Chiar dacă uneori, pe nedrept, nu sunteți vizibili în pagini de revistă, nu vi se recunosc anumite reușite literare, bucurați-vă că existați între parantezele acestui har care v-a ales să faceți poezie ! În această matematică a necunoscutelor, a oportunităților, a dilemelor, a concesiilor, voi, cei care ați primit cu adevărat harul, bucurați-vă că faceți parte din ecuația poeziei fără să așteptați confirmări și glorii de-o clipă. Iar voi, cei care priviți în gol, de acolo de sus, anesteziați de nepăsare și orbiți de interese personale, voi, cei care mențineți vie caracatița nedreptăților care sugrumă glasuri vii și anulează zborurile unor aripi tinere, luați o pauză și lăsați poezia să vorbească !

Am citit despre...

Scriitori, în viziuni grafice (IV)

(urmare din pag. 1)

Expresivitatea fiecărui portret, tușa subțire sau groasă, după caz, din fiecare portret în parte lasă să se vadă că în spatele operei respective a stat un artist care a știut să observe, să sesizeze trăsăturile proprii ale fiecărui „personaj", așa încât ele, portretele, luate în ansamblu, alcătuiesc astăzi o foarte interesantă și originală pinacotecă. Niciun portret nu seamănă cu altul și nici cu ale altor desenatori sau pictori.

Așa cum se cuvine și îi este necesar unui artist de această talie, Silvan era prezent pretutindeni, la cafenea, la spectacole, la evenimente literare și artistice, adică acolo unde se putea inspira și de unde își lua, din mers, modelele după care mai apoi lucra în atelierul lui de acasă. Îmi amintesc că l-am întâlnit, după 1990, într-o sală de teatru din București. Am schimbat doar câteva cuvinte de convenienţă, dar a fost suficient să-și arate nemulțumirea față de felul în care începea să fie privită arta de către oficialități, după evenimentele din decembrie 1989. Și nu încape îndoială că avea perfectă dreptate.

Înainte de a ne opri asupra unor portrete din secțiunea rezervată în album scriitorilor – în care Silvan a excelat, iată ce mărturisea artistul la 28 martie 1998: «Personal am considerat că nu are rost să „fotografiez" prin linie chipul unui personaj, al unui model, care seamănă cu realitatea – gen numit „portret" – sau, în unele cazuri, să exagerez nasul, sau ochii, sau gura, numind în felul acesta caricatura. Avem portrete prin cuvinte, prin propoziții și fraze, în literatură – cu alte cuvinte, o descriere. Eu am încercat această descriere să o fac prin linii. Dar ce faci cu psihologia modelului ? Nu trebuie să arăți și impresiile pe care ți le lasă opera, creația lui ?

Am considerat că doi autori cu opere complet diferite nu trebuie desenați cu aceeași linie, ci trebuie să le arăți chipul astfel ca privitorul acelui chip să simtă ceva din impresia ce i-o lasă lectura operei acestuia. Am căutat să nu neglijez caracteristica psihologică și impresia pe care o lasă literatura respectivului desenat, să marchez personalitatea prin prezentare analitică. Ce este rău iese la suprafață mai devreme sau mai târziu». Cum a realizat toate acestea Silvan rămâne să vedem în numărul viitor al revistei.

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată

O casă pentru memorie și poezie

Profesorul Ion Dodu Bălan, un ardelean de viță veche țărănească din Vaidei – Hunedoara, de lângă Orăștia regală dacică, a fost profesorul și prietenul meu. În urmă cu un an, el a plecat departe, dar ne-a lăsat cărțile lui, spiritul lui viu de universitar crescut de Tudor Vianu și așezat sub semnul marilor poeți ardeleni Octavian Goga și Aron Cotruș.

De ce așez aici, în revista sudului meu de inimă, textul pe care l-am scris pentru editarea unui volum postum al lui I.D. Bălan ? Simplu, pentru că scriitorul ardelean devenise, prin șederea în București și slujirea marii Universități bucureștene, un sudist „de-al nost".

Greu mi-a fost în anul din urmă să mă obișnuiesc cu ideea că prietenul meu bun, domnul profesor Ion Dodu Bălan, a plecat în lumea de dincolo. Îi simt încă prezența vie și iscoditoare pe străzile cartierului bucureștean unde locuiesc și eu, în parcul de la Grădina Icoanei, în Piața Gemeni, în cărțile sale pe care mi le-a dăruit, în discuțiile cu oamenii apropiați ori cu doamna sa atât de iubită, profesoara Elena Bălan.

Grație soției sale, cărțile profesorului continuă să apară. Iată, se pregătește o antologie de poezie numită, probabil, *Cutremur de suflet*, menită să completeze imaginea magistrului cărturar, istoric literar, critic literar, memorialist, omul care a făcut parte din ceea ce eu am numit „triunghiul de aur al ardelenilor": Ion Dodu Bălan, Ion Brad, Ion Horea.

O linie imaginară între Vaidei – Hunedoara, Pănade – Alba, Petea – Maramureș îi leagă pe toți trei de istoria literaturii române și de ființa iubirii de țară.

Ion Dodu Bălan are o fișă genetică de o forță cu totul deosebită. Domnia sa a fost nepotul unui cunoscut constructor de case din Vaidei, moș Dodu, țăranul fabulos care, atunci când se pregătea să moară, și-a chemat fiica și a rugat-o să plătească un alt constructor de case să-i termine casa unei femei sărmane din sat, lucrare pe care el n-a mai apucat s-o sfârșească. Povestea am găsit-o în cartea de memorii *Așa a fost să fie*, semnată de profesorul I.D. Bălan.

Domnia sa și-a urmat chemarea umanistă clădind cu temeinicie, în linia constructorilor de case. Și poezia pe care a scris-o, apreciată de colegi cu mare autoritate (Al. Piru, un critic foarte cunoscut pentru rigurozitatea opiniilor sale, spunea: „Tot săpând fântâna cu stelele în apă, inima, Ion Dodu Bălan descoperă caracterul nostru specific, în omenie, în dragostea pentru strămoși, în dorul de casă captat de doine"), este definită și definibilă prin această vocație fundamentală a construcției.

Și în antologia care ne este propusă, totul pare să se subordoneze conceptului generos al zidirii.

Filiații ? Fără îndoială, lecția de metafizică transilvană a marelui Blaga, apoi revolta și pământul ferm din opera lui Cotruș și Goga. Și eleganța stilistică a dascălului care l-a format pe Ion Dodu Bălan, neuitatul Tudor Vianu.

Se află în interiorul poemelor lui I.D. Bălan, în sufletul lor, stâlpii casei, patria cea mică, Transilvania, patria cea mare, România, apoi casa dinăuntru, cu părinți, cu iubită și copii, cu tot temeiul ei. Se află aici și cea de-a treia dimensiune a istoriei, a veșniciei, săpată în troițele fără somn cu nume de eroi, de cărturari, de artiști, de oameni pe oasele cărora s-a zidit ființa acestui pământ românesc, pe care un înțelept, tot român vechi la origine, l-a numit „Grădina Maicii Domnului".

Acum o să vă reproduc versuri, sunt aproape sigur că ele vor justifica și vor întări ca o pecete spusele mele de până acum.

Iată „Plânsul din baladă":

„Spintecat de fulgere/ Cerul stă să sângere/ Ploaia plouă plângere/ Zidari ziduri ziduie".

Apoi:

„S-aude-n surdină, s-aude/ Pe ape în jos/ Plânsul lui Hristos/ Pe râuri în sus/ Plânsul lui Iisus/ Când e soarele-n apus".

Ajungem la câteva versuri care pot legitima deplin un poet în fața eternității:

„Masa de lemn din fag bătrân/ *Cina de taină* părea/ În care-un trist Hristos român/ Pâinea în șapte o-mpărțea".

Dincolo de astfel de versuri nu se mai poate spune nimic. Eu mă înclin și-l salut în gând pe prietenul meu, domnul profesor Ion Dodu Bălan, pun într-un pahar un vin roșu de Oprișor, vărs o lacrimă din el și îl gust împreună cu amintirile mele.

Adaug numai câteva versuri de mare dragoste pe care poetul, prietenul, dascălul meu le-a trimis doamnei sale:

„Ea ține o lume pe visele ei/ Ca Atlas/ Pământul pe umeri".

E primăvară când scriu, va fi toamnă în curând, Profesorul ar fi împlinit nouăzeci de ani. Poemele lui vin către noi.

BOLINTIN - Istorie în imagini

Imagini din colecțiile Maria și Puiu Dumitrescu și Nicoară Badea

Bolintinenii Puiu Dumitrescu, Mioara Dănăilă, Mișu Stamate, Mircea Anton, Titi Carbarău în septembrie 1959, pe când erau studenți.

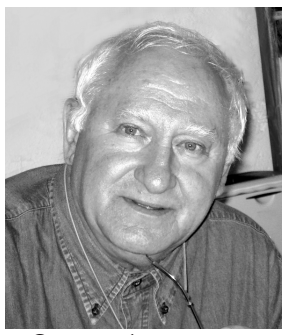
„Anul 1934. Acest tablou înfățișează chipuri de persoane din 3 generații. Prima generație: Preotul Nicolae August Scurtescu, Alexandrina preoteasa Scurtescu, Alexandru Nicolescu (nea Lică al popii Nae Oprescu), Ionică Oprescu (Ionică al popii Nae Oprescu). A doua generație: Titi Nicolescu, băiatul lui nea Lică Nicolescu; Sandu Nicolescu, băiatul lui nea Lică Nicolescu; Traian și Angela Mormu; Șoferul lui nea Lică Nicolescu (cu pălărie de paie); Maricica Badea (în cadrul ușii, cu pălărie); Gheorghe preot August Scurtescu (băiatul lui popa Scurtescu). A treia generație, începând din dreapta tabloului: Cornel Oprescu, fiul lui Ionică Oprescu; Maria preot Scurtescu, fiica preotului Scurtescu; Petre Scurtescu, fiul lui popa Scurtescu; Valeria Oprescu, fiica lui Ionică Oprescu." „Să-l ia aceea care va avea grije mai multă și să-l păstreze. Dacă scrisul se va șterge cu vremea, să fie copiat întocmai ca să se păstreze încă mult timp, făcând *poate* vreodată deliciul amintirilor. Aveam 6 ani în fotografie. Petre Scurtescu, 23.I.1987."

Negustorul Vasile Dumitrescu (1909-1982) vânzând mere cu grămăjoara în fața fostei sale clădiri (Cinema „Luceafărul") confiscate de regimul comunist (anii '70).

De neamul moldovenilor... din Bărăganul ialomițean

3. De la Matei Basarab citire...

Don Andreiță

Rămăsesem dator cititorilor cu *deconspirarea* modului în care s-au stabilit aici, în inima Câmpiei Bărăgane, acești plăieși cu urice de la Ștefan cel Mare – ori chiar mai de demult – știut fiind că moldovenii se rup greu de locul de obârșie. Da, pe-aici, prin preajma lor, sunt mai multe așezări alcătuite din ardeleni (unele chiar așa se și numesc: Ardeleni – în Giurgiu) care au creat sau au ajutat (alături de alți „venetici", mai ales din nordul Prahovei) la întărirea unor comune puternice (Dor Mărunt, Gheorghe Doja, Vlad Țepeș). Sunt ardeleni de prin Făgăraș, dar mai ales din Mărginimea Sibiului, veniți în transhumanță, care-și aduceau turmele, iarna, aici, în Baltă, unde era vremea mai caldă, spre a urca din nou, primăvara, în munții natali. Unii dintre aceștia au rămas și peste vară în Bărăgan, dând naștere așezărilor de care aminteam. Dar moldovenii ? ei n-au cunoscut transhumanța; ei își pășteau oile în locurile lor de baștină; ei au cunoscut doar bejenia – dar asta în munții lor, sub cușma ocrotitoare a Ceahlăului. Și încă o enigmă: aici, în Bărăgan, nu mai există altă așezare de moldoveni, fie și sub alt nume.

Pe pagina de internet a comunei nu aflăm mai nimic în legătură cu istoricul așezării. Pagina Parohiei este mai darnică; poate și pentru că informația se învârte mai mult în jurul Bisericii. Citim: „Satul Moldoveni a fost întemeiat în anul 1770, de către locuitori veniți din Moldova; acesta este și motivul pentru care populația satelor din jur au numit această așezare Moldoveni, nume care s-a păstrat până în zilele noastre". Citim – și nu prea suntem mulțumiți. Cum „a fost întemeiat în anul 1770" ? Ce document atestă această întemeiere ? Emis de cine ? și în ce împrejurare ? Și-apoi, cum au venit acești locuitori din Moldova ? Împinși de cine ? de ce ? Ce fenomen s-a petrecut, încât numele Moldoveni „s-a păstrat până în zilele noastre" ? Sunt întrebări care nu ne dau voie să trecem mai departe.

Am cercetat mai multe documente: cărți, hrisoave, exponate de muzeu. Și de fiecare dată m-am întors la Constantin C. Giurescu și fiul său, Dinu. La ei, în „Istoria Românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi" – una din cărțile noastre de căpătâi – am găsit un sâmbure de adevăr, o posibilă explicație a acestei ciudate migrații. Deschid cartea la „Epoca lui Matei Basarab și Vasile Lupu" – și nu insist asupra importantelor detalii. Cercetez doar momentele confruntării războinice dintre cei doi domni români, luptă declanșată de moldoveanul Vasile Lupu, despre care cronicarul (tot modovean !) Miron Costin spune că era „om cu hirea înaltă și mai mult împărătească decât domnească". „Iubitor de fast, de strălucire și împins de ambiții" – citesc în altă parte. Și citez, din Giurești: „Lupu voia să cuprindă și Țara Românească, spre a pune acolo ca domn pe fiul său Ioan, un tânăr firav, bolnăvicios. În acest scop, el face o primă expediție în anul 1637, nereușită, fiind nevoit să se retragă în fața lui Matei". Și: „A doua încercare are loc în 1639; și de data aceasta ea dă greș. Moldovenii sunt bătuți rău în satele Ojogeni și Nenișori (azi satul Armășești...). Vasile Lupu abia scapă cu fuga la Brăila...". În fine... În semn de pace, „Matei înalță mânăstirea Soveja, în ținutul Putnei (unde, mai târziu, exilat, pașoptistul Alecu Russo avea să descopere balada „Miorița" – n. n.) iar Vasile reface biserica Stelea din Târgoviște". În paranteză ar trebui spus că domnitorul moldovean tot nu s-a învățat minte și, călcând înțelegerea, în anul 1653 atacă din nou pe domnitorul muntean: Porni „peste Milcov, spre a pedepsi pe Matei. În lupta care avu loc la Finta (județul Dâmbovița) vitejia bătrânului domn muntean trimfă iarăși; deși rănit la picior de un glonț, acesta stătu în mijlocul ostașilor săi, luptând alături de ei și îmbărbătându-i".

Dar să ne întoarcem la cea de-a doua bătălie, din 1639, în care „moldovenii sunt bătuți rău în satele Ojogeni și Nenișori (azi satul Armășești...)". Și să ne amintim că, de regulă, în orice bătălie, pe lângă morți, cad și prizonieri. Oare, ce să fi făcut învingătorul Matei Basarab cu prizonierii luați la Ojogeni și Nenișori/ Armărăști ? – nu puțini, cu siguranță, din moment ce, aci, „moldovenii sunt bătuți rău". Să-i fi ucis ? Nu ! Trecuse de mult antichitatea cu prăpădul ei, (deși nici pe atunci nu lipseau prizonierii supraviețuitori; puși la munci, vânduți ca sclavi, răscumpărați etc.). Și-apoi, erau tot români; sângele apă nu se face. Unii poate au scăpat/evadat și s-au retras spre Țara de Sus. Cei mai mulți, însă, au rămas pe loc, de voie-de nevoie, la voia învingătorului, care trebuie să-i fi pus la treabă; mai ales că întinderea Bărărăganului nu era prea... aglomerată. Și unde să-i fi fixat Matei Basarab, dacă nu în chiar locuri din apropierea bătăliei ?

Acum, să privim puțin harta județului Ialomița. Descoperim foarte ușor comuna *Armășești* – situată, citez: „în partea de nord-vest a județului, la 10 kilometri de Urziceni". Comuna *Moldoveni* se află, și ea, în aceeași parte a județului, tot la 10 kilometri de Urziceni. Între cele două comune – distanță de o goană de cal, de o bătaie de inimă. La sfârșitul secolului al XIX-lea, ambele comune erau incluse în Plasa Câmpul-Ialomița.

Octombrie 2010, la Bolintin:
Ion Andreiță și Constantin Carbarău

Quod erat demonstrandum.

...De aici încolo dau crezare paginii de internet a Parohiei Moldoveni, îngrijită de către părintele paroh Silviu-Crisitan Biteș, care aduce câterva informații importante – și vorbește despre o personalitate a locului. Citez: „În prima jumătate a secolului al XIX-lea, boierul Alexandru Filipescu, poreclit Vulpe (nume, poreclă, renume frecvent în Țara de Sus – n. n.) împreună cu sora sa, Ilinca, dețineau moșia Moldoveni, pe malul râului Ialomița". Ridicați, poate, din mijlocul lor (poate nu) cei doi s-au dovedit harnici, înțelegători și darnici cu consătenii lor. El fusese logofăt, mare vistier și mare ban al Țării Românești, având un rol important în Revoluția lui Tudor Vladimirescu, din 1821. În anul 1851, cei doi frați au construit biserică nouă în Moldoveni, în locul celei vechi, din bârne.

De reținut este și faptul – contemporan, de data aceasta – că în cadrul Bisericii funcționează o bibliotecă având în rafturile sale 1000 de volume. Așa cum de reținut trebuie să fie și adevărul că toți locuitorii comunei, de la țânc la păr alb, au conștiința îndepărtatei lor origini moldovenești. Mai mult: așa îi simt și vecinii din satele din jur: ca pe niște oameni aparte; nu venetici, mai mult enigmatici, cu unele reacții și obiceiuri deosebite.

...Dar ca să aflăm cât mai exact chipul acestor oameni și al locului lor, se cuvine să-i privim în oglinzi paralele: trecut – prezent. Trecutul, în parte, l-am văzut. Dincolo de dramatismul fixării lor aici, moldovenii, ca și muntenii în mijlocul cărora au poposit, s-au dovedit a fi harnici, inteligenți, generoși – chiar dacă, vorba poetului Marin Sorescu:

„Din viața acestor oameni
Lipsesc mai multe secții,
Iar altele, cum ar fi
Bunăstarea materială, fericirea și norocul
În istorie,
Sunt slab reprezentate".
(„Muzeul satului")

Voi proceda, în continuare, la o succintă radiografiere a comunei, așa cum este ea prezentată, astăzi, pe pagina de internet. Să începem cu averea care dă cel mai mare procent în globalul bunăstării materiale: pământul. Moldovenii stăpânesc o suprafață de 2537 de hectare, din care 201 ha. intravilan și 2336 ha. extravilan. Din cei 1450 de locuitori (668 familii) trăitori în 600 de case, numai 30% constituie forța activă, bună de muncă. Pe lângă lucrarea pământului, nu puțini sunt cei care se ocupă și cu creșterea, în gospodărie, a animalelor, îndeosebi a vacilor cu lapte. Chiar și industria a răspuns la apel – în felul ei de astăzi, tranzitoriu: ea și-a înfipt aici un pilon din avangarda științei și tehnicii: o *balastieră*, care să scoată nisipul din râul Ialomița.

Lucrurile nu stau rău nici din punct de vedere social. Aproape toate străzile și ulițele comunei sunt asfaltate. (Deși mărginașă, ulița pe care stăm noi este pingelită cu asfalt – și se numește Strada Iasomiei). Au mai rămas câteva – nici prea multe, dar nici prea puține – care așteaptă botezul cu asfalt. Până când ? Locuitorii lor se roagă să nu fie vorba de... Sfântul Așteaptă.

S-a introdus alimentarea cu apă. Unii oameni și-au tras țevi de la conducta stradală până în casă. Apa însă n-a ajuns la robinet; cel puțin de un an, de când am devenit moldoveni, tot auzim promisiuni. O mare durere lipsa acestei ape, fiindcă cea din fântâni nu este potabilă. Lumea cară apa de băut (de făcut mâncare etc.) cu bidoanele, de la cișmeaua școlii (alimentare specială, separată) ori de la alte surse, ceva mai departe de sat. Avem și canalizare; nefuncțională încă, din moment ce lipsește apa.

În ceea ce privește cultura, învățământul – lucrurile stau ceva mai rău. Căminul cultural, adevărat palat – construcție modernă, impunătoare – în lipsa beneficiarilor, ca să nu sufere prea mult de singurătate, a luat în chirie grădinița și farmacia. Școala – și ea un edificiu specific, modern – nu-și amintește de când n-a mai auzit râsete de copii pe coridoarele sale. Puținii elevi ai comunei, de la clasa 0 (zero) în sus, sunt duși, zilnic, la școli din Urziceni, cu microbuzul pus special la dispoziție de către Primărie. Dascălii – unii, puțini și norocoși, au mai găsit câte ceva de suplinit prin apropiere; ceilalți au devenit șomeri.

...Și, totuși, la Moldoveni se trăiește, se muncește, se visează – și, din când în când, mai apare pe lume și câte un prunc.

Semn că viața merge înainte.

De pe răbojul acestei existențe voi decupa, în continuare, întâmplări și fapte cotidiene, menite să asigure *moldovenilor de Bărăgan* dreptul la istorie.

CĂRȚILE SUDULUI (XV)

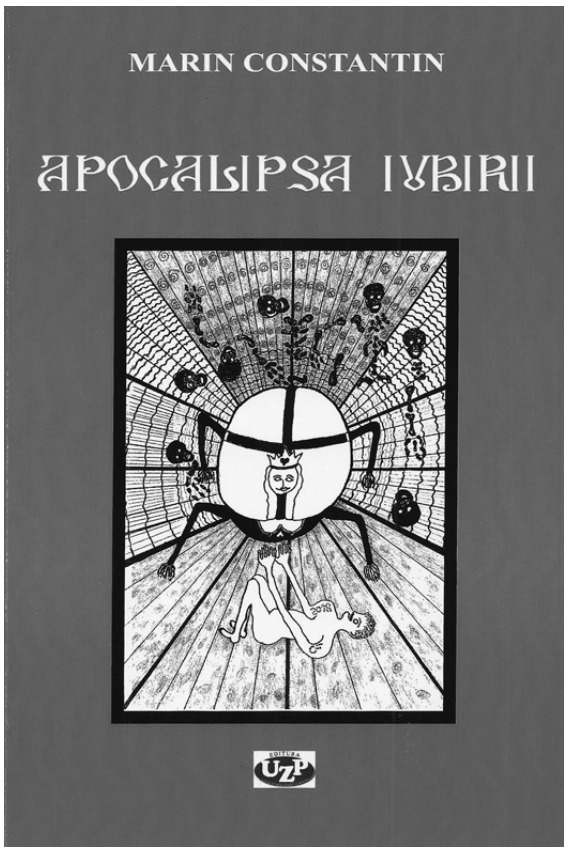

Titus Vîjeu

Suflet rătăcit în trup

Încă de-acum trei luștri observam în rândurile pe care i le consacram lui Marin Constantin în *Scripta manent – ghid biobliografic al scriitorilor din Radio* (editura Casa Radio, 2004) că „energia frustă (...) din primele cărți avea să sublimeze cu vremea într-o nesofisticată melancolie” și că «*Proprietarul de singurătate* (posibilă parafrază la *Proprietarul de poduri* al conjudeţeanului său celebrissim – poetul Mircea Dinescu) este dovada certă a unei modificări de registru. Contactul discontinuu cu lumea satului, „căderea în lume” și câteva recente călătorii în spații ceva mai depărtate au indus ideea unei „desprinderi de matcă” și „contactul autentic” de demult, aparent ireversibil, s-a dovedit o iluzie, ca în cazul poeților evoluând de la ruralism la hipercivilizație. Pierzându-și eticheta de „poet al satului”, Marin Constantin rămâne, pur și simplu, poet...»

Îmi asum așadar păcatul autocitării pentru a sublinia această

remanență a calității sale poetice, dincolo de transformările suferite în timp de lirica sa pornită în lume cu *Mierea pământului* (1976) și *Când cade blând lumina* (1979) și continuată cu *Proprietarul de singurătate* (2002), *Treisutetreizecisitreitristihuri* (2012), *Sonete 111 Senecte* (2013), *Îngândurările* (2015) și *Mirungeri* (2016).

Despre toate aceste cărți s-au pronunțat critici literari sobri și poeți entuziaști, iar unii precum Mircea Roșca au scris rânduri cu adevărat remarcabile: „Poezia lui Marin Constantin este și o consolare pentru neputința omului de a fi înger”. La fel, Nicolae Dan Fruntelată: „M. C. e un poet cult pe care povestea veche a poeziei l-a îmbolnăvit de o disperare prelungă. De aceea, s-a îngropat în gazel și rondel”. Ba chiar în pseudo-sonete, cărora el le spune mai de-a dreptul „falssonete”, după cum îmi dau seama privindu-i manuscrisele mai noi, adunate sub titlul *Apocalipsa iubirii*. Dar, decât să citățm din confrați, mai bine să-l lăsăm pe poet să-și trăiască în Patmosul său revelațiile:

„M-au năpădit ciulinii, mamă și mi-e teamă
Otrava lor sorbind-o prea devreme.
Să nu-nțeleg ce tâlc, în roșii flori ascund
Mă-nmirezmează ca-ntr-o-mbălsămare.
M-au năpădit ciulinii, mamă și mi-e frig
În toiul lui Cuptor din Bărăganul sterp
Dar mult mai milă mi-e de cântecul plăpând
A cărui arșiță, cu ce s-o sting, nu am.
M-au năpădit ciulinii, mamă și-i aud
Cum cresc din carnea mea și mă devoră.
Un grind de trestii gânditoare am ajuns
Din care, plauri-plauri, se tot rup.
M-au năpădit ciulunii, mamă, dar mi-e bine
De când din mine-n altul m-am mutat.
(*M-au năpădit ciulinii, mamă și mi-e teamă*)

Versul ultim vădește faptul că poetul e cel dintâi conștient de metamorfoza ce i-a marcat trecerea („... de când din mine-n altul m-am mutat”), preschimbându-l, pascalian, dintr-un „roseau pensant” într-un grind de trestii (multiplicând adevărul cuprins în *Pensées*) „din care, plauri-plauri, se tot rup”. În cuprinsul acestor prefaceri până și îngerul păzitor al poetului e propus Creatorului spre mântuire și să devină om, deci tot „trestie gânditoare”, îngăduind o extensie a umanului spre divinitate într-un demers curajos. Sau invers: o pogorâre a angelicului în acest „loco dolenti” al planetei Pământ. Un „părinte” abstract e invocat drept arbitru al sforțărilor cotidiene ale poetului întru absolvirea unor trecute păcate într-un moment de evaluare lucidă a faptelor ce i-au marcat cândva tinerețea. Or tocmai acele excese – subtil sugerate-n poem – îi oferă acum, la amiaza înțeleaptă a vieții șansa de a trece din corpul fizic în cel metafizic. („Muzeul intim va reține, poate, / Cât am jertfit pentru această zi.”). Pentru a dobândi răsunetul dorit în statutarea noilor sale trăiri, poetul transferă stilistica oximoronului la ciudatele senzații ce-l încearcă, după cum am văzut în poemul reprodus integral mai sus, cuprinzând invocarea continuă a mamei mult iubite. Acel „mi-e frig / în toiul lui Cuptor” reprezintă nu doar „fișa de temperatură” a autorului ci și marcantul paradox al vârstei de-acum, în care cunoașterea, tot cuprinzătoare, în loc să-l apere, îl vulnerabilizează: „Târziu, pricepui că o clipă-n cădere / Se-așează, pristol, pentru ce va să vină. / Ce auziți, când vorbesc, sunt slabe ecouri / Ale păgânei păduri ce am fost.” (*Abia de mai pâlpâie strania-mi oră*) sau: „Moartea bâjbâie prin mine, scotocește / Și-ncă nu-și găsește loc de veci. / Cinic, îmi voi bate joc de dânsa, / Cum și viața m-a batjocorit.”

Spaimele acestea le-au încercat probabil toți poeții sau, mai bine zis, toți câți se vor fi arătat cu adevărat poeți. Marin Constantin nu se sfiește să le arate celorlalți într-o mărturisire ce se cheamă, iată, *Apocalipsa iubirii*. De fapt, pentru el iubirea e totul. Ea acoperă lumea în care-a trăit și trăiește, cu cei plecați în gând și cu cei de alături prieten, ea este matca însăși a cuvântului, din care se nasc frumusețI ale cugetului, precum acest poem scris într-o zi de la începutul primăverii din 2017 în ograda preaiubiților săi părinți din Fierbinți:

„Pielea de piersică proaspătă, pură,
Aș mângâia-o cu mâini de mătase.
Dar palmele mele sunt aspre, de zgură...
De rugi și de mirişti-țepoase.
Pielea de piersică proaspătă, pură,
Aș dezmierda-o cu limba de miere.
Dar limba, de vorbe-i atât de impură...
Duhnește a votcă și fiere.
Pielea de piersică proaspătă, pură,
Cu sufletul meu aș putea s-o alin.
Dar sufletul meu e o rană de ură...
De chin, de venin, de declin.
Pielea de piersică proaspătă, pură,
Încă palpită, încă îndură.”
(*Pielea de piersică proaspătă, pură*)

Pentru o clipă, mi s-a părut că întrevăd în spatele unei tristeți netrucate, umbra unui adolescent poet de cândva, pregătindu-se să adune în palme toată mierea pământului spre a o dărui celorlalți. Și chiar îl aud recitând:

„Parcă am fugit din timp, parcă aș fi
Într-o subțire cumpănă și dulce.
Fantoma unui tren, în plină zi,
Încearcă amintirile să-mi culce...”

Fenomenul Fierbinți

Autorul *Apocalipsei iubirii* s-a născut și și-a petrecut copilăria într-o așezare de câmpie care i-a marcat poezia și acest lucru este vizibil în toate cărțile lui Marin Constantin. Descopăr mai nou că el nu este singurul autor dăruit literaturii române de faimosul Fierbinți (astăzi proclamat oraș în județul Ialomița) și că mai mulți artiști valoroși se revendică din aceeași vatră natală. Un recent volum, publicat de editura Uniunii Ziariștilor Profesioniști cu sprijinul Primăriei locale reunește câțiva poeți și plasticieni demni de tot interesul.

Un eminent etnograf, fost profesor al Universității din București, domnul Nicolae Constantinescu, ne introduce în țesătura spirituală complexă a vechilor Fierbinți-Târg, în care copilăria i-a fost legănată de colindele «asimilate de către Lucian Blaga unei „liturghii profane”» și care «aruncau asupra gospodarului și a membrilor familiei sale, lumina sfântă a Începutului, a Creației prin Nașterea Mântuitorului și prin trecerea într-un nou an. Iar păstrarea cântării acesteia până în zilele noastre e o dovadă că fierbințenii s-au identificat cu „omul bun” din colinda *La vârfu' la nouă meri*, socotind-o un adevărat simbol identitar pentru oamenii din dreapta și stânga Ialomiței».

Amintitul cărturar – în curând octogenar – a dus cu sine în lume această convingere, oriunde s-a aflat, inclusiv în spațiul universităților din Portland (SUA) și Turku (Finlanda) în care a predat străinilor limba și cultura românească.

O ipostază mai puțin cunoscută a profesorului este cea de poet. Texte din adolescență, dar și câteva poeme recente compun ecusonul liric de marcă: „Mă uit îndărăt... / Tare departe-i Tata, / O umbră-ntre strămoși... / Îi caută Mama urma / risipită-n veacuri reci.../ Când voi pleca și eu, / Nimic din ce-au fost ei nu va mai fi.”

La fel de surprinzătoare este și postura poetică a lui Marian Ștefan (n. 1939), membru fondator al revistei *Magazin istoric* și autor al unor solide studii de specialitate privind istoria României dar și al unor cercetări monografice destinate „orașului dintre

răzoare” numit Fierbinți-Târg. Memorialist consecvent, istoricul transferă în poeme „gramofonul, râșnița de cafea, / banca de la șosea / Și toată copilăria mea...”

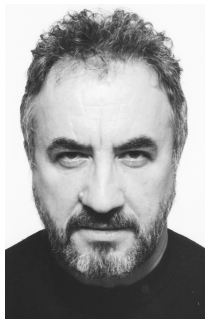
Un poem antologic ni se pare a fi *Șoaptele ploii*: «„M-am născut într-o oază din Sahara...” „Eu m-am plămădit / Aproape de Cercul Polar din respirația unui ren...” „Eu, a îngăimat al treilea strop, / m-am prelins din lacrima unui poet român / Care plângea de mila patriei sale...” / Ceilalți stropi au amuțit de compasiune / Și ploaia s-a oprit.»

Prezența în volumul *Constelația Fierbinți* a lui Marin Constantin este dublă. Un grupaj de poeme îi validează talentul binecunoscut dar, în același timp desenele (semnate de el C. Fierbințeanu) mărturisesc o înzestrare a autorului despre care, cu un alt prilej, doamna Sofia Șincan scria că „filigranul acestor desene în tuș este izbitor de asemănător cu cel al unui fin bijutier care știe să dea firului – aici, liniei – meandrele ideilor sale, suplețea și expresivitatea fină a unei dantele”.

Aceste lumi vizuale subtile se adaugă unui cromatism bine temperat, aparținând unor pictori de certă substanță precum Vasilica Adăniloaie, Gabriel I. Teodorescu și Ionel Andrei, profesori de educație plastică și membri ai asociațiilor profesionale de profil. Ei au asigurat și grafica unor volume de versuri semnate de Dan Elias și Marieta Buzescu, autori porniți din Fierbinți cu dorința afirmării unei vocații artistice indiscutabile. În poezia Marietei Buzescu se ascunde parcă un George Topârceanu de care cititorilor le era dor („Ți-am zis, vineri, c-o să plouă / cu nevralgii premeditate, / ai râs, scrutând, neliniștit, / în metafizici deghizate.”

Un admirabil poet al evadărilor în spații imaginare este Dan Elias (n.1957), plimbându-și versul inspirat în colțuri de lume, în Filipine și în Benares, în China dinastiei Ming ori la mesopotamiana poartă a zeiței Ishtar. Frații săi întru periplu se regăsesc într-un vers: Ulise, Marco Polo, Diaz și Vasco da Gama...

Șase poeți și patru artiști plastici sunt reuniți de alcătuitorul volumului, Mircea Roșca (fierbințean prin adopție) într-o carte pe care după ce-o parcurgi cu sufletul și ochii larg deschiși ești îndemnat a-l parafraza pe înțeleptul cronicar, declarând: „Nasc și la Fiebinți oameni”, fără a uita să adaugi: Și încă ce oameni ! Artiști în toată puterea cuvântului, dovadă oferită și de acest poem al lui Petre Ion Stoica (n.1955), autor al volumelor *Păpuși de tutun*, *Propoziții în iarbă* și *Amara ispită a albului*: „Copacii / în general / Nu cred în lumea de / Apoi. / De aceea / Mai toți sfârșesc / Bușteni. / Doar câte unul, / Eretic, / Ajunge lăstar / Și reinventează / Pădurea.”

Emil Dinga (n. 10.04.1956, comuna Cosmești, jud. Galați) este economist în specialitatea cibernetică economică. Este profesor universitar de economie teoretică și de epistemologie economică, cercetător științific la Academia Română, conducător de doctorat și de programe post-doctorale în domeniul economic. Scrie poezie, proză scurtă, aforisme, epigrame, are numeroase cărți de economie etc. Ca scriitor, a debutat editorial în anul 2016, cu *Aforisme*, vol. 1; *Pseudo-rubaiate*, vol. 1, la Editura Scrisul Românesc. Au urmat *Aforisme*, vol. 2, *Pseudo-rubaiate*, vol 2, și volumul de poeme *Eu nu am înțeles*, la Editura Tracus Arte, în 2018. A publicat poeme, aforisme și epigrame în revistele: „Scrisul românesc", „Poesis", „Arena literară", „Independența română", „Bucureștiul literar și artistic", „Convorbiri literar-artistice"; în reviste on line: „Parnas XXI", „Amprentele sufletului" etc. Este prezent cu proză scurtă în antologiile: *Scriitori români uniți în cuget și simțiri la Centenarul Marii Uniri* și în *Sub cupola Marii Uniri*. În 2017, la „Festivalul internațional al aforismului pentru românii de pretutindeni, ediția I – Tecuci", obține Premiul Revistei „Axis Libris" (Galați) pentru aforism. Dl Emil Dinga are disponibilități pentru zona științei, a politicului (a fost chiar ministrul Integrării Europene între 2004-2005), dar și pentru creația literară, unde evoluează cu eleganță sub auspicii romantic-melancolice dar și ludic-sapiențiale. Nu știm dacă scrie spre a se relaxa în literatură, sau i se va dărui complet, cu timpul, fiindcă jumătățile sau sferturile de măsură dau măsura omului. Are un condei exersat, o voce distinctă, clară, stăpânind cu dexteritate prozodia clasică, iar poezia sa, lucidă și sensibilă, se află sub semnul unei indicibile nedumeriri metafizice, având capcane pentru cei grăbiți, iar pentru degustătorii deliciilor intelectuale surprize plăcute. (**Victoria Milescu**)

Emil Dinga

Nocturnă 1

Se subțiază ziua, încet și hieratic,
Precum o amintire din ghemul de trăiri,
Sau ca drumețul care pășește singuratic
Spre zarea ce mi-l fură, hulpavă, din priviri.

Din cer și din câmpie, fâșii-fâșii de noapte
Ițesc și între ele curând se împletesc,
Și lumi misterioase ce nasc un cor de șoapte,
Din somnolența zilei la viață se trezesc.

Atunci în timp apare, deodată, o răsucire
Ce-nvie din tenebre un trib de mult pierdut,
E tribul meu în care pășesc fără uimire,
Căci toți, pe loc, fac semne că m-au recunoscut.

Și împreună, astfel, pornim la vânătoare,
Adulmecând la urme, bărbați, femei, copii,
Căci hic et nunc e totul, trăire și ardoare,
Epoché e departe, va fi când n-oi mai fi.

Astfel se trece noaptea, și lucrurile toate
Sunt pentru noi și lumea pe toată-o pipăim,
Și ce va fi de mâine nu-i nimeni a socoate,
Ce-i azi e tot ce este, trăim, trăim, trăim.

Nocturnă 2

Când firea, obosită, în somn adânc coboară,
Ca într-un fel de moarte, din care n-ai să știi
De vei vedea iar lumea, sau e ultima oară
Când ai văzut-o, poate, fiind printre cei vii,

Poetul doar nu doarme, și-n sufletu-i stingher
Se trec imagini, gânduri, trăiri de peste zi
Din lumea cea diurnă, în mersu-i efemer,
Ce-ncearcă-n înțelesuri din nou a se zidi.

Căci în poet începe o facere de lume,
Un gest e o sentință, un zâmbet e-un destin,
Absența e-o speranță, privirea e un nume,
Și chiar nefericirea nu e un gol, ci-un plin,

Tristețea-i mană dulce hrănind noi suferințe,
Iar suferința însăși e calea de-a-nțelege,
Dorința ne-mplinită e mamă de dorințe,
Nedezlegatul are puterea să dezlege…

Astfel poetul țese, însingurat și trist,
O lume pentru sine și pentru a sa dramă,
În care pune-aievea tot doru-i solipsist.
Dar când se face ziuă, fantasma se destramă.

Nocturnă 3

Când peste lume noaptea cuibarul și-l așterne,
Iar plapuma de stele se-ntinde peste fire,
Când lucrurile toate dispar în forme terne,
De-ai crede că-nainte au fost doar amăgire,

Din ostenita-i cale drumețul se oprește
Și-și pune jos desaga în care-și ține-avutul,
În iarba răcoroasă el trupu-și odihnește,
Dar gându-i hoinărește-ntrebând necunoscutul.

Se-ntreabă dacă steaua ce-n ochi îi strălucește,
Clipind în nesfârșitul de gând de necuprins,
Îl știe după nume sau unde se zorește,
Sau care-i este păsul sau dorul său nestins,

De știe suferința ce viața-i hărăzește,
Și, mai ales, de ce-ul acestei suferințe,
Enigma vieții înseși, și sensul ce-o-nsoțește,
Sau simțământul tragic al purei neputințe,

De știe de ce moartea vieții capăt pune
Când așteptăm atâtea răspunsuri a primi.
Și astfel, trece noaptea și steaua sa apune.
Și-un alt drumeț, la noapte, din drum se va opri.

Nocturnă 4

Fuiorul nopții toarce o liniște-ancestrală,
Ce vine, peste vremuri, din starea de natură
În care-am fost odată, și țese o mandală
Care mă bea cu sete cu-ubicua ei gură,

Și astfel cu strămunii vorbesc, dar într-o limbă
Pe care dintr-o dată deplin mi-o amintesc,
Iar lucrurile toate din jurul meu se schimbă,
Și vechile meleaguri de-atunci le-nlocuiesc.

Și-mi spun că vânătoarea a fost ieri cu noroc,
Și că un flăcăiandru doar fost-a schilodit
De animalul mândru, ce-i pus acum la foc,
Și din a cărui carne mănânc și eu, tihnit.

Și noaptea se tot trece, strămunii au plecat
Să doarmă fără grijă în peștera adâncă,
Și focul rămas singur acum s-a cenușat,
Iar lângă el, de veghe, eu singur rămân, încă.

Iar mâine, când din noapte va fi doar amintire,
Sau poate toate-acestea un vis se vor vădi,
Ceva din vechea-mi viață, din vechea mea trăire,
Un gând de nostalgie și dor va izvodi.

Nocturnă 5

Încet, pe nesimțite, fără-a băga de seamă,
Din ceruri se prelinge o noapte-mpărătească,
E-o liniște sticloasă în care mergi cu teamă
Să nu se spargă-n țăndări și să se risipească.

Pe boltă-s miriade de stele clipitoare,
Fărâme risipite din soarele zdrobit
De crestele din munții ce se ițesc în zare,
Și totu-n jur devine solemn și-ncremenit.

Acum e vremea vrăjii, și iată-o vrăjitoare
Țesându-se mirific pe canavaua nopții,
Ea în căușul palmei mi-ntinde o licoare
Ce-mi va deschide poarta vieții și a morții.

Și-atunci mă văd, deodată, cu mii de ani în urmă,
În tribul meu în care cu frații mei trăiesc,
Cu-o suliță în mână, fugind după o turmă,
Să pot mânca și astfel să supraviețuiesc.

Hulpavi, bucăți de carne în grabă înghițim,
Privind în jur cu spaima de-a fi mâncați chiar noi.
Lăsăm în urmă hoitul, la drum din nou pornim
Pe urma altor turme, mânați de noi nevoi.

Nocturnă 6

Mătasea caldă-a ierbii mă-nghite ca o mare,
De sus se-ntinde noaptea cu foșnetele ei,
Copacii se transformă-n mirifice altare
În care mă așteaptă arhetipalii zei.

Dar eu, din hăul negru, mi-aleg cu ochii-o stea,
Ce se strecoară palid prin ramuri de stejar,
Și mă întreb ce doruri or fi aprinse-n ea,
De-n fiecare noapte revine iar și iar,

Ce pământean anume cu ochiul ei de foc
Urmează pretutindeni pe-acest Pământ stingher ?
Și parcă văd în ochiu-i clipiri de ne-noroc,
De parcă-ar plânge-n sine în veșnicul eter.

Căci mort e pământeanul, de mii de ani, de mult,
Când s-a-ntâlnit cu fiara aici, pe înserat,
Și a-nceput pe dată al luptei surd tumult,
Iar fiara, de-astă dată, a-nvins și a mâncat.

Și simt, din nou, cum colții gâtlejul mi-l zdrobesc,
Și sângele îmi curge în iarba băturită,
Cu-un ultim fir de viață eu steaua o privesc,
Dar e tot mai departe și tot mai văluită.

Nocturnă 7

De după-un nor complice cochetă iese luna
Și-aprinde păduricea în flăcări ce nu ard,
Cacofonii exultă de peste tot, într-una,
Pe cerul serii norii se-nșiră ca un fard.

Pârâul șopotește ascuns de sălcioare,
Clepsidră fără milă torcând al vieții fir,
Și-o reverie-adâncă începe să-nfioare
Movila-nsingurată, cu un parfum de mir.

Și văd, ca printr-o ceață, la marginea pădurii,
Mulțime de războinici, cu strigăte și arme,
Sunt goi și-n ochii aprigi le arde focul urii,
Și luptă să ucidă, să spintece, să sfarme,

Pe alții ce, asemeni, se-aruncă-asupra lor.
Și în vâlceaua mică, la margine, mă văd
Cum aprig mânui bâta și cum lovesc de zor
Pentru-a rămâne-n viață în crâncenul prăpăd.

Când soarele topește încet argintul lunii,
Se-ncheie bătălia, războinicii dispar.
O nouă zi se naște-n celestul mers al lumii,
La poalele movilei e doar un avatar.

Nocturnă 8

Se-aprind în ceruri stele, de par că-s lumânări
Veghind în veșnicie pe un celest mormânt,
Perdeaua nopții-i trasă în cele patru zări,
Tot ce-a trudit adoarme în pace pe pământ.

Încet, mocnind alene-n cenușă jarul moare.
Deodată se aude un tropăit de turme,
Ne ridicăm cu toții, pornim la vânătoare
Cu sulițe și bâte, ținându-ne de urme.

Și când în fața noastră un animal apare
Nedumerit, în piatră bătând cu un picior,
Ne înșirăm în juru-i, să n-aibă vreo scăpare,
Cu sulițele-ntinse spre trupul său ușor.

Se uită-n depărtare spre turmele pierdute,
Mai fornăie o dată, țâșnește brusc apoi,
Dar toți sărim deodată, cu sulițe și bâte,
Și-l omorâm în balta de sânge și noroi.

Cu ochii mari ne-ntreabă de ce îl omorâm,
Dar nimeni nu-i răspunde, cu toții-l hăcuim,
Și-apoi pe două ramuri la peșteră-l târâm,
Și toată noaptea-n juru-i dansăm, mâncăm, trăim.

Nocturnă 9

Se subțiază-ntr-una lumina și se-ascunde
Pe după munții molcomi – străjeri ai depărtării,
O liniște lichidă în lume-ncet pătrunde
Ca o maree-adusă de valurile mării.

Iar gura-ntunecată a timpului mă-nghite
Și-n urmă cu milenii la rând m-aruncă iar
În tribul de la poala pădurii adormite,
Ca într-un fel de magic și invers avatar.

În mijloc arde focul, hulpav și-nvârtejit,
Iar preotul, în transă, m-așteaptă-arhetipal,
Mă-ntind pe-un pat de ramuri anume pregătit,
Și-n juru-mi toți dansează și strigă gutural.

Căci zeul se cuvine să fie îmbunat
Cu-o jertfă omenească, și-acum e rândul meu,
Îl văd acum pe preot deasupra-mi aplecat
Și inima smulgându-mi din piept, ca pe-un arheu.

O-ntinde-apoi spre ceruri, ca zeul s-o primească,
Și trupul meu în flăcări apoi e aruncat,
Iar mâine vânătoarea va fi să izbândească,
Căci mulțumit e zeul acum și-nduplecat.

Nocturnă 10

Efluvii de-ntuneric în valuri curg din cer,
Iar altele din râuri, din iarbă invadează,
Și totu-ncremenește, gigantic și apter,
Când noaptea diademă de stele își așază.

O liniște lichidă inundă lumea-n toate,
Și-o așteptare-ncinsă cuprinde tot ce-i viu,
Căci zeul însuși vine făptura să-și arate,
În noaptea desenată ca un imens laviu.

Se-arată, iată, cel ce răspuns la toate este
Și cere o-ntrebare, doar una, să se pună,
Atunci ridic privirea spre culmile celeste,
Mi-adun întreg curajul și gândul împreună,

Și spun „Atotputernic și bun ești peste fire,
Dar rogu-te, găsește acum de cuviință
Și creaturii tale umile lămurire
Adu-i de ce sortită-i să cadă-n neființă".

Se-ntunecă măritul iar ochii-i scânteiază,
Și tună către mine „Cum de nu înțelegi
Că pentru fericirea de-a nu ști ce urmează
Un preț există numai: e moartea lumii-ntregi".

GÂNDURI LA O FOTOGRAFIE

Titus VÎJEU

Dacă un celebru adagiu cu autor necunoscut, dar care pare a fi fost disputat de mulți de la Confucius la Marshall McLuhan („O imagine face mai mult decât o mie de cuvinte" sau, sau dacă preferați „A picture is worth a thousand words") nu cred că greșesc afirmând că fotografia de față valorează mai mult decât o mie de cronici cinematografice. Și aceasta pentru că ea ne întoarce în timp (A.D. 1968) când Lucian Pintilie dirija echipa filmului ***Reconstituirea*** undeva pe Valea Prahovei, ceva mai sus, pe dreapta, (sensul către Brașov) de gara Sinaia. Avea 35 de ani (n. la 9 XI 1933 în Basarabia, la Tarutino) și din 1960 montase la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra" câteva spectacole memorabile. Cu doi mai înainte, în 1966, debutase în cinema cu ***Duminică la ora 6***, un film ce anunța o nouă direcție estetică în producția noastră cinematografică.

Peste doisprezece ani, în 1980, la o întâlnire cu studenții de la Arhitectură, Pintilie mărturisea, potrivit înregistrării realizate de Mugur Cristian Popovici și publicată un deceniu mai târziu (decembrie 1990) în *Tribuna* clujeană: „În ***Reconstituirea***, ceea ce m-a obsedat a fost să fiu în permanență cât mai aproape de realitate. Cred că era singurul mod de a o amorsa: acela de a face un film aproape documentar despre o ficțiune care, la rândul ei, pleca de la un fapt real".

Fotografia îl surprinde îmbrăcat lejer, ca de obicei, în mijlocul unei părți a echipei de filmare. În dreapta regizorului se află Ernest Maftei (1920-2006), creatorul unor roluri de neuitat și de mare succes la publicul ce identificase în persoana sa un interpret de o spontaneitate și o înțelepciune rurală autentică. În ***Reconstituirea*** dă viață personajului Dumitrescu, un subofițer de miliție a cărui mare aventură profesională este reprezentată de „capturarea" unor gâște aparținând bătrânei din stânga regizorului. Gâște care dispar la un moment dat în pădure, iar cei porniți pe urmele lor (Vuică, Ripu, Cameramanul și evident Dumitrescu) încep să se îndoiască de faptul că ele ar fi existat vreodată cu adevărat. Neavând nimic din candoarea unui Nils Holgerson, miliția nul se va strădui din greu, dând ordine contradictorii, să recupereze zestrea zburătoare a bătrânei pe care Procurorul (George Constantin) a asigurat-o de sprijinul participanților la filmare.

Din cei doi protagoniști tineri, somați să reconstituie scena conflictului determinat de aburii alcoolului, în fotografie apare doar Vladimir Găitan (Ripu), ce va urma o splendidă carieră în teatru și în film, ca și George Mihăiță (Vuică) dar care în momentul fotografierii dădea probabil o fugă până acasă căci, după cum îi va declara Doinei Papp în cartea ***Mihăiță – Reconstituirea unei vieți*** – „Eu eram tot copilul din pădurea Moreniului, miroseam încă a pâine caldă. Am intrat în acel miracol fără să-mi dau seama ce urma să fie pentru mine faptul ca, la 19 ani, să dobândesc un rol principal într-un film care a rămas cel mai bun din istoria cinematografului românesc, un film care, așa cum spune Lucian Pintilie în ***Bricabrac***, va reprezenta, alături de ***Balanța*** și de ***Prea târziu***, trilogia speranțelor pierdute (ale lui Pintilie, dar și ale noastre, care făceam parte din aceeași generație)".

O generație în care se afla și Ileana Popovici care, după debutul marcant din ***Reconstituirea,*** va colabora cu importanți cineaști precum Manole Marcus și Iulian Mihu, Radu Gabrea și Dan Pița, Sergiu Nicolaescu și Elisabeta Bostan. Rolurile sale fermecătoare par a se contura deja și prin poziția inocentă din această fotografie, unde juna actriță stă pe genunchii lui Sergiu Huzum (1933-2004), faimosul inventator al *transtrav*, procedeu ce va stimula stilistica modernă a filmului românesc.

Aflat la cea de-a doua colaborare cu Lucian Pintilie (după ***Duminică la ora 6*** – 1965), Huzum își va continua, ca și acesta, cariera în Occident în anii '70. Asistentul său, Dinu Tănase (n. 1946), care apare în fotografie cu bogata sa zestre capilară răsfirată în cele patru vânturi, se va afirma deopotrivă ca operator de imagine și ca regizor de film (***Doctorul Poenaru*** – 1977, ***La capătul liniei*** – 1982, ***Damen tango*** – 2003 ș.a.).

Mai apare în imagine inginerul de sunet Andrei Papp (n. 1931), deținător al unor importante premii în specialitate și colaborator al lui Pintilie, Săucan, Marcus, Vaeni, Veroiu. Cu Lucian Pintilie a lucrat practic la toate filmele importante: ***Duminică la ora 6*** – 1965, ***Reconstituirea*** – 1969, ***De ce trag clopotele, Mitică ?*** – 1982, ***Balanța*** – 1991, ***O vară de neuitat*** – 1993, ***Prea târziu*** – 1996, ***Terminus Paradis*** – 1998, ***După amiaza unui torționar*** – 2000.

Imagine oferită de doamna Ileana Popovici

Iată de ce putem considera, fără teama de a greși, că fotografia de față reprezintă un fragment important al istoriei cinematografiei naționale. Și aceasta în primul rând pentru că este făcută în clipele în care se năștea o capodoperă a filmului românesc, despre care un singur om a susținut cu fervoare că „nu este un film bun". Pentru Nicolae Ceaușescu ***Reconstituirea*** era „un film mediocru, puțin spus, pentru că denaturează realitatea românească – și clasa muncitoare nu este o gloată". Evident, Secretarul General al PCR făcea trimitere la masa de oameni care, după finalul meciului, se îndreaptă buimacă, aidoma turmei, spre bufetul numit *Pescăruș*.

Între timp, clasa muncitoare a dispărut practic din România, iar filmul românesc nu se simte nici el prea bine uneori.

Ca urmare, nu poți să nu zâmbești cu amărăciune la lectura ***Obiectivelor subiective*** ale lui Sergiu Huzum (ed. Albatros, 1999) unde, la pagina 9, găsim consemnarea unui dialog cutremurător:

„– Ce poate fi mai rău decât comunismul ?

– Ceea ce urmează după el !..."

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XVII)

Între topos și atopos

Firiță Carp, scriitorul convins că „lumina nu are greutate, are doar blândețe și căldură”

Florentin Popescu

Inițial, când dl. Firiță Carp m-a onorat cu un autograf pe recentul său volum (*Timbre de lipit pe suflet*, Editura UZP, București, 2018), am fost tentat să cred că autorul a ales acest titlu și dintr-un exces de modestie și nu neapărat dintr-o strategie editorială, gândită pentru a capta mai lesne atenția cititorului în aceste vremuri în care apar mii de cărți, de toate calibrele, în întreaga țară. Mai apoi, trecând la lectură am realizat că mă aflu în fața unui volum de excepție. De excepție nu atât prin cine știe ce descoperiri stilistice, de structură, de viziune etc., ci prin aceea că are darul de a ne aminti că lumea în care trăim poate fi privită și altfel, iar noi, cei care o populăm, avem șansa și datoria de a descoperi în semenii noștri virtuțile, câte sunt, în fiecare. „Fiindcă pe lume există multă durere și multă tristețe – zice scriitorul într-un loc (pag. 124) – trebuie să facem ceva să fie mai puțină. Eu așa cred că pot face, să mă așez în calea luminii mari și, atent la câte o rază mai blândă, s-o îmbunez să devină a mea, să lucrez cu ea la frumusețea lumii. O lume cu mai puțină tristețe și mai puțină durere e, în primul rând, o lume mai frumoasă. De aceea zic că lucrez la frumusețea lumii, când am noroc să mă înfășor în câte o rază din lumina mare. Atunci caut chipuri triste și marcate de durere, nici nu-i greu să le găsesc, și îndrept raza generoasă spre ele. Dintr-odată dispare tristețea, nici urmă de durere să mai vezi. Devin frumoase, frumoase, neînchipuit de frumoase !”.

Desigur, scriitorul nu este un magician, capabil să producă astfel de miracole, însă pe noi ne interesează nu imaginea ușor edulcorată, poetică aș zice, asupra vieții, ci mai degrabă acest mod optimist și luminos de a vedea lucrurile și – mai vârtos încă ! – meritele de portretist al autorului, fiindcă volumul cuprinde o suită de tablete-portret ale unor oameni pe care destinul i-a scos în calea lui în varii împrejurări.

Și nu trebuie să ne ducem numaidecât cu gândul la autori contemporani (precum Fănuș Neagu, Mircea Micu, Nicolae Dan Fruntelată, Nicolae Rotaru și chiar subsemnatul) care ne-au dat mai demult ori mai de curând astfel de „Cărți cu prieteni”, întrucât, trebuie s-o spunem din capul locului, *Timbre de lipit pe suflet* nu seamănă nici pe departe cu lucrurile similare, anterioare, cu aceeași tematică.

El însuși un personaj ubicuu în lumea culturală a ultimelor decenii (se mișcă repede și „prestează” diverse activități publicistice și editoriale), dl. Firiță Carp ne demonstrează prin această carte că *omul cultural*, autorul, (ca să folosim o expresie a lui Radu Cârneci) a fost dublat, dacă pot zice așa, de scriitorul observator, de insul care, chiar și în întâlniri întâmplătoare (la un festival literar, la o expoziție de pictură, la o lansare de carte etc.) are rara și admirabila capacitate de a „citi oamenii”, aidoma unor volume cărora le poți descoperi mesajul încă de la primele pagini.

Afirmând că Ghiță Covașă (unul din multele figuri din galeria de portrete propuse, *n.n.* F.P.) „Știe să se bucure de prieteni deopotrivă ca de gândurile lor bune, mai abitir ca oricine”, dl. Firiță Carp de fapt se definește pe sine, fiindcă „timbrele” pe care și le lipește (sau i s-au lipit) de suflet sunt tot atâtea oglinzi ale prieteniei, ale iubirii de oameni și de țară, ale dăruirii pentru și întru prieteni, ale generozității, ospitalității și a altor multe calități pe care autorul le descoperă la ceilalți.

Joc al întâmplării și al hazardului, întâlnirile d-lui Firiță Carp sunt tot atâtea bune prilejuri de a vedea partea plină a paharului, cum se spune, din tot și din toate. Iată câteva exemple: despre Ioan Romeo Roșiianu ne spune: „Publicist remarcabil, ctitor de publicații și de edituri, poet talentat și critic literar cu acut simț al valorii, el este înainte de toate un altruist. Fiindcă, în afara desăvârșirii propriei creații, se zbate să afle oriunde talente, sgândăre pe unde nici nu te aștepți, în folclor, în management cultural, în entități culturale și în sufletele oamenilor, poate-poate ! Și atunci când descoperă măcar mici firișoare de interes și bunăvoință, le promovează cu o generozitate ieșită din comun… Implicarea sa în fenomenul cultural actual este de notorietate și exemplară fără nicio îndoială”; despre alt personaj, om de bine și constructor de cultură și de prietenie, Marin Mândrilă, scrie: „Dacă îl urmărești atent cum umblă printre oameni, oferind vorbe bune și construind bucurii de jur-împrejur, îi vei observa rănița aceea fantastică plină cu lumină, veche de când se știe și proaspătă întotdeauna, lumina aceea unicat a iubirii față de ceilalți, pe care o cară necontenit urcând-o neobosit pe calea lactee a omenici.”.

Dl. Firiță Carp scrie cu frenezie, dar și inspirat, cu vorbe frumoase, pe deplin meritate de către cei pe care-i portretizează, realizând o originală galerie de chipuri în care și-au aflat locul poeți și pictori, jurnaliști, editori, dar și cei cărora destinul le-a hărăzit ceea ce se cheamă „lucrul cu cartea”, precum d-na Georgeta Munteanu, de la Librăria „Mihail Sadoveanu” din București, doamna care organizează, de câteva decenii încoace, lansări de carte, întâlniri cu scriitorii și altele.

Într-o lume tot mai întunecoasă, când alienarea individului pare a fi devenit ceva la ordinea zilei, dl. Firiță Carp ne-a dat o carte plină de lumină și de încredere în noi, voind parcă să ne demonstreze că prietenia, solidaritatea, frumusețea sufletească din fiecare reprezintă – încă ! – o șansă a supraviețuirii spirituale.

La capătul lecturii, închizând volumul, am întâlnit pe ultima copertă un mini-eseu despre fericire, în care, printre altele citesc: „… fericirea se trăiește, nu se scrie. Da, așa cred eu, fericirea se trăiește, mai exact se consumă. Sigur se consumă ! Și numaidecât proaspătă, fiindcă ea este entitatea care nu poate fi observată. Singura care nu se poate păstra, indiferent cât de mult ar prisosi vreodată cuiva.”.

Ei, bine, se poate afirma că autorul ne-a prilejuit și nouă, cititorilor, o bună întâlnire cu fericirea pe care a trăit-o/o trăiește printre prietenii despre care scrie, așa încât a reușit s-o „eternizeze” prin scrisul lui. Lucru mare, fără îndoială.

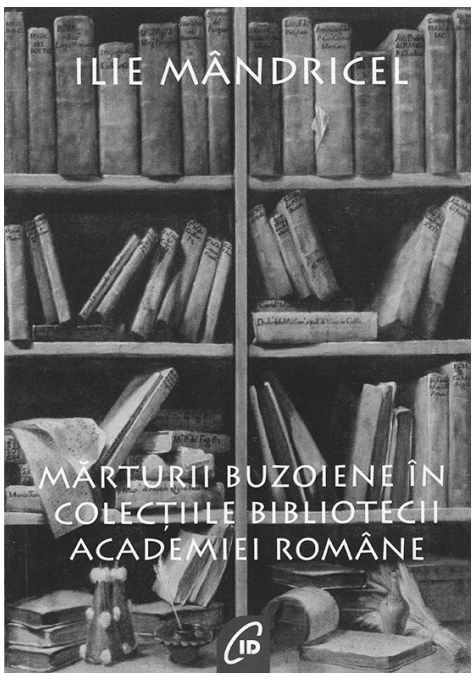
Ilie Mândricel, un mare iubitor al plaiurilor lui natale

Invitat mai deunăzi la Biblioteca județeană „V. Voiculescu” din Buzău, cu prilejul unei sărbători a acesteia, m-am întâlnit, cred că pentru a doua sau a treia oară de când ne-am cunoscut, cu dl. Ilie Mândricel.

Și pentru că, probabil, celor mai mulți dintre cei care citesc aceste rânduri numele lui nu le spune prea mult, mă grăbesc să mă achit de o necesară sarcină în astfel de împrejurări: aceea de a prezenta omul.

Dl. Ilie Mândricel, profesor de meserie, este un scriitor născut și crescut în fabuloasa zonă a Buzăului, cea din care au plecat numeroase personalități cu care oamenii de aici se mândresc. Și pe bună dreptate, de vreme ce Vasile Voiculescu, marele scriitor și, mai apoi George Emil Palade, singurul român deținător al Premiului Nobel, s-au născut ori au avut strânse legături cu acest fabulos ținut de la Curbura Carpaților.

Fiind, așadar, într-un anume fel un continuator al îndelungatelor tradiții culturale ale zonei, dl. Ilie Mândricel a simțit că are o nobilă și demnă de admirat vocație: aceea de a face cunoscut lumii ținutul său natal, care nu e nici pe departe unul oarecare, ci un spațiu geografic cu o istorie milenară, plină de evenimente memorabile, de vreme ce aci s-au păstrat vestigii din urmele unor fapte și evenimente de importanță extraordinară pentru istoria națională, pentru cultura țării – simboluri ale viețuirii și creației neîntrerupte a românilor.

Privesc la cel mai recent volum semnat de dl. Ilie Mândricel (*Mărturii buzoiene în colecțiile Bibliotecii Academiei Române*, Editura C.I.D. București, 2018) și – cum lesne se poate deduce ! – realizeaz că autorul are în spatele lui o documentare vastă, întinsă pe mai mulți ani, pe care nu știu câți oameni dintre cei de azi ar fi fost în stare s-o realizeze.

Dar înainte de a prezenta, fie și fugitiv, cuprinsul cărții, se cuvine a menționa aci ceea ce am putea anumi „antecedentele editoriale” ale d-lui Ilie Mândricel.

Așadar, citiți ce și cât a putut scrie acest buzoian, mare iubitor al plaiurilor lui natale: *Vestigiile rupestre din Munții Buzăului* (1980*), Izvoare din adâncuri. Începuturile învățământului buzoian la sate* (2000), *Chemarea clopotelor scufundate* (2006), *Vestigii rupestre și alte locuri magice din Munții Buzăului* (2008), *Scormonind prin cenușa veacurilor. Culegere de documente despre comuna Bozioru, județul Buzău* (2011), *Bozioru. 500 de ani de atestare documentară* (2015), *Fosta Mănăstire Gătvanele* (2015), *Din umbra chiliilor în floare* (2017), *Fidelitatea memoriei colective. De la Colchida din Curbura Carpaților la Athosul românesc* (2017).

Toate acestea sunt cărți care – mai este, oare nevoie s-o spun ? – au în spate ani lungi de documentare, ceasuri nesfârșite de studiu în arhivele locale și în cele centrale.

Numai cine nu a frecventat bibliotecile și n-a trăit niciodată fiorul descoperirii unui document, a unui act despre care n-a scris și n-a vorbit nimeni până la el nu poate înțelege truda, acribia și pasiunea d-lui Ilie Mândricel pentru studierea și scormonirea trecutului cultural al ținutului de la Curbura Carpaților.

A spune, convențional, că în fața unor asemenea oameni trebuie să ne înclinăm și să ne scoatem pălăria este, desigur, un loc comun. Unora ca el trebuie să le acordăm întreaga noastră prețuire, fiindcă ne dau o autentică lecție de patriotism. Acel patriotism despre care, cum spuneau Nicolae Iorga, Dimitrie Gusti și încă mulți alții se naște din patriotismul local al împătimiților de studierea istoriei locurilor lor natale.

Se cuvenea, se impunea, de fapt, ca o atât de bogată carieră precum a d-lui Ilie Mândricel să fie încununată de o lucrare mai vastă, mai cuprinzătoare, cum este cartea *Mărturii buzoiene în colecțiile Bibliotecii Academiei Române*. Ceea ce s-a și întâmplat, spre cinstea autorului și spre bucuria noastră, a tuturor celor care ne iubim țara și niciodată nu vom obosi căutând să-i cunoaștem cât mai bine și cât mai exact trecutul, bogățiile, frumusețile, mărturiile care ne conferă identitate în fața lumii.

„Biblioteca Academiei Române, una dintre cele mai mari din țară – citim în introducerea volumului – a adunat de-a lungul anilor în fondurile sale documentare, foi volante, scrisori, hărți, manuscrise și cărți de o importanță capitală pentru istoria noastră. Nu puține dintre acestea sunt produsul meleagurilor buzoiene sau se referă la acestea, prezentând un interes de prim rang pentru cercetătorul interesat de aceste locuri. Personalitățile proeminente ale Buzăului („oameni de ieri și de azi”, cum îi numesc unii autori) au lăsat roadele răgazului lor pământesc în depozitele acestei instituții. (…) Această carte se vrea o călăuză la îndemâna tuturor celor interesați să descopere mărturiile buzoiene păstrate la Biblioteca Academiei Române. (…) Pe cât a fost posibil, materialele au fost prezentate cronologic și alfabetic în cadrul aceluiași an. Pentru a ușura consultarea, s-a adăugat și un indice alfabetic al localităților buzoiene (moșii, mănăstiri și schituri) cu trimitere la paginile cărții unde apare fiecare dintre ele, unele figurând de mai multe ori pe aceeași pagină. S-au inclus aici și numele unor așezăminte monahale din afara județului dar cu proprietăți la Buzău”.

Este interesant și necesar de subliniat că menționarea unor documente, mărturii ș.a. se face cu un scurt rezumat al subiectului, așa încât posibilului, virtualului cercetător i se ușurează munca substanțial.

Oglinda panoramică (și deci cuprinzătoare) a valorilor buzoiene de ieri și de azi, cartea d-lui Ilie Mândricel ni se pare a fi un volum de referință pentru azi și pentru mâine. Și el trebuie apreciat ca atare.

TEMATICA OPEREI ISTORICE A LUI A. D. XENOPOL ȘI REFLEXELE EI LA NIVEL LEXICAL

Terminologia istorică românească (de la începuturi până la 1913)

Prof. dr. Neculai C. MUSCALU

ARGUMENT: „Cunoașterea provine din experiență; bogăția ei este direct proporțională cu amplitudinea și profunzimea cercetării.” (A. D. Xenopol)

Cuvinte cheie: *prezentarea lui A. D. Xenopol, elemente de analiză pentru terminologia istoriei, obiectivitatea spațiului și a timpului, natură și istorie, științe ale materiei și ale spiritului, faptele de coexistență, faptele de succesiune, cauzalitate și legitate, perspectivă evoluționistă și pozitivistă, limba română și terminologia istorică*

1. Autorul, Alexandru D. Xenopol (1847-1920) este unul dintre marii istorici și teoreticieni ai desfășurării lumii românești, savant, care a reușit să închege o primă *sinteză istorică*, pornind de la principii filozofice, o **teorie** și **știință** istorică, aproape completă, privind istoria poporului român.

Pornind de la științele epocii secolului al XIX-lea, A. D. Xenopol oferă o înțelegere **rațională** a evoluției, explicând-o prin factori imanenți;

Din perspectivă cronologică, evoluția parcurge, pentru istoricul român: o treaptă **anorganică**, una **organică**, a treia treaptă **spirituală**[1].

Din perspectivă cronologică, pentru A. D. Xenopol, **devierea** și **abaterea** față de sistemul de prezentare al istoriei înainte de 1880, presupune mai multe etape de prezentare, de aceea am *restrâns !* cercetarea doar la volumul *Istoria Românilor din **Dacia Traiană***.

Teoria lui A. D. Xenopol asupra istoriei este exemplificată în 1899, de ideile propuse în studiul publicat în limba franceză, *Les Principes fondamentaux de l'histoire*.

Pornim de la analiza detailată a problemei terminologice cu ajutorul:

– bibliografiei teoretice asupra cercetărilor terminologice;

– sistemului practic oferit de studiile de specialitate;

– unor elemente oferite de studiul cu referire la tematica filozofică românească în epoca de formare, din cercetarea lui Ioan Oprea[2].

2. Termenii la care ne referim, ca reflex și oglindire, sunt marcați cu aldine: DACIA, TRAIAN

Ne vom preocupa de stilul funcțional, prin intermediul **limbajului terminologic** al istoriei, existente în studiul *Istoria Românilor din **Dacia Traiană**, sinteză* de aproximativ 4000 de pagini, studiu vast al lui A. D. Xenopol, cu referiri la aspecte din viața socială, viața economică, viața politică, viața administrativă, viața culturală și viața religioasă, cu elemente tematice din evoluția activității umane privitoare la producțiile și bogățiile spațiului din **Dacia Traiană**.

În *Istoria Românilor din **Dacia Traiană**,* A. D. Xenopol trimite către instituții proprii statelor românești, integrate activităților: *juridice, financiare, școlare, cutumiare, militare, intelectuale*, cu referiri la: știință, biserică, la politica internă și externă.

*Istoria Românilor din **Dacia Traiană*** pregătește conștiința unității poporului român, pornind de la geneză prin labirintul istoriei, folosind sferele tematice din cadrul temelor propuse.

În *Istoria Românilor din **Dacia Traiană**,* A. D. Xenopol reliefează: categoriile sociale, starea și evoluția țăranilor, meșteșugarilor, breslașilor, târgoveților, orășenilor sau a marilor proprietari funciari, într-o **sinteză desfășurată pe un spațiu geografic enorm**.

Am utilizat pentru stabilirea **direcției de cercetare** tematice, un mod de analiză aplicată, similar acelui oferit de analiza limbajului românesc filozofic, existent în studiul lui Ioan Oprea[3], astfel am pornit de la relații cu perioada terminologiei științifice din epoca **veche**,

– pentru a observa orientarea terminologiei istorice din opera lui A. D. Xenopol din 1880 spre aspectul terminologiei istorice **actuale**,

– cu diferite decantări și stabilizări ale lui A. D. Xenopol față de creația lui B. P. Hasdeu[4],

– cu referire la un sistem comparativ al gândirii teoretice a lui A. D. Xenopol cu acela al terminologiei istoriei la N. Iorga, preluând pentru demonstrație termenul de **serie**.

Epoca modernă a istoriei românești ar începe odată cu **Unirea din 1859**, moment semnificativ, ce a simbolizat o intrare a țării în context european, prin ruperea influenței politice otomane și rusești, în favoarea influenței franceze și germane.

Terminologia istorică depinde de relația cu sistemul *puterii statale* și cu sistemul **lingvistic**. Formarea națiunilor și statelor moderne este pregătită de *sistemul de educație*, acela care presupune o generație de tineri, formată la un sistem educativ apusean, sistem care depinde de relațiile internaționale**, depinde de** viața *economică, socială, cotidiană* în epoca modernă, de *revoluții* și *mișcări* sociale, de *apariția* și *instituționalizarea culturii* și a *valorilor democratice* în epoca modernă.

Sarcina culturală, de analiză a personalității lui A. D. Xenopol este ușurată de existența unei monografii speciale din cultura română, o monografie, care referindu-se la creația lui A. D. Xenopol[5], o monografie, care urmărește traseul parcurs de la *scrierile de istorie* până în contemporaneitate, de la *descrierile de călătorie* către *codice* și lucrări cu *caracter biografic*, de la *publicațiil*e cu *caracter istoric,* până la *volumele* sau *compendiil*e esențiale ale istoriei, o monografie, care teoretic, ne ajută la un studiu, care trimite către sistemul operațional similar tematic din terminologia științifică, cu relevanța unui limbaj istoric.

3. În acest text vom preciza prezența terminologiei științifice, de sorginte istorică în creația lui A. D. Xenopol. Pentru acest domeniu, **istoria**, știință **spirituală,** este necesară stabilirea definiției științei **teoretice** și **practice** a disciplinei, pusă sub sfera **tematică a științei istoriei**.

Criteriul distincției **științelor** la A. D. Xenopol depinde de raportul fenomenelor respective față de spațiu și timp; științele teoretice se sub-împart pentru A. D. Xenopol în științe ale **materiei** și ale **spiritului** (*matematica, logica, economia politica, dreptul*).

Științele **istorice** se subîmpart și ele în

– științe ale **materiei** (*geologia, paleontologia, teoria evoluției*) și

– științe ale **spiritului** (*istoria cu toate ramurile sale, întregul complex al științelor care cercetează viața socială*); obiectul cunoașterii **științifice** prezintă o dualitate ontologică: co-existența și succesiunea, care solicită o perspectivă sincronică și diacronică.

Istoria devine o **știință,** care ajută la **perceperea** ființei din trecut, **ajută** politica prezentului și **construiește** viitorul.

4. Cele două caracteristici ale disciplinei **istoria** (*co-existența* și *succesiunea*) sunt trăsături structurale și complementare ale lumii, iar **istoricitatea** reprezintă o dimensiune **ontologică**, pe care o cercetează disciplinele istorice.

Faptele de succesiune își modifică **calitatea în timp**, elementele *diferențiale* sunt decisive în cadrul lor, sunt fenomene unice, individuale, care nu se reproduc identic niciodată. *Faptele de succesiune* sunt **fenomene istorice**, care se manifestă, atât în natură, cât și în societate.

Concepția istorică a lui A. D. Xenopol se înscrie într-o **perspectivă evoluționistă** și **pozitivistă**, specifică epocii.

Cele trei regnuri (*treapta anorganică, organică, spirituală*) sunt unitare, consideră A. D. Xenopol, prin „elementul comun al materiei, temelie a vieții și a spiritului”. Evoluția în istorie, în natură, nu este doar **cantitativă**, ci și **calitativă**: „dezvoltarea a fost întotdeauna o perfecționare”.

Scrierea istoriei în limba română poate să demonstreze **capacități de prezentare** ale timpului istoric, **modalități speciale** prin periodizarea evenimentelor istorice; prin **sistemul de alcătuire** a fazelor cronologice; prin periodizarea evenimentelor istorice, în funcție de relația cu terminologia științifică (*filozofică, socială, istorică*) utilizată, cu o secțiune, care necesită o precizie semantică specială.

5. A. D. Xenopol precizează că **știința** istoriei se constituie ca o relație între **noțiuni** și **fenomenele** reale, autorul manifestă încredere în cunoaștere și în capacitatea științei de a contribui la dezvoltarea socială.

A. D. Xenopol elaborează o teorie originală a istoriei, se ocupă de statutul epistemologic al istoriei, prin distincția dintre *faptele de repetiție* și *faptele de succesiune*: *faptele de repetiție* nu se modifică esențial în **spațiu** și **timp**, elementele asemănătoare prevalează asupra celor diferite. Aceste *fapte de repetiție* se manifestă atât în natură, cât și în societate, în ele predomină elementele de *generalitate, constanță, stabilitate* relativă.

6. O altă direcție a observațiilor din această cercetare, urmărește **evoluția mentalităților** de-a lungul secolelor până la renașterea ulterioară a interesului pentru istorie. Preocupările istorice se deschid fie spre polemici (combaterea lui Rösler) fie pentru a particulariza legătura între „cugete semănătoare”, care transmit elemente privitoare la formarea unei limbi românești, o prelucrare a limbii culte (corespondența dintre C. Negruzzi și Ion Eliade)[6].

A. D. Xenopol pornește de la **scrierile istorice**, raportate la investigațiile de natură istorico-geografică, (M. Kogălniceanu), de la diferitele **sisteme filosofice** și contribuie la importanța apariția academiilor, cu un spectru larg al **preocupărilor conexe** (restaurarea și conservarea monumentelor istorice), parte integrantă în studiul și cercetarea istoriei.

Lucrările lui A. D. Xenopol sunt: *Cultura națională, Studiu*, (1868); *Despre învățământul școlar în genere și în deosebi despre acel al istoriei, Studii economice,* (1879); *Istoria românilor,* (1879); *Istoria românilor din Dacia-Traiană*, 6 volume, (1888–1893); *Istoria românilor din Dacia Traiană,* 14 volume, (1880-1910); *Războiul dintre Ruși și Turci*, 2 volume, (1880), *Teoria lui Rösler,* (1884); *Memoriu asupra învățământului superior în Moldova,* (1885); *Etudes historiques sur les peuples roumains,* (1887); *Mihail Kogălniceanu,* (1895); *Industria mătăsei,* (1896); *Principii fundamentale ale istoriei,* (1899, în franceză); *Teoria istoriei,* (1908, în franceză); *Istoria partidelor politice din România,* (1910)[7].

7. Remarcat de Titu Maiorescu în 1866, A. D. Xenopol este trimis la studii la Berlin, pe cheltuiala societății *Junimea*. Această cunoaștere a **limbilor diferite** reprezintă un grund pe care se va dezvolta cercetarea documentată a istoriei.

În studiul *Cultura națională* (1868), A. D. Xenopol cercetează raportul dintre **sufletul** unui popor (*stările de spirit, inteligența, puterile cognitive, formele de creație*) și *împrejurările sau mediul* extern în care se formează, considerând că impresiile venite din lumea exterioară oferă particularitate **dispozițiilor sufletești**. Personalitatea sa este perfect demonstrată de I. E. Torouțiu[8], în scrisori A. D. Xenopol se dovedește a fi modest în ceea ce privește capacitatea de a fi perfect[9], dar și un descoperitor al realității sufletului în căutarea frumosului[10].

Acest traseu **lingvistic** și **cultural, vizibil în scrisorile din tinerețe[11],** al lui A. D. Xenopol este exemplificat, într-una dintre direcții, aceea a terminologiei istorice, prin prisma celor mai importanți termeni, care au **inițiat** istoria:

– **formele și trăsăturile** istoriei, cu varietate dual: urcuș alături de coborâș[12],

– **termeni istorici** pentru domeniul **metodologiei** și al **cercetării istoriei,**

– **termeni secanți istorici** cu științele adiacente: *religie, morală, filozofie a istoriei, filozofie socială*,

– **termeni istorici** referitori la **ființa umană,**

– **termeni istorici** din sisteme mai **îndepărtate**.

În final, se prezintă concret și analitic, sperăm concis, clar, contribuțiile și inovațiile aduse de diferiți teoreticieni în studiul tematic al terminologiei **istorice**. Traseul originii termenilor **istorici** este destul de dificil de trasat, întrucât A. D. Xenopol vorbea mai multe limbi, în special, franceza și germana, a învățat și latina. Ar trebui să se menționeze și continua stăruință a lui A. D. Xenopol în a prețui frumosul artistic[13] și munca intelectuală[14].

Mesajul non-artistic, de tip cultivat, are la autor, ca punct de referință, gradul de exprimare zero, **mesajul istoric** nu reprezintă un mesaj standard general și comun, se deosebește de limbajul matematic prin **stil** ca *alegere* și *combinare* a faptelor spirituale, o expresie a reacțiunii istoricului A. D. Xenopol, într-un moment dat: „Când spiritul e slab, imitează, când e tare, atunci modelul frumos sau bun îi este un impuls pentru a produce independent ceva mai frumos și mai bun.”[15]

Scopul și obiectul cercetării pornește de la necesitatea cunoașterii lexicului textelor de popularizare a științei **istorice** românești, elaborate de cărturarii români, texte care nu au fost tratate într-o lucrare de sinteză. Lucrarea își propune să abordeze lexicul vehiculat de aceste texte, în special lexicul arhaic **istoric** înlocuit și modificat în ansamblul neologic, o problemă care merită să fie supusă unor investigații dintr-un punct de vedere modern, cu scopul obținerii unei imagini de ansamblu al terminologiei **istorice**, asupra acestui subiect de o surprinzătoare actualitate.

(continuare în pag. 13)

Cu Marin Preda despre violență, război și despre istorie

George Apostoiu

Extraordinara forță a verdictului din finalul *Moromeților* I, anume ,,Timpul nu mai avea răbdare", este ecoul conclusiv al episodului despre instrucția premilitară a tinerilor (cap. al XIV-lea). Legătura merită să fie făcută nu doar logic, ci mai ales pentru subtilitatea de construcție a romanului, fiind punctul pe care se sprijină rostogolirea evenimentelor din viața siliștenilor spre deznodământ: războiul. În acest episod și în câteva pagini care îl preced sau îl succed, Marin Preda adună mai toți fermenții conflictului romanului concentrat pe trauma țăranului împins în afara condiției lui existențiale. În afara istoriei. La început, Moromete și ai lui privesc cu îngăduință împuternicirea învățătorului de a pune tinerii sub ordin militar; nu toți cei care se strângeau în poiana lui Iocan să priceapă politica iau în seamă pericolul legionar; toți, însă, urmăresc tensiunile politice de la București și se întreabă, în felul lor, ca și Nilă după conflictul cu comandantul de instrucție: ce se întâmplă în lume ? Ca și povestirile de debut *Calul* sau *Salcâmul* publicate în 1942, episodul cu instrucția are independență și poate trăi liber ca o povestire cu miez.

Tinerilor li se spune că premilitara îi va scuti de un an de militărie, motiv suficient pentru unii să nu ceară alte lămuriri. Doi dintre ei văd cu ochi răi zelul comandantului unei oști cu pușți de lemn, unul nemulțumit de rigiditatea învățătorului față de absențe, altul, Nilă, revoltat de absurdul instrucției, de puterea învățătorului asupra libertății lui, ceea ce îl face să se întrebe „ce se întâmpla în lume ?" Această nedumirire o au mai toți siliștenii lui Moromete și pe ea așează Preda acumularea tensiunilor ce-l vor face pe scriitor să prevestească războiul cu uimitoarea lui remarcă din finalul romanului: ,,timpul nu mai avea răbdare". Toate necazurile de dinainte: sărăcia și lupta cu statul pentru plata *fonciirii,* cu băncile pentru achitarea creditelor nu mai contau în fața perspectivei războiului. Credința lui Marin Preda este că povara istoriei întotdeauna se prăvale pe umerii lor. Într-un interviu s-a arătat contrariat de opinia celor care nu ajunseseră la acest adevăr:

„– Au existat oameni de cultură români în al cărui glas s-a simțit o disperare că România nu „„face istorie"". În realitate toate ființele umane existente pe pământ fac istorie". (Mihai Ungheanu, *Interviuri neconvenționale*; în continuare, citatele, fără o altă precizare, sunt din acest interviu). Adică Moromete, Cocoșilă, Țugurlan, Bălosu fac, cu siguranță, și ei istorie. Fiul acestuia din urmă, Victor, legionar, cu ceva școală, va face chiar prea multă ,,istorie" ucigându-l pe Dumitru al lui Nae. ,,Eroarea fundamentală a acestor disperați – (cei care cred că românii nu fac istorie, n.n.) constă în faptul că ei refuză să vadă adesea că istoria se exprimă în spirale lungi, în timp ce ei ar dori ca aceste spirale să fie scurte și ei să joace primul rol. Toată lumea intră în vârtej. Deci și *Moromeții*". Moromete și ai lui, înțelegem de aici, se înscriu în aceste intervale lungi. Armata pentru Nilă și tulburarea lumii pentru Moromete rup logica spiralelor lungi. Ritmul existențial al satului dat de muncă și de ora petrecută seara de tineri la poartă cu cele care urmau să le fie neveste, este amenințat de semnele dezordinii. Deocamdată, nimeni nu vorbește de război. Nilă și cei care mergeau la premilitară nu-i prevesteau apropierea. Moromete și cei adunați în poiana lui Iocan încep să se îngrijoreze de ascensiunea legionarilor după uciderea în bătaie a lui Dumitru al lui Nae de către Victor Bălosu. Episodul cu premilităria și, mai ales această crimă, anunță catastrofa. Preda nu va face din *Moromeții* un roman al războiului. Abia *Delirul*, care apare două decenii mai târziu, în 1975, va fi, cumva, un astfel de roman.

Episodul pregătirii militare îi contrariază pe tineri prin puterea pe care o capătă învățătorul din sat. Acesta îi adună sub ordin, iar ei nu pot să se împotrivească. De unde atâta putere ! Toderici îi amenință cu pedepse nemaiauzite pe cei care lipseau de la premilitară: „O să-l bag eu în pușcărie… pe mă-sa de bandit !". Absurditatea ordinelor și amenințările îl scot din sărite pe Nilă care se repede la gâtul comandantului, nemulțumit că este alergat și obligat să se culce în noroi. Conflictului îi pune capăt jandarmul, prezent la instrucție cu o înjurătură adresată răzvrătitului, o amenințare (să nu se pună cu Toderici ,,fiindcă e al dracului și s-ar putea s-o pățească cu el") și, în final, cu norocul că îl cunoaște pe Moromete, pe taică-su. Niciunul din cele trei argumente nu lămurea lucrurile. Explicațiile jandarmului nu țineau de militărie, ci de normele morale ale satului. Imperativul supunerii rămânea neexplicat. Ca și instrucția care sporise confuzia lui Nilă. Evenimentele noi intervenite în viața siliștenilor nu aveau noimă. Nilă știa că oamenii înțelegeau viața simplu: muncă, familie, copii, moarte și, din nou, muncă, familie, copii, moarte. Un pogon de pământ, dota pentru măritat, biserica pentru purificare morală și rar, foarte rar, cartea închideau niște frontiere. Abia *fonciirea* ce-i mai răzvrătea mocnit. De aici, întrebarea lui Nilă când se întorcea acasă de la instrucție: „Ce se întâmpla în lume ?". Este un semnal că acea binecuvântare de care se bucura satul lui va lua sfârșit în curând. Un semnal care nu mai concorda cu liniștea din deschiderea romanului: „În câmpia Dunării, cu câțiva ani înaintea celui de-al doilea război mondial, se pare că timpul era foarte răbdător cu oamenii; viața se scurgea aici fără conflicte mari". Ecoul acestui avertisment îl vom regăsi în final, când Moromete încetă să mai participe la discuțiile politice din poiana lui Iocan: „Lipsite însă de omul lor aceste adunări aveau să-și piardă și ele curând orice interes. Trei ani mai târziu, izbucnea cel de al doilea război mondial". Și, imediat, cade sentința: „Timpul nu mai avea răbdare". Devine logică legătura dintre

Casa natală a lui Marin Preda din Siliștea Gumești, 2018

instrucția militară, crima legionară și furtuna prevestitoare de rău: războiul.

Nu doar pe Nilă îl nemulțumea puterea comandantului în timpul instrucției pusă de acesta, fără explicații, pe seama datoriei față de stat. Nu era vreme de război; munca era mai importantă decât alergatul fără noimă. Un flăcău, Inochentie, lipsește pentru că, explică cineva absența acestuia: „N-a vrut să vie 'cea că el e ostenit de la sapă, 'cea că ce, l-a câștigat statul la belciuge ?". Așadar, cum nu fusese câștigat de stat la belciuge, nu avea nici o datorie față de acesta. Învățătorul îl înjură gros pe Inochentie și explică celor prezenți, ca să înțeleagă și să audă și insubordonatul: „Parcă pe mine m-a prins statul de bogdaproste… pe mă-sa de Inochentie… Dar când te cheamă țara la datorie, trebuie să te duci că dacă nu, te ia mama dracului… Că d-aia țara asta a rămas o țară de mameluci, pentru că Inochentie al meu îi dă cu belciugele".

Deci, datoria față de țară ! Numai că țăranul, în timp de pace, nu suferă pentru țara de dincolo de el, cum nici țara nu suferă de necazurile lui. Țara lui era munca, erau copiii pentru care nu are destul pământ să le dea ca să trăiască pe picioarele lor când vor avea familie. Țara lui era sărăcia. Unora, țara le mai dădea câte ceva. „'Cea că dumneavoastră aveți leafă, domnule comandant, zise același glas. „„Îi convine lu domnu Toderici, că are leafă"", continuă el în gând. Gândul „al doilea", cel nespus. Asta ar fi vrut să-i spună și el, cu glas tare, dar nu putea pentru că Toderici are acum putere să-l trimită la pușcărie ! Așa că păstră gândul pentru el, ca Moromete care nu-i da toate lămuririle *percitorului* de ce nu plătește *fonciirea*. Ce știa el, învățătorul Toderici, ce însemna să vii obosit de la sapă și să mai trebuiască să ieși seara pe uliță. El nu tăia salcâmul din curte ca să facă bani și să plătească dările la stat. El avea leafă !

Preda nu va scrie, cu adevărat, niciodată un roman doar al războiului, *Delirul* fiind consacrat crimei politice, rebeliunii legionare în primul rând, și abia apoi războiului împotriva Rusiei sovietice. Despre prima temă memorabilă este discuția dintre mamă și Antonescu, iar tema războiului este acoperită de corespondența de război a lui Paul Ștefan. Deși era captivat de „Război și Pace" al lui Tolstoi, de Kutuzov și de Napoleon, Preda avea ideea lui despre istorie și, în consecință, despre război: istoria nu o fac conducătorii. El crede că românii nu au tradiție în romanul istoric din cauza unei rele înțelegeri a problemei. După el, doar trei romane se înscriu în acest gen literar: *Pădurea spânzuraților*, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* și *În preajma revoluției* al lui Constantin Stere. Preda spune că scriitorul român „se ocupă de existență" ca temă absolută a artei, „în timp ce relațiile omului cu istoria" este o temă relativă. Acest raport om – istorie l-a făcut să se gândească pentru volumul II al *Delirului*, ,,la o formulă miraculoasă cu ajutorul căreia să pot urmări personajele mele până în 1946 când se încheie soarta lui Antonescu în fața tribunalului poporului". Asta ar fi însemnat, în cadrul acelei formule miraculoase, să-l vedem pe Țugurlan pe front, iar Victor Bălosu, ucigașul lui Dumitru al lui Nae, fugit din țară. Situații care ar fi confirmat evoluția firească a personajelor. Dar, acest al doilea volum al *Delirului* nu a mai apărut. „În ce privește istoria, așa cum avertizez pe cititor încă din primul volum, războiul nu va face parte în totalitatea lui din volumul al doilea, ci numai acele fapte care justifică titlul, nefirești, care au stârnit acea cantitate de suferință umană de care istoria n-are nevoie".

Scriitorul confirmă încă odată teza la care ținea, anume că istoria este făcută nu de eroi, ci de oamenii simpli.

Marin Preda ajunge, astfel, la relația dintre individ și putere. o relație pe care războiul o va releva dramatic. Paul Ștefan, din *Delirul* este trimis să relateze ce se întâmplă pe front, în război, cum luptau românii la Est după ce Antonescu le ordonase să treacă Prutul pentru recuperarea Basarabiei. Din biroul de redacție, pentru Ștefan tulburarea istoriei însemna „convulsiuni sociale", „structura constituțională", „tentative de lovituri de stat", „rebeliuni". Lângă Odessa, istoria va fi suferință, moarte, haos. El plecase pe front cu o înțelegere superficială a politicii, cu un entuziasm neacoperit. Nu era cazul lui Moromete care ținea singur interesul pentru politică, în poiana lui Iocan, citind ziarul. Liberal, el află dintr-un discurs al lui Madgearu că „Guvernul partidului liberal român, menținând starea de asediu de trei ani și cerând prelungirea și pe al patrulea an, face o deplorabilă excepție".

„– Haiti ! se sperie Moromete, Cine e ăsta, mă Cocoșilă ?

– E deștept ! Răspunse Cocoșilă. Acesta n-a tocit băncile școlii degeaba".

Cocoșilă și alți câțiva veneau în poiană, la fierăria lui Iocan, să afle ce-i cu politica făcută la București de rege, de Brătieni sau de cei din Parlament. Ei își dădeau seama că ceva începuse să meargă anapoda. Moromete continuă să citească din ziar: „Guvernul a practicat arma diversiunii… a încurajat în fapt extremismul terorist. S-au săvârșit crime cu siguranța impunității. Moromete se opri să răsufle". (Frumos, minunat tablou !). Episodul este despre rebeliunea legionară de la București și sugerează vinovăția istorică a guvernului, adică a lui Antonescu, de a fi colaborat cu legionarii. În discuția de la vila din afara Bucureștiului, mama îi reproșează generalului colaborarea cu legionarii. Cocoșilă îi povestește lui Moromete că auzise o conversație între doi inși, în gară, din care înțelesese că regele credea că „partidele nu mai sunt în stare să guverneze". Moromete, nedumerit, îl întreabă cine erau acei oameni. Nu știa, nu-i mai văzuse, dar, ca de obicei, își taxează prietenul: „Nu-ș' ce-or fi fost ei, în tot cazul oameni deștepți, nu proști ca tine". Erau legionari apăruți și în satul acela din câmpia de lângă Dunăre. Întrebarea lui Moromete nu era gratuită, el urmărea să înțeleagă pericolul reprezentat de legionari dar, ca de obicei, nu-și mărturisea tot gândul. Așa că, expediază frământarea prietenului cu o înjurătură: „Fugi, mă, d-aici. Dă-i în mă-sa de legionari !". Crima lui Victor Bălosu, care l-a omorât în bătaie pe Dumitru al lui Nae, va vesti dramatic pericolul care nu mai putea fi doar bănuit.

Marin Preda este unul dintre marii noștri scriitori torturați de înțelegerea secretelor cu care istoria ține în capcanele ei omul. „Tolstoi, afirmă el, sugerează că dincolo de fapte există o forță divină ascunsă care este superioară și lui Napoleon și generalilor care, în fond, determină adevăratul curs al evenimentelor. Nu este de înțeles ce caută, judecând după documentele pe care ni le lasă istoria, un popor care se ridică împotriva altuia și antrenează mari dezastre umane. De pildă, este simplist să crezi că în spatele deciziilor lui Hitler se aflau numai monopolurile germane care ar fi determinat cursul istoriei celui de al III-lea Reich".

Atunci, care sunt cauzele războiului ?

De pe front, Ștefan (*Delirul*) trimite corespondențe despre luptele încrâncenate fără victorii. Imaginile îi provoacă tulburări, coșmaruri pe care nu poate să le alunge. Când se întoarce la București constată că nimic din ce transmisese el nu mai regăsea în ziar. Corespondența lui, scrisă printre gloanțe, urlete de durere și suferințele celor care mureau fără să înțeleagă pentru ce, fusese „adaptată" politic. Falsificată. Pentru Ștefan războiul era realitatea; pentru Niki, prietenul lui, coleg de redacție, cel care îi măsluise corespondența, era un ideal. Era, ca pentru Toderici, țara. La întoarcerea în redacție, Ștefan constată că politica este minciună; războiul însemna moarte, nu avea nimic sfânt. Nilă, la premilitara lui, se întreba, de fapt căuta neputincios să priceapă ce rost aveau ordinele neghioabe ale învățătorului care îi tăvălea în noroi ? De ce trebuia ocupată gara, când gara nu era sub stăpânirea cuiva. „Nilă porni spre casă, dar mergea tot cu fruntea încreștită Avea acea înfățișare chinuită a surzilor care încearcă să înțeleagă din semne. Ce se întâmpla în lume ? Cine avea de gând să ocupe gara și să atace satul ?". Nu este mirarea unui mameluc, cum ar fi zis Toderici, ci a omului care nu vedea logica frământărilor care, pentru el încă nu anunțau apropiata catastrofă. Evenimente nelămurite interveneau în viața satului. Armata, o dovediseră generații de generații, era o rupere de îndeletnicirile obișnuite. Țăranii priveau armata cu ostilitate. Există un folclor al disperării provocat de *despărțire*, cauzată de armată: *Nu mi-e jale că mă*

(continuare în pag. 13)

O EPISTOLĂ NECUNOSCUTĂ A LUI VASILE GOLDIȘ

Nicolae Scurtu

Biografia profesorului, publicistului și omului politic Vasile Goldiș (1862–1934) continuă să se augmenteze cu noi și însemnate mărturii despre sine și contemporanii săi, care *au marcat*, benefic, o epocă cu numeroase izbânzi dar și cu unele deziluzii.

Biografia și bibliografia sa au fost cercetate de istorici, de arhiviști și de biografi de o profundă ținută morală și științifică.

Literatura sa epistolară, identificată în bună măsură, a relevat valențele intelectualului, omului politic și jurnalistului, care a condus cu pricepere și o aleasă orientare democratică ziarul *Românul*, în paginile căruia se întâlnesc, poeți, prozatori, istorici și critici literari, traducători și memorialiști din toate regiunile și ținuturile românești.

Epistola[1] pe care o transcriu aici este trimisă poetului, prozatorului și excelentului publicist Nichifor Crainic, unul dintre cei mai importanți gazetari ai României interbelice.

Vasile Goldiș, în calitatea sa de președinte al *Astrei* (1923–1932) îi solicită lui Nichifor Crainic să renunțe la postul, pe care îl ocupa la Fundația Principele Carol, și îi propune funcția de secretar general al *Asociațiunii* cu sediul la Cluj.

În această epistolă, extrem de importantă, întâlnim și unele idei politice privitoare la Partidul Național-Țărănesc și, desigur, la posibilitatea ca acesta să fuzioneze cu alte grupări politice din Transilvania.

Din motive încă neștiute, Nichifor Crainic[2] nu acceptă invitația atât de susținută și de argumentată a lui Vasile Goldiș.

*

Arad, 30 sept[embrie] [1]925
Iubite domnule Crainic,

La insistența ardelenilor fruntași, care au la inimă progresul poporului primind să reprezint și mai departe interesele Asociațiunii culturale *Astra* ca președinte al ei, mă simt dator să urmez înainte realizarea programului fixat pentru întărirea și solidarizarea prin cultură a poporului nostru.

În acest program ia loc de frunte munca secțiunilor literare și științifice ale *Astrei*, reorganizate anul trecut la Cluj. Acum neapărat trebuie să le dăm acestor secțiuni un secretar literar, care să direcționeze, să armonizeze și să utilizeze activitatea lor în înțelesul scopurilor urmărite de *Asociațiune*.

Revin la cele vorbite odată împreună și la nestinsul meu dor de a te vedea pe d[umnea]ta angajat cu întreg sufletul la apropierea idealului *Astrei.*

Te rog, deci, să-ți examinezi înc[ă] odată chemarea inimii d[umi]tale și să iei hotărârea definitivă, comunicându-mi urgent și fără înconjur, dacă vrei și dacă poți să primești postul de secretar general al *Astrei* cu domiciliul la Cluj.

Ipotezele sunt două. Ori te ocupi de *Fundația Principele Carol* și te angajezi la noi, ori rămâi angajat la Fundație și numai detașat la Asociațiune.

În ipoteza a doua, la întoarcerea Prințului voi încerca să-i storc asentimentul, rămânând d[umnea]ta și mai departe angajatul Fundației cu toate beneficiile avute plus remunerațiunea de la noi.

Te rog să-mi comunici toate condițiile d[umi]tale materiale și de alt ordin în amândouă ipotezele fără nici o reticență și cu toată sinceritatea.

[I]eri noapte am sosit acasă de la Sibiu, unde am prezidat ședința completului Comitetului Central, în care s-au ales cei doi vicepreședinți ai Comitetului, respectiv ai Asociațiunii.

Au fost aleși, primul vicepreședinte d[omnul] dr. Octavian Russu, avocat în Sibiu, fost și până acum vicepreședinte, un om, care de zeci de ani împlinește acest post cu deosebit zel și pricepere, lucrând zi de zi ceasuri în birourile *Astrei*, fără zgomot, fără reclamă și fără absolut nici o remunerațiune, pildă strălucitoare a altruismului și abnegațiunii, a jertfei neprihănite pentru idealul național; al doilea dr. Gheorghe Preda, medicul-șef al ospiciului de alienați din Sibiu, un bărbat tânăr din vechiul regat, care trăiește între noi de 5 ani de zile și ca director al *Despărțământului Sibiu al Astrei*, a dat dovezi de o destoinicie extraordinară în propaganda culturală.

Alegerea amândurora s-a făcut cu aclamațiune și însuflețire. Au fost de față peste 30 de membri ai Comitetului veniți chiar din cele mai depărtate localități, Sighetul Marmației ori Timișoara, fără diurne ori speze de deplasare, fenomen afară din cale îmbucurător în atmosfera individualistă și materială, care ne înăbușe.

Acum începem munca mare a reorganizării, care se impune prin noile *statute* și prin regulamentele admise de congresul prea frumos de la Reghin.

În capitala fiecărui județ organizăm câte un despărțământ central județean, cu local propriu și secretar cu leafă potrivită.

Am luat asupra mea sarcina să merg în acest scop personal în fiecare județ din Transilvania. Până acum am cutreierat județele Arad, Timiș-Torontal, Caraș-Severin, Hunedoara, Alba de jos și Sibiul, la noapte încep turneul în județele Bihor, Cojocna, Turda-Arieș, Mureș-Turda, Ciuc, Trei Scaune, Brașov și Făgăraș.

Voi termina prin 9 octombrie, când se va inaugura expoziția de pictură și cusături naționale în Sibiu, în 11 octombrie voi lua parte la marea adunare de la Ineu (județul Arad) a partidului nostru, apoi plec la București pentru zilele 15-20 octombrie, de unde voi face turneul în județele Târnava-Mică, Târnava-Mare și Odorhei, urmează ședințele Consistoriului Mitropolitan la Sibiu, după ele turneul ultim în județele Solnoc-Dăbâca, Sătmar, Bistrița-Năsăud, Sălagiu și Maramureș.

Aceste despărțăminte centrale județene vor avea să organizeze, apoi, mai departe despărțămintele în fiecare plasă din județele lor, iară acestea să înființeze câte un cerc cultural *Astra* în fiecare comună de pe teritoriul lor.

Va urma atunci munca pentru organizarea economică a sătenilor în scopul de a intensifica producția lor și a-i scuti de exploatarea străinilor.

Ne așteaptă reformarea și înviorarea revistei noastre *Transilvania*, îndreptarea și evoluția spre protecție a bibliotecilor noastre populare, editarea și redactarea unei reviste bisăptămânale pentru familiile de intelectuali de la sate și o gazetă săptămânală pentru masele largi populare.

Te plictisesc cu toate acestea, pentru ca să vezi ce muncă *ascetică* ne așteaptă, ce nobilă sarcină ai primi și ce justificat este dorul meu de a te ști aproape de mine în această muncă.

Pentru deplina d[umi]tale informație trebuie să știi, că eu nu primesc de la *Asociațiune* nici cea mai mică remunerațiune materială, nici o diurnă ori un ban de deplasare, suport toate cheltuielile din sărăcia mea, care nu este ipotetică, ci tristă realitate.

Problema cea mai arzătoare a *Asociațiunii* este, însă, propaganda împotriva alcoolismului, dușmanul de moarte al națiunii noastre.

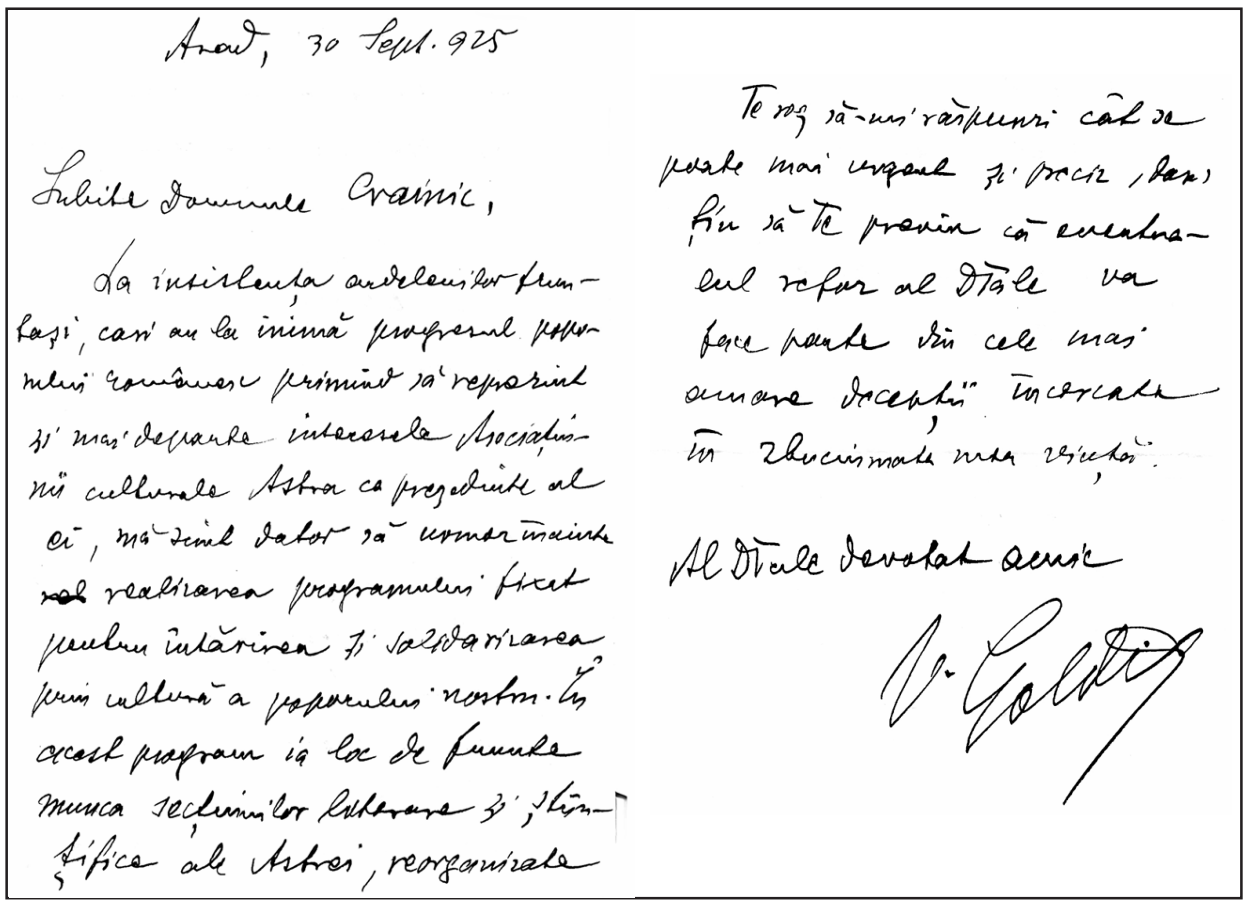
Dacă nu vom izbuti să închidem birturile în duminici și sărbători, atunci putem desființa toate societățile noastre culturale, putem închide *Parlamentul* și să renunțăm la orice nădejde de mai bine, fiindcă otrava alcoolismului lucrează încet, dar sigur la mormântul neamului nostru.

Congresul de la Reghin a hotărât să trimită o delegație la *Guvern* cerând închiderea birturilor în țara întreagă de sâmbătă seara până luni dimineața.

Aștept întoarcerea mitropolitului nostru Bălan de la Ierusalim, ca apoi în frunte cu dânsul și cu mitropolitul Suciu de la Blaj să conduc deputația la București.

Mă mir însă că presa românească nu dă atenția cuvenită acestor chestiuni. Trebuie dat alarma primejdiei, să deșteptăm din somnul de moarte neamul întreg, altfel perim.

Cum m-am întins la vorbă, o dau înainte. *Unum est faciendum et alterum non omnittendum*[3], spunea profesorul neică Niță Popea de la Brașov, *illo tempore* când trăiam și eu pe acolo.

Arad, 30 Sept. 925

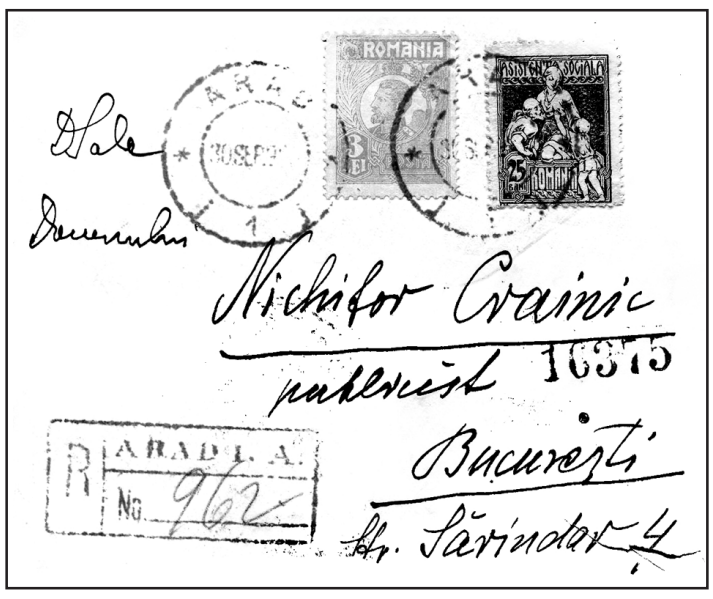
Iubite Domnule Crainic,

La insistența ardelenilor fruntași, cari au la inimă progresul poporului românesc primind să reprezint și mai departe interesele Asociațiunii culturale Astra ca președinte al ei, mă simt dator să urmez înainte realizarea programului fixat pentru întărirea și solidarizarea prin cultură a poporului nostru. În acest program ia loc de frunte munca secțiunilor literare și științifice ale Astrei, reorganizate

Te rog să-mi răspunzi cât se poate mai urgent și precis, dar țin să te previn că eventualul refuz al D[umi]tale va face parte din cele mai amare decepții încercate în zbuciumata mea viață.

Al D[umi]tale devotat amic

V. Goldiș

Să mai vorbim și de politică. Eu trăiesc în mijlocul sătenilor și ca dovadă alătur aci una din sutele de scrisori ce primesc de la dânșii. („Cadoul" cu pricina e o fotografie ce i-am trimis-o amicului meu Ion Lericu din Dumbrăvița).

Să știi, că sătenii de tutindeni (vorba creată de Coșbuc) cer fuziunea partidului național cu cel țărănesc. Dacă nu se face treaba „aiasta", nu am făcut nimic.

Sunt absolut convins că exclusiv numai Partidul Național-Țărănesc, una și nedespărțit va putea ține piept avalanșei reacționare și torentului imoralității materialiste, ce ne cotropește și numai atare partid va putea fundamenta și îndrepta spre progresul civilizatoric noul stat român.

Orice altă încercare va fi iluzorie. Sunt criminali căpeteniile acestor partide, dacă patriotismul lor nu le șoptește această inexorabilă necesitate.

De altfel eu cred că peste capetele tuturor ambițiilor deșarte ori prostiilor arogante are să se zămislească, să crească și să acționeze Partidul Național-Țărănesc, fiindcă neamul nostru nu este menit peirii, ci mai vârtos aptitudinile admirabile ale acestui neam fără îndoială va răsădi în acest colț al lumii cea mai fermecătoare grădină a civilizațiunii umane.

Te rog să-mi răspunzi cât se poate mai urgent și precis, dar țin să te previn că eventualul refuz al d[umi]tale va face parte din cele mai amare decepții încercate în zbuciumata mea viață.

Al d[umi]tale devotat amic,
V[asile] Goldiș

[Domniei sale domnului Nichifor Crainic, publicist, București, Strada Sărindar, nr. 4; Vasile Goldiș, Arad, Strada Românului, nr. 6].

Originalul acestei epistole, inedite, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

---

[1] Mai există patru epistole ale lui Vasile Goldiș trimise lui Nichifor Crainic, din anii 1928–1929, ce s-au publicat în *Manuscriptum*, 26, nr. 1-4 (98–101), 1995, p. 309–315 (*Omul politic*).

[2] Nichifor Crainic nu-i menționat nici măcar o singură dată în arhicunoscuta lucrare a lui Pamfil Matei, *Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român*" (*Astra*) *și rolul ei în cultura națională (1861–1950)*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1986, 364 pagini.

[3] Una este a face, iar alta este a omite.

Avangarda de la „A la Z”

KLAXON

Florin COLONAȘ

Primul periodic modernist brazilian a apărut la 15 mai 1922 purtând titlul „Klaxon”, cu specificația „lunar de artă modernă” și costa un dolar.

Revista, cu dimensiunile 26x18 cm, avea un număr de 16 pagini. Va apărea, cu intermitențe, până în ianuarie 1929, când apare numărul dublu 8-9 (decembrie-ianuarie). Publicația nu are o structură redacțională – director, redactor șef etc. – fiind un organ colectiv, intelectual, al unui grup care-și propune o linie artistică.

Revista apărută la Sâo Paulo, la îndemnul scriitorilor Tácito de Almeida și a lui Antonio Carlos Couto de Barros, adresa un apel întregii scriitorimi să li se alăture, conform dedicației lui Guillerme de Almeida: „Ai nos econtrávamay, imaginivamos, escreviamos, desenhavamos, resolmiamos tudo, amistoso e alegrissimamente sempre”.

Revista are încă de la debut corespondenți la Rio de Janeiro, Elveția și Belgia, ceea ce este notabil pentru o revistă de cultură.

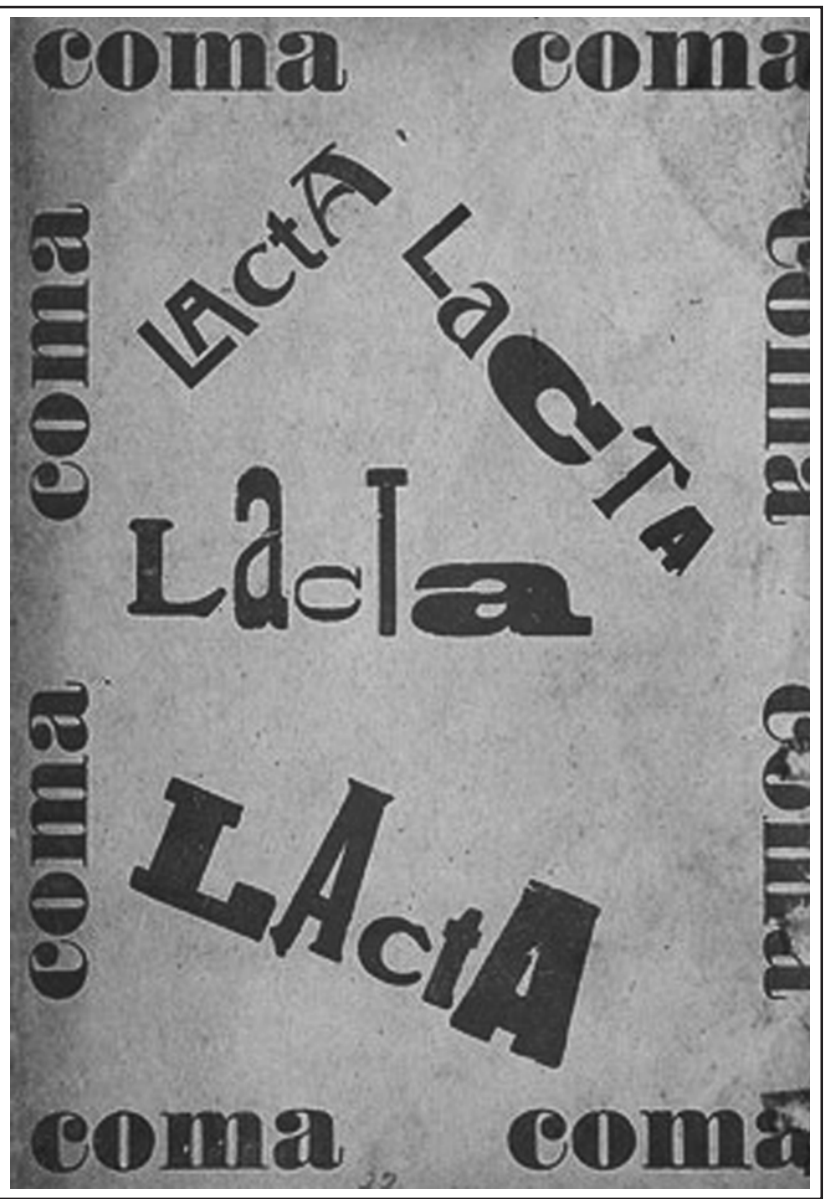
Pentru „Klaxon” temele principale le reprezintă viața, umanitatea, naturalețea, progresul, munca, cinematograful. „Klaxon” nu este o publicație exclesivistă, futuristă sau clasicizantă. Ea este preocupată preponderent de artă sub toate aspectele ei. Publicația este polimorfă, omniprezentă, neliniștită, comică, iritantă, contradictorie, prosperă, invidiată, cel puțin așa își doreau realizatorii ei.

Partea grafică a revistei se anunță interesantă. Încă de la primul număr, acel „A” roșu, dominant, figurat pe copertă îi conferă personalitate.

Lirica este pusă în pagină prin Charles Boudouin (Elveția) cu un inedit text din „Miraculul vieții” și Guilherme de Almeida cu „Sobre e Saudade”, din ciclul „Cântece grecești”. Altă colaborare este semnată de Menotti del Picchia.

O bogată rubrică este „Cronica” în care un loc central îl ocupă articolul „Tendințele actuale ale picturii”, în care se scrie despre pictura abstractă: „ea traduce direct emoțiile sau senzațiile artistului fără nicio intervenție materialistă” (Kandinsky). „Fantezia liniilor culorilor aruncate pe pânză sau hârtie, fără preocupare arhitectonică, pentru plăcerea ochilor. Echivalentul fanteziei muzicale. Și aici este vorba din nou despre Kandinsky.”

KLAXON 1922-1923

Roger Avermaete (corespondentul belgian al revistei), conchide în articolul său: „Trebuie renunțat la acei *falși prelați*, diletanți, snobi, servili imitatori, fabricanți de imagini”.

Ca orice revistă care se impune, în numărul doi întâlnim un masiv grupaj de poezie semnat de Luis Aranha și Serge Milliet, Carlos Alberto de Aranjo și Vin Rogognetti. Între poeme, o gravură semnată de Cavalcanti. Există și o cronică la poezia japoneză contemporană. De asemenea, o recenzie la „The Kid”, filmul lui Carlito (Charlie Chaplin) și la filmul „Vagabondul”. Chaplin, alintat Carlito, era foarte apreciat pe continentul sudamerican, găsindu-l ca pe un personaj familiar în multe publicații de pe acele meleaguri.

Din nou multă poezie, o splendidă gravură și din nou Carlito.

„Solitudinea stelelor”, un poem dedicat lui Emile Verhaeren, în 1916, de către Charles Baudoin, flancat din nou de o gravură pe întreaga pagină (de fapt acestea fiind hors-text (separate).

Poezie, proză, gravură și bineînțeles Carlito, care nu poate lipsi de la „Cronica” următoarelor numere. De notat „Al volante”:

„Al volante
todas las carreteras se encabritan
En el juego de las velocidades
las pedales
arojan un kaleidoscopio
de perspectivas tornatiles.” (nr. 5)

În numărul 7 un poem, frumos pus în pagină, „La guerre” de Serge Milliet:

„AH LA GUERRE
2 AOUT 1914
MOBILISATION GÉNÉRAL
en Suise
Je plongeais le calme du séman
trop bleu au millieu des montagnes sombres”.

Numărul ultim 8-9, are 32 de pagini, reprezentând un ultim efort al celor ce se preocupau de revistă. Din cuprinsul bogat poetic notăm poemul „Paz universal” de Graça Aranha:

„Alegria !
Só no meu paiz a terra ainda é vermelha
Esforço para germinar,
ou para supportar o peso dos homens”.

Un studiu critic, adevărat cântec de lebădă, semnat de Nicolas Beauduin, intitulat „Poezia modernă are nevoie de o nouă tehnică ?”, încununează acest efort publicistic avangardist.

„Poetul vorbește și scrie pentru ureche, spun simboliștii. În 1912, Henry Martin s-a plasat sub protecția Phymniei, muza cântului, utilizând fonograful. La antipod este tehnica mea. Eu spun sinoptic. Dicționarul arată că pot sesiza cu o „coup d’oeil” diversele părți ale ansamblului și importanța acordată de mine celui mai perfecționat dintre organele noastre.”

Ca și în alte reviste de avangardă, inclusiv în cele românești, „Unu” numărul 31 sau „Integral” numărul 6-7 (1925), avem partituri ale lui Urmuz, respectiv Marcel Mihalovici și în acest final de partidă există o repreluare după compoziția lui Villa Lobos (19121), intitulată „Sextet mistic”, dedicat lui Graça Aranha, compoziția muzicală întregind în mod fericit complexitatea estetică și artistică polifonică a revistei braziliene.

N.B. Mai există o revistă avangardistă „Klaxon”, care a apărut în Irlanda, pe care o vom recenza, cândva, în cadrul rubricii noastre.

TEMATICA OPEREI ISTORICE A LUI A. D. XENOPOL ȘI REFLEXELE EI LA NIVEL LEXICAL

(urmare din pagina 9)

Studiul reevaluează rezultate deja obținute, prin sistematizarea contribuțiilor anterioare, aducând unele puncte de vedere noi. Cercetarea terminologiei **istorice**, nu este și nici nu a putut fi una exhaustivă. În ciuda acestui fapt, diversitatea textelor cercetate este în măsură să ofere o perspectivă clară asupra problemei studiate.

Materialul lexical din terminologia **istorică**, este excerptat dintr-un număr de aproape 4000 de pagini, Alexandru D. Xenopol, *Istoria Românilor din* ***Dacia Traiană*****.**

Într-un anumit moment al cercetării, materialul lexical extras va fi confruntat cu acel inclus în dicționarul general al limbii române, pentru a urmări gradul de dispersie a termenilor neologici.

Ca referință pentru limita inferioară (*terminus a quo*) s-a examinat un text al lui B. P. Hasdeu [B. P. Hasdeu, *Istoria critică a românilor* (*1873-1875*)], primele două volume apărute în 1872; limita superioară (*terminus ad quem*), ilustrativ pentru istoria lui N. Iorga. Pentru textele cercetate, scrise cu alfabet chirilic, adoptăm transcrierea interpretativă, conform sistemului deja stabilit[16]. Corpusul lexical este raportat la *Dicționarul general al limbii române,* DEX, DA și DLR.

Cercetarea este axată pe un aspect al **textelor istorice**: lexicul cult, neologic. În cadrul acestuia, se vor cerceta lexicul neologic de cultură generală și lexicul de specialitate (limbajele specializate sau terminologiile). Studiile referitoare la aspectul lexicului textelor de popularizare ale cărturarilor sunt relativ puține și, cel mai adesea, parțiale, oprindu-se numai la anumite aspecte ale problemei. Din literatura de specialitate lipsește, așadar, o perspectivă sintetică și integratoare, care să urmărească cele două coordonate fundamentale ale lexicului neologic.

Am pornit de la două **ipoteze de lucru** pe care ne-am străduit să le demonstrăm în această lucrare: existența a două straturi bine diferențiate în structura lexicului neologic și convingerea că acesta trebuie studiat în detaliu, prin analiza caracteristicilor, a problemelor adaptării fonetice, morfologice și semantice la sistemul limbii române, a relațiilor semantice care se stabilesc în cadrul vocabularului, a structurării, precum și a viabilității acestuia. Prin urmare, am efectuat un studiu de ansamblu asupra celor două straturi neologice fundamentale, sistematizându-le și rafinând analiza terminologiilor specifice prin înglobarea celor mai recente teorii din literatura de specialitate.

Metoda de cercetare se referă la lexicul neologic, studiat prin descrierea și urmărirea evoluției și a viabilității sale. Metoda de cercetare va fi, prin urmare, atât sincronică, cât și diacronică. Analiza paradigmatică, reprezentativă pentru structura lexicului neologic, va fi combinată cu aceea sintagmatică, privitoare la funcționarea acestuia. Alte metode pe care le-am folosit în analiză sunt cele frecvente în practica lingvistică actuală: metoda comparativ-istorică (*în speță, cea etimologică*), metoda contrastivă (*folosită pentru reliefarea specificului termenilor*), metoda descriptivă (*pentru descrierea materialului lexical pe baza observațiilor*), metoda analizei componențiale (*pentru descrierea structurii semantice a termenilor*).

Actualitatea temei cercetate este determinată de insuficienta explorare și examinare a textelor istorice și a lexicului neologic al acestora. Demersul nostru are ca punct de plecare o observație născută în urma parcurgerii lucrărilor bibliografice, și anume aceea că se impune o descriere și analiză minuțioasă a lexicului neologic din mai multe perspective.

Noutatea științifică rezidă în încercarea de a suplini o lacună în studiile dedicate vocabularului: nu există încă o sinteză despre vocabularul istoric, iar studiile punctuale au tratat lexicul textelor de popularizare într-o măsură nesemnificativă.

Identificăm trei tipuri de texte în activitatea editorială a lui A. D. Xenopol:

– texte științifice autentice, pentru specialiști sau pentru cei în curs de specializare;
– texte de popularizare, destinate vulgului, care reprezintă o literatură utilitară;
– texte didactice, manualele, locul de întâlnire dintre textul științific autentic și cel popularizator;
– texte personale, scrisori.

Textele sunt clasificate și în funcție de criteriul originalității, identificându-se texte originale, texte traduse și texte adaptate: „…trebuie să căutăm a întări direcția națională a spiritului nostru în ceea ce privește literatura, dacă vroim să producem în adevăr ceva mare. O susținere însă energică că frumosul este însă unul și același la toate popoarele de trage spiritul de la această direcție, și-l lasă indiferent.”[17]

A. D. Xenopol are o pregătire științifică autentică, fixată adesea cu baze ale studiului filozofiei, a urmărit istoria limbii și s-a bazat pe o plăcere de a se ocupa cu sistemul estetic al datinelor: „De vrai poesie, impresie adâncă ce să-ți vorbească din depărtare, din fundul secolilor ce au trecut, trebue să o aduci cu tine, să o culegi din colbul cărților, unde stau uscate, dar bine păstrate legendele timpului trecut, ca florile într’un erbariu, să vii cu mintea pregătită pentru resunetul puternic ce pot să-l mai producă în un suflet simțitor, rămășițele văzute a vechilor credinți.”[18]

Metoda istorică de analiză a mersului societății românești îi va servi lui A. D. Xenopol în *Istoria Românilor din Dacia Traiană* ca **instrument politic**, adesea combinat cu argumente din istoria economiei și a dreptului pentru scopuri politice: „că în zădar se modifică principiile generale de o cărmuire a unei țări, dacă nu se modifică așezămintele speciale.”[19].

---

[1] Fiind un *Argument*, deocamdată nu oferim sursa tuturor citatelor din A. D. Xenopol, pentru a nu încărca prea mult demonstrația.
[2] Ioan Oprea, *A. D. Xenopol*, în *Terminologia filozofică românească modernă*, *Studiu asupra epocii de formare,* editura Științifică, București, 1996, pp. 196-197.
[3] Sistemul de clasificare, al terminologiei de analiză, subordonat unui subsistem filozofic, a urmărit cu acribie ordinea din cercetarea lui Ioan Oprea, *Terminologia filozofică românească modernă*, *Studiu asupra epocii de formare,* Editura Științifică, București, 1996.
[4] În *Scrisori,* A. D. Xenopol se referă la critica lui Hajdeu. A. D. Xenopol, *Scrisoare* din 1869, în I. E. Torouțiu, *Studii și documente literare,* vol. II, *Junimea*, București, 1932, p. 45.
[5] În anul 2005, academicianul Alexandru Zub a reluat eseul, publicat în limba franceză despre A. D. Xenopol din 1983, la Editura Științifică și Enciclopedică, în A. D. Xenopol: *Istoriografia română la vârsta sintezei,* editura *Institutul european,* Iași, 2005, Alexandru Zub face o prezentare a operei și a vieții, în relație cu gândirea mondială și cultura română. Alexandru Zub a selectat, ceea ce a prezentat în monografie și culegerea de studii.
[6] *Vezi*: A. D. Xenopol, *O corespondență literară*, în: *Convorbiri literare*, Iași, 1 august, 1872, nr. 5, anul VI, p. 176.
[7] *Vezi:* Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Tudor Vianu, *Istoria literaturii române moderne*, Editura Didactică și pedagogică, București, 1971, pp. 205-210.
[8] I. E. Torouțiu, *Studii și documente literare,* vol. II, *Junimea*, București, 1932, pp. XIII-XXIII.
[9] A. D. Xenopol, *Scrisoare* din 1869, în *Ibidem*, p. 43.
[10] A. D. Xenopol, *Scrisoare* din 1870, în *Ibidem*, p. 61.
[11] A. D. Xenopol, *Scrisoare* din 1870, în *Ibidem*, p. 63.
[12] A. D. Xenopol, *Scrisoare* din 1869, în *Ibidem*, p. 44.
[13] A. D. Xenopol, *Scrisoare* din 1870, în *Ibidem*, pp. 88-89.
[14] A. D. Xenopol, *Scrisoare* din 1870, în *Ibidem*, pp. 76-77.
[15] A. D. Xenopol, *Scrisoare* din 1870, în *Ibidem*, p. 65.
[16] Fischer, I., *Principii de transcriere a textelor românești*. *Secolul al XIX-lea*, în „Limba română”, XI, 1962, nr. 5; Avram, M., Dimitrescu, Fl., *Principii de transcriere a textelor românești. Secolele al XVI-lea - al XVIII-lea*, în „Limba română”, XI, 1962, nr. 6. În acest scop, ne-am folosit și de informațiile valoroase din studiile lui N. A. Ursu, *Problema interpretării grafiei chirilice românești din jurul anului 1800*, în „Limba română”, IX, 1960, nr. 3 și *Din nou despre interpretarea grafiei chirilice românești*, în „Limba română”, XXV, 1976, nr. 5.
[17] A. D. Xenopol, *Scrisoare* din 1871, în I. E. Torouțiu, *Studii și documente literare,* vol. II, *Junimea*, București, 1932, p. 114.
[18] A. D. Xenopol, *Scrisoare* din 1871, în *Ibidem*, p. 108.
[19] A. D. Xenopol, *Scrisoare* din 1871, în *Ibidem*, p. 110.

Cu Marin Preda despre violență, război și despre istorie

(urmare din pagina 10)

duc/ Ci mi-e jale după plug/ După plug cu patru boi/ După mândra de la noi. Humulești lui Creangă se jeleau și blestemau luatul cu arcanul al dascălului copiilor lor, bădița Vasile: „Afurisit să fie cânerul de vornic, și cum au ars el inima unei mame, așa să-li ardă inima Sfântul Foca de astăzi, lui și tuturor părtașilor săi, blăstămau femeile din sat, cu lacrimi de foc, în toate părțile”. La Creangă, tabloul are dimensiunea unei tragedii: luatul la oaste însemna violentarea unui univers de viață, a legilor lui existențiale. Mama lui bădiță Vasile își petrece băiatul la Piatra „bocindu-l ca pe un mort !”. Nilă al lui Preda, ca și humulești lui Creangă, nu vedea în instrucția militară decât absurdul acesteia. Și avea dreptate. Războiul a adus în viața țăranului român modificări dramatice în mentalități, a provocat fracturi dureroase. Din cauza războiului dispare ordinea în care lumea se așezase parcă pentru totdeauna: pământ, casă, familie, naștere, muncă, moarte. Și, din nou: pământ, casă, familie, naștere, muncă, moarte. Și, din nou… Adică, viața. Învățătorul Toderici strânge flăcăii din sat și încropește o companie, dar nu le explică rațiunea măsurii. Tinerii trudeau toată ziua, de unde să mai rămână loc și pentru ordinele lui Toderici ? În plus, nici nu li se spunea de ce este nevoie ca acest Toderici să-i alerge și să-i pună să cânte prostește: „*Vesel timpul primăverii/ Vesel sunt și eu !*”. De ce, adică, să fii vesel sub ordinele lui Toderici. Această nedumirire o trăiește, înainte de război, nu doar Nilă, ci și țăranul din câmpia de lângă Dunăre. La instrucție, lipsa de noimă stârnește în Nilă instinctul de revoltă și mult nu i-a lipsit să-l sugrume, din mânie, pe învățător.

Paul Ștefan din *Delirul* avea o altă introducere în viață. Înțelegea, credea el, politica; vrea să cunoască în toată dimensiunea ei cauza războiului. Pleacă pe front și trăiește printre urlete de durere și printre morți. Acesta este războiul. Va scrie despre suferință, despre morți, mulți morți, despre sacrificiul soldaților luați de la plug, sperând că guvernul și istoria le vor recompensa devotamentul. Trimisese reportaje scrise din iad despre sacrificiul sfârșit în moarte. Pe front, printre soldați, cauza războiului se vedea cu totul altfel decât așa cum o înțelesese din redacție. Luchi, cea care părea destinată să-i devină nevastă, îi citise corespondența apărută în ziar.

„– Ți-am citit reportajele, zise ea, sunt bune, dar cam convenționale, pe ici, pe acolo… Istoria asta cu războiul sfânt… O pomenești prea des…

El îi apucă mâna care îl mângâia.

– Ce istorie ? În niciunul din reportajele mele, în nici un loc, n-ai să găsești spunându-se ceva despre războiul sfânt.

– Și totuși… dar mai bine să ți le dau să le citești singur, acasă. Du-te și te schimbă și întoarce-te pe la prânz când vine Niki. Nu mânca în oraș.

Și îi dădu ziarele”.

Niki, fratele iubitei lui, împărtășise entuziasmul lui Ștefan de a pleca pe front: o astfel de experiență îi va consolida statutul de gazetar. Rămas acasă, prietenul adaptase corespondența acestuia nevoilor politice despre „războiul sfânt”. O masacrase. Lumea trebuia să creadă în rostul izbăvirii prin sacrificiu. Despre morți avea timp să afle, dacă mai era nevoie. „Crezi că e războiul tău, să scrii cum vrei tu despre el ? E războiul întregii țări, generalul a mobilizat totul ca să-l susțină, a pus stăpânire pe toate conștiințele și cine nu se supune, afară, sau va fi mobilizat și trimis pe linia întâia ! Asta e, și e bine să te gândești dacă îți place sau nu că te-am salvat, sau ai de gând să pleci din presă și să te dai la fund, să te întorci îndărăt la țară de unde ai venit…”

Ștefan este uluit. Înțelese că, în cinismul lui, Niki spunea un adevăr: generalul pusese stăpânire pe conștiințele oamenilor. Prietenul lui era unul dintre ei, așa că-i modificase corespondența de război după cum i-a dictat această nouă conștiință. După cum i s-a dat ordin să fie respectată opinia generalului despre război. „Războiul sfânt” în care moartea era prețul datoriei față de patrie. Niki se pusese la adăpost de moarte, rămăsese în redacție să scrie despre mântuirea prin luptă pentru o cauză sfântă: patria. Țara lui Toderici. Acceptase, adică, minciuna. Nu o accepți, îi spune el lui Ștefan, te întorci de unde ai venit, la țară.

Aceasta era alternativa lui. Nu și a lui Ștefan care, abia acum, mai bine decât pe front, își dădu seama că lumea în care intrase îi era străină. O părăsește după ce își înfrânse pornirea de a-și face, violent, dreptate. Experiența războiului îl făcuse să înțeleagă ce se petrecea în lume. Nilă, nu, pentru că nu trecuse prin această experiență. La Ștefan remanența violenței este pusă sub control. Preda nu spune ce se va întâmpla cu el după ce o părăsește pe Luchi. Îl avea în vedere, cu siguranță, pentru continuarea romanului.

Eroii lui Preda, ca și scriitorul de altfel, sunt veșnic în căutare de soluții. Cel mai reprezentativ dintre ei, Moromete, caută semnele timpului citind ziarul în Poiana lui Iocan. Îl interesa ce se zice în parlament. Nu știa că vine războiul, dar nici nu se poate spune că nu intuia pericolul. Puterea lui de a dezlega ghemul încurcat al întâmplărilor îi adusese autoritate în poiana lui Iocan, agora siliștenilor. Greu putea fi contrazis cu temei. Odată, pe la mijlocul lecturii unui articol lung despre discuțiile din parlament, este pus la punct:

„– Oprește-te că s-a fleșcăit ! Întrerupse Cocoșilă. Vezi mă, prostule, adăugă triumfător. Credeai că altă treabă n-au ei în parlament decât să discute că ai tu fonciire multă de plătit !”.

Cocoșilă se înșela. Citind, Moromete descoperise pericole mai greu de evitat decât hărțuirea perceptorului.

„– Păi nu se putea, fiindcă era chestiunea asta la ordinea zilei, răspunse Moromete”. Vrea să spună, în acel fel al lui de a nu scoate gândul întreg în lumină, că rebeliunea legionară este un pericol care ar putea să nu-i ocolească nici pe ei. Descoperi citind că dezbaterile din parlament urmăreau prelungirea stării de asediu și a cenzurii presei. Violența legionarilor o impunea. Ei îl uciseseră pe primul ministru I. Gh. Duca pe peronul gării din Sinaia. „Stai, domnule, că aici nu e de glumă ! protestă Moromete zgomotos, ca și când el însuși ar fi fost întrerupt pe băncile parlamentului. Va să zică…*S-au săvârșit crime cu siguranță !*”. Se va săvârși chiar și în satul lor. Uciderea lui Dumitru lui Nae este crima unui legionar.

Violența obișnuită pe care o găsim mai peste tot în *Morometii* (Niculae se bate cu copiii pe câmp, Achim îi bate pe cei care îl agresaseră, Moromete îi lovește cu bâta pe Nilă și pe Paraschiv, la seceriș Bălosu îl bate pe Birică, Țugurlan îl bate pe morar pentru că fură etc.), își schimbă cursul odată cu uciderea lui Dumitru lui Nae de către Victor Bălosu. Crima legionară alarmează lumea lui Moromete. Acest tip de agresivitate nu este acceptată, nici înțeleasă. Ai lui Moromete simțeau cum sunt scoși din timpul lor. Unul care, cum spune Marin Preda în încheierea romanului, nu mai avea răbdare.

Uimitoare soluție literară !

Poeți ai sudului (VI)

Vladimir Udrescu sau disconfortul din preajma lui Vladimir Ilici, când pe aproape se află Paul Celan, poetul, și Euripide, tragedianul

Șerban Codrin

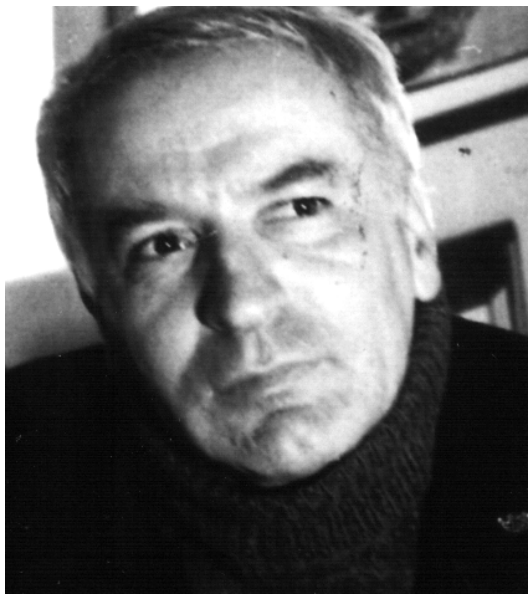
O carte-document, o carte-judecător, o carte-acuzator literar publică eseistul, jurnalistul, poetul Vladimir Udrescu la Editura TipoMoldova, Colecția Bibliofil, poezie contemporană, Iași, 2019.

Revoluția franceză din 1789, pentru unii un mare eveniment, pentru alții o mare eroare a istoriei, a înlocuit o monarhie absolută cu o republică parlamentară haotică, dedicată unui set de libertăți cu care oamenii nu au știut ce să facă, așa că bunele intenții teoretice au eșuat pe eșafoduri, sub tăișul ghilotinei, în masacre, totul în numele drepturilor aceluiași om abstract. În secolul XX, în Rusia țaristă, monarhia absolută a fost înlocuită în cele din urmă cu o republică totalitară, care a transformat într-atât societatea încât statul a devenit jandarm economic, spiritual și ateist-ritualic, manipulând prin violență, după bunul plac al unor minți bolnave, aberante, milioanele de oameni transformați într-o așa zisă clasă muncitoare împotriva claselor retrograde, a tuturora, inclusiv cea muncitoare, condamnate la teroare, la gulag, un fabulos labirint de închisori. Numită marxism-leninism, apoi marxism-leninism-stalinism, teoria a mutilat multe țări inclusiv România în perioada 30 decembrie-1947-22 decembrie 1989, iar cicatricile se fac prezente în întreaga istorie contemporană.

Fapt aparent minor pe lângă alte domenii, dar de o tragică profunzime, a însemnat războiul spiritual declarat pur și simplu împotriva oamenilor de artă, scriitorilor, în cazul nostru special, poeților. Revoluția franceză a omorât poeți, astfel dând un încurajator exemplu revoluțiilor totalitare, care și-au exterminat poeții așa ziși nesupuși prin anulare fizică cu glonțul și bâta, sau numai prin excludere, neacceptare, cenzurare, „condamnare la neant", după expresia lui Ion Papuc. Bineînțeles, colaboraționiștii de toate gradele, rasele, soiurile și sosurile s-au bucurat de onoruri, recunoașteri, premii, gratificații pecuniare, case de creație și procreație.

Vladimir Udrescu a reușit să își publice volumele de versuri, „Scot cavaleria" și „Dolor" abia după Revoluția din decembrie 1989, deoarece intrase, încă din 1966, student la Cluj, în ochii atotvigilentei poliții secrete, politice. Îl turnase un individ care va face carieră de poet prost și de delator cu merite speciale, inclusiv bun de căftănit director de editură. În destinul lui Vladimir Udrescu se vor implica mulți alți poeți și editori ai vremii, însă neputincioși în calea tăvălugului, alcătuit din ditamai generalii, căpitanii, locotenenții cu punctaje maxime în poligoane de tragere cu muniție de război, al căror câmp de onoare și luptă se metamorfozase dramatic, fusese, iată, ocupat de confruntarea cu niște versuri pentru motivul că erau versuri. Se înlocuiseră tranșeele Verdunului și ale Stalingradului cu groaznicul „Dolor", unde „pe sub veșminte avea/ în loc de piele/ o pulbere de cuvinte/ reci ca gheața", cârtea bardul ținut în hățuri, sub observație marțială, în „Notă sinteză de general Nicolae Pleșiță", în „Raport și plan de măsuri de general Gianu Bucurescu", sau într-o hilară „Înregistrare a Departamentului Securității Statului".

Devenit „dușman al poporului" după expresia lui Troțki furată mai apoi de numitul Lenin, Vladimir Udrescu a apelat la însuși conducătorul cu bărbuță roșcată al inexistentei insurecții armate de la 24 octombrie devenit 7 noiembrie 1917, copiind din operele complete, volumul 48, București, Editura politică, 1968, București, pagina 250, luminoasele cuvinte „*E îngrozitor să experimentezi pe tine însuți descoperirile unui bolșevic*". Propoziția era extrasă din grafomania lui Vladimir Ilici într-o scrisoare către boierul Maxim Gorki, trăitor bine-mersi în cafenelele rău-famatului oraș, și mafiot, și italian, Napoli, în 1913. Pe tovarășul revoluționar de profesie îl luase sinceritatea pe înainte sau condeiul (imperialiștii americani în ale scrisului nu inventaseră încă pixul), ceea ce Vladimir Udrescu s-a prefăcut că nu pricepe și a ales minunata pericopă drept motto pentru o nouă, pe atunci, carte, „Boieri dumneavoastră, hegemonice", cum zice autorul „aleg unul (un manuscris. N.n.) ceva mai borțos", și i-l oferă editorului. Cam prea apăsat spus „boieri dumneavoastră", așa că trupele de asalt trebuiau alarmate și deplasate pe câmpul de bătălie. Încă o dată, cu tot ajutorul lui Mircea Ciobanu, ba chiar al tovarășului Lenin, un general-palavragiu de bodegă în justificări cu sifon Iulian, prin adjunctul Gianu și liota de turnători l-au mai bătut o dată cu lira peste degete pe bardul prea încrezător în muzele neinstruite la învățământul de partid, pentru că nu se astâmpăra. Astfel, s-a întocmit un „Plan de măsuri al Securității Municipiului București" și „prin serviciul specializat al Securității Municipiului București se vor efectua investigații complexe la domiciliul actual al lui „Udrea", dar și la domiciliile anterioare", „se va organiza o percheziție domiciliară secretă și se va acționa pentru instalarea mijloacelor T.O. complexe la domiciliu", așadar, o întreagă logistică operațională, o „bravă coloană de vajnici apărători ai ingenuului regim comunist", comentează sarcastic poetul, mai mult, planul trebuia „completat cu noi măsuri", „în raport cu evoluția situației operative în caz". Dacă tovarășii Iulian, Gianu și alți mahări cu grade de maiori, locotenenți, căpitani, unul Jenică, altul Burdușel, altul Cimponeriu, ar fi percheziționat după regulament, ingenios, corturile „obiectivului" Agamemnon și ale „dușmanului poporului" Odiseu, plantând microfoane, mijloace tip I.C.T. „pentru cunoașterea și identificarea legăturilor apropiate, a comentariilor și atitudinilor", nu mai dărâmau grecoteii mărețele ziduri ale Troiei socialiste prin mijlocirea specializatului cal de lemn, iar lui Euripide i se vâra pumnul cenzurii în gură, să se sature să mai scrie pesimista tragedie a „Troienelor". Sic transit gloria Iuliani & Giani. Așa că obiectivul periculos Vladimir Udrescu, ca un fel de răzbunare în răspăr, a scris, însă nu a mai tipărit cartea boierilor, așteptând mai întâi să se consume 35 de ani, inclusiv din viețile prețioase ale generalilor.

În definitiv, ce cuprinde hulita carte din 1984, de s-au alarmat cadrele și toți cenzorii patriei, cea mai progresistă și liberă din lume ? Întrebați-i pe dumnealor, hegemonicii epocii, eu nu găsesc decât 169 de elegii datate între 1980-1983. Aici e aici, dar dacă ar fi fost 1(7)0 de poeme oare nu s-ar fi insinuat vreo aluzie la *7 noiembrie* sau *1 mai* sau zero orânduire pentru binele omului ? Greu de precizat.

Deci Vladimir Udrescu tipărește manuscrisul cărții din 1984, în general (iarăși, generalii !), transcris pe pagină cu pixul (!) sau cu creionul, ba cu cerneală roșie, nervos, parcă temător, nevoit să intervină, să șteargă, să suprapună, de cele mai multe ori descifrabil numai pentru autor. Fotocopiat, pagina din stânga este manuscrisul olograf; descifrarea ocupă pagina imprimată în dreapta. Trist, amar, lehămesit, disprețuitor cu ticăloșii, revoltat pe ilogicul logicii, un poet, drept pedeapsă, deraiază multe dintre sensurile limbajului și dialoghează cu cine se nimerește sau dorește, cu „orbita unui satelit sângeros", cu orbirea, exercițiile de dresură, cu orizontul, destinul, ideea, gheața pe balustrade, intemperiile, cartea, netrebnicia, paznicii de far, veacul, memoria, scara de incendiu, istoria, etc. Toate simple și frumoase, numai că în context cuvintele se revoltă și capătă numai înțelesuri alarmante, apocaliptice: „*Cu straie puține orizontul se-apropie/ De porțile comediei politice: chiar/ Decorat, el cade-n sclavie – /doar că mi-e frică să-nnoptez/ În propria-mi inimă.*" (Boală fără leac) „*O rafală de lozinci deshidratează/ conștiința, în zori mai ales, când/ În așternutul cald femeia devine/ Rugăciune fosforescentă/ Asemeni ploii de primăvară. ", „Numai profetul se preumblă dintr-o/ Maximă-n alta, în vreme ce sub tirul/ Fluid al vomei scriptice istoria/ E supusă operațiilor estetice/ De tot soiul.*" (Sala de operații) „*Oricum, mai spune mandarinul, trebuie să fie/ O nebunie...La triumful despotic, sângele/ Național se prelinge pe lama/ Stiletului.*" (Neguțător de jertfe) „*O sugestie despre viața-n tensiune,/ Un monolog prelung cu fața la/ Perete și, cu uruit infernal,/ Pietrele de moară ale sufletului/ Tău împovărează istoria/ Cu rumeguș și clar-obscur/ Victorios.*" (Lecția de anatomia prezentului) „*Un clar de întuneric în fața noastră/ Și cât de permeabilă e adolescența/ Dictatului de primăvară. Cu o mie/ De atmosfere apasă discursul/ Asupra manuscriselor.*" (Cât de repede) „*(...)Ți-aș mai spune/ Ce mi-a comunicat marele/ coordonator al fericirii celorlalți – / Dar am uitat.*" (Permis gratuit)

Fără să ambiționeze un inventar al răului instalat, ca tribunele de ședințe educative sau igrasia, pretutindeni, totuși îi reușește, pentru că fiecare cuvânt, fiecare vers își prelungește sensurile, umbrele dincolo de pagină. Trebuie să recunosc, Udrescu face dovada în aceste poeme fals nesubversive, fals elegiace, că e dominat de viziuni cinice, de mare forță, uneori de-a dreptul sfidătoare la sine însuși ori la nenumărate lucruri, gesticulații aparent minore. Poeții talentați sunt paradoxali, Udrescu e sătul de poetizare și recurge la gesturi brutale, extreme, de falsă răutate: „*(...) Dar păsările/ De pradă ale prețurilor umflate ? Nici/ Nu știi cât de scump e căușul de/ Tărâțe când fericirea coboară/ Din sulițele aplauzelor de pe/ Banda de magnetofon.*" , „*(...) Și demagogia crește/ Înaintea mea*...mă-ntunec !" (Paideuma) Așadar, demagogia tribunelor, a discursurilor nu are loc eminescian, „în urma mea", ci ubuească, în față, bineînțeles, în fața dușmanului ascuns pretutindeni. Dar dacă este ascuns, de unde se știe că e „dușman" ? Aici intervine tactica, strategia și logistica de ascultare a generalilor ! „*Cu încântare vă anunț că frumosul/ e un animal sufletesc. Sigur că, în prima/ Carte a amăgirii, numele spaimei/ Va fi idealizat.*" (Carte de amăgire) „*Într-un poem în care dimineața pariază/ Pe seninătate, se așează proza știutelor/ Patrafire cu ticăloșii...Chipul tinerei/ Capodopere seduce moda cu pistrui/ Ideologici.*" (Pietre de râu) „(...) *Simt deja/ Rana din pieptul osânditului/ Ce se va naște/ Pentru a biciui oceanul de cuvinte/ Duhnind/ Ca ziua de azi.*" (Recviem)

Poemele ar trebui citate în întregime, pentru că însăși arhitectura lor, înlănțuirea ideilor alcătuiesc osatura unui spectacol estetic/ ideologic/politic, unde poetul se joacă, ia în serios ori disprețuiește figurile de stil, oximoronul fiind preferat și chiar, cu predilecție, pomenit pe nume de câteva ori. Cam multe cuvinte abstracte, supoziție, normă, convenție, sintagmă, desuetudine, ar impieta unei poezii a revoltei interioare, dar Udrescu pare să parodieze, golește aceste cuvinte de sens și le aruncă hidos, ca pe niște cutii goale de conserve: „*Începe/ Secerișul celui iubit/ În administrația națională* – ", „*Și starea aceasta de iulie:/ O actriță ce nu s-a culcat/ Niciodată cu propriu-i/ Rol*" (Solzi de rechin) „*Vorbeam despre glacialitate și muguri/ Și deodată o cale subterană se/ Ivi prin scalda/ Acelui concept. Astfel se povestește/ Istoria unei întâmplări dialectice.*" (Doctrină despre generalizarea umilinței)

Motto-ul bineintenționat al deghizatelor elegii, amărăciunile catastrofice/catastrofale ale lui Vladimir Udrescu par niște experimente pe piele leninistă: celălalt Vladimir se speriase de propriile descoperiri bolșevice/ comuniste, însă cinic, le-a aruncat, ca un alt Ginghis-Han, asupra lumii, iar dacă aceasta le respinge, fiindcă îi lipsește nivelul înalt revoluționar și politic, începe pedeapsa, răstignirea, nu pe Golgota, ci pe dogma ultragiată de prostia umană refractară la fericirea obligatorie. Udrescu înțelege parșivenia ideologiei și se preface în fiu risipitor, pupă mâna criminală, pentru că ghearele tătucului au creat materia vâscoasă, hidoasă a cestei poezii. De aceea, nu există iluzii. Dar deziluzii ? Niciuna. Iată proba de foc înghețat a acestui univers glaciar prin efectul totalitar: „*Un discurs abrupt; și imediat/ Limbajul devine o pasăre fără/ Aripi. Dușman de moarte îmi e acum/ Neființa acelei flori de primăvară.// Adversitatea, și ea, declară că focul/ Nu mai arde la gura sobei: o simplă literă care/ Coboară lin din alfabet/ În infinit// Nu-mi spune nimic: între/ Două paranteze se află/ și titlul acestui poem/ Interzis.*" (Poem interzis de autor)

O fi Vladimir Udrescu autorul unei opere poetice de amploare, însă adevăraților ei semnatari au fost cenzura, generalii și subordonații și, mai ales, celălalt Vladimir, cu ochi mongolici.

În finalul acestei epopei a urâtului politic, sunt reproduse două poeme care exaltă poezia nu în vremuri, ci pe tărâmuri neospitaliere, „Doarme și hangiul nostru Dumnezeu" de Vasile Nițulescu, (Vasile cel mare), „polivalentul actor de teatru și film, poet, dramaturg, desenator și șahist" și „Ora exactă, lui Vasile ăl Mare": „*Sângele României intră pe sub/ Ușă. Unde rămăsesem ? – întreabă/ Măscăriciul. Imperatorul strigă/ Sub vița de vie. Călcătura lui/ Pe dale de piatră are apăsarea/ Întunericului. E frig și e seară, cu/ „Ultima generație" sub braț,/ Marele Anonim își spune copilăria/ Ca o aventură. O bulă papală/ A fost dată și focul arde/ Între criteriile cardinale. Ești/ Doar o picătură de aer/ În orizontul de minereu. Oricum,/ Sângele României intră acum/ Pe sub ușă.*" (semnează: Vladimir) Deci unul dintre cei doi pretendenți.

Aceste poeme din urmă nu au făcut parte din manuscrisul anului 1984. Așadar nu au fost prohibite în numele cenzorului atotputernic Vladimir Ilici cu ochi mongolici.

Simpatetic, Udrescu moștenește ceva din spiritul lui Paul Celan, pedepsitorul, marele poet român și german, sinucis la Paris ca poet francez; a scris magnifice poeme, unde a contorsionat semantica și topica cât mai multor cuvinte și fraze germane; astfel a sancționat, a răsplătit limba literară a umaniștilor Goethe și Schiller cu explozia nihilismului, a lipsei de coerență, a caricaturii, pentru că numai poezia paranoică, abuzul de idei schizofrene s-au transformat catastrofic, noroios, aberant în -ismele de dreapta și de stânga ale secolului XX, cel mai irațional, sângeros, sălbatic din era creștină.

Vladimir Udrescu este pe aproape, veștejește, boieri dumneavoastră, „*după-amiaza capodoperei*" inutile, parodiază oricâte sensuri îi vin la îndemână, transformându-le în nonsensuri, în „*intemperiile prăpădului social*", în „*mi se întâmplă adesea să-ntâlnesc victime cu atestat de torționari*", în „*un secol negru n-ar fi în măsură să te ardă pe rug*", un supradimensionat catalog al ororilor adunate, pleoștite sub scufia cu eticheta, la vedere, de umanism, fie clasic, fie chiar umanism socialist... „*Trudit, eterul se lasă în genunchi – Un somn de moarte pribegește printre/ Flori ca un glas imoral: e vremea/ Discursurilor. Zilele nu mai încap/ În jurnale. Pe coline rătăcește/ Sfertul de secol.*" (Vremea discursurilor).

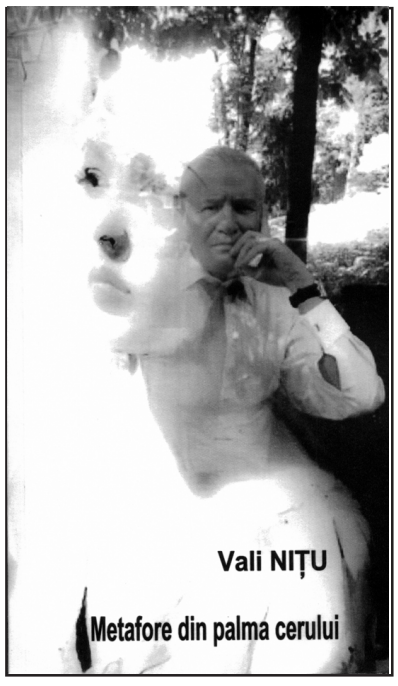
Iată o carte dureroasă, funestă; i-ar fi plăcut mult lui Euripide, tragedianul.

Un sentimental drapat în metafore

Victoria Milescu

Poetul Vali Nițu din Târgoviște, licențiat în Drept și Jurnalist, fondator din anul 2000 al publicației „Impact” și secretar de redacție al revistei „Litere”, face parte din acea categorie de autori consecvenți în scrierile lor cu anumite modele, teme și maniere stilistice, care le reflectă cel mai bine gândurile, sentimentele, ideile. Și în noua sa carte, *Metafore din palma cerului* (Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2019), adăugându-se celor 23 de cărți publicate (dacă am numărat bine), Vali Nițu explorează același filon al autobiograficului, redând cu emoție, cu sensibilitate trăiri personale declanșate în special de sentimentul iubirii. Indiferent de cadrul realității cotidiene, imaginile iubitei îl urmăresc, amintirile îl copleșesc, iar stărilor afective le atribuie culori, nuanțe, sonuri muzicale. Poetul este un liric par excellence. Aspectele, întâmplările din jur rezonează în sufletul său cu chipul femeii iubite, chiar venerate. Ea este împodobită cu epitete, iar poezia dedicată ei, cu metafore. Ea este „femeia luminii”, „femeia imperială”, „femeia cu părul de foc”, „bucuria iubirii”, „femeia timpului meu”, „femeia absolutului meu”, „femeie din spirala trupului meu, declarându-i „ești ceea ce sunt”. Ea e „perla coroanei cu menirea-i sfântă”, „un dar de la Dumnezeu”, pe care poetul o iubește „dumnezeiește”, în fața căreia se înclină: „reverență femeie – eternă fecunditate” etc. E greu de găsit în poezia actuală o muză de o asemenea luminozitate exclusivă, iar în viața reală chiar imposibil. Dar cine știe ? Femeia iubită reprezintă iubirea înseși, iar iubirea e poezia. Poezia lui Vali Nițu se nutrește din această beatitudine afectivă reală sau imaginară pentru a exista, cu energie, vigoare și dorință de afirmare. El este un îndrăgostit perpetuu trăindu-și iubirea cu bucurie, cu efuziuni, cu o exaltare fără vârstă și fără opreliști: „inimile aplaudă și suntem printre ei/ în pragul unei vieți trăite – nu șoptite / invidiez diminețile când te văd înaintea mea/ nefardată atingere”. În pofida unei pudibonderii juvenile girând o anume decență a rostirii, în versuri ce se vor un „elogiu pentru universul superbei femei”, nu avem o femeie abstractă, ci una reală, nu lipsită de senzualitate, o femeie „cu sânii toropiți de dragoste”. Niciun nor nu întunecă această idilă, nicio dramă, nicio deziluzie nu se arată la orizont, totul e împlinire prielnică inspirației creatoare. Magia iubirii cheamă magia poemului: „s-a făcut târziu și mă refugiez în magia altui poem”. Vorbind de consecvență, și în recenta carte se prelungesc ecourile unor teme și obsesii din cărțile anterioare: Scorpionul autoreferențial: „e atât de seară/ în odihna Scorpionului din mine/

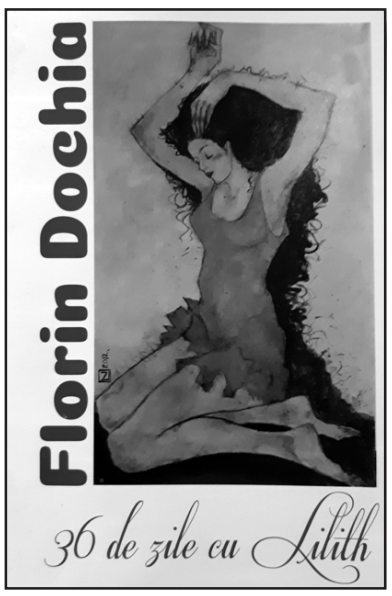

te-am văzut de aproape/ am înțeles cât de departe am fost până la tine/ și am văzut viitorul cuvântului ce-ți poartă numele/ dinspre mâine”. Iubita este acea Floare de iris: „poposesc într-un Crăciun liniștit/ te îmbrățișez floare de iris/ în viața trăită – nu doar într-un vis”. Ceea ce ni se comunică încă din titlu este dominanța metaforei, „setea metaforei”. Deși enunțul este neechivoc, autorul simte nevoia să-l prezinte drapat în metafore, dintr-un simț etic și estetic, din dorința multiplicării sugestiilor, a unei notabile disponibilități imaginative. Sub avalanșa lor, licărește câte un bob de înțelepciune meditativă: „Viața nu are termen de comparație”; Iubirea-i parola vieții” etc. Poeziile acestui volum relevă un autor cu o mare capacitate afectivă dar și cu o determinare evidentă de a-și transpune viziunile, visurile în versuri aparent simple dar cu o arborescență tinzând spre sensuri metafizice. El deține „arta de a iubi viața”. Stenic, încrezător, ne spune în anagramă: „valni merge mai departe”. Îi dorim succes.

Două agape

Alexandru CAZACU

Poetul, traducătorul și editorul Florin Dochia a lansat de curând un volum de versuri ce se adaugă amprentei particulare a acestui experimentat scriitor. Este vorba despre „36 de zile cu Lilith”. Poemele sunt acompaniate de grafica pe cât de provocatoare pe atât de complementară a Lidiei Nicolae. Întregul proiect liric

duce cu gândul la timpurile primordiale ale întâlnirii cu universul feminin. Eroina ce aparține mitologiei ebraice (nu și textelor sacre canonice) prilejuiește autorului acest jurnal al bucuriei căutării și (re)găsirii scris atât în vers alb modern precum „*Dincolo de ziduri/ orașul meu cu maidane nesfârșite/ cu halele sale în care s-a-nstăpânit așteptarea/ ca un praf galben/ polen inert refuzat de albine/…unde ești ? – voi întreba/ și tu te vei pierde în oglinzi/ tăcută/ dincolo de ziduri/ dincolo de riduri/ dincolo de viduri*” (*Lilith. Ziua a unsprezecea*), cât și în vers tradițional „*nu mai ai unde te ascunde-mi-ai spus/ și copilul care eram a fost găsit/ în sfârșit/ de echipele de căutare/ într-o parcare*” (*Lilith. Ziua a treizeci și una*). O sărbătoare diurnă aflată parcă în oglindă cu legenda persană a Șeherezadei, unde poveștile erau spuse de eroină ambientul fiind unul nocturn. În decorul urban al secolului douăzeci și unu inspirat de un état d’esprit al eroinei sale, autorul, în cele mai multe dintre poeziile din volum, dezvoltă evaluări și reflexii datorate acestor petreceri cu Lilith „*m-ai învățăt să locuiesc în oglindă/ ca apa-necatului să nu mă surprindă/ sunt însăși colivia care așteaptă-n van/ o pasăre de aur un corb magician*” (*Lilith. Ziua a douăzecișiopta*). Erotica acestor versuri deși extrem de prezentă reușește să imprime cărții mai degrabă un demers interogativ asupra neliniștilor existențiale general umane. Transformarea suferită de actantul liric după aceste treizeci și șase de zile este una substanțială, realizându-se acea formă de growing together spre marile adevăruri accesibile în proporții diferite fiecăria „*când tu ești calea/eu sunt călătorul*” (*Lilith. Ultima zi*). Iar datorită mărturisirii, suma de experiențe imaginare avute de Florin Dochia cu Lilith devine o formă de inițiere de care este bine să luăm aminte, mai ales că volumul se deschide cu cel mai cunoscut citat din Sfântului Augustin care îndeamnă „Iubește și fă ce vrei !”

Poetul Valeriu Valegvi propune recent cititorilor o lucrare mai aparte intitulată „Cu umbrela prin ploile acide (*o anatomie a amăgirilor mele*) – microeseuri” cu o prefață de A.G. Secară Halil. Acest volum, continuare a altuia, este de fapt un mozaic de mărturisiri confesiuni, amintiri, portrete presărate cu poezii și frumoase vignete (probabil ale autorului – nu se precizează – concepția grafică a cărții aparține lui Florin Dochia) grupate tematic, însă aleatoriu, ce poate da impresia de jurnal de idei și stări. Aflat dincolo de acel *mezzo del cammin di sua vita*, autorul simte nevoia unor juste și foarte personale clarificări, declarând chiar că acest întreg demers este pentru găsirea acelei căi către sine. Pentru acesta apelează la o *bancă de întrebări* unde găsim profunde interogații de tipul: „Există un termen de valabilitate pentru urma de inefabil din privirea unui om de rând ?”, la amintiri din copilăria și adolescența gălățeană cam toate extrem de tulburătoare: sora, Viorica, care dispărută la nici două luni „îl urmărește” până la nașterea propriei fiice, sau a colegei care s-a

sinucis și ale cărei versuri le găsește într-o revistă a liceului împreună cu primele sale încercări literare. Apelează, de asemenea, la o demnă de recitit *Antologie a sufletului* unde putem găsi pasaje din mari autori universali (Homer, Cehov, Ray Bradbury, Unamuno, Saramago, Wilde etc.), români (Eliade, Noica, Culianu, Mateiu Caragiale, Augustin Buzura etc.), dar și literatură din zona spiritualității creștine (Psalmi, Maxim Mărturisitorul, Ioan Cassian), dar și orientale (maeștrii Zen). Și mai ales apelează la amintirea mamei în ciclul „*Viața de după mama*” din care citățm „*Nu mai e acasă mama ! Îl iau de brat pe domnul Nimeni Și-l conduc prin camera pustie… Cu cine să mă mai înțeleg ? Se face prea liniște în casă și-mi vine să strig ia-mă cu tine mama !*”. Toate aceste fragmente contribuie la petrecerea în dialog cu sine a unui intelectual și honnête homme care găsește „*adevărurile ca o ploaie caldă de vară*” și știe că „*e greu să suporți până la capăt istoria regretelor tale*”.

Ambele volume sunt apărute în primăvara aceasta la editura Detectiv Literar a mereu tonicului ziarist și scriitor Firiță Carp. Domnia sa a și prezentat cărțile în cadrul zilelor acestei edituri găzduite de librăria Sadoveanu din Capitală, grației doamnei Georgeta Munteanu.

Trenul din sud

În colecția „Arca” al relativ tinerei dar remarcabilei edituri „Neuma”, poetul și ziaristul Florea Burtan propune cititorilor și mai ales degustătorilor de poezie volumul „Tren printre zodii – poeme de odinioară” pentru care a fost premiat de breasla scriitorilor.

Chiar după lectura primelor poezii se produce o dublă senzație: pe de o parte stuctura clasică a versului amintind de acele „jours d’antan” ale poeziei, pe de alta o extrem de pronunțată tensiune specifică versificațiilor contemporane: „*Îmblânzesc pereții cu partea mea de târziu/ Singurătatea și-a pus o cămasă curată/ Despre ea am uitat,înadins,să mai scriu/ Are tălpile arse și privirea fardată*” (*Aș cerși îndurare,nu am la cine*). Se oferă un spațiu fizic relativ redus la o casă, stradă sau mic oraș sudic (autorul provine din comuna Crângu, județul Teleorman) bine asimilat și transfigurat într-un extrem de original univers liric unde dragostea și mai ales absența iubitei în toamnele și iernile lungi ale câmpiei dunărene produce meșteșugite elegii în siaj bacovian „*Cine pe cine așteaptă,nici nu mai știu/ Pașii tăi s-au oprit la o poartă străină/ Peste tot viscolește a dor și-a târziu/ Îngerul păzitor a uitat ,înadins să mai vină*” (*Numele meu nu îți mai spune nimic*). Mergând pe o linie puțin urmată astăzi, trasată cândva în primele volume de recent dispărutul Ion Horea sau de nedrept uitatul Ion Lotreanu, domnul Florea Burtan reușește să atingă o zonă a poeziei erotice unde meditația se îmbină cu voluptatea. Acest fapt constituie un punct forte al cărții atât pentru modul în care exigențele poeziei în formă fixă sunt onorate dar mai cu seamă felului în care lectorul este atras în mod elegant la

un festin declarativ „*Îi cercetam, tandru, fruntea,ochii, umerii-doi/ Zăpada ascunsă între robitorii ei sâni/ Fericit eram,ca un prizonier întors din război/ Ca un însetat ademenit de închipuite fântâni*” (*Dintre toate frumoasele…*)

Trenul printre zodii este un exercițiu de magie prin care autorul, utilizând o colecție de obiecte și concepte „de odinioară”, reușește printr-o prestidigitație fină să releve publicului încântarea, dar mai ales melancolia propice reflexiei pe care poezia de calitate o va propune întotdeauna: „*Tren bolnav de drumuri,ca atâtea trenuri/ Alergând departe către infinit/ Și venind probabil,dinspre alte vremuri/ Fără de odihnă și de neoprit…*” (*Trenul de noapte*)

EUROPA SUB ASEDIU ?

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)*

Motto: *Ce sunt imperiile fără dreptate, dacă nu o bandă de tâlhari*. (Sf. Augustin, *Cetatea lui Dumnezeu*)

Aceste cuvinte pline de înțelesuri tainice ne sunt reamintite de Joseph Ratzinger, Papa Benedict al XVI-lea, în lucrarea *Liberer la libertée*, Ed. Parole et silence, 2018, cuvinte ce exprimă de fapt o radiografie reală și crudă a lumii în care trăim, dominată de imperiile SUA, UE, China, Rusia, care practică un dans macabru în care este antrenată întreaga planetă.

„În istoria umanității, imperiile, indiferent cum s-au numit, și-au impus propriile legi cu forța armelor legi care, atunci când au abrogat drepturile naturale, au păstrat doar îmbrăcămintea aparentă a moralității, pentru a deveni instrumentul servituții exercitată de tâlhari. Libertatea nu este doar posibilitatea de a acționa și gândi, ci și de a avea conștiința liberă, deci de a fi fericiți. Libertatea este condiția fericirii, ea presupune virtuți morale." (lucrarea citată)

Aceste reflecții ale Sf. Părinte, hrănesc o veritabilă etică politică, care ar trebui să fie practicată de către cei ce conduc destinele lumii.

Din păcate, civilizația de azi a fost puternic virusată de dorința de a face profit cu orice preț, situație care devine alarmantă la nivel planetar și se dorește a fi explicată de către marii economiști și politicieni ai lumii ca fiind o virtute și un factor de progres, este forța motrice a dezvoltării societății umane.

UE și-a descoperit și conturat vocația „imperială" odată cu transformarea CEE într-o entitate politică care treptat s-a dotat și cu o monedă unică, iar prăbușirea regimurilor comuniste din Centrul și Estul Europei și dezmembrarea URSS-ului, oferea noi posibilități de materializare a acestui vis.

În paralel, umbrela de securitate asigurată de SUA prin intermediul NATO a permis Europei occidentale să „doarmă liniștită" și să viseze la ziua când se va transforma într-un „imperiu" care să-i asigure un loc privilegiat la masa jocului geopolitic, geoeconomic și geostrategic planetar și să devină o „voce" în cadrul NOM (Noua Ordine Mondială).

Asistăm așadar la metamorfoza Europei, care din partener loial al SUA s-a transformat treptat în rival, iar din 2017, de la preluarea de către administrația Trump a puterii în SUA să fie considerată inamic alături de Rusia și China.

Este UE un imperiu ?

Încercări de reanimare a acestei idei au pornit de la președintele francez Sarkozy, care în 2008 a lansat proiectul UMP (Uniunea pentru Mediterana) fără o consultare prealabilă cu Germania și Marea Britanie, proiect ce viza de fapt materializarea prevederilor Tratatului de la Barcelona de extindere a UE în sudul Mediteranei. Nicolas Sarkozy se vedea deja în postura de președinte al acestei noi construcții politico-economice și militare, iar președintele Egiptului urma să fie președinte pentru zona sudului Mediteranei, cu condiția să renunțe la ajutorul militar anual acordat de SUA de 1,5 miliarde dolari. La anunțarea cu mare pompă de către președintele Sarkozy a creerii UMP, administrația americană și marile corporații, au declanșat o amplă operațiune de ridiculizare în presa internațională a „visului de mărire a micului Napoleon", întrucât această inițiativă franceză afecta atât interesele marilor corporații americane din domeniul petrolier și nu numai, cât și rutele de transport de mărfuri prin Mediterana.

Drept urmare, în laboratoarele serviciilor secrete americane și israeliene s-a pregătit operațiunea „primăvara arabă", care a generat o nouă reconfigurare a hărții geopolitice în Orientul Mijlociu, iar Housni Moubarak a fost pedepsit pentru lipsa de loialitate față de unchiul Sam

Astfel s-a încheiat „aventura mediteraneană" a președintelui francez, care după căderea regimului Gadaffi din Libia a fost acuzat și trimis în justiție pentru finanțare ilegală cu fonduri primite de la Gadaffi. Recent, președintele Macron a lansat ideea „Franța mai întâi și Europa", după modelul președintelui Trump, prin proiectul „Franceafrique" vizând recăpătarea „strălucirii" și măreției Franței din perioada colonială, mizând pe revenirea la o neocolonizare a Maghrebului și Africii francofone prin promovarea unei cooperări economice, culturale, tehnico-științifice și militare. Reacția liderilor și popoarelor din zonă a fost pur protocolară, spre dezamăgirea autorităților franceze.

Pentru a contrabalansa aceste eșecuri de politică externă, în urmă cu câteva luni, președintele francez a semnat la Aachen, împreună cu cancelarul german, un acord prin care se urmărește urgentarea integrării franco-germane în domeniile: economic, cultural, tehnico-științific și militar, în ideea creerii premiselor construirii unei superputeri europene în jurul căreia să graviteze celelalte state membre ale UE, dar care să accepte fără comentarii, regulile impuse de către nouă entitate, care treptat ar putea deveni fundamentul înființării Uniunii Statelor Europene, un supra-stat federal. Dar, ghinion !

Cei doi lideri sunt în scădere de popularitate și influență în țările lor și în cadrul UE, iar actualul climat politic european este tensionat și confuz, ceea ce indică că sunt suficiente elemente care duc în direcția eșecului acestui proiect, revenindu-se după alegerile europarlamentare la conceptul Europa Națiunilor, Europa socială.

Deci, UE nu poate fi considerată un imperiu, iar ultimele evoluții politice din majoritatea statelor membre au șubrezit semnificativ poziția în lume a UE, iar în interior s-a ajuns la o atomizare haotică a forțelor politice și la apariția de noi partide rezultate din „spuma străzii" și din radicalizarea unor aripi naționalist-extremiste și populiste de dreapta și de stânga, care vor impune o nouă agendă viitorului Parlament și Comisiei Europeene.

Summit-ul de la Sibiu.

Economic, la nivelul țărilor pilot ale UE, situația nu este tocmai roză, creșterea economică prognozată este mică (1-1,3%), gradul de îndatorare al Franței, Italiei și Germaniei a atins cote îngrijorătoare (98-133%), băncile italiene, franceze și germane, dar și Banca Centrală Europena se confruntă cu situații complicate, fiind nevoite să se împrumute la băncile chineze, japoneze, rusești și americane pentru a salva ce se mai poate salva. Toate aceste evoluții afectează serios zona euro și transmit un mesaj negativ în direcția țărilor din estul și sudul Europei care se așteptau, după cum li s-a promis, la o relansare economică a UE și continuarea procesului de extindere în Balcani.

Acesta este tabloul necosmetizat al „Cetății-Stat" UE, pe care summit-ul de la Sibiu din 9-10 mai 2019 îl va supune unui amplu proces de „retușare" pentru a nu crea panica și o confuzie și mai accentuată în țările membre aflate la periferie. Pe lângă poza de „familie" care dorea să transmită un mesaj de încredere și coeziune, declarația adoptată, după lungi și tensionate dezbateri, dorește să asigure cetățenii europeni că vor fi prioritatea agendei viitorului Parlament și Comisiei europene, că vor fi protejați de abuzuri și li se va asigura un trai decent, acces la un sistem de sănătate performant etc. Iar pentru a „tăia" din suflul antimigrație pe care se bazează strategia de campanie a forțelor politice naționalist-extremiste, xenofobe și populiste, Declarația dă asigurări că vor lua măsuri de protejare a granițelor externe și că se va pune ordine în legislația care reglementează dreptul de a primi „adăpost" a migranților din Orientul Mijlociu, Africa și Asia.

România, care a organizat acest summit „istoric" s-a dovedit a fi gazdă primitoare, deși președintele Iohanis a preferat să delecteze oaspeții cu meniuri occidentale și nu cu tradiționala și bogata bucătărie românească. Sunt convins că se va specula mult pe această temă, românii fiind interesați mai mult să bârfească decât să analizeze ce s-a întâmplat în spatele ușilor închise și cum le va schimba soarta acest summit.

Din păcate, această reuniune informală de la Sibiu a fost de fapt o demonstrație a forței PPE care a făcut campanie pentru PNL de la care are mari așteptări și de atacare directă a alianței PSD-ALDE aflată la guvernare, care a reușit totuși să închidă peste 90% din dosare și să aibă o prestație meritorie în organizarea și desfășurarea președinției roative la Consiliul UE, ceea ce a deranjat PPE și a pus în dificultate pe domnul Iohanis care anunțase de la început „un eșec răsunător".

Europenii și bineînțeles electoratul român se așteptau ca Declarația de la Sibiu să exprime voința politică de a schimba actuala stare de lucruri din interiorul UE, să se recunoască disfuncțiile sistemice și să se promită măsuri concrete și viabile de reformare a întregii arhitecturi instituționale, reducerea cheltuielilor publice prin reașezare pe baze noi a întregului sistem de salarizare de la cele mai înalte demnități până la ultimul funcționar al UE, renunțarea la sediile consumatoare de fonduri, dar în care nu se desfășoară decât activități sporadice, să se reducă armata de consilieri și funcționari a căror activitate este greu de a fi comensurata și care au fost promovați pe criterii politice și nepotism și mai puțin pe criteriul meritocrației.

Declarația ar fi putut face referiri la viziunea liderilor europeni privind modul de încurajare a încadrării în muncă a tineretului, în rândul căruia rata șomajului în unele țări membre UE (Franța, Spania, Grecia, Italia) atinge cote îngrijorătoare (15-18%). De asemenea, ar fi fost oportun să se menționeze că în viitorul Parlament European, cât și la nivelul înalților funcționari ai Comisiei Europene, să se regăsească persoane având „cazierul alb", fără condamnări legate de corupție, spălare de bani, delapidare din bani publici, așa cum s-a încercat în Adunarea Națională a Franței prin proiectul de lege înaintat spre votare, dar care a fost respins de deputați. De ce oare ? Este lesne de înțeles că actuala clasă politică europeană, indiferent de coloratură, s-a transformat într-un conclav ocult care opacizează funcționarea instituțiilor naționale și europene și luptă din răsputeri să-și conserve privilegiile, uitând că sunt în slujba cetățeanului.

Mi-am amintit în acest context de cuvintele pline de înțelepciune și viziune rostite de George Orwel: „Un popor care votează corupți, impostori, hoți și trădători, nu este victimă ! Este complice !" Așa că ne meritățm conducătorii pe care îi votăm !

Cred că prin Declarația de la Sibiu actualii lideri europeni au încercat, fără succes, să „dreagă busuiocul" oferind cetățeanului european o nouă probă de ipocrizie, promițând că se vor apleca mai atent la nevoile și așteptările sale, știind că nouă configurație a PE și CE rezultată în urma alegerilor europarlamentare ar putea, sau nu, să pună în practică aceste promisiuni în condițiile unei crize economico-financiare ce se anunță a avea efecte devastatoare la nivel global, inclusiv într-o Europă aflată deja într-un declin economic evident.

Viitorul democrației în Europa.

Pe acest fond politic european, în care ideologiile au suportat un proces alchimic rezultând produse politice atipice și o elită ce dorește a aluneca spre un sistem autoritar, se pune tot mai des întrebarea dacă asistăm la declinul sau, mai grav, la apusul democrației în Europa ? În acest cadru, aș reaminti afirmațiile lui H.G. Welles, care întrebat ce crede despre democrație, a răspuns că „este o idee bună", iar la insistențele respectivului a continuat: „da, trebuie însă să se întâmple".

Din păcate, democrația visată de Welles a evoluat în cele două milenii de la modul cum o înțelegeau grecii antici, trecând ciclic, prin autocrații „luminate", prin inchiziție, prin revoluția franceză și tot așa până în zilele noastre, fiecare societate adăugându-i sau luându-i din îmbrăcăminte, atingând cote îngrijorătoare în dictatura fascistă, nazistă și în comunism, pentru ca după căderea Cortinei de Fier să asistăm în unele state din estul european la democrații „originale". Astăzi democrația cunoaște o nouă fază a evoluției sale, existând pericolul reîntoarcerii în perioada întunecată a anilor 1929, a fascismului musolinian și franchist care au deschis calea nazismului german și bolșevismului sovietic.

Referindu-ne la democrație, cred că trebuie să înțelegem că ea oferă condiții de șanse egale pentru toți care dispun de pregătirea și aptitudinile de a accede la funcții publice pe principiul competentei și nu al relațiilor cu persoane sau grupuri de interese nelegitime ce își urmăresc propriile interese. Sper ca într-o zi meritocrația, care este un întreg program de transformare a structurii societății, guvernelor, parlamentelor, să se regăsească în modul de educare a tinerilor încă din primele clase în valorile în care trebuie să creadă și să le păzească, în respectul tradiției, obiceiurilor și credinței semenilor, în dreptate și libertate.

Trăind deja în era Inteligenței Artificiale, este posibil ca sensul și utilitatea partidelor politice să aibă alte valențe, să asistăm la o organizare spirituală a societății pe alte baze decât sunt astăzi.

Campania președintelui Trump împotriva Europei.

Dacă pentru UE nu era suficientă campania dusă de administrația Trump prin intermediul mass-media și ONG-urilor înființate în Europa de ex consilierul presidential Steve Bannaon pentru denigrarea elitelor și personalităților politice și guvernamentale europene și de încurajarea partidelor și personalităților ultra naționaliste, xenofobe, islamofobe, iată că în laboratoarele serviciilor secrete americane și israeliene s-a dat undă verde la acțiuni similare din partea unor cercuri influente legate de NATO, care controlează „Initiative pour la stabilitée européenne", condusă de austriacul Gerald Knaus (un apropiat al lui G. Soros), care în 5 octombrie 2015 a pus la dispoziția cancelarului german, Angela Merkel așa numitul plan M privind migrația.

Finanțatorii ISE includ și „Institute des Etats-Unis pour la paix", prezidat de Stephen Hardey, care a deținut funcția de consilier pentru securitate națională în timpul administrației Bush-Cheney, cunoscut ca ultraconservator. În consiliul de administrație, Hadley a cooptat pe Ashton Carter, secretarul apărării la acea vreme, John Kerry și gl. mr. Fredrick Padila, președintele Universității americane pentru apărare.

ISE este laboratorul ocultei americane care s-a implicat în agenda politica americană din 1990 având drept obiectiv schimbarea de regimuri politice peste tot în lume, alături de fundațiile lui G. Soros și USAID (controlată de CIA). În raportul anual al organizației din 2013 se sublinia că: „obiectivul este de a susține agenda planificată a Departamentului de Stat" pentru operațiuni botezate „inginerii democratice" în sânul fostelor țări comuniste din Europa centrală și de est, din Balcani la Marea Neagră, incluzând și Ucraina, iar din 2017 acțiunile s-au centrat pe Franța, Germania, Italia, considerate ca nucleul dur al continentului.

Toate aceste organizații, la care s-a alăturat în ultima perioadă și „German Marshall Fund of US", acționează pentru a crea haos social în UE, așa cum s-a petrecut în Siria și Orientul Mijlociu.

Cum poate ieși Europa de sub asediu.

Având în față această situație deloc confortabilă pentru organizarea și desfășurarea în bune condițiuni a campaniei pentru europarlamentare și atacurile tot mai virulente din partea PPE la adresa socialiștilor europeni acuzați de corupție și incompetență atunci când s-au aflat la guvernare (inclusiv PSD), credem că se urmărește treptat scoaterea de pe eșichierul politic a acestora, îndeosebi în țările europene cu tradiție socialistă sau social-democrată. În Franța s-a ajuns la situația paradoxală ca Partidul Socialist să fie în agonie, neavând o listă proprie la europarlamentare, însă președintele Macron și-a ținut promisiunea făcută președintelui Francois Hollande de a include în lista sa zece candidați, persoane care au deținut demnități publice în guvernarea Hollande. De altfel, în *Liberation* din 24 februarie 2017, președintele Macron a ținut să precizeze că se înscrie în „continuitate mai mult decât în ruptura cu cincinalul lui Hollande".

Cred că salvarea UE de sub asediu poate veni din puterea spiritualității sale, pentru că spiritualitatea este toleranta, conduce la pace, reprezintă totalitatea experiențelor umane colective, care a fost de-a lungul secolelor, forța de atracție și fascinație pentru întreaga umanitate.

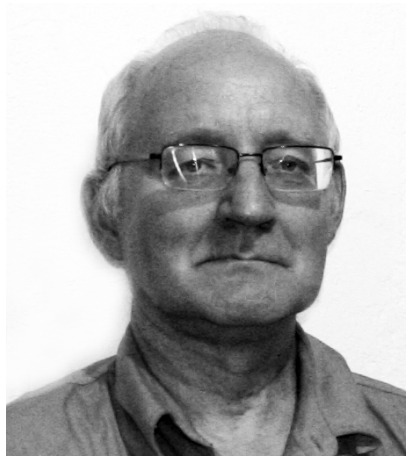
Conștiința europeană reprezintă o gamă de valori ce corespund exact unor seturi de atitudini și emoții, localizate în anumite câmpuri energetice de atracție, care depășind nivelul 300 simbolizează: Bunăvoință, Acceptare, Rațiune.

Să sperăm că viitorii lideri europeni și români vor fi inteligenți și raționali, unindu-și energiile creatoare pentru a regândi o nouă construcție europeană, renunțându-se la orgolii și ipocrizie, înțelegând că misiunea lor este de a sluji cetățenii, de a-i respecta, apăra de abuzurile de putere, să le asigure pacea și prosperitatea mult așteptate și promise.

În încheiere, vă propun să ne reamintim modul în care Bogdan Petriceicu Hașdeu se referea la românism: „Românismul este prima condiție ca să putem iubi umanitatea, libertatea și adevărul".

Ar fi bine dacă am învăța ceva din înțelesul tainic al acestor cuvinte ! Or, să nu uităm revelația avută de Goethe pe patul de moarte: „LICHT, MEHR LICHT" (lumină, mai multă lumină), mesaj ce ar putea fi decriptat în sensul că este nevoie ca umanitatea să iasă din întunericul ignoranței și energiilor negative pentru a se bucura de lumina înțelepciunii dătătoare de viață și speranță și de frumusețea Creației Divine din care face parte.

Vă invit, dragi cititori, să aveți drum drept și lumină !

Jean Yves-Conrad

Léon ALGAZI: un compozitor giurgiuvean de seamă

Am promis colectivului de redacție al revistei Sud *că îi voi oferi în fiecare număr de acum încolo o parte a cercetărilor mele în favoarea culturii române.*

Iată că acum aveți de citit prima biografie a unui român care a făcut cinste României, adică un compozitor evreu de seamă, care s-a născut aproape de Bolintin acum 129 de ani și care este încă foarte apreciat în sinagogile din Franța.

Am discutat recent cu fiul maestrului, care s-a bucurat că îi voi pune în evidență tatăl în cartea mea, care va apărea în curând, «IN MEMORIAM DACIAE – Sépultures roumaines dans les cimetières parisiens» la Editura Muzeului Național al Literaturii Române (M.N.L.R.), după o muncă deosebită și intensă de mult timp, în care am investit ani de zile, o carte care se numește «Mémoriel des 3.030 soldats roumains *Morts pour la France* durant la Grande Guerre 1916-1918», o operă pe care o dedic acestor prizonieri români care au luptat pentru libertatea francezilor și, mai departe, a europenilor.

Eu îi rog pe toți cititorii să-mi trimită materiale ca să pot descoperi și alți români în cimitirele franceze, pentru că această carte este asemenea coloanei lui Brâncuși, fără nicio limită ! Lectură plăcută !

Cimitirul Bagneux-Parisien, 108e division, l. 9, t. 35 – Concession 270-TR-1971 - Jeldo Lein, dit Leon ALGAZI (Iepurești, 1890 - Paris, 1971) et Tatiana KAGANOFF, épouse ALGAZI (1907-1990) – Compositeur, musicologue, arrangeur, chef de chœur, spécialiste de la musique religieuse juive, organiste

Léon [Yehudah] ALGAZI est né à Iepurești, au sud-ouest de Bucarest, dans le département de Giurgiu, en 1890. Il étudie la musique à Vienne, puis à Paris. De ses études avec le musicologue Abraham Zvi Idelsohn, il acquiert un vif intérêt pour le folklore juif et la tradition. Diplômé de *l'École Rabbinique de Paris*, il enseigne le chant hébraïque à la *Schola Cantorum* (1936-40) et à l'*École israélite de pédagogie et de liturgie* où il est directeur des études musicales.

À partir de 1929, il présente à la radio française un programme hebdomadaire de musiques juives. En 1936-37, il dirige la musique des temples israélites consistoriaux de Paris et devient chef d'orchestre à la Synagogue de la rue de la Victoire. En 1961, il est élu directeur de la musique des temples consistoriaux de Paris.

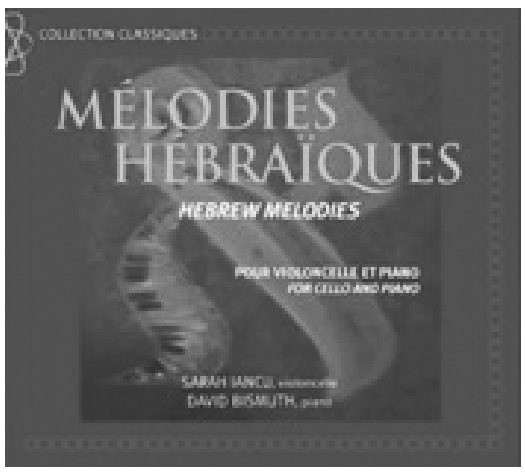
Travailleur infatigable, chef d'orchestre, compositeur et collecteur, Léon Algazi a contribué à établir la collection de musiques juives "*Mizmor*" aux Edition Salabert (Paris). Parmi ses nombreuses compositions aux caractères liturgique ou folklorique, on peut retenir le Service sacré[1] (New York, 1954), des suites orchestrales, des psaumes, des harmonisations de chants traditionnels, et de manière plus anecdotique de la musique pour le cinéma ou le théâtre. Homme d'une grande rigueur, Algazi a publié une collection de Chants séphardis (Londres, 1958) et a aussi écrit des essais sur la musique juive dans plusieurs publications scientifiques.

Léon ALGAZI est décédé à Paris en 1971 et est inhumé en compagnie de son épouse Tatiana, née Kaganoff (1907-1990). Sur la tombe figure la mention suivante:

«*Je veux chanter l'éternel, ma vie durant*» PS. 104

15 mai 2019, pentru ziua aniversară a lui Nelu Barbu, 81 de ani, azi.

Portrait de Léon Algazi / Portretul lui Léon Algazi

Tombe de Léon Algazi / Mormântul lui Léon Algazi (1890-1971)

parcela 108, I. 9, t. 35 – Concesiunea 270-TR-1971 – Jeldo Lein, zis Leon Algazi (născut la Iepurești, în 1890 – mort la Paris în 1971) și Tatiana Kaganoff, după căsătorie Algazi (1907-1990) – compozitor, muzicolog, dirijor de cor, specialist în domeniul muzicii religioase evreiești, organist.

Leon (Yehudah) Algazi s-a născut în satul Iepurești, care se află la sud-vest de București, în județul Giurgiu, în 1890. A studiat muzica la Viena, apoi la Paris. Încă din timpul studiilor sale cu muzicologul Abraham Zvi Idelsohn dobândește un viu interes pentru folclorul iudaic și pentru tradiții. Absolvent al „Școlii Rabinice de la Paris", el predă cântecul ebraic la „Școala Cantorum" (1936-1940) și la „Școala israelită de pedagogie și de muzică liturgică", unde este director la catedra de muzică.

Începând cu anul 1929, prezintă la postul de radio francez un program săptămânal de muzică evreiască. În perioada 1936-1937 coordonează muzica templelor israelite consistoriale din Paris și devine dirijor la Sinagoga de pe strada Victoriei. În anul 1961, este ales director al muzicii templelor consistoriale din Paris.

Muzician neobosit, dirijor, compozitor și culegător, Leon Algazi a contribuit la întocmirea colecției de muzică evreiască „Mizmor", apărută la Editura Salabert (Paris). Printre numeroasele sale compoziții cu caracter liturgic sau folcloric se remarcă „Serviciul sacru"[2] (New York, 1954), suitele orchestrale, psalmii, armonizarea cântecelor tradiționale și, într-o manieră mai anecdotică, muzica pentru cinematografie sau teatru.

Om de o mare rigoare, Algazi a publicat o colecție de cântece sefarde (Londra, 1958) și, de asemenea, studii despre muzica evreiască în diferite publicații științifice.

Leon Algazi a murit la Paris în 1971 și este înmormântat alături de soția sa, Tatiana, născută Kaganoff (1907-1990). Pe piatra de mormânt figurează următorul epitaf:

„Vreau să cânt eternitatea, viața mea va fi veșnică." PS. 104.

[1] Le Service sacré est un office du samedi matin, tel qu'il est célébré dans les synagogues libérales, en France, aux Etats-Unis ou en Angleterre. Le Service sacré composé par Léon Algazi résulte d'une commande du Temple Emanu-El de New-York, où l'auteur en a dirigé la première exécution en mars 1952. La première en France eut lieu à la salle Gaveau, le 21 mars 1955, toujours sous la direction de Léon Algazi.

[2] „Serviciul sacru" este o slujbă religioasă care se celebrează sâmbăta dimineața în sinagogile liberale din Franța, Statele Unite sau Anglia. „Serviciul sacru" compus de Leon Algazi a fost comandat de Templul Emanuel din New York, unde autorul a fost dirijorul primei audiții în martie 1952. Premiera în Franța a avut loc în sala Gaveau, pe 21 martie 1955, tot sub direcția lui Leon Algazi.

Periplu primăvăratic prin avangardă

Florin COLONAȘ

Capricioasă primăvara aceasta a lui 2019. Meteorologic privind, ea a debutat romantic la echinocțiu, cu magnolii înflorite, cu pomii fructiferi dați cu var și flori în pârg, cu animație pe străzi și, mai ales, în politică, anul acesta, ca de altfel și cel viitor, fiind un sezon plin pentru politicieni, începând de la cei locali, la aleșii neamului, de la Președinte la cei care ne reprezintă la Bruxelles.

S-a instaurat apoi o instabilitate în atmosfera terestră, caracterizată prin ploi cu toptanul, însoțite de fenomene electrice, inundații în zeci de localități, de vânt puternic, ninsori în luna mai chiar și în zonele joase, căderi de grindină care nu s-au speriat de rachetele menite să le combată și chiar apariția unor fenomene în premieră pe pământul românesc: cumplitele tornade, față de care comunitatea românească nu știe cum să se ferească.

Cu toate belelele pe care capriciile naturii le-au provocat oamenilor ori gospodăriilor, au existat suficiente evenimente culturale care merită a fi semnalate, iar între acestea, în cadrul agendei culturale bucureștene merită să enumerăm cel puțin câteva secvențe impregnate de spiritul avangardist.

La deschiderea Galeriei DADA, de la stânga: Constantin Bărbuță, Ștefan Crudu, Vasile Grigore, Principele Radu al României, Florin Colonaș, Gabriel Dragnea și Marian Grigore

Ar fi de amintit, în debutul articolului, deschiderea unei noi galerii cu un titlu de-a dreptul incitant – „Dada” – care și-a propus să-și facă apariția printr-o expoziție dedicată lui Victor Brauner. Aici am aflat nu numai o prezentare impresionantă de afișe ale expozițiilor pictorului român, stabilit în 1938 la Paris, dar și o completă suită de cataloage ale participării lucrărilor semnate de el la o multitudine de expoziții din Franța sau străinătate, fie ele personale, fie de grup.

Alături de un număr semnificativ de documente (pașapoarte, însemnări olografe, certificatul medical al consultului oftalmologic care a condus la pierderea globului ocular, fotografii document) găsim în vitrine o serie din marile reviste ale avangardei românești la care Brauner a colaborat.

Este normal să începem cu revista „Amiral” a publicisticii avangardiste românești, acel fermecător unic număr din „75 HP”, creație a lui Ilarie Voronca și Brauner, titlu devenit astăzi un adevărat simbol pentru întreaga avangardă a lumii.

Desigur, numerele din „UNU”, „Integral” sau „Punct” constituie la rândul lor exemple despre ceea ce înseamnă avangarda românească, reprezentând pentru vizitatori, fiecare număr în parte, un excepțional element de atracție. Există pe simeze și unele dintre originalele desenelor care au fost tipărite în paginile respectivelor publicații.

Regalul continuă prin cărțile semnate de autori de primă mărime: Voronca, Naum, Soupault, Péret, Mabille, Lautréamont, Roll, Pană, Moldov, Gherasim Luca, Yvan Goll, cărțile purtând titluri de referință: „Brățara nopților”, „Repertoriu”, „Moartea vie a Eleonorei”, „Restriști”, „Sadismul adevărului”, „Main forte”, „Journal d’un fantôme”, „Tire à l’arc” și încă multe altele.

Un spațiu special conceput a fost dedicat mapei brauneriene „Codex d’un visage”, care conține un număr de șapte planșe gravate în tehnica aquaforte.

Sunt multe alte lucruri de admirat, care nu apar decât foarte rar în expoziții. O piesă atrage atenția prin ea însăși, dar și prin modul de expunere. Este vorba despre o mandolină, pe care Brauner a pictat-o în adolescența sa, instrumentul aparținând fratelui său mai mic Harry, renumit etnomuzicolog. Piesa a figurat în prima expoziție personală a lui Brauner și după un scurt intermezzo într-un bătrân castel francez, unde a fost expusă cu decenii în urmă, este prezentată acum într-o dispunere cinetică, într-un cilindru din sticlă aflat într-o continuă mișcare de rotație lentă. Gingașa lucrare, ca orice vedetă, a generat și un text intitulat: „Victor, Victorel, dibaci menestrel”.

La un interval mic, de numai trei zile, la anticariatul „UNU” din strada Academiei s-a vernisat o expoziție temporară purtând titlul „Tipografice brauneriene”, în care au fost prezentate publicului, în vitrine, o serie de lucrări, reviste și volume, în care a existat o contribuție a lui Brauner în privința graficii.

Volumele „Sadismul adevărului” de Sașa Pană, „Main forte” a lui Benjamin Péret, „Restricții” de Ilarie Voronca, ca și „Brățara nopților” a aceluiași, au stat alături de volumul „Drumețul incendiar” semnat de Gellu Naum. Acesta, prin desenele executate pe calc de Brauner (calculi) constituie, după unii, cea mai valoroasă piesă din seria cărților în care există o contribuție grafică brauneriană. În plus, „Drumețul” purta și o dedicație olografă, ca și parafa unei colecții remarcabile, cea a compozitorului Gheorghe Dumitrescu.

Ștefan Crudu și Marian Grigore la deschiderea Galeriei DADA

Trebuie semnalată prezența în cadrul exponatelor a acelui număr unsprezece din revista „UNU”, dedicat lui Victor Brauner. De asemenea, un fapt major a fost numărul important de cataloage ale expozițiilor brauneriene, fie ele ale expozițiilor personale (în cea mai mare parte), fie ale unora colective, din Franța și din afara granițelor patriei sale de adopție, la prestigioase galerii, între care „Lévy”, „Point cardinal”, „Yolas” sau la mari muzee din Franța, Austria, Statele Unite, România.

Între afișe țin să menționez pe cel al expoziției din 1967, de la „Muzeul Țării Crișurilor” din Oradea, care a organizat o excepțională manifestare muzeală, cuprinzând lucrări aflate în colecția Harry Brauner (un număr de 16 piese), multe dintre ele lucrări de tinerețe ale viitorului maestru al suprarealismului, între acestea numărându-se și câteva imagini ale Balcicului, punctul de pe „Coasta de Argint” atât de agreat de pictorii noștri în perioada interbelică și în egală măsură și de frații Brauner: Harry, Théodore și Victor, care ne-au lăsat mărturii în acest sens.

Expoziția de la anticariat fusese programată din timp, propunându-și să urmeze celei de la „Dada” și să preceadă pe cea de la Muzeul de Artă al României, care în ziua de 17 aprilie 2019 trebuia să verniseze o retrospectivă Brauner, așteptată cu un viu interes în rândul amatorilor de artă. Se aștepta cu febrilitate data anunțată a deschiderii, care figura inclusiv în documentele electronice ale Ministerului Culturii și Identității Naționale.

Era vorba despre o retroversiune – am putea-o numi așa – la expoziția grandioasă de la Pompidou, a manifestării culturale „Saison Roumaine”, despre care revista „Sud” a publicat un amplu articol intitulat „Dar Dumnezeiesc făcut artei și culturii române” (nr. 214-215, ianuarie-februarie 2019, p. 16-17).

Ar fi fost un eveniment cu totul remarcabil această retrospectivă Brauner, lucrărilor aflate în muzeele și depozitele entităților muzeale de pe teritoriul României adăugându-li-se comori aflate în Franța, ca să nu mai vorbim despre valul de cronicari de artă de peste tot globul care ar fi fost vizitatori ai unei asemenea celebrări a operei unui distins reprezentant de frunte al modernismului în artă.

Dar culmea ! Cu puțin timp înainte de eveniment, când suflarea artistică se pregătea să întâmpine așa cum se cuvenea momentul cu pricina, o știre seacă, difuzată pe cale orală, anunța că mult așteptatul eveniment nu se mai ține la data fixată, urmând a se reface *sine die*...

Încheiam sus amintitul articol prin cuvintele: „Să vedem dacă forurile competente vor dovedi capacitatea de a organiza o asemenea manifestare și dacă Ministerul Culturii, de această dată, va fi mai breaz.”

Și, breaz fost-a !...

Noroc că au apărut câteva după-amieze festive ca să mai dreagă busuiocul ! Peste numai câteva zile un simultan de vernisaje, pe care, bineînțeles, le vom comenta, pentru că nu ne putem permite să nu amintim despre ele, fiecare reprezentând un element de bucurie a spiritului.

La „Muzeul Colecțiilor”, o expoziție dedicată marelui fotograf Eli Lotar, fiul Meșterului versului românesc, Tudor Arghezi, o reeditare prescurtată a amplei retrospective din primăvara 2017 care s-a desfășurat la Paris, la Muzeul „Jeu de Paume”, care cândva a găzduit impresioniștii francezi, astăzi mutați pe celălalt mal al Senei, la muzeul amenajat în fosta gară de la Orsay.

Născut în zorii veacului al douăzecilea (1908), în Orașul Lumină, după o etapă românească de aproape două decenii se stabilește definitiv la Paris, de unde va reveni episodic, în 1956. Perioada fiind obscură politic, insensibilă la tot ce era occidental, va rămâne un personaj cvasinecunoscut celor ce trăiau pe pământ românesc. Ca orice fotograf de clasă și, slavă Domnului, există destui pe lumea asta, iar noi avem reprezentanți în această

(continuare în pag. 19)

(urmare din pagina 18)

categorie: Aurel Bauh, Théodore Brauner, Iosif Berman, Constantin Brâncuși, sunt doar câteva nume cu care ne mândrim. Între ele Eli Lotar se încadrează drept o figură extrem de originală și captivantă prin arta pe care a practicat-o, atât în cazul imaginii statice a fotografiei propriu zise, cât și a dinamicii imaginii de pe rola cinematografică.

Așa cum au notat curatorii expoziției, „tinerețea și talentul lui Lotar i-au permis să se distingă repede printre pionierii fotografiei moderne din Parisul sfârșitului anilor douăzeci: André Kertesz, Man Ray, Germaine Krüll", fapt ce avea să aibă o concluzie fericită, aceea „de a descoperi în obiectul cunoscut, obiectul necunoscut".

A devenit un poet al lucrului simplu, din viața cotidiană, modernă: avioane, trenuri, vapoare, șine de cale ferată, linii de înaltă tensiune.

A fost un admirator și totodată un continuator al reportajului documentar și social, aruncând o privire plină de o sensibilitate nuanțată asupra lumii, așa cum ne dovedește cu prisosință filmul său, care dezvoltă o panoramare a vieții cartierului limitrof Capitalei franceze Aubervilliers, pe care astăzi îl străbate metroul și autobuzul care te poartă de la aeroportul Charles de Gaulle spre centrul Metropolei.

Talentul său, angajamentul său social și dragostea de a colabora cu personalități în domeniul lor, i-au înlesnit lui Lotar posibilitatea unei fructuoase legături artistice cu artiști ai avangardei literare precum Jacques Prévért sau Georges Bataille, dar și cu prestigioasa revistă „Documents", cu figuri mari din teatru și film: Antonin Artaud, Roger Vitrac, Luis Buñuel, Alberto Cavalcanti, iar în ultima perioadă a vieții cu celebrul sculptor elvețian Alberto Giacometti, căruia i-a fotografiat opera, dar i-a și „pozat" drept model.

În călătoriile sale pe teritoriul Franței sau a altor țări, europene sau asiatice, a avut continua bucurie a descoperirii siturilor pe care le-a imortalizat cu mare măiestrie. Să nu uităm colaborarea cu celebra publicație „Minautaure" (1936), a lui Albert Skira, în care fotografiile semnate Lotar acompaniază textele lui Jean Cassou, Le Corbusier sau Margueritte Yourcenar.

Portretele starurilor de cinema și music-hall Sylvie Bataille, Feral Benga, ca și ale suprarealiștilor André Masson, Georges Bataille și încheind cu Giacometti, care în timp ce-i sculpta chipul era fotografiat de Lotar. Toate aceste imagini încununează traseul plin de farmec al acestei binevenite și fermecătoare expoziții.

O altă gală de mare succes a fost cea în care la Muzeul Național al Literaturii Române (sediul din Calea Griviței) s-a deschis expoziția dedicată lui Gherasim Luca, o variantă a celei deschise în noiembrie trecut la Centrul Pompidou și care se desfășoară sub același imbold al recitării filmate din „Puternic apocaliptic", o adevărată pledoarie pentru poezia modernă și patosul cu care ea trebuie înțeleasă și interpretată.

Trebuie să ținem cont de faptul că Gherasim Luca, după o primă perioadă a vieții petrecută în România, unde a scris o serie întreagă de cărți, se va stabili la Paris, unde va elabora lucrările sale în limba franceză, devenind un autor de limbă franceză recunoscut de iluștrii oameni de litere drept unul dintre proeminentele figuri ale scrisului francez din secolul al douăzecilea.

Dintre scrierile din perioada românească, aflăm câteva în vitrina generoasă din mijlocul sălii care găzduiește expoziția „Roman de dragoste", tipărit în colecția „Alge" (1933). Să nu uităm faptul că Luca a fost cooptat în redacția revistei „Alge" (1930-1931), alături de Aurel Baranga, S. (Jules) Perahim, Paul Păun, Șesto Pals și că în afara celor șapte numere ale primei serii ale titlului respectiv, a colaborat și la editarea celorlalte trei din seria a doua (1933) a celebrei publicații.

De asemenea, pentru mișcarea avangardistă de la noi două alte tipărituri în numere unice: „Pulă" (1937) și „Muci" (1932", l-au avut drept protagonist.

Continuând cu scrierile din România, amintim „Fata morgana" (1937), apoi „Le vampire passif". Aici trebuie accentuat un element important. Făcând parte dintr-o familie israelită, a beneficiat de o educație multiculturală, stăpânind limba română, franceza, germana și idiș, de aceea adaptarea și acceptarea sa în sfera francofonă s-a dovedit a fi destul de simplă.

De curând, a fost publicată și varianta în limba română a Vampirului. Alte titluri: „Un lup văzut printr-o lupă", „Inventatorul iubirii:, „Les orgies des Quanta". Urmează apoi colaborările cu Trost, Naum, Păun, V. Teodorescu, în cadrul colecției „Infra-Noir", unde are, însă, două titluri semnate doar de el: „Amphitrite" și „Le secret du vide et du plein". Colecția „Infra-Noir" (1947) va reprezenta „cântecul de lebădă" al avangardismului românesc, iar ultima creație a lui Luca din perioada românească este poezia manifest „Niciodată destul", poem care nu depășește întinderea unei foi dintr-un caiet de școlar și care se încheie cu rândurile:

„asta propun propropropopun un porc
de popor proporțional".

Titlurile franceze „Ce chateau prassenti" și „Extreme-occidentale" au fost ilustrate de Victor Brauner. O altă publicație sub forma unui ziar, cu o lățime redusă, „La Clef", este prezentă și ea între exponatele oferite de către Biblioteca Academiei Române cuprinzătoarei expoziții.

Ilustrativ este mesajul înscris de către Luca pe lucrarea murală de la Havana, în 1967:

„La poesie sans langues
La revolution sans personne
L'amour sans fin".

O piesă rarisimă, expusă într-o vitrină de mai mici dimensiuni o reprezintă revista "Viața imediată", tipărită la 1 decembrie 1933, al cărui unic număr cuprinde drept articol de fond manifestul „Poezia pe care vrem s-o facem".

Este greu de memorat numărul mare de exponate care populează cele câteva vitrine, ca și fotografiile și colajele de pe simeză. Gherasim Luca a fost un tip surprinzător prin tot ceea ce a făcut, de la obiectele găsite și plasate în paginile cărților sale, la soarele negru din „Héros limite" (un asemenea soare îl găsim și într-un tablou al Wandei Sachelarie-Vladimirescu), la cartolinele din seria intitulată Brasil, unde mici intervenții cu creioane colorate sau aplicări de timbre și colaje metamorfozează imaginea, aducând un plus de mister și incitând privitorul spre a descoperi noutatea ascunsă sub valul enigmaticului.

În cadrul evenimentelor remarcabile din această perioadă țin să amintesc expoziția de la Muzeul Național de Artă Contemporană, care a organizat retrospectiva Yvonne Hassan, care fără a fi înscrisă în curentul avangardist, elevă a unui avangardist, M.H. Maxy, posedând o cultură plastică și filosofică temeinică, a fost o sprijinitoare a curentului, încercând, chiar, să scrie pentru Editura Meridiane, în 1967, o monografie dedicată lui Victor Brauner, care dispăruse cu puțin timp înainte, la Paris.

Bucurându-se de un spațiu generos la un nivel al muzeului aflat în clădirea Parlamentului, expoziția înfățișează nu numai lucrările finite, dar și stadiile pregătitoare ale acestora. Alături de vitrine în care se află etalate tăieturi din ziare, fotografii, diplome, diferite acte personale, adevărată arhivă a unei vieți care a început în 1925 și s-a sfârșit în 2016, pe simeze este o desfășurare de forțe ale creației plastice, concepută în diferite moduri de creație și într-o diversitate de materiale.

Interesant cum caracteriza un critic de nivelul lui Octavian Barbosa, pictura Yvonnei Hassan: „Trece în pictură de la un realism ale cărui demersuri metodologice condiționau imaginea de fidelitatea reproducerii, spre excese avangardiste compensatorii, experimentând modalități și materiale a și antipicturale".

În ziua Summit-ului sibian s-a inaugurat la sala „Galateea" din cadrul Bibliotecii Centrale Universitare, expoziția dedicată unei mari actrițe de origină română, care a activat și a jucat la Paris, Genica Atanasiu.

Mare satisfacție să găsești în revistele pariziene ale deceniului al treilea, cum ar fi „Paris Théatre", „Ciné Mirror", „France Illustration", texte, fotografii sau chiar coperți dedicate actriței plecate de pe plaiurile mioritice. A avut creații importante în „Volpone" a lui Johnson, în „Iulius Cezar" a lui Shakespeare sau în „La Renard". A jucat la teatrul „L'Atelier" împreună cu Charles Dullin, un fel de Max Reinhardt al francezilor.

Charles Dullin a fost maestrul lui Valeriu Valentineanu, celebrul „Hamlet" al Naționalului bucureștean din anii dinaintea războiului.

Interesant să descoperim în programul de sală de la „Atelier", distribuită într-un rol secundar, un alt nume românesc, Aurelia Niculescu.

La Muzeul de Istorie al Municipiului București (Palatul Suțu), o expoziție care durează de un an, care își propune să prezinte un grupaj de lucrări de avangardă din colecția cripticei Pinacoteci a Bucureștiului, aflată în hibernare totală, neținându-se cont de sezon, dar ținând seamă de lipsa spațiului...

Manifestul lui Marinetti, publicat la noi de craiovenii de la „Democrația" cu o promptitudine de invidiat, alături de lucrări semnate de corifeii Iancu, Maxy, Mattis-Teutsch, Corneliu Mihăilescu, Brauner, Phoebus Perahim, acompaniați de artiști de calitate: Lucia Demetriade-Bălăcescu, Ion Bițan, Țuculescu, Octav Grigorescu, George Năpăruș și mulți alții, dovedesc încă odată în plus soliditatea artei noastre moderne.

Pregătindu-se pentru sesiunea anuală dedicată avangardei, care are drept subiect celebrarea a 110 ani de la nașterea lui Virgil Teodorescu, revista „Mozaicul" din Bănie publica o recenzie a necunoscutei publicații intitulată „Liceu", pe care nici cercetătorii nu au avut ocazia s-o studieze, apărută la Pontul Euxin în 1932 sub redacția lui Mircea Pavelescu (nepotul lui Cincinat), Țascu (Șuli) Gheorghiu și Virgil Teodorescu. Cele două numere, având câte patru pagini, apărute prin străduința foștilor colegi de liceu, analizate atent se pot înscrie în lista revistelor avangardiste românești de interes.

Florin Colonaș prezentând o lucrare din cadrul expoziției de la Anticariatul UNU

Firma de licitații „Artmark" a organizat pentru prima dată o licitație „închegată" de avangardă. Între cele aproape 180 de loturi figurând tablouri de Brauner, din tinerețe, este adevărat, dar unde găsești Brauner ? Mai erau și două desene de Brâncuși, un desen de Marc Chagal, portretul lui Ilarie Voronca publicat în revista „UNU", dar cu care, totodată, se deschide, de fapt, volumul „Ulise" al celui portretizat. Imaginat ca un turn Eiffel, motivație normală pentru pictor, întrucât poetul avea înălțimea de doi metri, desenul reprezintă o premieră, nefiind niciodată expus.

Volumul face parte din cele cinci titluri ale colecției „Integral" tipărite la Paris de către M.H. Maxy.

Dacă mai adăugăm „Drumețul incendiar" cu calculii lui Brauner, numerele din „Punct", „Integral" și „UNU", există suficiente puncte de reper ale publicațiilor avangardiste, între care se remarcă revista „Muci", prezență cu totul extraordinară.

Încă o subliniere – volumul „Urmuz", din editura „UNU", condusă de Sașa Pană, împreună cu fotografia tip carte poștală purtând pe verso o sentimentală dedicație a acestui corespondent al lui „Ubu-Rege", capodopera lui Alfred Jarry.

Un sezon într-adevăr bogat pentru avangardă și care s-ar putea să desțelenească un teritoriu cu care putem să ne prezentăm oricând cu fruntea sus în cadrul artei și elitei europene și nu numai.

Totul este ca vârfurile de lance ale birocrației culturale să fie călăuzite de acel slogan afișat în cea mai valoroasă dintre publicațiile românești ale domeniului, „75 HP": „Deparazitați-vă creierul !".

„Profesia de bază: *Chiabur*”

Niculae Stoica

După actul de la 23 August 1944, România a fost ocupată de Armata Roșie a Uniunii Sovietice care a împins la conducerea țării partidul comunist, o grupare politică fără prea multă pondere și care până la acea dată se aflase în ilegalitate. Prin intermediul acestui partid, în țara noastră, avea să fie impus tipul sovietic de regim social, adică așa zisul socialism.

Obiectivul de bază al noii puteri era distrugerea din temelii a „societății capitaliste exploatatoare” și înlocuirea ei cu statul socialist, care în propaganda noilor autorități era prezentat drept statul celor ce muncesc de la orașe și sate, condus de clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, iar bunurile proprietate privată trebuiau să devină bunuri comune ale întregului popor.

Printre măsurile preconizate pentru realizarea acestui deziderat, se aflau naționalizarea principalelor mijloace de producție de la orașe și colectivizarea agriculturii. Dacă în privința naționalizării opoziția întâmpinată nu era greu de înfrânt, la sate situația era ceva mai complicată deoarece legătura țăranului cu glia străbună era mult mai strânsă și acest lucru nu putea fi ignorat.

La acea dată societatea rurală românească era formată din *țărani fără pământ (pălmașii), săracii,* care dețineau mici suprafețe de teren, *mijlocașii,* având o stare materială bună, *fruntașii (viitorii chiaburi)* și *moșierimea*.

Pentru atingerea scopului urmărit, acela al înfrângerii opoziției țărănimii și colectivizării agriculturii, guvernul comunist a recurs la o politică perfidă desfășurată pe mai multe etape. În primul rând, s-a procedat la desființarea moșiilor marilor proprietari și împroprietărirea țăranilor săraci și fără de pământ, iar în al doilea rând, prin măsuri opresive greu de închipuit, au fost distruși fruntașii satului, care pe lângă forța economică de care dispuneau, aveau o mare înrâurire asupra celorlalte pături sociale, în special asupra țăranilor mijlocași.

Prima măsură luată în privința fruntașilor satului, a fost stigmatizarea acestora cu titlul de „chiabur”, termen care în propaganda dusă împotriva lor, era asociat cu acela de „exploatator nemilos”.

La plenara C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949, Gheorghe Gheorghiu-Dej, definea chiaburul ca fiind „*un tip care și-a întocmit gospodăria muncind, asudând, exploatând și speculând, e un tip combativ, un element care nu se deosebește mult de restul țăranilor dacă te uiți la îmbrăcămintea lor, la faptul că muncesc. De aceea și în ochii țăranilor, chiaburimea trece drept niște oameni vrednici, buni gospodari.*”

Cu această ocazie, au fost enunțate criteriile în baza cărora se motiva apartenența unei persoane la „clasa chiaburilor,” respectiv: dacă are pământ, în ce regiune se află pământul; dacă mai posedă și alte mijloace de producție; ce cultivă, cât produce și cât din producție duce pe piață; dacă exploatează sau nu forță de muncă străină; mărimea familiei.

De asemenea, s-a hotărât ca la nivelul sfaturilor populare comunale (fostele primării), să se întocmească câte o „fișă individuală” prin care să se consemneze motivele care au determinat trecerea unor țărani fruntași la categoria „chiabur”. Acest document se prezenta sub forma unui chestionar ce cuprindea un număr de întrebări la care sfaturile populare comunale trebuiau să răspundă și să hotărască calitatea de chiabur a unei persoane.

Întrebările se refereau la: numele și adresa de domiciliu, numărul membrilor de familie și câți dintre ei erau apți de muncă, suprafața de teren deținută și felul culturilor, modul în care a fost muncită aceasta (cu forțe și mijloace proprii, în arendă sau prin întrebuințarea de muncă salariată), inventarul agricol din dotare, dacă persoana a posedat vreo unitate comercială și felul acesteia, **profesia de bază, unde, în mod curios, era menționată calitatea de „chiabur”**. În final, trebuiau indicate elementele pe baza cărora s-a luat hotărârea respectivă.

Practic, toți sătenii care dețineau diverse bunuri, constând în terenuri agricole, cârciumi, prăvălii, mori, prese de ulei, mașini de tras lâna, cazane de fabricat țuica (poverne), tractoare, batoze sau alte asemenea *și care în timp au folosit forță de muncă salariată*, au fost declarați *exploatatori*, trecuți la categoria *chiaburi*, sinonimii *culacilor* din Uniunea Sovietică și supuși metodelor de opresiune staliniste, adică împovărați cu biruri insuportabile, molestați, arestați, deportați sau condamnați la muncă forțată pe șantierul canalului Dunăre-Marea Neagră, ori la recoltarea stufului în Delta Dunării, dar cel mai adesea ei au fost trimiși în pușcării, în aprecierea gravității faptelor imputate ținându-se seama și de poziționarea lor politică.

De acest tratament nu au fost feriți nici unii dintre sătenii comunei Ciorogârla, cărora, prin anii ’49 - ’50, sfatul popular, le-a întocmit asemenea fișe individuale, declarându-i chiaburi.

Adoptarea unor acte normative prin care au fost impuse cotele obligatorii de produse agricole ce trebuiau predate statului, nu a făcut nimic altceva decât să-i aducă la sapă de lemn pe cei stigmatizați cu pecetea chiaburiei. Pe de altă parte, dacă nu reușeau să-și îndeplinească întocmai și la timp obligațiile stabilite, puteau fi trimiși rapid în fața instanțelor de judecată și privați de libertate. În acest scop se întocmea un simplu proces verbal prin care se consemnau datele persoanei învinuite, obligațiile stabilite în produse și data până la care trebuiau predate.

În dispozitivul acestui act se consemnau următoarele: „*Prin fapta sa învinuitul a contravenit dispozițiilor Decr. 141/1950 și Hotărârii Consiliului de Miniștri nr. 571/1950, privitoare la stabilirea Regimului de colectare, publicate în Monitorul Oficial nr. 46 din 26 mai 1950, precum și ale Decr. 183/1947, pentru sancționarea infracțiunilor economice, pentru care cerem trimiterea în judecată și aplicarea sechestrului judiciar asupra tuturor produselor agricole supuse colectării.*”

Nu au scăpat de măsurile punitive ale regimului nici țăranii mijlocași, cărora li s-au stabilit impozite și alte obligații greu de îndeplinit, care au dus la pauperizarea lor. Sub amenințarea unor aspre sancțiuni, ei trebuiau să îndeplinească anumite sarcini impuse de autoritățile comuniste.

Termenii folosiți în documentele vremii, în relația cu sătenii din Ciorogârla, erau imperativi, de genul: „În conformitate cu ordinul [...] veți executa [...]” și amenințători: „Cei care s-au sustras [de la predarea unor produse] vor fi impuși la cote obligatorii de cereale conform HCM nr. 84/1951, publicat în Monitorul Oficial nr. 16 din 3. II. 1951".

În alte cazuri, pentru îndeplinirea unor obligații, erau puși să dea declarații scrise, care se terminau invariabil cu formula: „În caz contrar să fiu deferit justiției conform legilor.”

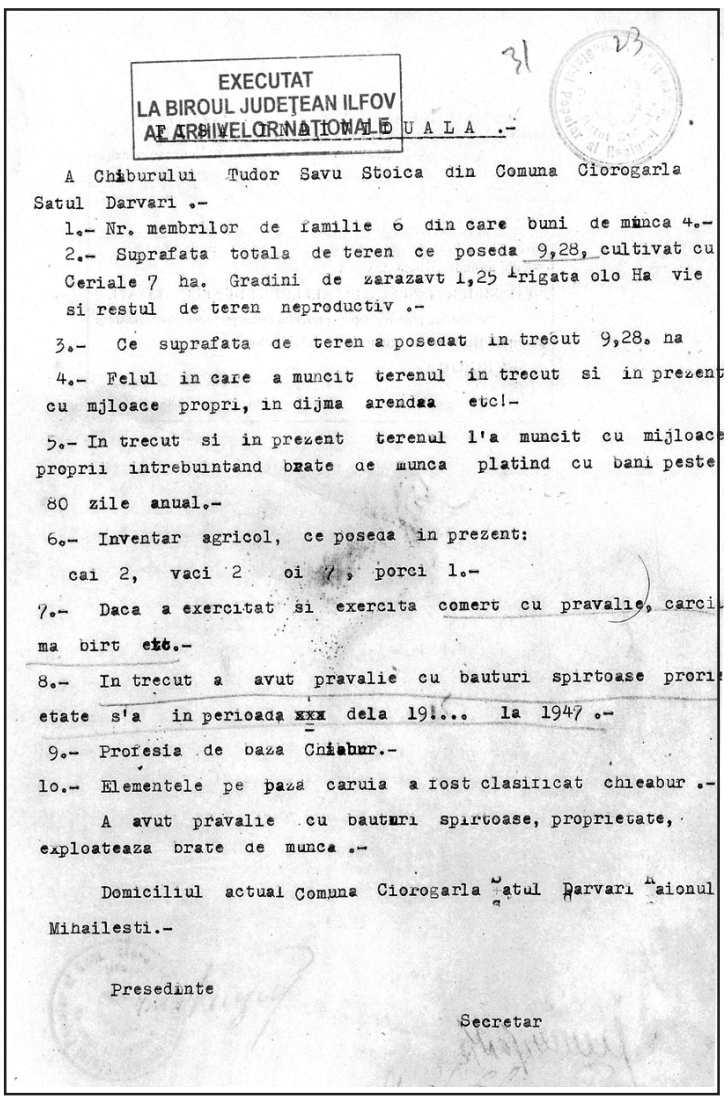
Ilustrativ în acest sens, este și cazul locuitorului P. Ivan din Ciorogârla, posesorul unui tractor marca Lanz Buldog și a unei batoze de treierat Hofer Lanz, căruia, la data de 10 ianuarie 1951, i se lua declarație scrisă și obligat ca până la 15 ale lunii, să repare aceste mașini agricole, iar în ziua de 5 iunie a aceluiași an, i se punea în vedere să se aprovizioneze cu combustibil suficient pentru 15 zile de funcționare a utilajelor, întrucât urma să înceapă treeratul cerealelor păioase.

Declarații similare au fost luate și altor locuitori. De exemplu, Anica Savu și D. Stoian din satul Dârvari, erau obligați să pună în stare de funcționare semănătoarea, respectiv triorul, pe care le dețineau. (BJAN Ilfov, Fond *Primăria Ciorogârla*, ds. nr. 1/ 1948-1951)

Acelora care nu se achitau întocmai de obligația predării cotelor stabilite și care erau deferiți justiției, li se mătura podul caselor lundu-li-se și ultimul bob de cereale, lăsându-i muritori de foame, iar perceptorul venea în zilele de duminică să încaseze impozitele împovărătoare stabilite și bătea cu bastonul în poartă, strigând cât îl ținea bojogii: „Banii statului, chiaburilor, dați banii.”

Prin anii ’57-’58, unii dintre cei care anterior fusese declarați chiaburi au fost trecuți la categoria „țăran mijlocaș”. De pecetea chiaburiei însă, nu au scăpat nici copii sau rudele acestora, fiind unul din motivele care a stat la baza epurării lor din administrația publică sau din cadrele armatei sau miliției nou create. În documentele ce li se eliberau către alte instituții sau unități economice nu era omisă mențiunea: „... tatăl său ... este trecut în Registrul agricol la fila nr. ... cu suprafața de ... ha, categoria socială țăran mijlocaș – **înainte a fost trecut ca chiabur**”.

Folosind aceste metode, noile autorități au reușit să înfrângă opoziția țărănimii, iar pe acești oropsiți ai sorții să-i distrugă moral, economic și nu de puține ori chiar și și fizic, astfel că procesul colectivizării agriculturii a putut fi încheiat de abia în anul 1960 la Dârvari și în 1962, la Ciorogârla. Efectele acestei acțiuni s-au văzut ulterior, ele resimțindu-se și astăzi.

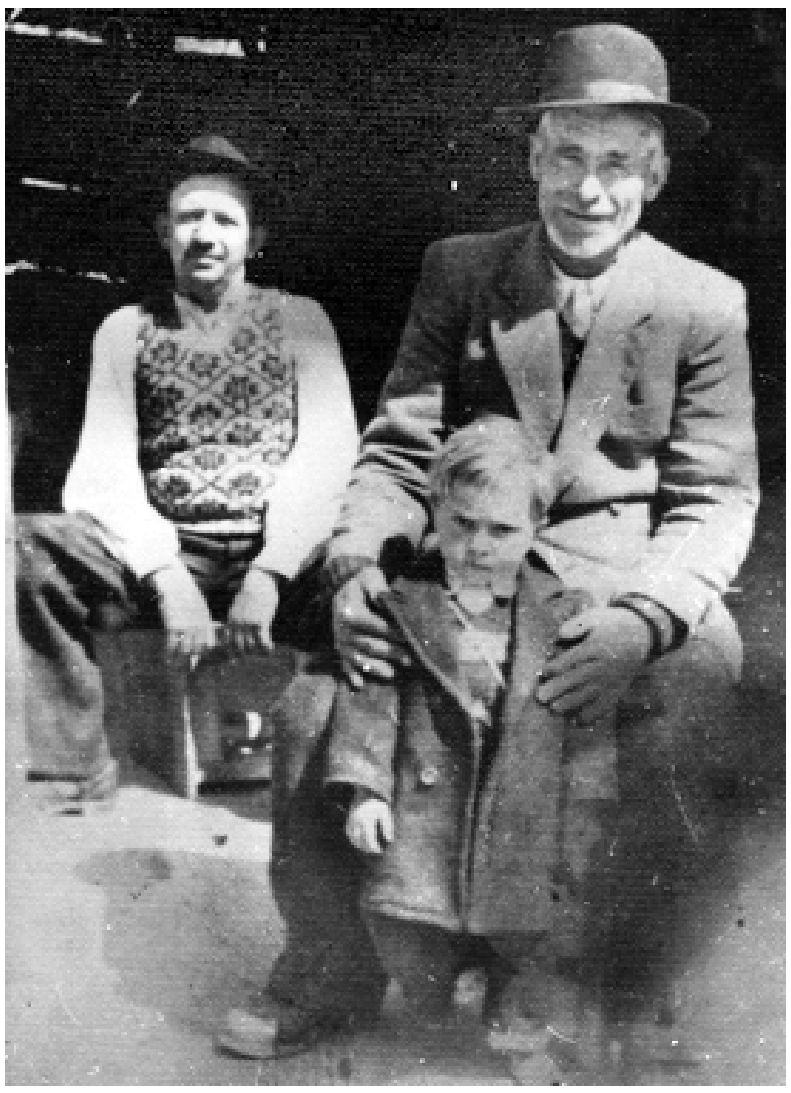
EXECUTAT
LA BIROUL JUDEȚEAN ILFOV
AL ARHIVELOR NAȚIONALE

A Chiburului Tudor Savu Stoica din Comuna Ciorogarla Satul Darvari .-
1.- Nr. membrilor de familie 6 din care buni de munca 4.-
2.- Suprafata totala de teren ce poseda 9,28, cultivat cu Ceriale 7 ha. Gradini de zarazavt 1,25 ½rigata olo Ha vie si restul de teren neproductiv .-
3.- Ce suprafata de teren a posedat in trecut 9,28. ha
4.- Felul in care a muncit terenul in trecut si in prezent cu mjloace propri, in dijma arendaa etc!-
5.- In trecut si in prezent terenul l'a muncit cu mijloace proprii intrebuintand brate de munca platind cu bani peste 80 zile anual.-
6.- Inventar agricol, ce poseda in prezent:
cai 2, vaci 2 oi 7, porci 1.-
7.- Daca a exercitat si exercita comert cu pravalie, carci ma birt etc.-
8.- In trecut a avut pravalie cu bauturi spirtoase proprie etate s'a in perioada xxx dela 191... la 1947 .-
9.- Profesia de baza Chiabur.-
10.- Elementele pe baza carula a fost clasificat chieabur .-
A avut pravalie cu bauturi spirtoase, proprietate, exploateaza brate de munca .-
Domiciliul actual Comuna Ciorogarla Satul Darvari Raionul Mihailesti.-

Presedinte

Secretar

Fișa unui chiabur din satul Dârvari

Același chiabur împreună cu nepotul său, Niculae Stoica, în anul 1950

Noul cadru electoral şi constituțional din România Mare în perioada interbelică (1919-1939)

Constantin Bărbuță

Motto: *Omagiul recunoștinței noastre se îndreaptă azi către poporul acesta, întreg și din toate veacurile martir și erou.* (N. Iorga)

Unitatea națională, „visarea iubită” și năzuință seculară, înfăptuită deplin prin lupte eroice și sacrificii la 1 Decembrie 1918 a avut o înrâurire pozitivă asupra evoluției social-economice și politice a societății românești în perioada următoare. La numai o lună de la încetarea războiului a fost publicat decretul de legiferare a votului universal, pas important înainte pe calea consolidării statului national, prin crearea noilor instituții de putere, legitime și unitare, în baza căruia în noembrie 1919 se vor organiza alegeri, care, în acest an electoral centenar vor sensibiliza conștiința românească printr-un inevitabil paralelism istoric.

În virtutea art. 1 din decretul amintit, „toți cetățenii români, majori, urmau să aleagă prin vot obștesc, obligator, egal, direct și secret... un număr de deputați proporțional cu populația”, printre cerințele de eligibilitate figurând cetățenia română, exercițiul drepturilor civile și politice, domiciliul real în România, vârsta, 25 de ani deputații și 40 de ani pentru senatori, precum și interdicții în caz de incapacitate, condamnații penal, deținătorii de case de prostituție sau jocuri de noroc.

Potrivit decretului semnat de regele Ferdinand la 9 iulie 1919, primele alegeri pe baza sufragiului universal urmau să aiba loc în noiembrie același an, „simultan în vechiul teritoriu al României și în toate provinciile unite: Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banat, Crișana, Sătmar și Maramureș, alegătorii desemnând, proporțional cu numărul de locuitori, 568 deputați și 246 senatori, care vor constitui întâiul parlament sau adevărata Reprezentanță Națională a României.

Campania electorală de acum un secol, intensă și dură, marcată de noul cadru social-politic, creșterea numărului celor cu drept de vot și de fărâmițarea forțelor politice prin cele 346 liste electorale și 1769 candidați, a prilejuit o confruntare între concepțiile ce vizau interese imediate, dar stringente, cât și a unora privind destinul României.

Rezultat în urma aplicării votului universal, având în componența sa deputați din toate provinciile românești, primul parlament al României a consacrat un vechi deziderat românesc, acela de participare împreună la propășirea patriei comune, având meritul istoric de a fi ratificat în prima sa ședință solemnă din decembrie 1919, actul de voință și unire exprimat la 1 Decembrie 1918.

În următorii ani vor avea loc noi alegeri, țara va fi condusă de noi guverne, instabilitatea fiind o caracteristică primordială a vieții politice, căreia PNL, în frunte cu I.I.C. Brătianu, îi vor pune capăt câștigând alegerile din martie 1922 cu promisiunea elaborării unei noi constituții în locul celei din 1866, depășită de noile realități și evoluții.

La 28 martie 1923, exact la un an de la preluarea puterii, proiectul liberal de constituție a fost aprobat prin votul a 384 deputați și senatori din 403 prezenți, care va asigura cadrul democratic vieții politice din România timp de 15 ani, deși autorul, I.I.C. Brătianu declara că noua constituție va permite ca statul și societatea să se dezvolte „în decursul a cel puțin o jumătate de veac”. Potrivit Constituției din 1923, România era o monarhie constituțională, stat national, unitar, indivizibil și teritoriu inalienabil, în care proprietatea de orice natură era garantată, cetățenii, fără deosebire de origine etnică, limbă, religie, se bucurau de libertatea conștiinței și individuală, a învățământului, presei, întrunire și asociere, secretul în scrisori, iar toate privilegiile și scutirile de orice natură „sunt oprite pentr totdeauna” (art. 10).

Factorul cheie al vieții politice din România interbelică era regele, investit cu puteri legislative, alături de Reprezentanța Națională – Senat și Adunarea Deputaților – exercita puterea executivă împreună cu guvernul, fiind totodată șeful armatei, succesiunea la tron fiind bazată pe principiul primogeniturii, cu excluderea perpetuă a femeilor, regulă ce va fi abandonată de ultimul rege Mihai (1921-2017), tată a cinci fete, după revenirea din exil.

Raportată la timpul istoric, Constituția din 1923, grație principiilor și normelor adoptate, a fost apreciată drept cea mai democratică lege fundamentală din Europa și va rămâne în vigoare până în februarie 1938, timp în care viața politică din România se va confrunta cu evenimente interne și externe majore.

După patru ani de stabilitate și guvernare rodnică în plan legislativ, PNL și liderul său atotputernic vor trece în Parlament o nouă lege electorală (26 martie 1926), prin care votul universal, înscris în Constituție, era vădit alterat în sensul că, la alegerile viitoare partidul care obținea 40% din voturi urma să primească automat o așa zisă „primă majoritară”, tradusă în 50% din numărul de mandate, circa 190 în total. Criza economică și ascensiunea regimurilor fasciste în Europa s-au reflectat negativ asupra vieții politice din România, cărora noul rege, Carol al II-lea, întors în țară la 8 iunie 1930, va căuta să le facă față prin măsuri forte.

La alegerile din decembrie 1937 niciun partid politic nu a întrunit pragul de 40% din voturi, ba, mai mult, după PNL (35%) și PNȚ (21%), pe locul al treilea (15%) s-a situat un partid extremist, „Totul pentru Țară”, ceea ce va înlesni instaurarea la 10/11 septembrie 1938 a unui regim de monarhie autoritară. Acest regim politic se va legitima printr-o nouă constituție în locul celei din 1923, prin care se pune capăt regimului parlamentar democratic. Toate puterile statului erau concentrate în persoana regelui Carol al II-lea, partidele politice dizolvate și înlocuite cu un partid unic, Frontul Renașterii Naționale, în mai 1939 fiind aprobată și o nouă Lege electorală, menită consolidării regimului politic autoritar prin prevederi prin care dreptul de vot îl aveau numai știutorii de carte și cei ce puteau dovedi că practică o meserie.

Cele două decenii de pace interbelice, reconstrucție statală și progres, remarcabil în unele perioade și segmente economice, vor fi urmate de a doua conflagrație mondială, la care România va participa alături de Germania, consecințele fiind catastrofale pentru o jumătate de secol.

Să nu uităm!

Vasile GRIGORESCU

Ca și omul, cărțile au o viață a lor, cu momente esențiale, dintre care cel în care văd lumina tiparului are înrâurire asupra existenței ulterioare. Așa s-a întâmplat și cu lucrarea „Giurgiu la Centenar. Culegere de eseuri și articole” a remarcabilului istoric Emil Păunescu, unul dintre cei mai respectați slujitori ai muzei Clio de pe meleagurile giurgiuvene, cel mai valoros, din punctul nostru de vedere, dintre contemporanii săi, cu o carieră profesională și publicistică ce face cinste atât domniei sale, cât și revistei „Sud”, ce are privilegiul, de peste două decenii, de a-l număra printre colaboratori.

Așadar, cartea a apărut în anul 2018, la sărbătorirea Centenarului Marii Uniri, dar a marcat și aniversarea semicentenarului debutului în profesia de muzeograf a autorului, istoric de marcă, prezență permanentă la manifestările legate de domeniul respectiv.

Cele două părți ale culegerii includ, printre altele, eseuri ce evocă momente din istoria orașului Giurgiu apărute sub semnătura autorului pe pagina web a Primăriei municipiului sub genericul „File de istorie”, în care aduce un omagiu fondatorului, marelui voievod Mircea cel Bătrân, care își stabilise aici o reședință temporară în urmă cu șase secole.

Atestat documentar la 23 septembrie 1403 într-un tratat între Mircea cel Bătrân și Wladyslaw al II-lea Jagiello în care se acordau privilegii pentru negustorii din Polonia și Lituania, ziua orașului este totuși sărbătorită la 23 aprilie, căci patronul spiritual al urbei de pe Dunăre este Sf. Mare Mucenic Gheorghe.

Dintre personalitățile giurgiuvene, un loc aparte îl ocupă profesorul Nicolae Droc-Barcian, prezent la 1 Decembrie 1918 pe platoul Cetății de la Alba Iulia. Ca o situație inedită, orașul de pe malul fluviului a fost singurul din România eliberat de armata franceză a Dunării comandată de generalul Berthelot. În anul centenar s-au cinstit cei 350 de eroi giurgiuveni morți în Războiul pentru Întregirea Neamului și au fost „redescoperite” monumentele comemorative.

Ca o încununare a preocupărilor sale diverse, autorul include, nu întâmplător, impresii de lectură privind „Sacrificiul Român” aparținând scriitorului Mihail Diaconescu, „un prozator cu o dotare ieșită din comun pentru recosntituirea trecutului, un cercetător îndrăzneț în sfera literaturii daco-romane, a esteticii ortodoxiei și a teoriei literare, precum și un subtil animator cultural”, după cum îl califică acesta, care a avut curajul să scrie despre tributul de sânge plătit de ostași și de civili în cele două conflagrații, insistând asupra acțiunilor genocidare din Ardeal, înainte și după unirea răsunătoare de la 1 Decembrie 1918.

O privire de ansamblu asupra proiectelor giurgiuvene, multe nefinalizate din lipsă de fonduri, naște deznădejde, în ciuda eforturilor specialiștilor de la Muzeul Județean și al Filialei Societății „Cultul Eroilor – Regina Maria”. S-au bucurat de atenție albumul despre „Mausoleul Eroilor de la Mănăstirea Comana – România la ceas aniversar” publicat de Editura Episcopiei Giurgiului, volumul „Pro Patriae Victoria. Eroilor leagănului Bolintin întregitori de neam” inițiat de Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, ce analizează cazurile a peste 200 de eroi căzuți la datorie în Primul Război Mondial, originari din localitățile Bolintin Vale, Crivina și Malu Spart, povestea monumentelor, a actelor normative și a ctitorilor acestora, lucrarea „Întru slava sătenilor ostași din Bolintin Deal și Mihai Vodă”, ce amintește de cei aproape 200 de eroi și de monumentele pe care le sunt încrustate numele; alte două lucrări ale prof. univ. dr. Ștefan Păun despre militantul Nicolae Droc-Barcian și albumul comemorativ al localității Drăgănești-Vlașca.

Partea a doua evidențiază strădaniile cercetătorului Emil Păunescu referitoare la Primul Război Mondial și la Marea Unire, interesantă pentru documentele și informațiile inedite care au legătură cu Giurgiu, „singurul centru urban distrus în proporție considerabilă” odată cu invazia în noiembrie 1916 a trupelor Puterilor Centrale și cu exodul de refugiați spre Moldova.

Victime ale campaniei eroice din 1917 au fost membri ai familiei istoricului, bunicul matern Marin Rădoi la Mărășești sau bunicul patern, Petre Păunescu, doborât de epidemiile inerente. Soldați, ofițeri, aviatori, nume cu rezonanță, originari din Giurgiu, și-au înscris numele printre cei jertfiți pentru patrie sau printre supraviețuitorii cu amintiri dureroase. Nu doar oamenii, ci și clădirile au avut de suferit, printre care localul Gimnaziului „Ion Maiorescu”, devastat și transformat în lagăr de prizonieri, a cărui bibliotecă s-a crezut a fi distrusă complet. Ca prin minune, s-a descoperit un manuscris surprinzător, pe o carte aparținând bibliotecii, unde un soldat a notat două poezii originale despre viața de prizonier, reproduse în „Giurgiu la Centenar. Culegere de eseuri și articole”.

Spre final, într-o retrospectivă bibliografică privind Ansamblul Eroilor din Giurgiu, domnul Emil Păunescu face un apel la continuarea eforturilor pentru restaurarea adecvată a componentelor acestuia, Mausoleul Eroilor din Primul Război Mondial și Biserica „Înălțarea Domnului”, piatra de temelie fiind pusă la 15 august 1926.

Într-un „Epilog” emoționant, autorul întreabă retoric: „Dar Mircea ?” ca o chemare pentru cinstirea cu mai mult respect și pioasă aducere-aminte a voievodului Mircea cel Bătrân, „fondatorul”, prin ridicarea unor construcții statuare care să-l reprezinte.

Și dacă, așa cum scriam la început, cărțile au viață, această culegere de eseuri și articole edificatoare pentru subiectul abordat vine să ne transmită mesajul unui om dăruit trup și suflet cetății giurgiuvene, pe care o face astfel cunoscută iubitorilor trecutului nostru înlăcrimat. În așteptarea altor lucrări, ne exprimăm gratitudinea pentru încununarea eforturilor, a activității în domeniul istoriei și muzeografiei a acestei personalități culturale apreciate la nivel național.

(Emil Păunescu, *Giurgiu la Centenar. Culegere de eseuri și articole*, București, 2018)

BOLINTINUL ȘI NEAMURILE LUI

Un exercițiu de nemurire

Motto: *A pomeni pe cineva înseamnă a trimite spre acela un curent de viață. Iar a-l pomeni neîncetat înseamnă a trimite spre el un curent neîntrerupt și veșnic de viață. A pomeni în veci înseamnă deci a ține veșnic în viață pe cel pomenit.* (Pr. Dumitru Stăniloae)

Despre proiect.

Proiectul „Bolintinul și neamurile lui", a cărui încununare o reprezintă volumele de față, a debutat în anul 2012, fiind unul dintre obiectivele pe care își propunea să le realizeze Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu (ACTIB). El a avut ca scop aprofundarea cunoașterii acestui spațiu prin fructificarea informațiilor cuprinse în Colecțiile de stare civilă, atât din registrele parohiale (mitrice), cât și din cele comunale întocmite pentru locuitorii satului Bolintinul din Vale. Au urmat ani de căutări, de muncă în arhivă și cu documentele, de satisfacții, dar și de amărăciuni, pentru realizarea unei documentări cât mai complete. În această muncă a fost necesară alocarea unor bugete financiare și de timp generoase, ca și numeroase deplasări.

Cum ne-am propus prezentarea evoluției comunității bolintinene sub accepțiunea alcătuirii organice numită sat și nu sub cea administrativă numită comună sau oraș, cercetarea satelor Crivina, Malu Spart și Suseni nu este completă. Ne-am ocupat de ele doar în perioadele când au avut „norocul" să fie legate de Bolintin. Resursele disponibile nu ne-au permis mai mult și nici intențiile noastre nu s-au îndreptat în această direcție.

Proiectul „Bolintinul și neamurile lui" a fost structurat în trei volume. Primele două, care vor vedea lumina tiparului în 2019, conțin informații extrase din registrele de stare civilă începând cu 1839, an din care am găsit astfel de acte și până în 1917, an până la care ni s-a permis accesul la arhivele publice. Ulterior acestei date am putut oferi doar o documentare fragmentară, extrasă din colecții particulare sau ocazionată de desfășurarea unor proiecte editoriale. Intervalul de circa optzeci de ani descris de aceste două limite temporale este doar o aparență, fiindcă, în realitate, lucrarea cuprinde informații despre persoane născute, unele, în ultimele decenii ale veacului al XVIII-lea[1], altele decedate posterior anului 2000[2], ceea ce conturează o perioadă de peste două secole, în răstimpul a cel puțin opt generații. [...]

Surse.

Principala sursă de informare au constituit-o registrele de stare civilă păstrate la Biroul Județean al Arhivelor Naționale Giurgiu (BJAN Giurgiu) și în Arhiva de Stare Civilă a Serviciului Public Comunitar Local de Evidență a Persoanelor Bolintin Vale – Compartimentul de Stare Civilă. Conform legislației în vigoare, nu am avut acces decât la actele mai vechi de o sută de ani. Într-o măsură mult mai mică se vor regăsi documente provenite din alte instituții publice, colecții particulare, publicații și epigrafice. [...]

Informațiile pe care le veți întâlni în lucrarea de față se referă la peste o sută de mii de indivizi (circa 22.000 de beneficiari direcți ai actelor, cărora li se adaugă părinții, nașii, martorii, preoții, primarii, ofițerii de stare civilă etc.) despre care veți afla momentul nașterii, căsătoriei sau decesului, vârsta, ocupația, domiciliul, ca și alte detalii, precum înrudiri, vecinătăți, confesiune, etnie, știință de carte sau cauză a morții. Ele sunt inedite într-o covârșitoare majoritate. [...]

Despre familii care și-au luat numele de la o poreclă.

Dacă pare firesc ca o meserie/ocupație să se transforme în nume de familie (Croitoru, Cizmaru, Trăistaru, Ceaușu, Postelnicu, Popescu etc.), este mult mai greu ca o poreclă, care descrie, de cele mai multe ori, niște tare, vreun prost-obicei al titularului ei, să se impună ca semn de recunoaștere pentru urmași. Mai ales că sunt unele porecle de o urâțenie indiscutabilă (Balamuc, Cocoșință, Cârnați-în-cap, Dioru, Dinte-n-frunte, Greblegioaica, Momogioaia, Mucea-lui-Pipoacă etc.), ca să nu mai vorbim de cele „fără perdea", de genul Găoază, Bucă, Pulăndoaia, Flocea, Mamela, cum se întâlnesc încă pe la Bolintin.

Vom aborda acest subiect, deși doar în trecere, urmând să-l dezvoltăm în volumul „Despre niște țărani" și pentru că mulți dintre cei de azi nu-și mai cunosc originea patronimicului, crezându-l de când lumea, ca fiindu-le atribuit în vremuri imemoriabile, cel puțin din vremea lui Noe.

Boboc. Cel care a primit această poreclă și a transmis-o urmașilor a fost un plugar din Băleanu, anume Dobre Mincu, născut prin 1827 și căsătorit cu Joița, originară din satul Tântava (act căsătorie nr. 1/1849). Dobre Mincu, zis Dobre Boboc, a decedat la 27 septembrie 1894 (act nr. 78/1894), iar soția lui două decenii mai târziu (act nr. 186/1914), însă au lăsat mai mulți fii care să ducă mai departe porecla transformată în patronimic. Dintre ei remarcăm pe Marin Dobre Mincu, născut prin 1863 și căsătorit în 1888, care utiliza numele de Niță Boboc (act căsătorie nr. 11/1888, act naștere nr. 42/1908).

Bojog. Un nume relativ răspândit astăzi își are începuturile în persoana lui Ion, fiul cizmarului Nae Constantin, născut în anul 1863 (act nr. 50/1863). Pe acest Ion, care va primi porecla Bojog, îl vom găsi de-a lungul anilor sub mai multe nume: Ion Nae, Ion Nae Cismaru, Niță Nae și abia la maturitate, după 1900, ca Niță Nae Bojog. Cred că s-a înțeles că a practicat aceeași meserie cu a tatălui său, cizmăria. Fiii lui, pentru că a avut mai mulți în urma căsătoriei cu Licsandra Niță Dinu (act nr. 12/1890), au îmbrățișat meserii diverse, ajungând renumiți mai ales fierarii: Ștefan Bojog (n. 1889, cojocar), Oprea Bojog (n. 1892, fierar), Gheorghe Bojog (n. 1894, fierar), Ion Bojog (n. 1904), Vasile Bojog (n. 1909), Stan Bojog (n. 1911, cizmar), Marin Bojog, zis Zgânță (n. 1914, zidar) etc.

Țârlea este o poreclă care pare a proveni din unele particularități în vorbire ale posesorului ei: bâlbâit, fonfăit, sâsâit... Lui Ilie, fiul lui Ștefan Călin, născut pe Linia Băleanului la 15 octombrie 1876 (act nr. 119/1876), contemporanii lui îi vor zice Țârlea. Căsătorit cu Oprița (act nr. 2/1898), vor avea mai mulți băieți și fete, majoritatea ducând mai departe porecla ca atare, adică fără transformarea ei în nume de familie. Numai unul va fi diferit, căci în loc de Mihai Ilie Șt. Călin, căruia i s-ar fi zis Mihai al lui Țârlea sau Mișu lui Țârlea, se va numi Mieluși Țârlea (act naștere nr. 181/1898). S-a căsătorit cu Alexandrina Dobre Gavrilă, zisă Mița și a decedat în anul 1971.

Crudu. Doar trei persoane mai poartă azi în Bolintin acest nume, printre care și unul dintre autorii lucrării de față, Ștefan Crudu. Pentru a depăna istoria, trebuie să ne ducem vreo două veacuri înapoi, în vremea în care trăia Preda, născut pe la 1785 și poreclit Crudu. Pe fiul lui și al Mariei, născut în 1809, tot satul îl va cunoaște ca Ion Preda Crudu. Asta până la o vreme, căci după căsătoria cu Zinca, fiica lui Gheorghe, se va impune numele ei. Ce soi de femeie o fi fost Zinca de a putut să-și impună numele asupra soțului și a progeniturilor lor, putem doar să ne închipuim. Cert este că după moartea lui Ion Preda Crudu (act nr. 17/1869), zis de-a dreptul „Ioniță Zinca" în actul de căsătorie (nr. 13/1876) al fiului său, Niță, născut în 1846, cu Maria Radu Ivan, vreme de patru decenii patronimicul Crudu dispare din uz, fiind înlocuit de Zinca. Așa se face că la nașterea sa (act nr. 32/1879), Nicolae, fiul lui Niță Ioniță Zinca, va primi ca patronimic numele bunicii. Așa cum a fost înregistrat în actul de naștere, tot așa va fi și în actul de căsătorie („Niculae Niță I. Zinca" căsătorit cu Constantina Nae Mătăchiță, act nr. 3/1904), sau în cel de deces: „Zinca Nicolae a încetat din viață la 6 martie 1968 în comuna Bolintin Vale". Și totuși, dintr-o dată, începând cu anul 1911, el va fi cel care va reînvia amintirea străbunului, denominându-se „Nae Zinca Crudu" (act deces nr. 93/1911) sau „Nae Niță Crudu" (act naștere nr. 42/1912), gest repetat în câteva rânduri și de fratele său, Ion Crudu (act naștere nr. 93/1911; act deces nr. 88/1914). În acest fel, numele de familie Crudu a putut trece de la cizmarul Nae Crudu la fiul său, Constantin Crudu (n. 1912) și de la acesta la propriul fiu, Ștefan Crudu. [...]

„Proveniții și veneticii".

Așa sunt categorisiți, până în ziua de azi, la Bolintin, străinii. Putem afirma, din postura noastră de băștinași, că nu sunt nuanțe peiorative în acești termeni, mai ales dacă ținem seama că mulți dintre acești alogeni s-au dovedit, prin contribuțiile lor la dezvoltarea și promovarea comunității, mai bolintineni decât bolintinenii.

„Proveniții" sunt românii ortodocși străini de sat și apar devreme și destul de frecvent în actele de stare civilă. Desigur, nu intră în această categorie femeile din alte sate căsătorite cu localnici. Oricum, aceste cazuri nu sunt foarte des întâlnite, majoritatea legăturilor matrimoniale realizându-se în interiorul comunității.

Cei care se stabileau la Bolintin erau mai ales meseriași și negustori, mai rar funcționari, preoți sau țărani. Erau atrași de oportunitățile de afaceri și de posibilitatea unui trai mai bun și mai ușor de câștigat, avantaje pe care Bolintinul acelor timpuri le oferea cu dărnicie. Unii se vor impune ca oameni de vază ai localității, dând naștere unor puternice „dinastii" locale. Așa este cazul fraților Vasile și Alecse Vasiliu, unul meseriaș, celălalt cârciumar, proveniți din mahalaua bucureșteană Sf. Gheorghe Vechi, sosiți la Bolintin pe la 1850 și punând bazele unor afaceri înfloritoare, cu brutărie, cârciumă, han și negustorie.

Patronimicul Stegărescu este împământenit la Bolintin de Dinică Gh. Stegărescu, funcționar, notar, ba chiar primar al comunei între 1881 și 1884. Era originar din satul Poenari (azi în com. Ulmi, jud. Giurgiu), unde se născuse în ianuarie 1843, iar în 1869 se „măritase" cu bolintineanca Elena Popescu, fiica unui alt primar al comunei, respectiv a lui Dincă Popescu. Ei sunt întemeietorii familiei bolintinene Stegărescu, înrudită cu „protipendada" negustorească locală (Popescu, Dumitrescu, Apostoiu etc.) și implicată în afaceri de tot soiul. Unul dintre copii lor, Costică Stegărescu (1879-1926), va fi proprietarul unei cârciumi amplasate în inima târgului, peste drum de localul ce astăzi adăpostește primăria orașului.

Din aceeași categorie a „proveniților" făceau parte funcționarul Constantin Grigorescu, fratele eroului de la Mărășești, generalul Eremia Grigorescu, originar din județul Galați și moașa diplomată Ecaterina Ionescu, de fel din București. Amândoi ajung cu serviciul la Bolintinul din Vale, unde se cunosc și se căsătoresc pe 11 iunie 1889, dau naștere mai multor copii și vor locui aici până când moartea îi va despărți. Fiica lor, Elena Grigorescu, născută în cătunul Drugăneasca, pe Boiereasca (str. Belșugului) la 28 octombrie 1901, va fi un intelectual absolut remarcabil, devenind prima femeie inspector școlar general al județului Ilfov. Căsătorită cu un bolintinean ca și ea, profesorul Nicu T. Dinu, vor avea niște copii străluciți, medici toți trei, respectiv Romulus, Lia și Mărgărit.

Tănase Ilarion, născut în 1887 la Ponoarele, în Mehedinți și căsătorit cu o ardeleancă, stabilit la Bolintin în primul deceniu al secolului al XX-lea, va pune bazele unei afaceri destul de bănoase, cu prăvălie și cârciumă, sifonărie și măcelărie, într-o clădire ce va fi vândută prin 1940 lui Ștefan Cârstoi. Se afla localizată într-o zonă cu vad bun, pe Șoseaua Județeană ce mergea de la București spre Pitești, la intersecția străzilor Partizani, Palanca și Poenari. După lichidarea afacerii, se va muta în satul Poenari, unde i se pierde urma.

Veți găsi multe alte exemple parcurgând filele cărții, ale unor oameni care s-au atașat de locul de adopție și muncind cinstit, dovedindu-se integri, au îmbogățit comunitatea bolintineană prin osteneala lor.

„Veneticii" sunt toți străinii de țară, ca și cei de sat cu o altă confesiune decât cea ortodoxă.

Un astfel de străin – ortodox, de bună seamă –, stabilit la Bolintinul din Vale, un aromân originar din Macedonia sau Tesalia, despre care însă actele de stare civilă nu ne spun absolut nimic, este Enache Cosmad, tatăl marelui scriitor și om politic Dimitrie Bolintineanu. A rămas în sat ca urmare a căsătoriei contractate cu Anica, fiica lui Năstase Caloian Bolinteanu, în al doilea deceniu al secolului al XIX-lea, reușind astfel să se introducă în lungul șir al moșnenilor Știrbești, locuitorii cei vechi ai satului, cei care i-au asigurat dăinuirea și forța motrice a dezvoltării lui.

Știm că i se zicea Grecu, fiind alocat astfel unei națiii care, în mod surprinzător, conform registrelor de stare civilă, nu a prea avut reprezentanți la Bolintin. Un logofăt, Iancu Grecu, pe la 1850, căsătorit cu o bolintineancă și cam atât (act căsătorie nr. 9/1850).

Din același spațiu sud balcanic, aparținând unei urgisite ramuri a latinității aproape dispărute astăzi, macedo-românii, vlahii sau aromânii – „țințarii" cum îi numea însuși Bolintineanu și din care făcea parte și tatăl său – au fost mai mulți care s-au stabilit în Bolintin.

(continuare în pag. 23)

(urmare din pagina 22)

Dintr-o zonă situată în apropierea lacului Prespa, în Macedonia istorică, azi în provincia Florina din nordul Greciei, proveneau doi bolintineni de origine aromână, Gheorghe Cotlea și Enache Gheorghiu. Primul dintre ei, *Ghiorghi Cotlea*, născut prin 1861, se va stabili în anul 1885 la Bolintin, mai precis în satul Malu Spart, ca negustor și cârciumar. Era căsătorit cu o anume Tudora din Ogrezeni (act căsătorie nr. 31/1885), iar prin copiii lor se vor încuscri cu familii cunoscute, precum Pârvănescu sau Tătuță-Pavelescu. În a doua parte a vieții, după 1905, Gheorghe Cotlea va abandona neguțătoria pentru a fi funcționar al primăriei comunei Bolintinul din Vale, om respectat și pe deplin împământenit.

Negustor, arendaș, cârciumar și proprietar, Enache Gheorghiu avea aceleași origini ca și Gheorghe Cotlea, numai că era mai tânăr cu niște ani, fiind născut în 1868 după inscripția de pe impozantul monument funerar din marmură neagră ce-i veghează mormântul sau în 1870 conform actului nr. 24/1901, prin care se căsătorea cu văduva învățătorului Constantin Mihăescu, soră cu binecunoscuții moșneni și întreprinzători bolintineni Ștefan și Oprea D. Cristescu, cumnată cu renumitul avocat și judecător de instrucție Gheorghe Nicolescu-Bolintin. Strada Stadionului, care pornește din Republicii și se înfundă în gardul bazei sportive, a fost deschisă în anul 1989 prin fosta proprietate Enache Gheorghiu, loc unde își avea casele și cârciuma cu băuturi scumpe și coloniale, de care se va ocupa până la ceasul morții, în 22 iulie 1940.

Un alt bolintinean venit din Macedonia, tot negustor, însă de o anvergură mult mai mică decât „conaționalii" săi anterior pomeniți, a fost bragagiul Cristea Simion, decedat pe 27 iulie 1908, la vârsta de 70 de ani, într-o casă din cartierul/cătunul Moșteni (act deces nr. 50/1908).

Din Serbia, satul Nepresteno de lângă orașul Tetovo, azi aflat în nord-vestul fostei republici iugoslave Macedonia, loc de unde provenea și familia ilustrului medic fondator de școală Mina Minovici, plecase pentru a se stabili la Bolintinul din Vale brutarul Bogdan Voicu, născut pe la anul 1840 și decedat la noi pe 15 decembrie 1916.

Acest Bogdan Voicu a avut un fiu, Tănase sau Atanase, căruia în sat i s-a zis Tănase Grecu. Moștenind meseria tatălui, Tănase Bogdan deținea în perioada interbelică două brutării în localitate, dintre care una funcționa în casele lui Mitică Oprea, acolo unde câteva decenii mai târziu a fost organizat laboratorul de cofetărie al Cooperației.

Tragică este povestea unui tânăr vlah sosit din Dibra, localitate aflată azi în vestul Macedonici foste iugoslave, lângă granița cu Albania. Îl chema Sedef Samoil și se stabilise în Bolintinul din Vale pentru a exercita meseria de brutar, însă moare în 1877, la Spitalul Colțea, pe când avea doar 20 de ani (act deces nr. 26/1877) și era plin de speranțe în privința viitorului său pe meleagurile noastre.

Încheiem aici pomenirea vlahilor balcanici și urmează să ne ocupăm de vecinii lor din același areal, adică de bulgari și sârbi. Ar mai fi fost doi frați, Sima Potea și Manole Potea, ambii brutari, pe care îi întâlnim la Bolintin încă din 1877 (act naștere nr. 104/1877), lucrând în brutăria lui Vasiliu. Nu ne putem pronunța în privința etniei lor, putând fi atât aromâni, cât și bulgari sau sârbi. Vom vedea că fiicele lui Sima Potea se vor căsători una cu un bulgar (Maria, căsătorită în 1902 cu Eftimie Ghego Stoian), cealaltă cu un sârb (Paraschiva, căsătorită în același an cu Chirco Sima Vucicovici). Brutarul Sima Potea înceta din viață în cartierul Moșteni, la 14 mai 1902, când se arată că avea vârsta – pe care nu o credem adevărată – de 70 de ani.

Spre deosebire de alte sate din jurul Capitalei[3] unde s-au stabilit, în secolul al XIX-lea, grupuri importante de slavi sud-dunăreni, mai cu seamă bulgari, la Bolintin prezența acestora este sporadică. Explicația constă în insuficienta suprafață cultivabilă raportată la numărul populației, fapt care a condus la lipsa pământului disponibil pentru a fi arendat, închiriat sau vândut pentru legumicultură, îndeletnicirea predilectă și lucrativă a grădinarilor bulgari. Vom vedea, de altfel, că primul bulgar întâlnit la noi nici măcar nu era grădinar, ci lăptar, mai precis comerciant de produse lactate. Este vorba despre Eftimie Ghego Stoian, născut pe la anul 1877 în Bulgaria, într-o localitate pe care nu am reușit să o localizăm, anume Dufu. În 1902, s-a căsătorit la Bolintinul din Vale cu Maria, fiica brutarului Sima Potea (act căsătorie nr. 10/1902), primul lor copil, un băiat pe nume Gheorghe, născându-se în cartierul Moșteni un an mai târziu (act naștere nr. 11/1903).

Bulgar „adevărat", adică grădinar, la Bolintin a fost doar Petre Zlatef, născut în satul Elena din centrul țării de la sud de Dunăre, nu departe de Velico Târnovo. În 1911, pe când avea 28 de ani, s-a căsătorit cu o bolintineancă, Rada (act căsătorie nr. 65/1911), dând naștere celor numiți „ai lui Zlate".

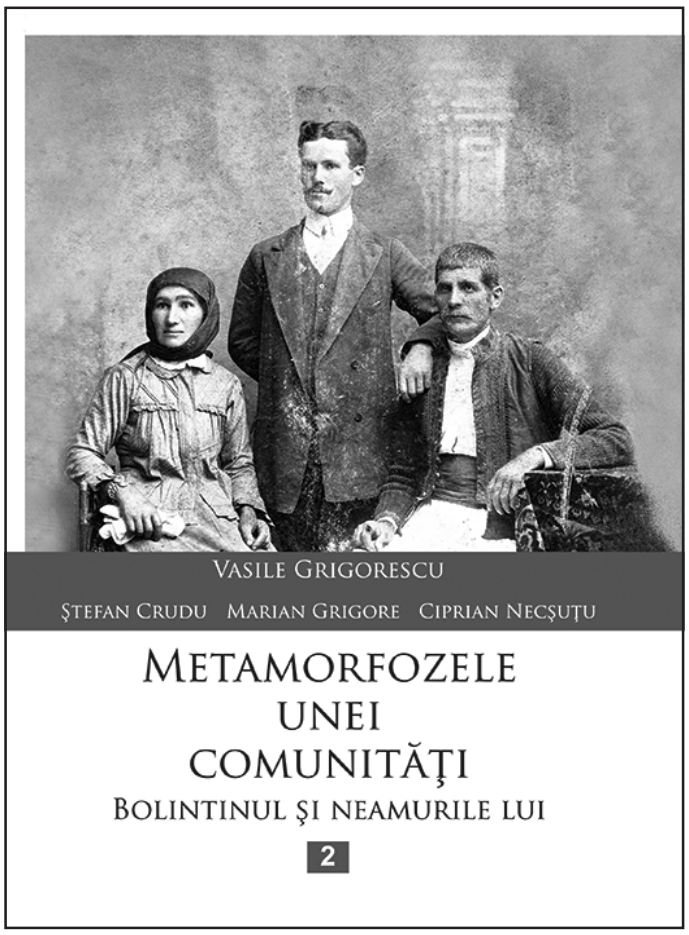
În privința sârbilor, l-am amintit mai sus pe Chirco Sima Vucicovici, comerciant, care locuia de fapt în București și la Bolintin doar s-a căsătorit, în 1902, cu Paraschiva, fiica brutarului Sima Potea. Nu credem că s-au stabilit apoi în sat.

Din Pirot, din sud-estul Serbiei, venea Ivan Stoianovici, de profesie muncitor și stabilit mai înainte de 1908 la Malu Spart, unde se căsătorește cu o localnică, Tudora, fiica lui Niță D. Vrenicu (act căsătorie nr. 55/1913). Cât de „sârb" era putem doar bănui, pentru că zona din care provenea era locuită cândva de vlahi, întâlnindu-se acolo până în ziua de azi toponime precum Izvor, Bârlog sau Vlasi.

Revenind la mitrice, care sunt niște registre confesionale de stare civilă întocmite de preotul ortodox pentru enoriașii săi, ele nu ne permit să știm dacă în Bolintinul începutului de secol XIX existau „venetici" din categoria celor cu o religie diferită decât cea majoritară.

Sunt mulți supușii austro-ungari stabiliți la Bolintin, fie ei transilvăneni sau chiar bucovineni. Ei sunt de categorii dintre cele mai diverse. Primul despre care luăm cunoștință este Vlad Ungureanu, mort în ianuarie 1854 (act nr. 2/1854). Găsim femei căsătorite cu bolintineni de baștină sau proveniți, așa cum era cazul Sarei Benedek, soția negustorului Tănase Ilarion și cum mai sunt Iohana Schitterle din Sibiu (căsătorită cu Tănase Popescu, act nr. 13/1885), Elena Ion Stănilă din Făgăraș (căsătorită cu Vasile Pârvan, act nr. 954/1915) sau Veronica Călin Vlad din Igești-Bucovina, pe care dorea să o ia în căsătorie cizmarul Ion Curcă (act nr. 2392/1915). Sunt și servitoare prin casele mai înstărite ale satului (Ana Unguroaica, act naștere nr. 16/1874), ca și unele despre care nu știm exact ce treabă aveau la Bolintin, precum Tereza Frat (act deces nr. 23/1907) sau Anica Gheorghe Socaciu (act deces nr. 10/1919).

Funcționarii originari din Imperiu sunt mai mult în trecere: un Nicolae Simu din Blaj, venit pentru a contracta căsătorie cu bolintineanca Alexandrina Scarlat Popescu (act căsătorie nr. 17/1907), sau Schlomink Hersch, venit să moară tocmai la Bolintin pe 28 iulie 1918 (act deces nr. 104/1918), la fel cum o făcuse anterior Ion N. Grancea din Sebeș, decedat la 22 iunie 1915, „sinucis prin strangulare la grajdul din curtea localului Primăriei" (act deces nr. 82/1915).

Din categoria meseriașilor veniți de peste munți fac parte cizmarul Scarlat Voicu Niculescu, căsătorit la Malu Spart cu Ioana Nache (act căsătorie nr. 17/1897), fierarul Andrei Gheorghe (act căsătorie nr. 11/1902) sau instalatorul Ion Carol Pavel, căsătorit cu Elena, fiica lui Călin D. Trăistaru (act căsătorie nr. 33/1914).

Mai sunt și alții, de confesiune greco-catolică sau catolică, trecuți ori stabiliți în ceea ce începe a se defini tot mai mult ca un Bolintin cosmopolit, de o modernitate surprinzătoare. Din acest tablou nu puteau lipsi, desigur, evreii, pe care îi întâlnim începând cu anul 1871, cu afaceri specifice: mămulari, cârciumari, negustori, dar și câțiva tinichigii[4] sau un administrator[5] la Fabrica de Spirt a lui Căpriță Bolintineanu.

Din actele de stare civilă ne dăm seama că erau doar câteva familii, stabilite în Bolintinul din Vale și Malu Spart, dar care au locuit o perioadă lungă aici, chiar mai bine de două decenii, și a căror prezență în viața comunei slăbește până la dispariție odată cu intrarea în secolul XX. În 1871 erau prezente cuplurile formate din Haim Avram și Estera, Rafail Avram și Lia, Samson Solomon și Soli. Ei se numără printre cei care vor locui cel mai mult la noi: Haim Avram (comerciant, cârciumar, mămular, între 1871 și 1890), Rafail Avram (mămular și cârciumar, între 1871 și 1891), Samson Solomon (comerciant, între 1871 și 1880), Samarian Farchy (comerciant, între 1872 și 1904), Calmea Almulea (cârciumar și mămular, între 1872 și 1891). La Bolintin li s-au născut copiii, s-au căsătorit și au murit, rezonând cu viața comunității, stabilind relații de vecinătate și amiciție cu bolintineni obișnuiți, dintre care unii, și nu puțini ca număr, le-au servit ca martori ale acestor evenimente.

Ultimul „venetic" de care ne ocupăm constituie o prezență exotică și absolut surprinzătoare. Dacă ne luăm după nume – scris Tsanghi Tang Ki, poate mai degrabă Tsang Tang Chi – credem că avem de-a face cu un chinez, asiatic, în tot cazul. Cum ajunsese în România și ce făcea aici în vremea Primului Război Mondial, rămâne un mister. La Bolintin bănuim că a ajuns prin intermediul soției, Roza, cu toate că nu putem fi siguri, deoarece nici despre ea nu deținem informații. Despre ceea ce cu adevărat putem da detalii, este motivul care i-a adus la Bolintin. Vom zăbovi puțin asupra poveștii, poate o veți găsi interesantă.

Așadar, în februarie 1915 se căsătoreau doi tineri proveniți dintre meșteșugarii bine situați ai satului, respectiv dogarul Tudor Ion Mihalcea și Ileana, fiica cojocarului Niță Alecse (act nr. 29/1915). În toamnă, chiar în toiul bâlciului de Sf. Dumitru, în proaspăt întemeiata familie se năștea o fată, Ioana (act nr. 285/1915). Părea că lucrurile mergeau pe un făgaș firesc, numai că, doar câteva luni mai târziu Tudor și Ileana se despart, divorțând definitiv în august 1916, pe motiv că „soția a părăsit pe soț, fără a se mai înapoia și a pus pe frații ei de l-au bătut" (act nr. 39/1916). Copila, Ioana, se dă spre îngrijire mamei. Tatăl se recăsătorește rapid, ba chiar i se naște și un fiu din noul mariaj, în mai 1917 (act nr. 98/1917). Din păcate, nu va apuca să-i vadă crescând pe niciunul dintre copii, căci Tudor Ion Mihalcea murea la 18 noiembrie 1917, în vârstă de 27 de ani. Acum intervin „chinezul" Tsang Tang Chi și soția lui, Roza, care o adoptă pe Ioana, fiica răposatului Tudor Ion Mihalcea și a Ilenei, prin cartea de adopție nr. 3/1918. Povestea se încheie aici, dar tare ne-ar plăcea ca cineva să fie capabil să o continue. [...]

Concluzii.

Câteva concluzii se impun de la sine. Poate cea mai evidentă este legată de proiect în ansamblul său. Este pentru prima dată în țara noastră când o mică comunitate întreprinde un proiect de cercetare de asemenea anvergură și alocă resurse foarte importante la nivelul ei pentru „pomenirea" exhaustivă a strămoșilor.

Prin parcurgerea acestor volume, veți observa că mii de fire nevăzute îi leagă pe indivizi într-un uriaș ghem genetic din a cărui analiză va rezulta, foarte clar, că la un anumit nivel, toți bolintinenii sunt rude între ei. Este rezultatul unor veacuri de căsătorii endogame, în interiorul satului, care sunt covârșitoare în ansamblul legăturilor matrimoniale, ceea ce ne face să tragem concluzia că Bolintinul, mai înainte de a-și fi diluat sentimentele într-o oarecare unitate administrativ-teritorială, este/a fost o mare familie.

O altă concluzie pe care am dori să o exprimăm aici este cea legată de interacțiunea dintre boieri și țărani. Observăm că, spre deosebire de boierii cei mari (Băleanu, Drugănescu), aproape absenți, cei băstinași, Bolintineanu și Căpriță Bolintineanu, cu origini între moșnenii locului, sunt foarte atașați și implicați în viața comunității, locuind aici, căsătorindu-se, murind sau dând naștere pruncilor, născând alți bolintineni, îngrijindu-se de bunul mers al satului. Mai mult, la intrarea în modernitate își asumă calitatea de îndrumători ai dezvoltării social-economice și spirituale a localității, acționând în acest scop atât prin inițiative private, cât și în calitate de aleși locali sau de primari.

Nelămuririle existente referitor la țiganii bolintineni le putem considera de acum elucidate. Țiganii cei vechi, vătrașii din Bolintinul din Vale și rudarii din Malu Spart s-au integrat și au fost complet asimilați, nemaiexistând diferențe, de nicio natură, între aceștia și români. Despre spoitori am stabilit că s-au așezat în Bolintin în intervalul 1911-1913 și au avut un spor natural galopant, ajungând azi aproape la paritate cu românii. Ei formează o castă, un grup închis, care nu interferează cu românii decât din punct de vedere administrativ, oficial. Vorbesc o limbă proprie, au obiceiuri și aparență exterioară distincte.

Lucrarea se termină, din motive independente de dorința participanților la proiectul „Bolintinul și neamurile lui", în momentul realizării României Mari. Legea nu permite să cercetezi actele de stare civilă mai noi de o sută de ani și nici pe cele care nu sunt prelucrate arhivistic. Ar fi de dorit ca proiectul să poată continua și informațiile să fie actualizate la fiecare zece ani, printr-un nou volum. Un deziderat de atins rămâne găsirea fondurilor necesare pentru a se putea pune la dispoziția tuturor întreaga bază de date în format digital, cu instrumentele de căutare corespunzătoare.

(Extrase din Vasile Grigorescu, Ștefan Crudu, Marian Grigore, Ciprian Necșuțu, *Metamorfozele unei comunități. Bolintinul și neamurile lui*, lucrare aflată în curs de apariție la Editura RawexComs, București.)

---

[1] Un exemplu îl constituie boierul Dinu Bolintineanu, încetat din viață în 1846, în vârstă de circa optzeci de ani, ceea ce indică faptul că era născut în jurul anului 1760 (act deces nr. A/1846).

[2] Oferim doar două cazuri, ale unor persoane decedate în anul 2010: Petre Angheliță (N-124/1914) și Virgil Tudose (N-279/1914).

[3] Exemple sunt Ciorogârla, Domnești, Brănești, Gâștești etc., unde invariabil bulgarii sunt numiți sârbi și formau comunități compacte, chiar sate de sine stătătoare, determinând apariția toponimului Sârbi (la Ciorogârla, Domnești, Brănești etc) sau a dubletelor de genul Gâștești Sârbi, Gâștești Români.

[4] Herman Goldstein în 1890 (act naștere nr. 168/1890) și Iancu H. Fridrach în 1896 (act naștere nr. 118/1896).

[5] Filip Candel, al cărui fiu, Naftali, se naște în octombrie 1899 (act nr. 155/1899).

ETNO-LOG

Doana-Ruxandra Fruntelată

Se poartă jocurile de cuvinte, vorbele în doi peri care spun ceva, dar „bat" altundeva, siglele cu sonorități triumfale sau abisale ce ascund sensuri banale (dacă nu chiar nonsensuri), abrevierile născocite de PR-iști, ONG-iști, IT-iști și tot felul de *iști* ai lumii de azi, o lume absorbită de mirajul digital-virtual, primitor cu orice sărman *yahoo* care-și pune ochelarii de protecție (*goggles – googles*) și se înscrie în albumul de chipuri (*Facebook*).

Când eram mică, am citit o minunată carte de ficțiune, *Fetița de pe Terra*, de Kirill Bulîciov, despre fiica unui faimos astrozoolog sovietic din viitor, care își însoțește tatăl pe nava spațială „Pegas" într-o expediție intergalactică, în căutarea unor animale nemaivăzute pentru marea grădină zoologică din Moscova.

Printre multe alte aventuri cuprinse în carte, este una în care echipajul „Pegasului" ajunge pe o planetă părăginită și pustie. Astronauții poposesc o vreme acolo și constată cu groază că, deși în jur nu pare să fie țipenie de viețuitoare, le dispar ananașii din frigiderul navei.

Enigma se rezolvă când prind un pitic verde în frigider, cu ditamai ananasul în brațe. Acesta le explică imediat că e un locuitor al planetei ce părea pustie. În realitate, piticii de acolo descoperiseră călătoria în timp și de atunci nu le mai păsa de prezent. Oricând nu le mai plăcea viața se întorceau la un moment fericit din trecut, iar ananașii de pe nava „Pegas" tocmai le furnizaseră un astfel de moment. Ce dacă planeta se părăginea ? Locuitorii ei se puteau întoarce în trecut, mereu și mereu, să mai mănânce o dată ananasul care le plăcuse (*like*) atât de mult.

Cu toate că n-aș fi dorit să mă prezint sub *logo*-ul de *Etno-log,* nu mă pot abține, pentru că etnolog (etnoloagă) fiind și deprinzându-mă să caut acele frânturi de viață (tradițiile, cum s-ar zice) care-i leagă pe oameni mai mult decât legile ori regulamentele scrise, sunt atrasă irezistibil de vechea lume reală. De viața fizică, palpabilă, de viața „de la țară", de oamenii gospodari care-și poartă crucile ca pe niște pomi înfloriți, de vorbele lor bune și pline de miezul de aur al limbii române.

Și uitându-mă pe fereastra „Sudului", am văzut înăuntru, frumos rânduite, pagini despre țara pe care-o iubesc. Așa că bat la ușă și vă propun un fel de „jurnal de etnolog" (*etno-log*). Începând cu o invitație la târg.

Hai la târg la Bolintin !

Am găsit invitația în cartea lui Ștefan Crudu, *Mersul târgului. Hai-hui printre tarabe*, Cu un *Cuvânt înainte* de Nicolae Dan Fruntelată, București, Rawex Coms, 2018.

Venerabilul târg din Bolintin s-a înființat pe 16 octombrie, 1875, din inițiativa primarului Ștefan Bolintineanu, și de atunci a funcționat neîntrerupt, cu excepția anilor 1917-1918, când a fost suspendat de autoritățile germane de ocupație.

La rândul lui, Ștefan Crudu (sau conu Fănică, așa cum se numește singur în paginile cărții), „bolintinean get-beget" din neamul stră-stră-moșului Preda Crudu, a absentat (motivat) de la târg doar doi ani, în restul timpului urmărindu-i mersul duminică de duminică și de la o vreme, așternându-și pe hârtie observațiile pentru cititorii revistei „Sud".

Astfel, volumul pe care-l avem în față se compune ca o cronică „de teren" începută pe 8 iulie, 2012 și încheiată pe 9 septembrie, 2018 (final deschis, însă, căci cronicarul rămâne la datorie în paginile „Sudului").

Citind paginile introductive dedicate istoriei târgului, înțelegem cât de important a fost acesta pentru dezvoltarea comunității locale. Târgul din Bolintin a încurajat comerțul și meșteșugurile, aducând prosperitate unei localități sudice cu pământ puțin pentru agricultură. Dar nu putem înțelege „magia" târgului decât dacă-l însoțim pe conu Fănică de-a lungul tarabelor, sărind peste băltoace sau evitând praful, după cum sunt capriciile sezonului, căci piața nu beneficiază de amenajări moderne. În schimb, târgul „se bucură" de atenția „agenților" din economia formală și informală, care alcătuiesc adevărate rețele de persecuție și protecție, dublându-le pe cele formate din producători și intermediari, din vânzători și clienți, din autohtoni și alogeni, din cunoscători și ageamii.

Nu avem mult timp de pierdut cu nea Petrică din Hobaia, care vinde vinete, cu nea Nelu din Băleni (sfeclă roșie, ridichi negre, țelină, păstârnac, morcovi), cu nea Aritică, anticarul ambulant, nici măcar cu exotica Didina sau cu anacronicul chirigiu Nicu Cioclete. Pare mai interesant ce se întâmplă la spoitorii vânzători de unelte bătrânești culese din mormanele de fiare vechi. Conu Fănică trece mereu pe la ei și-și cumpără „lucruri deosebite la un preț modic", cu speranța că le va putea dona cândva unui muzeu de profil.

Spoitorii sunt importanți pentru târgul din Bolintin, printre altele, și pentru că sărbătoresc cu fast Duminica Tomii și „invadează" piața, cumpărând „tot ce înseamnă zarzavat", pentru a împărți bucăți de carne din mieii sacrificați în cadru festiv, cu lăutari, alături de verdeața de sezon.

În general, toate sărbătorile pot fi trăite din plin în târg la Bolintin, dând în vileag moravurile și năravurile locului: „cel puțin jumătate din cele zece porunci sunt încălcate în fiecare zi de târg"; vânzarea slabă la covrigi arată că „tradiția colindatului este în regres"; absența vânzătorilor într-o zi de Bobotează ne aduce aminte că urmașii grădinarilor bulgari serbează Crăciunul „pe vechi"; călușarii încălțați în opinci par răsăriți dintr-o poveste bătrână de vreo șaizeci de ani. Fără îndoială, apogeul calendarului târgului și „afacerea anului" este sărbătoarea Sfântului Dumitru: bâlci și „lume luminată" gustând pastramă și alte preparate la grătar, un copil care plânge că vrea o pușcă, artizanat puțin, multe „chinezisme", „turtă dulce, susan, inimioare". „Toată lumea câștigă. Mai puțin noi, fraierii care cheltuim de plăcerea momentului, a tradiției".

Conu Fănică, „împătimit de târg", are o manieră unică de a-l povesti: privește ca un artist, gândește ca un inginer, simte ca un copil, scrie ca un gazetar. Rezultatul e un spectacol total. Umor, spirit civic, repere istorice și culturale ale identității locale, duioșie, nostalgie, secrete, senzații, dar mai ales spiritul de observație mereu alert și dragostea pentru comunitatea bolintineană, nimic nu lipsește din *Mersul târgului*. Ne pomenim că umblăm și noi după cadouri pentru nepoți, pentru nași, după „usturoiul adevărat" ori după „perele Matache", „pe alese" și „pe tocmeală".

Cu noaptea în cap sau „la spartul târgului", se găsește mereu câte un „moment" sau o „surpriză" care să ilustreze „comédia" umană din „jungla" tarabelor. „Printre sedilele de brânză sunt expuse căpățâni nejupuite ale fiilor (sau fiicelor) vacii producătoare. Brrr ! Spre amintire și adeverire". „O prea frumoasă doamnă, scăpându-i portofelul în clisă, a devenit foarte indignată și a făcut mai multe instantanee foto". „Cu un acordeon în brațe din care scotea slabe sunete", nea Vasile „din Pitești" mărturisește că, de fapt, vine din cimitirul „Reînvierea": „Fiind poate cel mai mare fan al bâlciului de Sf. Dumitru de la Bolintin de pe lumea cealaltă, o dată pe an pentru bună purtare și îndurare a celor ce conduc iadul unde-și trăiește eternitatea, primește o învoire".

„Vedeți câte se întâmplă prin târg ?" ne întreabă, aparent naiv, autorul. De fapt, târgul din Bolintin, „elevul" ce se prezintă la școală toamna, târgul „zgribulit", târgul rotindu-se în fiecare an în caruselul duminicilor lui Ștefan Crudu, este mult mai mult decât o instituție comunitară amenințată cu dispariția din cauza neglijenței autorităților și a economiei capitaliste. De la trăire la poveste, târgul bolintinean este o arcă purtând spre un liman al amintirii splendoarea și mizeria umanității noastre.

Monografia-album: Mănăstirea „Buna Vestire" Bolintin Vale

Luminița Cornea

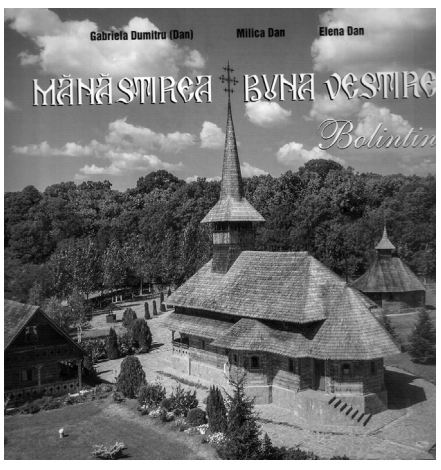
Mânăstirile ortodoxe românești, prin sacralitatea și frumusețea lor, sunt vetrele de spiritualitate cele mai potrivite pentru închinare și liniște sufletească, dar și adevărate centre de cultură. Nicolae Iorga le-a numit „universități ale neamului românesc" (Adrian Costache, Luminița Cornea, Cristina Ionescu, Gheorghe Lăzărescu, *Atlasul literaturii române*, Editura Cartographia, Cluj-Napoca, 2002, p. 11).

În ultima perioadă, s-au scris multe monografii ale mănăstirilor aflate pe întreg teritoriu românesc. Avem în față o asemenea monografie-album: *Mănăstirea „Buna Vestire" Bolintin-Vale*, realizată de Gabriela Dumitru (Dan), Milica Dan și Elena Geanina Dan, tipărită cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului, Editura Episcopiei Giurgiului, 2018. Chiar pe prima pagină, autoarele menționează că în anul 2018, „*Anul Omagial al unității de credință și de neam și Anul comemorativ al făuritorilor Marii Uniri de la 1918*", se împlinesc „aproximativ 700 de ani de la întemeierea *Sihăstriei din Pădurea cea Mare a Bolintinului*, 585 de ani de la atestarea documentară a mânăstirii *Buna Vestire Bolintin*, 10 ani de la sfințirea bisericii noi". Din cuvântul de binecuvântare al Preasfințitului Părinte Ambrozie, ierarhul locului, reținem corelarea cu mânăstirile ortodoxe românești, în general, între care „Mănăstirea Buna Vestire din Pădurea cea Mare ocupă un loc aparte", „ale cărei începuturi se pierd în negura vremii" și faptul că ctitorii actuali „au reușit să transforme acest loc într-o adevărată oază de spiritualitate și de trăire creștină" (p. 6).

Bogate informații despre istoricul mănăstirii (cu hrisoavele mai multor domnitori, de-a lungul vremii) găsim în primul capitol al volumului. Semnificativă este următoarea însemnare a autoarelor: „Sihăstria Bolintinul (sec. XII-XVII), alături de Snagov, este una dintre cele mai vechi sihăstrii din codrii Vlăsiei. Se crede că inițial erau două sihăstrii, una pe Deal și alta de Vale. Sihăstria sporește repede prin poziția prielnică vieții isihaste oferită de marile păduri de stejar, astfel că în sec. al XIV-lea călugării sihaștri, care se crede că aveau legături cu Sfântul Grigorie Sinaitul și ucenicii acestuia, dispuneau de o biserică de lemn cu hramul Buna Vestire, care se umplea noaptea de cântările și rugăciunile aduse de laudă lui Dumnezeu, toate făcute în mare parte după tipicul marelui sinait Grigorie" (p. 7).

De reținut este însemnarea din *Patericul românesc*, din timpul primului Mitropolit al Țării Românești, Iachint de Vicina (1372), unde alături de vestitele mănăstiri „Tismana, Curtea de Argeș, Câmpulung-Muscel, Cozia, Snagov, Târgoviște, Tânganu, Cotmeana este menționată și Mănăstirea Buna Vestire din Pădurea cea Mare Bolintin" (p. 8).

Tipărită într-o formă grafică de înaltă ținută artistică, monografia este structurată în mai multe capitole din conținutul cărora cititorul află informații deosebit de interesante despre istoricul mânăstirii cu egumenii și starețiii săi, despre reînvierea Mănăstirii Buna Vestire Bolintin cu ctitorii și slujitorii noului lăcaș. Construcțiilor mănăstirii le este acordat un important număr de pagini în cuprinsul cărora admirăm reproducerile realizate impecabil ale picturilor interioare, la fel și toate imaginile exterioare ale sfântului locaș. Fotografiile, cu adevărat, de excepție, incluse în această monografie-album au fost realizate de cele trei autoare Milica Dan, Gabriela Dan, Elena Dan, la care se adaugă un grup important alcătuit din Laurențiu Tatulescu, Emil Palangeanu, Părintele Mina, Părintele Sava, Ciprian Necșuțu, Cristian Badea.

Alte capitole ale monografiei se referă la viața în mânăstire (rugăciune și muncă), la rânduiala slujbelor și binecuvântarea arhierească. Sfinților ocrotitori ai mânăstirii, Sfântul Mare Mucenic Mina, Sfântul Sava cel Sfințit și Sfântul Nectarie Taumaturgul, li se acordă pagini speciale în care li se prezintă viața și principalele înfăptuiri duhovnicești. Caseta cu sfintele moaște ale Sfântului Nectarie este prezentată în detaliu, cu cele șase medalioane în care sunt înfățișate scene din viața Sfântului. Capitolul *Minunile Sfântului Nectarie* ne prezintă câteva minuni mărturisite chiar de credincioșii care s-au rugat Sfântului Nectarie la Bolintin și care cu bucurie aduc mulțumire pentru minunile înfăptuite asupra lor.

La pagina 36, cititorul interesat află detalii despre foarte interesanta geneză a volumului. Una dintre autoare, Gabriela Dan, și-a susținut, în anul 2001, lucrarea de licență, în cadrul *Catedrei de Istorie a Bisericii Ortodoxe Române* a *Facultății de Teologie Ortodoxă* a *Universității* din București, cu tema *O vatră monahală dispărută, mănăstirea Buna Vestire din Pădurea cea Mare de la Bolintin*, coordonator științific fiind prof. Florin Șerbănescu. Aflăm apoi, din *Nota autoarelor*, că lucrarea de diplomă cu tema menționată mai sus a ajuns, după rânduiala lui Dumnezeu, la Preasfințitul Varsanufie, pe atunci Episcop Vicar Patriarhal și starețul Mănăstirii Radu Vodă. În fața moaștelor Sfântului Nectarie de la mănăstirea Radu Vodă, Preasfințitul Varsanufie s-a adresat autoarei Gabriela Dan și a rostit: „Pentru că ai scos din cenușa timpului istoria sfintei mănăstiri, cu ajutorul lui Dumnezeu, aș dori să zidesc din temelia ei o altă mănăstire, tot pe acolo. O, ce bună vestire !" Curând, Preasfințitul Varsanufie a început demersurile pentru ctitorirea noii mănăstiri gândită, atunci, ca metoc al mănăstirii Radu Vodă din București. Peste zece ani se auzeau clopotele sfintei mănăstiri din Pădurea cea Mare, din pădurea Vlăsiei, dintr-un loc binecuvântat de Dumnezeu. Astfel, a renăscut vechiul locaș, „singura unitate monahală din zona de nord a județului Giurgiu, la acel moment" (p. 34).

Multe sunt informațiile-datele privind demersurile pentru obținerea locului și construirea mănăstirii, toate incluse în monografia prezentată ce se constituie într-un veritabil document care va rămâne peste ani. În martie 2008, mănăstirea, fost metoc al mănăstirii Radu Vodă, trece sub jurisdicția canonică a Episcopiei Giurgiului. Stareț este încă de la înființare părintele Mina (Florin Străinu) care „s-a bucurat de acest loc, aflat departe de tumultul vieții contemporane, potrivit pentru viața monahală" (p. 49).

Dacă în perioada îndepărtatei sale existențe, începând cu secolul XIV până în secolul XVII, *Mănăstirea Buna Vestire Bolintin* a avut un rol important în Muntenia, și astăzi, mănăstirea renăscută constituie o oază de spiritualitate creștină ortodoxă.

Autoarele au marele merit de a fi realizat cu mult har o lucrare de valoare care evidențiază istoria meleagurilor bolintinene, dar și implicarea locuitorilor contemporani în păstrarea tradițiilor de odinioară, în reînnodarea firului de aur al credinței strămoșești, având chemarea de la Dumnezeu pentru realizarea acestor frumuseți. Valoarea documentară se impune prin bibliografia cercetată, menționată cu trimiteri directe în notele de subsol și prin bibliografia aflată la sfârșitul volumului. Ne permitem să recomandăm, pentru o altă ediție, o mai mare atenție acordată redării bibliografiei, într-o anumită ordine, de obicei alfabetică după numele autorilor, explicitarea prescurtărilor la documentele din arhive, notate exact, cota cu toate indicațiile etc., pentru facilitarea cercetărilor.

Monografia-album: *Mănăstirea „Buna Vestire" Bolintin Vale*, realizată de Gabriela Dumitru (Dan), Milica Dan și Elena Geanina Dan, încântă ochiul și îmbogățește sufletul. Este totodată un îndemn de a ne face timp pentru vizitarea, reculegerea și trăirea câtorva clipe de liniște binecuvântată în incinta mânăstirii renăscute din Pădurea cea Mare de la Bolintin. Mulțumiri autoarelor pentru dragostea și dăruirea lor întru înfăptuirea faptei celei bune.

Romanița-Maria Ștențel

Cum a fost, în copilărie/adolescență, întâlnirea cu poezia, proza sau jurnalistica lui Mihai Eminescu ?...

Am adresat această întrebare unor Doamne/Domnițe – poete, scriitoare, artiste-plastice, atunci când am depănat, cu Dumnealor *Povești, într-o minunată Livadă-a-Copilăriei*… iar răspunsurile, au venit cu mare bucurie și foarte sincere ! Au fost mai multe întrebări, desigur, dar am ales să arăt, „în premieră", doar răspunsurile la aceasta, despre întâlnirea cu Universul poetic eminescian… Restul mărturisirilor le veți afla într-un nou volum, al meu, aflat deocamdată sub tipar, numit „Povești din livada copilăriei" și care va fi la dispoziția cititorilor spre toamnă, la Târgul Internațional de carte „Gaudeamus-2019".

Lia-Maria Andreiță, diplomat de carieră, artist plastic-tapiser, poetă și romancieră, iată ce mărturisește despre întâlnirea, în anii copilăriei/adolescenței, cu marea creație a Poetului:

„La difuzorul, așezat pe un perete al odăii unde locuiam, acolo am auzit primele versuri eminesciene recitate de mari actori. Eram mică, abia începusem școala, dar în satul meu, exista lumina electrică adusă ceva mai dinainte și a mai apărut încă un miracol: radioficarea. Pentru țărani, această radioficare a fost foarte importantă. Într-un fel, ne-a scos din întuneric… acum tot omul putea afla ce se întâmplă în țară și în lume, ba chiar și în satul său. Totodată, omul de la sat se putea cultiva: auzea o poveste, o piesă de teatru, minuni care veneau pe calea undelor radiofonice ! Mama mea era atât de interesată de emisiunile de la difuzor, încât el rămânea permanent deschis, deși era prevăzut cu un buton de închidere și deschidere. Ne culcam cu difuzorul mergând până la miezul nopții, când era oprit de la stație – și ne sculam în sunetele semnalului de pornire. Aici, la difuzor, o ascultam frecvent pe Zoe Dumitrescu-Bușulenga vorbind despre Mihai Eminescu. Tot la difuzor l-am auzit pe actorul Ludovic Antal recitând, cu o voce baritonală, inconfundabilă, poezii de Eminescu.

Mai târziu, multe din tapiseriile mele au fost inspirate din creația lirică a Poetului Național: „Hyperion", „Somnoroase păsărele", „Lacul", „Ce te legeni, codrule"; „La Bucovina", „Singurătate"; „Rugăciunea unui dac"; „Făt Frumos din lacrimă" – care n-au lipsit de la nicio expoziție de-a mea, atât în țară, cât și în străinătate. Iar lucrarea „Ochii Poetului" se află chiar la Vatican !"

Passionaria Stoicescu, prozatoare, poetă, scriitoare pentru copii:

„Între obligativitatea școlară, lectura de plăcere și lectura de studiu pentru pătrunderea și adevărata receptare a unui vârf al literaturii române, a unui „Luceafăr" care a creat emuli, epigoni, detractori și „aflători în lectură", există trepte de urcat și de coborât. În clasa a doua primară învățasem primele cinci strofe din „Luceafărul", evident, plăcându-mi textul, ca basm și neînțelegând, firește, esența subtextului, tema geniului. A fost perioada stângace a receptării poeziei eminesciene. Cu proza Eminescului m-am întâlnit la liceu, iar cu jurnalistica abia în facultate. Am avut șansa unui eminescolog, ca profesor de literatură română, regretatul George Munteanu, care ieșea aplaudat de la cursuri. De fapt, atunci mi-a fost revelat Eminescu în toată măreția lui. „Marii clasici" își justifică această clasicitate prin aceea că sunt totodată și contemporani. Eminescu rămâne contemporanul meu (nu pot să-mi asum receptivitatea celorlalți !), în fața căruia mă plec pios pentru poezia naturii, a iubirii, a creațiunii, a filosofiei de viață și mai presus patriotice, dominată de acea „acustică a gândirii" (Al. Paleologu), pentru proza lui aflată sub semnul fantasticului și al oniricului, dar mai ales pentru jurnalistica publicată atât de târziu și atât de grăitoare pentru varietatea registrului stilistic (de la aforism la comunicarea colocvială, de la concepte și teorii de economie politică, până la pamfletul de mare forță expresivă), pentru curajul, patriotismul și consecvența opiniilor sale. Justificat, Nicolae Iorga l-a numit pe Eminescu „expresia integrală a sufletului românesc".

Valeria Manta Tăicuțu, poetă, prozatoare, redactor-șef revista „ Spații Culturale", la Râmnicul Sărat:

„Îmi place să cred că în casele moldovenilor există și acum volume cu poezii de Eminescu. Mai mult, că nu e casă în care să nu găsești măcar o ediție pentru uz didactic, stând frumos pe raft, lângă Biblie, sub icoana cu busuioc și maramă de borangic, cum vedeam peste tot în anii copilăriei. Încă îmi plac poeziile lui Eminescu pe care le-am învățat demult, încă dinainte de a merge la școală. Pe prozatorul și publicistul Eminescu l-am descoperit mai târziu, la o vârstă când nu prea te interesează lecturile care nu-ți descriu sentimentele mai bine decât ai face-o tu. Cum am urmat o facultate de litere, interesul de tip științific a înlăturat apoi orice formă de sentimentalism în receptarea mesajului din proza și publicistica poetului. Toate fațetele personalității sale trebuie considerate impresionante, dar eu prefer poezia ! Desigur, nu-i din vina Poetului nepereche !

Noi, românii, l-am iubit pe Eminescu, mai puțin în timpul vieții sale pământești și mai mult după ce și-a început călătoria spre infinit, fiindcă așa ne obligă o tradiție străveche, să nu ne prețuim valorile decât în două cazuri: atunci când ele se bucură de recunoașterea străinătății (vezi cazurile Eugen Ionescu, Eliade, Cioran ș.a.) sau atunci când s-au dus la cele veșnice și nu mai pot, evident, face concurență celor vii… ei fiind și foarte siguri de talentul lor ! Pe Eminescu l-au iubit mult profesorii de română**,** și cei de toată isprava, dar și cei mediocri, mai ales cei din urmă, care, lăudându-l găunos, preluând formule deja consacrate și umflându-le metaforic, aveau impresia că prin aceasta își aduceau strălucita contribuție la cultura și literatura noastră. Mulți dintre ei nu se gândeau că tămâiază imaginea unui sfânt, că prin această adulație servilă, necondiționată, perpetuează un mit și nu creația reală a unui poet autentic…"

Maria Sturdza Clopotaru, poetă:

„Eminescu nu m-a cucerit dintr-odată, poezia lui trebuia înțeleasă ! Învățasem poezii pe de rost în școala generală și în liceu, iar cu recitarea pe roluri a celor 98 de strofe din „Luceafărul" făcusem un adevărat spectacol, la ora de limba și literatura română, cred că prin clasa a X-a. Fiind considerat de cei mai valoroși critici literari drept cel mai mare poetul național, dar și un mare poet universal, mă străduiam la ore să fac analize literare cât mai laborioase, chiar eseuri. Așa am început să descopăr și alte poezii decât cele din programa școlară, pe cele filosofice, cosmogonice: „Glossă", „Memento mori", „Rugăciunea unui dac", „Scrisoarea I"„Odă în metru antic" și să iau în serios trimiterile bibliografice, și uite așa, am început să-i citesc pe Kant și Hegel apoi pe Goethe și Jung, mai puțin pe Shopenhauer, apoi pe Pitagora, Platon, Aristotel, și mai târziu literatură orientală, și am început cu Tagore. Am fost foarte fericită când am reușit să-mi cumpăr din economiile mele o reeditare a primului volum, cu poeziile lui Eminescu, ediția princeps, 1884 ! Când era fetița mea de vreo trei anișori îi spuneam prin casă, făcând treabă, „Luceafărul", tot așa pe roluri, schimbam vocea și ea se amuza teribil ! Apoi, a început să învețe și ea vreo nouă strofe. Era așa de drăguță și recita așa de frumos ! Multe din poeziile lui patriotice, expresie a dragostei față de neamul românesc, față de natura minunată, sunt de actualitate. Iar cea care unește românii, de o parte și de alta a Prutului și nordul Bucovinei, este divină: „Doina" ! După 1990 am cunoscut și creația jurnalistului Eminescu, la ziarul *Timpul*. El este un mit pentru neamul nostru românesc ! În anul 2000, „Anul Eminescu", i-am dedicat și eu poezia „Geniu sublim", din volumul „Poarta lirică".

Cartea zilelor noastre

Mihăiță

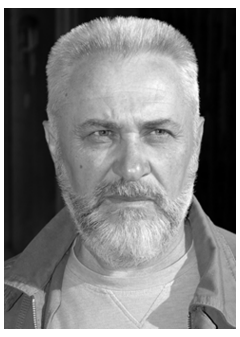
Adrian SIMEANU

Actoru'. De teatru și film. Gazetaru'. Tineretului, apropiat, cu entuziasm dedicat. Director eficient de la o vreme. În deplină formă și activ din plin. Umblând vioi prin țară cu spectacole apreciate necontenit. Pe care-mi place să-l văd adesea pe scenă. Și să mă bucur real când îl întâlnesc...

Nebănuit, mi-a făcut în ăst Mărțișor un cadou. Cu dedicație, binevenit. Ce m-a ispitit. Și câteva ceasuri m-a ținut lipit. D-ale sale pagini. Demne de cetit cum n-am bănuit. Adică, o carte. Închinată lui, cred eu, cuvenit. Prilej să-mi reamintesc multe din biografia-i. Din activitatea îmbelșugată dusă pân' acu'. Doina Papp (și dânsa știută de mine din Radio) întocmind opu' cu de toate. Și nu degeaba numit „Reconstituirea unei vieți". Pentru că, în fond, de la Pintilie și pelicula sa interzisă de comuniștii nătângi îi vine titlul. Nici că se poate mai nimerit...

„Franzeluță" o fo simpatic și-n copilărie, este și astăzi, vădit. Jovial, prietenos. Truditor pe scândură neobosit. Tot mai iscusit. Sârguincios, meticulos. Tenace, îndeosebi. Persistent în muncă, neocolit de-mpliniri. Punând și domnia sa, certamente, o cărămidă trainică la edificiul artei dramatice autohtone. Autoarea tomului tocmai asta vrând a demonstra, evident. Chibzuit și reușit. Deși folosește ades o frazare cam lungă, cartea nu-i grea la lectură. Vine cu informații atrăgătoare și ilustrații duium. Utilă indiscutabil, e o dovadă-n istoria culturală dâmbovițeană. Fincă povestește nu doar despre George ș-ai săi de acasă. Ci și despre alții din jur neprețuiți în domeniu. Monografie din timpu' prezent, realizată semidocumentar. Ușor romanțioasă pe-alocuri, atracția astfel sporind. Nesofisticată, ademenitoare, așa c-am parcurs-o cu maxim nesaț. Făr' s-o las din mână, amu' niște nopți. Dup-o reîntâlnire (a doua) cu Mihăiță-n „Fierarii", la fix...

(Doina Papp, *MIHĂIȚĂ. Reconstituirea unei vieți,* Ed. Tracus Arte, 2018)

George Theodor Popescu

Academia lui Diogene (IV)

- O zi toridă -

Căldură mare… Ce mai, vipie. 35 de grade după Celsius – Să leșini, nu alta. Grăbit și asudat nevoie, taman sfârșisem, mă – nțelegi, niscai daraveli prin târg, ce nu admiteau amânare. Respectiv ușurat, deja visam la aeru' condiționat, instalat de curând și cu sacrificii în apartamentul ce-l dețin ca și proprietate, ca tot rumânu' de rând într-un cartier mărginaș. Numai că… și aci dau dreptate filozofului P. – fie-i țărâna ușoară, că-n toate e un că… cât să parchez, dau nas în nas cu un vechi amic, ce-l am ca și vecin. Zice:

– Ce te grăbești, frate, că doar n-au dat năvală (iama) păgânii.. Hai mai bine colea „*La paraua găurită*", să ne răsuflăm un pic. Zic:

– Nici vorbă, poate alt' dată... am treabă. Se uită așa, apriori cătră mine, cu neîncredere și mi-o aruncă din mers peste umăr. Vorba zic.

– Bine frate… să nu regreți, la o adică ! !

Nici nu trecu secunda de grație «taci c-am scăpat» că simt un fior dinspre buzunaru' nădragilor... telefonul ce-l aveam la purtător, uitat pe «Silance» zbârnâia lucru de mirare. Zic: «uite poznă... a dracu' „invenția"... las' că i-o trece.» Ți-ai găsit ? ! Nici vorbă. Răspund. La capătul firului, că am rămas pă vechi, Măgduța nevastă – mea.

– Ce faci dragă, nici la mobil nu mai răspunzi ? ! !

– Io-te tocmai dejugai și grăbit...

– Grăbit... grăbit de când te știu. Și trecu imediat la fapte.

– Știi ce mă gândeam ? Tot ești în drum, fă-mi rogu-te un serviciu (hatâr)... treci pe la Lydl… am mare trebuință. Și-mi dictă din memorie, fără a-mi mai lăsa răgaz, o listă lungă de cumpărături.

– Nu uita de șervețele, din cele de unică folosință, că-s mai ieftine decât la Gică Blegu'... și două baxuri de hârtie igienică. Spuneți și Domniile voastre... cum să nu cedezi la asemenea rugăminți ? ! Așadar, mă conformez și iau cale-ntoarsă cât ai clipi prin nădufu' urbei și circulația de coșmar. Poposesc la amintitul super – market racolând din mers un cărucior beteag, ce nu se îngăduie la mișcări bruște. Cu greu îmi fac loc. Dever mare – vorba ceea: beți, mâncați, că astăzi mirosul de tei e pe gratis – Lume... lume de toată mâna; de la pensionarul veșnic lihnit să-mpuște inutilul, venit la pont – pentru tigăi la ofertă și alte marafeturi, pân' la corporatistul abia scăpat de prin birouri, năuc și cu privirile triste – de zombi. Arunc în bietul cărucior ce apuc, fără să uit de bună seamă șervețelele muiate... spre a evita un proxim conflict conjugal. Achit cu cardul – că cine mai posedă în zilele noastre monedă la vedere, mai abitir pe criză ? ! și scăpat din strânsoare, mă strecor pe calea de acces. Dau să ies. Ca din senin Unu deșirat – duhnind pestilențial a levănțică – a se-nțelege poșircă – c-un nas bobâlcat, între doi ochi mici, de viezure, îmi taie ecranu' și mă someză (scanează) din cap până-n picioare cu o privire ageră de cunoscător – prețăluindu-mă. N-am a mă lăsa mai prejos – în sinea mea l-am și consemnat: Năsosu'.

– Am onoarea, zice. Ferm, scurt și dibaci lansează spintecând aeru' torid țintind umila-mi persoană cu mâna-i prăștie ce nu admite așteptare, nicicum refuz. Ezit, preț de-o minută sperând că și-o va retrage. Aș !

– Ai do'mne ce dracu', te văz băiat subțire, nu pricepi ? ! ! Îndatorează-mă c'o țigară... Și-mi face șmecherește cu ochiu', luându-mă confident:

– MILICĂ, CERȘETOR LOCAL ! Stupoare. Rămas fără replică îi strâng călduros mâna. Încaltea mă pufnește râsu'. Și râd... și râd de unul singur – ca prostu'. Cum ar veni «om bătrân și prost degeaba». Fiindcă din momentu' ăla toate baierele amiezii s-au crăcănat de o voie bună fără margini – având toate datele unei lumi de belea.

– Bravos, moncher, îmi zic – zău că se merită. Al dracu' dom' Milică... mi-a salvat ziua. Auzi la el... ***cerșetor local*** ! ! ! Pun rămășag, cum că, nici lu' nenea Iancu, cât îi de mintos (că nu-n zadar îi făcură națiunea statuie vizavi de ceasul integrării) nu i-ar fi trecut una ca asta prin cap. Parol !

INFLORESCENZE / INFLORESCENȚE – POETI ROMENI IN ITALIA / POEȚI ROMÂNI ÎN ITALIA

Antologia di poesia contemporanea / Antologie de poezie contemporană

Alexandra FIRIȚĂ

Inflorescente așa cum însăși inițiatoarea și coordonatoarea lucrării, poeta Niță Florentina, ne spune în scurta prefață, este un florilegiu de creații lirice ale unor poeți români stabiliți în Italia, născut din dorința de a putea oferi un caleidoscop de sentimente alese și emoții într-un început de primăvară capricioasă și, în același timp, un prilej de cunoaștere mai aprofundată a poeților români care locuiesc în Italia. Este o carte de poezie bilingvă care nu își propune să facă o prezentare atotcuprinzătoare a tuturor scriitorilor români prezenți pe teritoriul Italiei și nici o selecție valorică, ci pur și simplu să reunească iubitorii de poezie și de slovă românească. Au fost incluși doar autorii care au aderat la inițiativă, textele sunt inedite, nu au o temă impusă și au fost scrise fie în versiune italiană și traduse chiar de autor, fie în limba română, traducerea fiind realizată de o echipă de colaboratori. Fiecare autor are un scurt profil biografic și literar, incluzând zona de proveniență din România și cea de rezidență din Italia, îmbogățit cu o notă apreciativă. Altfel, antologia are 255 de pagini și cuprinde 16 autori, după cum urmează: Crina Popescu, Mărioara Vișan, Alexandra Firiță, Tincuța Sava Borsan, Rodi Vinau, Florentina Niță, Silvia Râșnoveanu, Lidia Popa, Ana Maria Pătrașcu, Gherghina Tofan, Angelica Prelipcean, Olimpia Danci, Vasile Hatos, Maria Cristina Plescan, Loredana Pastia, Gheorghe Sănduleac.

Antologia a apărut la Milano, în 2019, la Rediviva Edizioni și a fost prezentată pe 11 mai 2019, orele16.30, într-un program numit „La Romania in poesia" în cadrul Festivalului Internațional de Poezie de la Milano și s-a finalizat cu un recital de poezie al autorilor. A fost prezentă, din partea Consulatului României, consulul Iulia Adriana Cupșa-Kiseleff și din partea editurii Rediviva Violeta Popescu, care au salutat asistența și au adus în prim plan cultura românească. Această minunată întâlnire cu poezia românească din cartierul Aldei Merini a inițiat un amplu dialog între culturi și a demonstrat, încă o dată, că poezia este o punte de legătură între oameni, mentalități, tradiții, reușind în același timp să consolideze empatii, emoții, bucurii și satisfacții, ca unic limbaj care unește sufletele în zborul către libertate.

Cu imensă bucurie, emoție și orgoliu, am participat, alături de acești oameni minunați, poeți din diaspora românească, rezidenți în Italia, la prezentarea antologiei de poezie bilingvă *Inflorescențe* , în cadrul Festivalului Internațional de Poezie Milano, care s-a desfășurat între 10 și 12 mai 2019, Ex Fornace.

Încă o dată, poezia românească a fost protagonistă într-un eveniment internațional, prin creațiile „uriașilor" Lucian Blaga, George Coșbuc, Nichita Stănescu.

Mă gândesc că mai marii diriguitori în ale poeziei din țară ar putea fi mai aproape de ambasadorii anonimi ai limbii române care, fără simbrie și din dragoste pură de limbă română, fac o punte de lumină între țară natală și țara de adopție. Numai așa putem demonstra prezența noastră, a românilor, ca un popor viu și plin de valori spirituale în spațiul european și nu numai.

Trăiască Maria Sa, Poezia ! Vivat la sua Majesta, la Poesia !

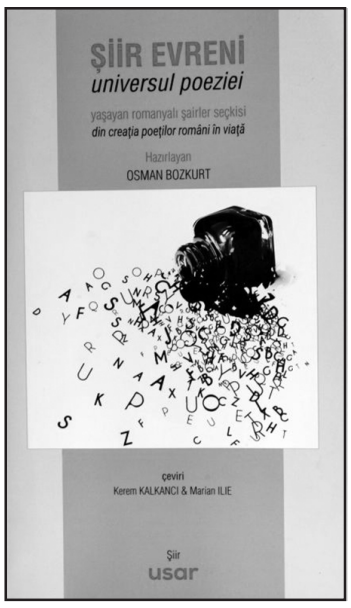

Lansarea antologiei „Șiir evreni / Universul poeziei" la Istanbul

Vilia BANȚA

În zilele de 21 și 22 aprilie 2019 a avut loc la Istanbul un eveniment cultural deosebit, prilejuit de lansarea antologiei de poezie română contemporană, bilingvă româno – turcă: „Șiir evreni / Universul poeziei", antologie din care fac parte poeți binecunoscuți precum Florin Costinescu, Paula Romanescu, Florentin Popescu, Șerban Codrin, Eliza Roha, Marian Dumitru, Nicolae Dan Fruntelată, Elisabeta Iosif, Vilia Banța, Lucian Gruia, Ion Cristofor, Victoria Milescu, Petre Ion Stoica, Iuliana Paloda Popescu, Isabela Brănescu, Gheorghe A. Stroia, Emil Lungeanu și alții.

Poetul turc Osman Bozkurt și poetul român Marian Ilie au făcut posibil schimbul reciproc de poezie în aceste zile, contribuind astfel la redescoperirea, în Turcia, a culturii române și în România a celei turce. De altfel, poetul Marian Ilie este și unul dintre traducătorii din limba română în limba turcă. De asemenea,

eforturile au venit deopotrivă și din partea editorilor Nicolae Roșu (Editura Betta) și Hasan Ornec (Editura USAR).

Lansarea de la Istanbul a fost dublă. Pe 21aprilie 2019, la I.C.R. "Dimitrie Cantemir" și pe 22 aprilie 2019 în Kadiköy, pe malul asiatic al Bosforului. De fiecare dată sălile au fost pline, iar publicul, de toate vârstele, primitor și entuziast. Fiecare poem citit în limba română a fost citit sau recitat apoi și în varianta sa în limba turcă de către un poet turc.

Cât de emoționant este să asculți cum sună poezia română în tălmăcirea confraților de acolo, să vezi cum minunata și incredibila Nebahat Akin, la cei 92 de ani pe care îi poartă cu mandrie, citește și mai mult recită poemul „Am tot murit" al celui mai tânăr antologat, Răzvan Nicula ! Sau cum frumoasa Meral Çetinkaya, venită tocmai de la Ankara (650 km.), a citit versuri românești în limba turcă.

În numele grupului *ambasadorilor poeziei române la Istanbul* a vorbit binecunoscutul eminescolog prof. dr. Nicolae Georgescu. În cuvântul său, domnul profesor a subliniat faptul că poezia noastră vine din Țara lui Eminescu și a remarcat extraordinara primire din partea organizatorilor „Capitalei Estului", cum a numit domnia sa Istanbulul. Apoi a recitat „Stelele-n cer", ultima poezie a lui Eminescu, găsită în halatul său de spital după ce a trecut în nemurire.

După lansarea de la I.C.R. s-au legat prietenii frumoase, în ciuda faptului că doar câțiva dintre cei prezenți cunoșteau și română și turcă. N-a fost nevoie de prea multe cuvinte pentru a ne exprima gândurile și a ne simți bine.

Atât de firesc ne-am strâns în jurul profesorului, scriitori români și turci, să ascultăm mitul zeiței Io care a despicat țărmul Bosforului cu brațele, unind Marea Neagră cu Marea Marmara. Conform legendei, aceeași Io a trecut și prin Tracia și a tras brazda lui Ostrea Novac, care merge din sudul Dunării spre Munții Carpați, înconjoară Tracia pană la Cernăuți, apoi se abate spre Chișinău și se îndreaptă spre Munții Caucaz până în Anatolia. Un poet turc a confirmat că și la ei, în Anatolia, există tradiția unei brazde asemănătoare.

În aceeași seară, am visat sub cerul Bosforului, pe un vapor de croazieră, când s-au aprins luminile pe poduri și pe țărm, iar muzica și dansurile tradiționale ne-au fermecat de-a dreptul. Poezia din sufletele noastre avea miros de valuri și aripi de îngeri deasupra cuvintelor.

Nu se poate trece peste efervescența, emoția, trăirea unanimă

(continuare în pag. 28)

(urmare din pagina 26)

în sala de la Kadiköy, unde recitalul de poezie a continuat cu un moment surpriză: muzicianul Șeno Morgul, prieten al lui Osman Bozkurt, a cântat acompaniindu-se la o "chitară" tradițională și în toata sala, arhiplină, tineri și mai puțin tineri au cântat odată cu el și au bătut din palme cu frenezie. Câtă forță pot să aibă poezia și muzica în sensibilizarea și apropierea oamenilor, și, nu în ultimul rând, în drumul spre cunoașterea între două culturi care au ceva de spus ! „Poemul este puntea creată de la om la om, este fereastra care se deschide de la om spre univers", scrie în prefața antologiei Osman Bozkurt.

Fotografii turci ai presei locale, cât și doamna Doina Rizea Georgescu, director al Casei Editoriale „Floare albastră" au imortalizat secvențele întâlnirilor de la I.C.R. „Dimitrie Cantemir" și de la Kadiköy. S-au acordat interviuri, s-a scris în presa turcă despre antologie și lansarea ei.

În afara lansărilor de carte, grupul român a vizitat și moștenirea culturală de pe malurile golfului „Cornul de Aur", rămasă din vremea bizantinilor: Mânăstirea „Izvorul Tămăduirii", Patriarhia Ecumenică și Biserica Românească „Sf. Mc. Parascheva – Pikridion" din Hasköy – Istanbul (renovată în 1692 de către Sf. Domnitor Martir Constantin Brâncoveanu).

Se cuvine a fi menționat și omagiul adus Domnitorului Martir de către doamna Valentina Vasile, care a lăsat o mână de pământ românesc de la conacul Brâncovenilor de la Potlogi la Biserica Românească din Istanbul.

note franceze

Montpellier – actor și decor pentru viața culturală urbană

Alexandru CAZACU

De câțiva ani, orașul Montpellier este parte a unui proiect cultural care s-au dovedit de un real succes pentru toate categoriile de vârstă reușind să atragă prin participare activă regiunile limitrofe și nu numai.

Proiectul este legat de cinematografie și se intitulează „Languedoc-Roussillon Cinéma". Titlul este dat de vechea denumire a regiunii în care se afla orașul și are programate următoarele obiective: descoperirea locațiilor unde s-au filmat pelicule artistice (de scurt sau lung metraj) sau documentare și a istoriei filmului respectiv, a întâmplărilor pe durata filmării și a istoriei obiectivelor ce apar în film, asigurarea cadrului și atragerea producătorilor ce doresc să folosească cadrul orașului și regiunii pentru realizarea filmelor, precum și coordonarea evenimentelor de educație artistică cu privire la imagine. Tot acest proiect este realizat atât de municipalitate cu ajutorul altor organisme naționale, dar și cu ajutorul locuitorilor ce sunt încurajați prin intermediul tuturor mijloacelor media să devină parte a proiectului, fie prin punerea la dispoziție a informațiilor referitoare la filmele din trecut (oferirea de fotografii, amintiri personale etc.), dar mai ales prin implicarea în proiectele existente (asigurarea de figuranți, ajutori de platou etc.) existând chiar un concurs de scenarii și de idei adresate riveranilor. De menționat că orașul și regiunea au fost până în prezent actor și decor în peste două sute de pelicule, dintre care două sunt cap de afiș, ele, dealtfel, având un rol extraordinar în demararea acestui proiect, ambele fiind difuzate în anul 1973. Este vorba despre „Deux homme dans la ville" (Doi oameni în oraș) și „L'emmerdeur" (Pacostea). Ambele au avut succes, beneficiind chiar de mai multe re-make-uri ce nu s-au dovedit la înălțimea originalelor.

În regia lui José Giovanni, „Deux homme dans la ville" având în distribuție doi „monștri sacri" ai cinematografiei franceze, filmul povestește istoria unui fost delicvent, interpretat de Alain Delon (și producător al peliculei), ce după eliberarea din închisoare pentru jefuirea unei bănci este repartizat educatorului social, jucat de Jean Gabin. Datorită unor circumstanțe nefericite (prezența în oraș a foștilor prieteni infractori ce pregăteau o nouă spargere; de remarcat aici în unul din primele sale roluri Gerard Depardieux) și mai ales hărțuirii permanente a polițistului ce îl suspectează permanent, eroul principal comite exact ce nu dorea: îl ucide într-un mod accidental pe polițist. Aceasta în condițiile în care fostul deținut se integrase în societate, avea o conduită exemplară social-profesionlă și chiar o viață personală ireproșabilă și plătise pentru faptele din trecut. În ciuda eforturilor educatorului și a familiei acestuia (cu care legase o relație de prietenie) este condamnat la moarte și executat prin ghilotinare. Cadrul final al fimului cu Alain Delon privind îngrozit înainte de execuție precum și opinia personală a personajului interpretat de Jean Gabin potrivit căruia „justiția trebuie să fie dreaptă, dar nu feroce" sunt deja borne ale istoriei cinematografiei mondiale. La data difuzării filmului pedeapsa capitală era încă în vigoare în Franța, fapt care a provocat mari dezbateri în acei ani. Toate având drept cadru un Montpellier solar și imperturbabil de la începutul anilor șaptezeci.

O amară comedie polițistă este „L'emmerdeur", în regia lui Edouard Molinaro, în care un ucigaș profesionist interpretat de marele actor italian ce a făcut o fabuloasă carieră în Franța, Lino Ventura, vine la Montpellier pentru a executa un martor important într-un proces. Pe măsură ce se pregătește în camera sa de hotel pentru această misiune, este tuburat de un vecin de palier – un vânzător ambulant de cămăși care dorește să se sinucidă din cauza faptului că soția l-a părăsit pentru un medic psihiatru. Personajul este interpetat magistral în ultimul sa apariție în film de cântărețul belgian Jeaque Brel. Toată încurcătura care urmează în hotelul aflat vizavi de palatul de justiție al orașului nu face decât să pună în valoare calitățile celor doi actori și să pledeze pentru posibilitatea unei prietenii aparent imposibile.

Aceste filme au constituit un important suport motivațional pentru proiectul „Languedoc-Roussillon Cinéma". La care s-a adăugat masiva prezență în oraș a studenților – Montpellier fiind astăzi unul dintre cei mai importanți poli universitari precum și o gestiune care îmbină în mod fericit realismul cu entuziasmul (lucru care a plasat orașul între cele mai dinamice din întregul hexagon).

Numeroase filme de atunci s-au realizat și se realizează având ca reper cele două pelicule mai sus amintite. O formă remarcabilă de a utiliza și valorifica trecutul, dar mai ales de a dinamiza prezentul și a proiecta viitorul unui oraș și al unei întregi regiuni.

Montpellier, Palais de Justice și Arcul de Triumf Peyrou, decorul din "L'emmerdeur", 2019

Montpellier, Place de la Commedie care apare în "Deux hommes dans la Ville", 2019

Concursul „Comori Vlăscene"

Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu" din Bolintin Vale a organizat în data de 17 mai 2019 a doua ediție a Concursului „Comori Vlăscene" din cadrul proiectului „Tradiții Culturale și Religios-Spirituale", adresat elevilor din învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal. Coordonatori au fost profesorii Mădălina Dionysatos, Iuliana Beldiman, Georgeta Sima, Elena Tudose, Andreea Grigore și Ionica Gheorghe.

Pe secțiuni și grupe de vârstă, premiile au fost acordate după cum urmează.

Secțiunea „Dans popular":

Gimnaziu:

Locul 1 – ansamblul „Flori de câmp" cu Sârba, prof. coordonator Luminița Antone, Școala Gimnazială Cartojani.

Locul 2 – ansamblul „Flori de câmp" cu Ciuleandra, prof. coordonator Luminița Antone, Școala Gimnazială Cartojani.

Locul 3 – ansamblul „Flori de câmp" cu Murguleț, prof. coordonator Florica Morocan, Școala Gimnazială Cartojani.

Liceu:

Locul 1 – ansamblul „Artfel" cu Țânțărașul, prof. coordonator Mădălina Dionysatos, Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu".

Grupul Mugurașii, prof. Florina Dumitru

Locul 2 – ansamblul „Flori bolintinene" cu Hora, prof. coordonatori Andreea Grigore și Ionica Gheorghe, Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu".

Locul 3 – ansamblul „Flori bolintinene" cu La hora de sud, prof. coordonator Iuliana Beldiman, Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu".

Secțiunea „Tradiții, datini și obiceiuri":

Preșcolar și primar:

Locul 1 – grupul „Doruleț", clasa a II-a, cu „Practici și descântece de pe la noi", prof. coordonator Ștefania Năstase, Școala Gimnazială nr. 1 Bolintin Vale.

Locul 1 – grupul „Datina", clasa a III-a, cu „Descântec împotriva deochiului", prof. coordonator Irina Badea, Școala Gimnazială nr. 1 Bolintin Vale.

Gimnazial:

Locul 1 – ansamblul „Flori de câmp" cu „Invitatul fetelor la brad", prof. coordonator Romica Marin, Școala Gimnazială Cartojani.

Secțiunea „Muzică populară":

Preșcolar și primar:

Locul 1 – Luca Niță, clasa a III-a, prof. coordonator Maria Dobrin, Școala Gimnazială nr. 1 Bolintin Vale.

Locul 2 – grupul „Mugurașii", clasa pregătitoare, prof. coordonator Florina Dumitru, Școala Gimnazială nr. 1 Bolintin Vale.

Locul 2 – Amalia Badea, clasa a III-a, prof. coordonator Maria Dobrin, Școala Gimnazială nr. 1 Bolintin Vale.

Locul 3 – ansamblul „Doruleț", clasa a II-a, prof. coordonator Ștefania Năstase, Școala Gimnazială nr. 1 Bolintin Vale.

Locul 3 – Elena Pândaru, clasa a IV-a, prof. coordonator Steluța Dogaru, Școala Gimnazială Cartojani.

Mențiune – ansamblul „Cununița", clasa a III-a, prof. coordonator Maria Dobrin, Școala Gimnazială nr. 1 Bolintin Vale.

Gimnaziu:

Locul 1 – Loredana Flori Olteanu, clasa a VII-a, prof. coordonator Vasilica Dae, Școala Gimnazială nr. 1 Bolintin Vale.

Locul 2 – Valentina Udroiu, clasa a VI-a, prof. coordonator Romica Marin, Școala Gimnazială Cartojani.

Liceu:

Locul 1 – Andra Costache, clasa a IX-a, prof. coordonator Elena Tudose, Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu".

Locul 2 – Florentina Stoicea, clasa a X-a, prof. coordonator Georgeta Sima, Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu".

Jurizarea a fost asigurată de prof. Mihaela Enache (director Liceul Tehnologic „D. Bolintineanu; președinte), Julieta Brânzea (din partea Consiliului Local Bolintin Vale), Ștefan Codin (reprezentant al primarului Daniel Trăistaru), Diana Dima (profesor), Mariana Dincă (profesor), Ionuț Dumitru (prof. dans sportiv Clubul Braka) și Vasile Grigore (din partea revistei „Sud" și ACTIB).

Participanți alături de profesorii Florina Dumitru, Ștefania Năstase, Mihaela Enache

Clubul de istorie

Ciprian NECȘUȚU

Respectându-și statutul căpătat în aproape un deceniu de ființare, Clubul de Istorie a răspuns cu punctualitate la o nouă ediție, cea cu numărul XLIV, membrii săi dovedindu-se, încă odată, surprinzător de energici și de atenți la noutățile și evoluția contextului cultural-istoric bolintinean.

Tema ediției a fost „dictată" de apropiata apariție a cărții *Metamorfozele unei comunități. Bolintinul și neamurile lui*, lucrare monumentală, în două volume a câte o mie de pagini fiecare, care vorbește despre locuitorii acestei urbe pe parcursul unei perioade care se întinde de-a lungul a peste trei secole, începând cu cel de-al XVIII-lea.

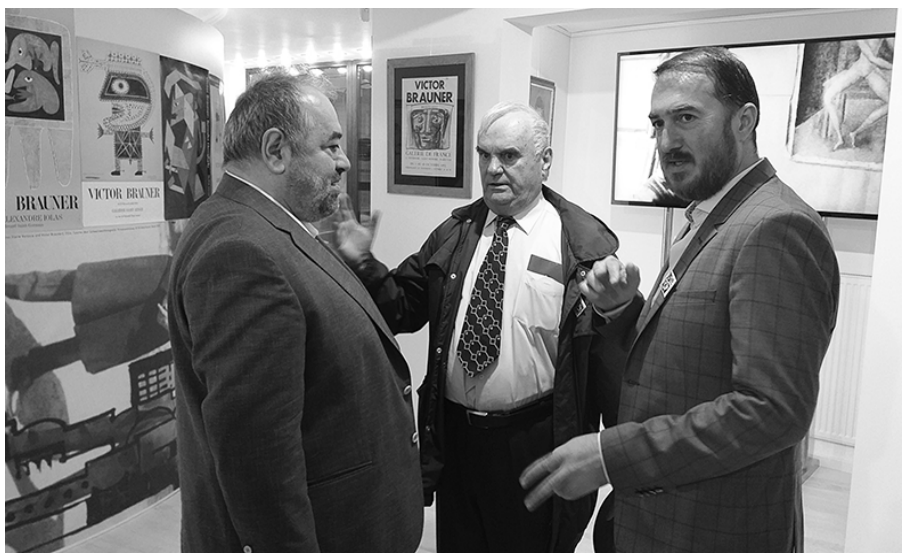
Desigur, a fost doar un pretext, deoarece discuțiile au îmbrățișat o arie mult mai vastă de preocupări culturale. Ele au fost deschise de poeta Alexandra Firiță, care a vorbit despre recenta apariție a unei antologii cuprinzând creații ale unor poeți români trăitori în Italia, în ediție bilingvă, la Milano: „Poeti romeni in Italia / Poeți români în Italia", scoțând în evidență faptul că este vorba despre țara în care trăiește o mare comunitate de români, iar asemenea proiecte, de dorit a fi cât mai multe, contribuie la „europenizarea" mentalităților și la conștientizarea faptului că, pentru un viitor armonios, dincolo de orgoliile naționale este foarte importantă asumarea tot mai energică a calității de european.

După acest preambul „european", am rămas în același areal cultural, fiind prezentate participările unor membri ai Clubului și ai Redacției revistei „Sud" la vernisajele unor manifestări dedicate avangardei, ce au avut loc în luna aprilie, în București. Mai întâi a fost vorba despre Galeria „Dada", deschisă pe strada Toamnei 10 de un împătimit al acestui curent artistic, domnul Cristinel Popa, un eveniment remarcabil atât prin calitatea lucrărilor expuse, cât și prin anvergura intelectuală și profesională a invitaților prezenți. Din aceeași „specie" face parte o altă expoziție, organizată la Anticariatul UNU de domnul Florin Colonaș, dedicată uneia dintre multiplele fațete artistice ale celui care a fost Victor Brauner, și anume cea de ilustrator de carte.

În categoria evenimentelor demne de amintit în ședința Clubului s-a numărat și depalasarea efectuată la Giurgiu, unde în cadrul Bibliotecii Județene „I.A. Bassarabescu" au fost prezentate cărțile cu autori bolintineni apărute în cursul anului 2018.

O veste îmbucurătoare a făcut trecerea pe plan local, fiind remarcată refacerea monumentului funerar al familiei Bolintineanu din curtea bisericii din localitate, a cărui cruce fusese doborâtă în iarna care a trecut. Trebuie să remarcăm intervenția promptă coordonată de preotul Ion Șerban, care a primit felicitările membrilor Clubului pentru reușita acțiunii.

A urmat intervenția d-lui Corneliu State, care a prezentat câteva publicații cu tematică istorică

Galeria DADA: Cristinel Popa, C-tin Bărbuță, Marian Grigore

și a înfățișat adunării o nouă apariție editorială dedicată satului Palanca din comuna Florești-Stoenești. Din discuțiile purtate, membrii Clubului de Istorie au fost unanim de acord că titlul de „Monografie" aflat pe coperta lucrării este prea mare față de conținut, care prezintă multe scăderi, atât de formă, cât și de conținut. Promitem să revenim asupra acestui subiect dacă vom considera că merită să ocupăm spațiul revistei și timpul cititorilor noștri cu o lucrare care, la o primă vedere, conține consistente doze de dilentantism.

În continuare, domnul Niculae Stoica a anunțat apariția volumului doi din lucrarea domniei sale referitoare la istoria comunei Ciorogârla, fapt care a suscitat un viu interes din partea celor prezenți și unele întrebări referitoare la... sursa de finanțare, pentru că întreprinderea depășea clar posibilitățile unei singure persoane. Am aflat astfel cu bucurie că lucrarea a fost apreciată pe plan local și că sunt promisiuni ca o parte a costurilor să fie suportată de către Primăria comunei Ciorogârla, o atitudine care, fără îndoială, va fi apreciată cum se cuvine de iubitorii de cultură.

Participând pentru prima dată la o ședință a Clubului, domnul Călin Octavian ne-a făcut părtași ai pasiunii dumnealui în arta scrisului, prezentându-ne, pe lângă o poezie recentă și două scenarii de film care au stârnit interesul și aprecierile celor prezenți.

Rămânând conectați în sfera literaturii, momentul a fost completat de recitările unor versuri aparținând poeților Alexandra Firiță și Sașa Ghiță.

Ajunși spre final, au avut loc discuții care au vizat organizarea în cele mai bune condiții, de-a lungul lunii iunie, a prezentărilor volumului „Metamorfozele unei comunități. Bolintinul și neamurile lui". Cu această ocazie s-au stabilit datele evenimentelor: 15 iunie la Bolintin; 21 iunie la Giurgiu (Biblioteca Județeană) și în 26 iunie a.c. la București (Aula "I.H. Rădulescu" a Academiei Române).

O remarcă specială trebuie făcută în privința organizării acestei ediții, pentru că gazda, Marian Grigore, s-a întrecut în a mulțumi pe toți participanții din punct de vedere culinar și al licorilor însoțitoare. Cine a lipsit, are de ce regreta și din acest punct de vedere.

În concluzie, o ediție extrem de bogată a Clubului de Istorie, care a tratat și alte subiecte, s-au făcut propuneri și comentarii, la dezbaterea cărora au participat: Ștefan Crudu, Niculae Stoica, Constantin Bărbuță, Vasile Constantin, Nicolae Ciubuc, Mugur Firiță, Sașa Ghiță, Constantina Chiva, Milica Dan, Florică Dan, Călin Octavian, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Constanța Crudu, Ciprian Necșuțu, Mioara Mănescu, Corneliu State, Vasile Grigore.

Pentru următoarea ediție a Clubului de Istorie, prevăzută a avea loc pe 20 iulie, tema, propusă de dl Ștefan Crudu, va fi „75 de ani de la 1944". Vă așteptăm !

Revista „Sud" la Biblioteca Județeană „I.A. Bassarabescu" din Giurgiu

În cadrul unui eveniment organizat în data de 5 aprilie a.c. de Biblioteca Județeană „I.A. Bassarabescu" din Giurgiu, revista *Sud* și Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu (ACTIB) au prezentat publicului giurgiuvean aparițiile editoriale din anul 2018 din arealul cultural bolintinean. Astfel, cu prilejul „Zilei Internaționale a Cărții și Dreptului de Autor" creatorii bolintineni s-au deplasat către Dunăre cu un singur scop: să vorbească liber și sincer despre poezie, despre arta și istoria locurilor, despre locul și rostul omului de cultură în lumea contemporană.

După cuvântul de întâmpinare al d-nei Daniela Bardan (directorul Bibliotecii Județene „I. A. Bassarabescu"), redactorul-șef al revistei *Sud,* Vasile Grigore, a făcut o scurtă prezentare a publicației, a activității ACTIB și a reușitelor editoriale ale principalilor săi colaboratori: „Anul 2018 a fost unul bogat pentru noi, atât din punct de vedere al evenimentelor culturale, cât și al produselor editoriale, parte din acestea fiindu-vă astăzi prezentate de noi: *Duminica în est* de Alexandru Cazacu, *En garde ! Avangarda* de Florin Colonaș, *Mersul târgului. Haihui printre tarabe* de Ștefan Crudu, *Freamătul prezentului* de Florică Dan, *Paznic la pepeni. O poveste bolintineană* de Romulus Dinu, *PRO PATRIAE VICTORIA. Eroilor leagănului Bolintin întregitori de neam* semnată de Vasile Grigore, Ștefan Crudu și Ciprian Necșuțu, *Jurnalul roșu. Povestea unui om, un om amărât*, semnată de Ion State și îngrijită de Corneliu State, *Grupul de la Bolintin* de Gabriel Dragnea și Florică Dan, *22 de ani cu revista Sud. Bibliografie 1996-2018* de Vasile Grigorescu, același care semnează și *Întru slava sătenilor ostași din Bolintin Deal și Mihai Vodă*, ca și *Mănăstirea Bunavestire de la Bolintin la 585 de ani*, *Vinovăția ferestrelor* de Gabriel Dragnea, *Comuna Ciorogârla. Pași prin timp* de Niculae Stoica și, nu în cele din urmă, *Mănăstirea Buna Vestire Bolintin Vale* de Gabriela Dumitru, Milica Dan, Elena Dan. De-a lungul timpului am reușit să organizăm evenimente literare extraordinare, având invitate personalități din diferite domenii de activitate culturală în cadrul Toamnei Culturale Bolintinene, am inițiat concursul *Și eu vreau să fiu scriitor* dedicat elevilor din clasele gimnaziale și de liceu și am reușit să fim prezenți, făcând o impresie frumoasă, la Târgului Internațional de Carte Gaudeamus".

Cu o oarecare emoție care i se putea recunoaște în glas, prof. Constantin Bărbuță a ținut să evidențieze cu mândrie că: „Ceea ce înseamnă de acum fenomenul Bolintin este o realitate și atrage atenția factorilor culturali la nivel național în domenii autentice care vădesc, pe de o parte, aprofundarea fenomenului de creație culturală, spirituală în Bolintin și domeniile deosebit de sensibile pe care le abordează în aceste lucrări prezente astăzi aici. În paginile acestora veți găsi creații din domeniul literaturii, poeziei, proză, proză scurtă sau chiar file de roman, cercetări autentice din domeniul istoric, contribuții privind cercetarea istoriei localităților din zona de nord, pentru că, într-adevăr, Giurgiu este un spațiu care merită să fie cunoscut în adâncimea lui, reprezentând esența fostului județ Vlașca."

La întâlnirea dintre colaboratorii revistei *Sud* și cititorii Bibliotecii Județene, Dragomir Ion, viceprimarul orașului Giurgiu și-a adus aminte cu bucurie de locurile natale, evocând o parte din amintirile din anii copilăriei, adolescenței, până la momentul așezării sale în orașul de la Dunăre: „Sunt emoționat mai ales pentru că sunt nordist, din localitatea Roata de Jos și mă leagă multe de Bolintinul prin care am trecut de mii de ori. Îmi aduc aminte de Bidirici, cum spunea și domnul profesor Bărbuță, de bâlci, de târg și de multe alte evenimente ale locului. Ca o ironie, iată că revista poartă numele de *Sud* deși ea este realizată de cei din nord. Având deja 36 de ani ca locuitor al orașului Giurgiu, prin repartiție, mă bucur că sunt nordist, dar și sudist, pentru că există o vorbă în Giurgiu: „cine bea apă din Dunăre, aici rămâne". Și așa a fost ! Vă asigurăm că împreună cu tot ceea ce dumneavoastră realizați, împreună cu toți aceia care formează astăzi sau vor deveni mâine parte a Grupului de la Bolintin, cu toții, oricând, sunteți bine reveniți acasă."

Înainte de a merge să vizităm Muzeul Județean „Teohari Antonescu", înființat în 1934 și care s-a tot dezvoltat de-a lungul timpului în fosta clădire a Prefecturii Vlașca (cum era denumit județul cu mulți ani în urmă) istoricul Emil Păunescu, un colaborator constant și loial revistei bolintinene a mărturisit: „Această minunată echipă continuă ceea ce a început regretatul fondator Constantin Carbarău și, iată că totul se ridică la un nivel calitativ care, în timp a atras respectul și admirația unor reviste de renume din cultura română. *Sud*-ul este o revistă care impresionează prin colaboratorii constanți pe care îi are, prin seriozitatea demersurilor, prin faptul că apare cu regularitate deși, asemenea multor reviste și ea se confruntă cu probleme financiare. Activitățile culturale nu se rezumă doar la ceea ce apare în revista *Sud*. Membrii colectivului de redacție și colaboratorii săi apropiați participă la diferite evenimente literare din țară, în cadrul Clubului de istorie organizat chiar la Bolintin Vale și, cu toții reușesc, iată, numai în anul 2018 să tipărească nici mai mult, nici mai puțin de 14 volume, multe dintre ele cu referire la Bolintin, având caracter monografic, istoric, dar și lucrări cu caracter literar, de istorie literară, fiindcă aici, la Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu vin oameni de profesii diverse, cu preocupări diferite, cu toții având în comun dragostea de cuvânt, de poezie, de istorie a locului."

La această întâlnire cu cititorii giurgiuveni din partea *Sud*-ului au participat: Florică Dan, Gabriel Dragnea, Milica Dan, Alexandra Man, Corneliu State, Ștefan Crudu, Ștefania Costache, Ciprian Necșuțu, Marian Grigore, Nicolae Ciubuc, Niculae Stoica, Patricia Dorobanțu, Maria Dumitrică, Mirela Dorobanțu, Mioara Mănescu, Constantin Bărbuță, Vasile Grigore. Dintre personalitățile locale am remarcat prezența doamnelor Cristina Olteanu, Șef al Biroului Județean Giurgiu al Arhivelor Naționale, Carmen Mihaela Pețanca, manager al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Giurgiu, Liliana Gheorghiu (vicepreședinte CECAR) și a domnilor Dragomir Ion, viceprimar al municipiului Giurgiu, Emil Talianu, publicist, Ion Dincă, profesor și fost director al Colegiului „Ion Maiorescu", Gelu Brâncoveanu, muzeograf etc.

În final se cuvine să adresăm cuvinte de mulțumire gazdelor noastre, doamnei Daniela Bardan, directorul instituției și domnului Emil Păunescu, unul dintre cei mai însemnați oameni de cultură ai județului Giurgiu și, totodată, vechi colaborator al revistei „Sud". De asemenea, recunoștința noastră se îndreaptă și către doamna Doina Bolocan, cea care s-a îngrijit de realizarea unui cadru prielnic discuțiilor amicale după încheierea luărilor de cuvânt, ca și domnului Arnăutu Răduță, întotdeauna receptiv și amabil atunci când este necesară asigurarea transportului echipei culturale din Bolintin.

A consemnat Gabriel DRAGNEA

Cenacluri literare bucureştene: „Destine"

Corneliu VASILE

Deși, la un moment dat, intrate în dizgrație, au existat scriitori și confrați care au continuat să se întâlnească pentru a citi, a discuta, a se afirma în domeniul literaturii, în cadrul unor cenacluri. Pe lângă coordonatorii de cenaclu, membri ai USR, participă și alți membri ai uniunii,de la alte filiale, precum și nemembri, cu experiență literară sau simpli începători, cei mai mulți oameni în vârstă, dar și studenți sau elevi, remarcați și aduși de către profesorii lor sau de către alte persoane care îi consideră talentați.

Cenaclul „Destine", susținut de revistă și editură, găzduit de Casa Corpului Didactic București (director prof. Gabriel Vrînceanu), este condus de scriitorul Victor Gh. Stan, președintele filialei București – Literatură pentru copii și tineret a Uniunii Scriitorilor din România.

La întâlnirea din 9 mai 2019, zi cu semnificații majore (ziua Europei, ziua independenței României și ziua încheierii celui de al doilea război mondial), scriitorul Ion C. Ștefan și-a lansat cartea de maxime și cugetări „Aripi spre nemurire" (Editura Semne, 2019), prezentându-și activitatea de prozator, colaborările la revistele „România literară", „Luceafărul etc. Și-a propus să ordoneze maximele pe teme, scriind „Supraviețuirea prin cuvânt" și ducând bibliotecilor din zona orașului Curtea de Argeș seturi din cărțile proprii, întru neuitarea literaturii. Este prezentat, în carte, de Vasile Tonoiu, care observă că, fără să se repete, aforismele sunt autentice învățăminte de viață.

Marian Dumitru spune că maximele anunță un eseist. Din creația proprie, citește poeme în vers liber și două sonete dedicate maestrului său, Ion Dodu Bălan, precum și alte poezii: „Sonetul maestrului", „Ecce homo", „Joacă în lacrimi", ultimul un sonet de dragoste.

Nică D. Lupu apreciază cartea de maxime și axiome pline de sens, autorul acestora adunând ca o albină mierea cuvintelor și îi compune un madrigal: „Pas cu pas, treaptă cu treaptă,/ Zi de zi fără oprire,/ Urcă pe o cale dreaptă,/ Cu aripi spre nemurire". Citește un fragment de schiță, rememorând timpurile când icoanele erau înlocuite cu portretele șefilor politici.

Scriitoarea Maria Evelyne spune că, atunci când o carte este bună, lectura ei te apropie de autor mai mult decât prin viu grai și că puterea iubirii este legată de intensitatea trăirii, iar echilibrul dintre trecut și prezent se restabilește printr-o altă dragoste.

Poeta Liliana Albu, autoare a mai multe plachete de versuri care conțin, în titlu, cuvântul „iubire", apreciază cartea de aforisme ca pe o salbă de diamante care transmit frumosul. Din creația proprie, citește poeziile: „Nimic fără iubire", „ Iubirea" și „Furtuna vieții" („Stihiile „mătură gândul de povară/ Lăsându-i visele să zboare").

Ca pe o întreprindere deloc lesnicioasă, cu exprimarea simplă, pe înțelesul tuturor cititorilor, incluzând o tematică din care nu lipsesc iubirea și speranța, așa este cartea de maxime și aforisme, spune Tatiana Scripa, autoarea unor frumoase cărți pentru copii, bogat ilustrate, tipărite la Chișinău, adăugând că evenimentele din viața personală l-au determinat emoțional pe Ion C.Ștefan să scrie această carte. Citește, din poeziile proprii, piesa „Sălbateca", dintr-un ciclu de șaptezeci de poeme scrise în decurs de o lună.

Valentin Mihai Gheorghiu spune că dragostea privită prin amintiri are parfumul florilor de ierbar, reținând expresia „Frăgezimea unui zâmbet e ca surâsul unei stele îndepărtate". Citește versuri melodioase, inspirate de copilărie, casa părintească și natura mirifică.

Versurile poeziei „Secetă perpetuă", ale lui Valentin Rădulescu, evocă realități actuale, când ploile-au plecat afară, iar veștile primite pe facebook sunt salvate pe stick.

Mentorul acestei manifestări, scriitorul Victor Gh. Stan, citește poezii din volumul personal („Globul ne latră" ș.a.), anunțând datele următoarelor întâlniri ale cenaclurilor „Clipe albastre" și „Destine", adică 13 și 16 iunie.

eveniment cultural

Un cațavenc de la Divertis...

Adrian SIMEANU

...fuse invitat, în prag de aniversare, la biblioteca „Dinicu Golescu". De pe Strada Mare din urbea Pitești. Tineri și maturi în sală, ascultându-l povestind. Despre el și alții, despre ieri și azi. Despre România și Franța, locuri, opuri, întâmplări. Pentru amuzament, anecdote, că doar vehicula altădată umor din belșug...

Sexagenar, locuind actual în sud-est de Hexagon, umblat colo-colo prin lume, a văzut atâtea și știe destule. Îi citesc ades „Provensalele" în vrednicul „Orizont" timișean. Presar, scriitor versat, pamfletar energic, subtil, adecvat, mi-e clar c-ar avea materie primă pentru volume babane de memorii țais. Îi sugerez apăsat să le facă. Căci ar deveni și ele neîndoios mărturii istorice de larg interes. Ilustrând util anii pre și postdecembriști autohtoni. Trecerea lui prin „Academia Cațavencu", de pildă. Sau prin grupu' satiric „Divertis". Ambele enorm îndrăgite cândva de ăi neîncrezători în "democrația originală" dâmbovițeană, înșelătoare vădit și nesuferit...

N-au lipsit, desigur, întrebările, comentariile, fotografiile, autografele multe (că are omu' și cărți ce poartă numele său pe coperte). La ceas de prânz din Prierul vecin. La despărțire, firesc, promisiunea de revenire. Așa să fie, cu bucurie și noutăți...

Mersul târgului

Ștefan Crudu

17.03.2019: *Primăvara omului, mutilarea pomului*

Din motive obiective (mașină defectă) am mers pe jos până la târg. Simțeam nevoia să văd pe îndelete curțile și casele de pe traseu (Str. Partizani și Palanca). Și nu am regretat. Peste tot se vedea că vremea bună a desprimăvărării timpurii a devansat lucrările specifice în grădini și minilivezi. Cel mai vizibil aspect a fost tăierea pomilor. Românul, priceput la toate – nu numai la poezie – s-a apucat să ciuntească pomii cu adevărat. O metodă (acum modă) de rărire a coroanelor și de reducere a lungimii crengilor s-a transformat în mutilare efectivă și uniformizare a tăierii, fără a ține cont de modul de a fi al coroanei fiecărei specii. Exagerări dureroase pentru bieții pomi, care suferă efectiv. Păcat ! Nu mai spun că și autoritățile au făcut la fel cu „toaletarea" pomilor stradali, care, vezi doamne, sunt pericol public. Ca să vezi. Dar orice rău e și un bine: muncitorii de la A.D.P. au făcut rost de lemne pentru iarna viitoare. Metoda aceasta nefericită de a tăia fiecare după propriul gust și toană a condus la distrugerea crucii de pe mormântul familiei Bolintineanu din curtea bisericii. Și mai mare păcat, nu-i așa ? Mai ales că nimeni nu a văzut fapta și nu se cunoaște făptașul. În curând, mulți pomi din curți se vor usca din cauza rănilor și vor face loc pavelelor - altă modă a momentului. În târg, forfotă mare. S-a revenit la normal. Au fost admise iarăși cerealele (40 lei un sac de trei duble), păsările și animalele mici (iepuri de casă), brânza și lactatele la locul consacrat al fiecăruia. Au apărut „in corpore" producătorii direcți, grădinarii din Băleni-DB cu verdețuri proaspete din solarii: spanac, salată, ridichi de lună (2 lei legătura, scumpe) dar și pătrunjel și mărar verde (1 leu legătura), ceapă și usturoi verde. Destul de mulți vindeau răsaduri de salată și varză timpurie în cuburi nutritive: 0,5-0,6 lei/buc. Pomii fructiferi au avut mare căutare fiindcă e vremea lor. În sfârșit, abundență de primăvară timpurie dar binevenită. La întoarcere, coroanele caișilor se albiseră de flori și bucurau albinele (zi foarte călduroasă, peste 20^0 C !). Să sperăm că nu vor suferi de posibile temperaturi negative în următoarele săptămâni. Riscul este încă mare. Salutare, pe duminica viitoare !

24.03.2019: *Istoria din tăbliță*

Târgul s-a refăcut 100%. Vin alegerile europarlamentare, ce naiba ! Atât sectorul carne și lactate diverse cât și cel de păsări din toate speciile (curci, gâște, rațe, găini, bibilici, pui zburați) erau bine reprezentate. Cereale la greu: au sosit toți intermediarii specializați. Cheresteaua, sosită de sâmbătă, își avea clienții săi tocmiți. Multe fructe (mere), verdeață pe toate tarabele, răsaduri încă nematurizate și necălite (de roșii, ardei, chiar vinete) care prezentau efectul puținei brume din dimineața aceasta, dovedind că nu e încă timpul lor de plantare fără riscul de îngheț. Și, cum personal am pățit, nu recomand plantarea în solar simplu (neîncălzit) până la 10 aprilie. Cartofi de mâncare 2,6 lei/kg iar de sămânță 2 lei/kg, prea scumpi. Arpagicul staționează la 15 lei/kg. Primăvara aceasta ne anunță scumpirea alimentelor autohtone considerate mai organice (! ?). Pomii fructiferi s-au vândut cel mai bine. Era prezent și spiritul lui Aritică cu niște reproduceri mizerabile ca stare și expunere (am remarcat „Au venit graurii" de Scedratov). Așa este. În săptămâna ce a trecut au sosit stoluri mari de grauri ce-și caută disperați cuiburile. Puțini au avut norocul să le mai găsească. Drujbele ieftine au lucrat și s-au tăiat toți pomii bătrâni cu scorburi, atât în curțile oamenilor, dar și în pădure. Imaginea reprezentativă a zilei a constituit-o prezența lui Dumitru (Mitu) Șovărel cu un camion autentic recondiționat, foarte frumos, construit de Codin Bâcea („locuiește" în cimitir), mare rotar cândva. Pe partea laterală a oblonului stâng am observat o tăbliță cu inscripția: „Bolintin Vale. Rn. Domnești, 51". Citită și interpretată, înseamnă numărul de înregistrare din anii 1955-1960, când Bolintinul făcea parte din raionul Domnești. Adică, istoria recentă uitată, pe care iată, acest om pasionat de cai și atelaje le mai păstrează. Bravo lui !

31.03.2019: *Ofertă de primăvară*

Sfârșitul lunii martie consolidează sosirea definitivă a primăverii. Chiar dacă în săptămâna ce a trecut am avut și două zile cu brumă (și chiar îngheț, joi), intrarea în vegetație a tuturor plantelor este ireversibilă. S-ar putea ca pomii fructiferi înfloriți prematur să sufere. Rămâne de văzut ce va fi în următoarele două săptămâni, când înflorirea continuă cu alte specii. În sere și solarii, zarzavaturilor le-a mers bine. Pe tarabe erau foarte multe ridichi de lună (1 leu legătura), salată verde (1,5-2 lei/buc) și foarte multe răsaduri de roșii de diverse soiuri, de salată și varză timpurie (0,5 lei/cub) și chiar de vinete și castraveți, toate în ghivece nutritive sau în alveole. Cam imature, firave, nu îndeajuns de bine dezvoltate și ca atare prezentând riscul compromiterii mai ales în solarii, ținând cont că temperatura încă scade noaptea până spre zero grade și se anunță încă un val de aer polar. Merele, deosebit de frumoase, au ajuns la 1-1,5 lei/kg. Cartofii de Covasna, mari și de calitate, 2 lei/kg. La fel și cei de sămânță, din care am luat cu 1,5 lei/kg. La sectorul cereale au apărut saci de două duble care se vindeau cu 30 lei/sac (cca 1 leu/kg). Acești saci, mai mici, atipici conform tradiției zonei, își explică apariția pentru că nu prea mai crește lumea păsări multe, iar porci, doar cei care au avut producție proprie de porumb anul trecut. Pentru că riscul controalelor D.S.V.-ului nu poate fi ignorat și ținând cont că prețul crește de Crăciun, mulți și-au cumpărat purcei preventiv. E o interesantă adaptare la vremuri. Flori în ghiveci la prețuri de producător, dar și foarte mulți puieți de pomi fructiferi pentru plantat la 15 lei/buc care s-au vândut foarte bine. În concluzie, o zi de târg frumoasă, bogată și încă relativ ieftină.

P.S. Au venit berzele, pe 25 martie, de Buna Vestire.

1.04.2019: *A 11-a poruncă: să nu umbli cu cioara vopsită !*

De câțiva ani, de când s-au tăiat toți pomii de pe ulițe pentru modernizarea stradală, specia „corvus cornix", pasăre neagră, a migrat în zona centrală a orașului, cuibărind în teii din grădina publică, singurii rămași în picioare de furia tăierii sălbatice și fără milă de către specialiștii A.D.P.-ului local. Acest ultim refugiu al păsăretului tot mai restrâns a fost vizat și ca atare s-a hotărât distrugerea cuiburilor pregătite pentru depunerea ouălor. Metoda aleasă însă este foarte originală și costisitoare în același timp: belirea pomilor cu crengi cu tot. Nu știu cine a luat decizia, pentru că această pasăre are destule calități (neștiute, după cum se vede) și doar un singur defect: cârâie. Dar, e limba lor, cultura lor ancestrală, cârâiala fiind doar o sporovăială legată de construirea cuiburilor și depunerea ouălor. Sigur, blestemul lor este biblic și pentru unii cârâiala ar fi o incantație pentru Apocalipsă. Cred însă că noul șef al măturătorilor (dl. Ion, spoitor) a fost deranjat de cârâiala din parc, limbă cunoscută bine de el și, supărat de jignirea continuă a fâlfâitoarelor, a pus problema distrugerii cuiburilor, drept pentru care a început masacrul. Ca și acum un an, metoda a fost radicală: tăierea vârfurilor înverzite ale teilor care susțineau cuiburile. Jale mare însă pentru păsăretul ce și-a pierdut casa și puii neeclozați. Deci, vedem că și această specie va fi pe cale de dispariție (Școala lui Andrei nu se implică). Dar de ce tocmai în săptămâna dinainte de Duminica Floriilor ? Ar fi totuși o soluție, ca cercetătorii să se implice și să se creeze pomi cu rădăcinile în sus și coroana în pământ ca să nu mai fie atracția ciorilor. Deci cu *curul* în sus, cum vedem multe că se întâmplă. Și mai vedem, dar n-avem ce face, că etnia care a stat 100 de ani mai la o margine, a cucerit acum toate ulițele și chiar blocurile din centru. Acestea-s vremurile ! O singură observație: în Duminica Floriilor, ciorile, păcătoase și disperate, lucrau de zor la reconstruirea cuiburilor. O lecție, așadar, despre natura pe care o distrugem zi de zi. Cârrr ! Na, că m-am dat de gol: și eu știu limba lor !

7.04.2019: *Tai cotorul, schimbi decorul !*

Zi frumoasă, cu puțină ceață dimineața. Aglomerație de oameni și mașini, chiar și la ora 10. Greu de găsit un loc de parcare. Un spoitor în vârstă a deschis porțile legate cu sârmă ale unui teren privat de peste drum de târg și îmbia la parcare. Am crezut că fusese cumpărat de ai lui și am parcat ca și alți vreo 20 ca mine contra 5 lei („cât vrei să dai, dar să închizi bine mașina"). La plecare nu l-am mai găsit și m-am trezit că am intrat pe proprietatea privată a cuiva. Am pierdut din naivitate contravaloarea a zece răsaduri de varză sau a trei salate. Foarte multe zarzavaturi ofertate chiar de producători, dar și răsaduri și flori în ghivece de o diversitate coloristică deosebit de atrăgătoare. Pentru prima dată am văzut și o „romaniță". Este vorba despre d-na Romanița Ștențel, colaboratoare a revistei „Sud", care a venit special împreună cu soțul său, Nicolae, să vadă mult-lăudatul nostru târg. S-au declarat sincer încântați, promițând să revină. Să ne bucurăm pentru apreciere. Ce nu au observat era faptul că salata verde expusă de foarte mulți vânzători – foarte frumoasă de altfel – prea era uniformă ca mărime ca să fie din grădina lor. Era din import, recoltată mecanizat, spălată și tratată pentru transport, pentru a se păstra 4-5 zile la temperatură controlată și dusă la beneficiari la mii de km distanță. Iar pentru că cotorul se făcuse maroniu, l-au tăiat și astfel apărea verde ca să ni-l prezinte românesc. Deci, suntem păcăliți continuu în piețe și târguri de negustorii necinstiți care mint fără rușine. Dar, asta avem, asta mâncăm.

14.04.2019: *Doamne, pupa-ți-aș tălpile !*

Așa s-a exprimat în târg, unde ne-am întâlnit ca în fiecare duminică, prietenul și vecinul meu Costel, agricultor de vocație, mecanizator olimpic acum mai bine de 50 ani, arendașul satului (că nu poți fi arendaș la oraș și nici al nostru nu prea seamănă după gropile pline de apă și noroi, de parcă s-ar fi serbat 75 de ani de la bombardamentele din 4 aprilie 1944). Exprimarea sa atât de plastică este firească în condițiile în care seceta profundă afecta puternic semănăturile, iar ploile abundente din săptămâna ce a trecut au readus speranțele pentru o recoltă binemeritată și necesară. Încă odată, *Cel de Sus, în mare mila lui* s-a îndurat și ne-a salvat. Că din altă parte nu te poți aștepta. Așadar, să ne bucurăm toți că nu vom mai uda grădinile o bună perioadă, economisind curentul și apa. Deși a burnițat toată noaptea, târgul a fost de top. Din nou au copleșit orice formă de expunere (tarabe, folii, direct pe pământ) răsadurile de toate speciile și soiurile, majoritatea prezentate în alveole. E greu și pentru intermediari să le identifice, darămite noi. S-a cumpărat foarte mult în speranța că le vom mânca pe ale noastre. Soiuri mai vechi sau mai noi de roșii pentru solar, dar și câteva românești încă păstrate de grădinarii autentici din Puntea de Greci. Unul este numit sugestiv „inimă de bou" sau, și mai plastic, „lacrima fecioarei". Lacrimi mari, de bună seamă, ca-n poveste. În rest, de toate pentru toți. Carne (cea mai căutată fiind de vițel cu 20 lei/kg), lactate din belșug, păsări vii (de la 10 lei/buc cele reformate, la 25 lei/buc cele mai împănate, pui zburați de carne, cocoși ce și-au risipit ADN-ul), ba chiar (surpriză) pește viu cu 18 lei/kg. Zarzavaturile au fost destul de ieftine. La sfârșit, de exemplu, salata fiind „dăruită" practic cu 6 buc/5 lei de la 2 lei/buc la prima oră. Au apărut primele trufandale românești: varza nouă cu 5,5 lei/kg. La fel de ieftine merele. Multe flori la ghivece care, de asemenea, s-au vândut bine, dar destul de scumpe, ele nefiind perisabile. Am văzut și niște căpșuni la caserole (5 lei) la toți negustorii de fructe, legume și zarzavaturi procurate din engros-uri. Pomi fructiferi nu au mai fost, fiindcă e prea târziu pentru plantat în zona noastră. Cereale foarte scumpe în săcotei *aschilambici* (de unde i-or fi scos ?) de 2 duble/30 lei. Și cam tot ce-i poate fi de folos omului gospodar. Nefiind mai prejos ca alții, am cumpărat cam de toate, sperând să nu fiu păcălit. Micii nu m-au tentat, că țin post (! ? !) și, în plus, nu-mi place aglomerația și lipsa de igienă la această afacere. Din întâmplare, trecând aseară pe la ora 21 pe lângă târg cu viteză mică din cauza gropilor de pe str. Republicii (cea mai „bombardată") am văzut un grătar funcționând. Erau cherestegii veniți încă de ieri la prânz și le era foame. Un întreprinzător isteț a ochit mica-mare afacere. Ca o concluzie: încă-i bine !

21.04.2019: *De Florii să tot vii*

Evident, în târgul care nu se dezminte și ne oferă tot ce avem nevoie. Ca niciodată în ultimii ani, nu au fost controale. E clar acum că apropiatele alegeri europarlamentare au rolul de a nu tulbura apele și de a nu crea adversități și atitudini antiguvernare. Iată că e bine – chiar foarte – și fără control. Toată carnea și lactatele s-au vândut. La fel și cocoșii care au avut căutare pentru noaptea de Înviere, când, pentru cei morți fără lumânare, se împart preoților sau celor hotărâți dinainte. Să fie primiți, și cei duși, mulțumiți ! Răsaduri prea multe. Încă-i frig noaptea pentru plantarea zisă în câmp. Flori multe în ghivece. Multă marfă s-a vândut integral (cereale, cartofi etc.), fiindcă duminica viitoare, de Paște, nu e târg. Din nou regina târgului s-a dovedit a fi zona cu răsaduri (1-2 lei/fir în alveole sau ghivece nutritive). Cele fără cu doar 0,2 lei/fir. Mai ieftine, dar mai puțin sigure la plantare, stresul fiind foarte mare. Din 73 lei total cumpărături, 43 lei am dat pe răsaduri. Confirm așadar marea afacere a fiecărei primăveri, răsadurile. Ultimul cocoș nevândut pe care un „brunet" mi-l oferă la prețul de 40 lei, era zbârlit, evident nu din curtea lui. S-a scumpit benzina, după ea găina !

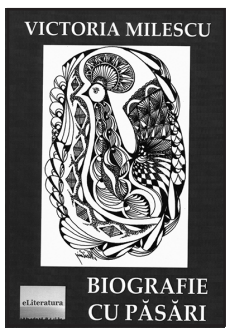
5.05.2019: *Atenție ! Se filmează !*

De ceva vreme, centrul Bolintinului s-a transformat într-un adevărat studio cinematografic. S-au mai turnat filme la noi (unele celebre, ca de exemplu „De ce trag clopotele, Mitică" în regia lui Lucian Pintilie), așa că nu ne mai miră. Dar ceva derută tot a fost, mai ales la început. Au apărut diverse pancarte cu inscripții ciudate: Restaurant tradițional românesc „La Turcu", Primăria comunei Mangalița, Poliția Mangalița etc. M-am lămurit oficial că se produce un serial de televiziune. Titlul „Mangalița" cred că nu este ales întâmplător. Rasa aceasta de suine de culoare neagră a dispărut treptat după anii 1960 (creșteau în bălțile Dunării, mai ales în zona Greaca). Erau ieftini și mai slabi decât soiul Bazna (foarte gras). Până în 1965, la noi se tăiau doar din aceștia. Apoi au apărut alte rase, selecționate, și a rămas doar amintirea lor. După 1989, Bolintinul s-a umplut cu o populație mai colorată, de genul acelei rase, și de aici s-a ajuns la satul „Mangalița", o alegere inspirată în filme. Nu mă deranjează, dar nici nu mă încântă. Este o realitate însă evidentă. Etnia spoitorilor și a altora ca ei cucerește treptat întregul Bolintin Vale, fiind prezenți pe toate străzile, unde au cumpărat tot ce-a fost de vânzare. Suntem toleranți din fire, creștini, nu-i așa, cetățeni ai UE la urma urmei. Azi, în duminica Tomii, spoitorii serbează în mod special și conform tradiției lor, cu miei tăiați, cu mese întinse, pline de carne și băuturi, unde-și etalează bucuria și bunăstarea ostentativ. Pentru împărțeala obișnuită de carne și verdeață (ceapă verde, usturoi verde, leuștean și flori) au cumpărat tot ce-a fost în târg. Producătorii au adus special pentru ei aceste zarzavaturi și au avut o vânzare record. Târgul, după două săptămâni (de Paști nu s-a ținut), a fost asaltat de lume. Aglomerație mare la răsaduri de tot felul pentru că este sezonul plantării în grădini. Am cumpărat și eu, cu temere, căci se anunță un puseu de vreme rea și temperaturi scăzute săptămâna viitoare. Vom vedea ce va fi cu adevărat. La final (ora 12), toți au spălat putina, mulțumiți de încasările record ale zilei. În cartier manele la maximum și voie bună în continuare. Fiți blajini, măcar azi, de Paștele Blajinilor.

Biblioteca SUD-ului

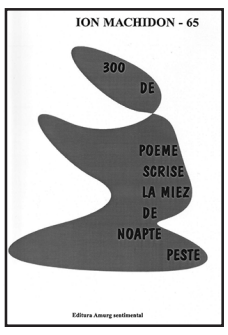
Teohari Antonescu, ***Alte scrieri uitate***, antologie, prefață și note de Emil Păunescu, București, Editura Semne, 2018. *„Multă vreme Teohari Antonescu a rămas ignorat după 1944. A urmat un sfert de secol de tăcere cvasigenerală. Odată cu reconsiderarea rolului cultural al junimismului, au putut fi menționate de câteva ori și merite ale precursorului nostru. [...] În 1992 am inițiat, la muzeul încă văduvit de vechiul nume, aniversarea a 125 de ani de la nașterea fostului patron. Un an mai târziu am reușit reatribuirea numelui, iar în 1995 am reînființat publicația abandonată cu o jumătate de veac înainte. În gazete locale, în revistele Clio, Sud și Valahia, în seria nouă a Buletinului am publicat articole de popularizare, mici studii, corespondență și acte, însemnări bibliografice.”* (Emil Păunescu)

Victoria Milescu, ***Biografie cu păsări***, București, Editura eLiteratura, 2019. *Ediție digitală și pe suport de hârtie, cu ilustrațiile binecunoscutului pictor Tudor Meiloiu, în perfect acord cu tema recurentă a cărții – păsările.*

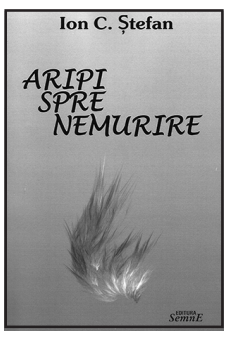
Florentin Popescu, ***Ce mai fac gâzele, brotăceii și scaeții, domnule Topîrceanu ?***, București, Editura Semne, 2019. *A oferi cuiva o carte – unei rude, unui prieten, unui cunoscut pe care îl știi cititor de literatură – este pentru un scriitor un motiv de bucurie, pentru că ce-și zice el: „Mă, ia să văd eu cum primește lumea munca mea de ani de zile, uneori și de nopți întregi !”. Și pune numaidecât mâna pe condei și le scrie unor persoane autografe cât mai măgulitoare. Apoi dăruiește cărțile cu sentimentul că le face acelora o bucurie. Și tot în mod normal, dupa o vreme, îi întreabă dacă i-au citit cartea.*

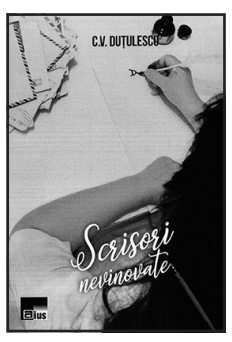
Ion Machidon, ***300 de poeme scrise la miez de noapte***, București, Editura Amurg sentimental, 2016. *Cândva pentru mine vor înceta toate cântecele,/ drumul va fi sub pământ/ tot mai adânc, mai adânc,/ fără soare și vânt/ cu oasele mereu umede/ cărțile ce n-am să le mai văd vreodată lumina/ pentru că așa e scris, sau așa se spune/ oamenii se duc, se duc, ca norii peste păduri/ și ierni viscolite.*

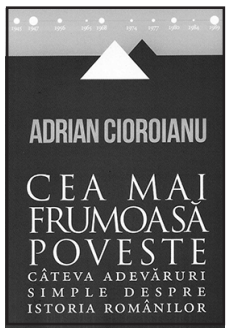
Victor Pencu, ***Ianuarienele... și alte stări***, București, Editura Betta, 2019. *Fluturã plângeri din alte lumi pe umeri de piatrã/ Spiritul apei șueră pe glie nemuritor și poetul stând cu picioarele goale/ Pe pământ aude plescăitul lucrurilor incandescente ieșite din uz/ Se va arăta deschiderea abisului ca o blândețe în pulpana marmorei.*

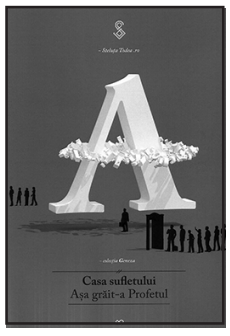
Ion C. Ștefan, ***Aripi spre nemurire***, București, Editura Semne, 2019. *„Ion C. Ștefan este un intelectual care a citit mult și a reflectat îndelung, iar în volumele sale, cum sunt Literatura română în liceu, ori Călătorie în lumea cărților – aceasta simbioză de lumină între spontaneitatea creatoare și profunzimea analizei stilistice – este evidentă.* (Acad. Vasile Tonoiu)

C. V. Duțulescu, ***Scrisori nevinovate***, Craiova, Editura Aius, 2018. *„Scrisori nevinovate” este o poveste a unei prietenii adevărate, care s-a petrecut, cândva, între o fata și un băiat, amândoi plecați în lume din mediul rural, unul din munte și altul din baltă, pentru a se pregăti profesional.*

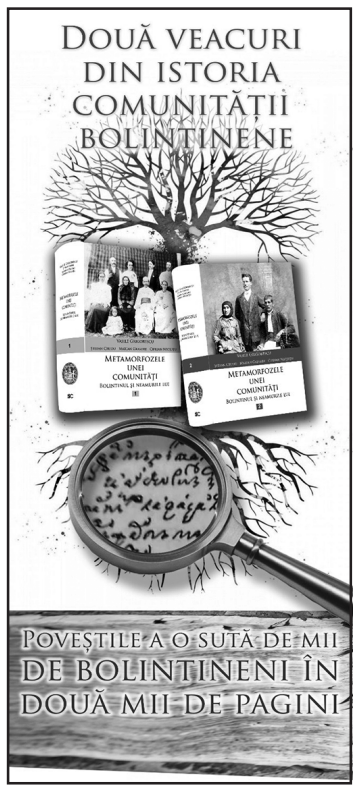

Adrian Cioroianu, ***Cea mai frumoasă poveste: câteva adevăruri simple despre Istoria românilor***, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2013. *După douăzeci de ani de profesorat la o catedră a Facultății de Istorie din Universitatea bucureșteană, am ajuns la concluzia că cel mai mare inamic pentru Istoria noastră nu-l reprezintă minciuna și nici manipularea pe care unele regimuri (din interior sau din exterior) le-au practicat. În timp, acestea pot fi corectate. În schimb, amenințarea cea mai mare este indiferența.*

Steluța Todea, ***Casa sufletului. Așa grăit-a Profetul***, f. l., Editura Napoca Star, 2018. *Te voi împinge spre singura acțiune care te îmbogățește și te înnobilează pentru acțiuni viitoare, aceea de a cuceri în dorința ta muntele, căci: Ferice de cei ce urcă muntele, deși nu i-au zărit vârful. Apoi, te-aș împinge să învingi cealaltă creastă înaltă a muntelui, așa cum ți-aș propune să escaladezi sufletul inaccesibil pentru a făuri dragostea eternă.*

În luna lui cireșar, un eveniment cultural de excepție: lansarea lucrării “Metamorfozele unei comunități”

15 iunie 2019, ora 13.00 - Bolintin Vale

21 iunie 2019, ora 13.00 - Biblioteca Județeană “I.A. Bassarabescu”, Giurgiu

26 iunie 2019, ora 13.00 - Academia Română, Amfiteatrul “I.H. Rădulescu”

Reviste primite la redacție

Litere, anul XX, nr. 3 (228), martie 2019; nr. 4, (229), aprilie 2019, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan.

Bucureștiul literar și artistic, anul IX, nr. 5 (92), mai 2019. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Actualitatea literară, anul X, nr. 90, martie 2019; nr. 91, aprilie 2019, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de Societatea Culturală Lugojpress. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Caligraf, anul XIX, nr. 203, aprilie 2019, revistă editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Mozaicul, serie nouă, anul XXII, nr. 3 (245), 2019; nr. 4 (246), 2019, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru.

Clubul Artelor Giurgiu XXI, nr. 2, 2018, revistă trimestrială fondată în anul 2018. Redactor șef Decebal Cordie.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista “SUD” recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor
Telefon editură: 0720 773209
Consilier editorial: Vasile Grigorescu
Telefon revista “SUD”: 0786 455702

Alte convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (IX)

„Să ne lăsăm îmbrăcaţi în roua harului Duhului Sfânt !”

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, vă rog să ne vorbiți în cele ce urmează despre sfânta sărbătoare a *Cincizecimii* sau *Pogorârea Duhului Sfânt* ori *Rusaliile*.

Înaltpreasfințitul Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu care ne-a ajutat să trecem și noi cele 50 de zile de la Învierea Sa și să ne bucurăm în ziua de sărbătoare a Cincizecimii de roua harului Duhului Sfânt picurată în inimile noastre la Sfânta Liturghie. Afară poate fi soare, frumos, senin, dar în biserică, în ziua Cincizecimii, a trimis Dumnezeu un nor de har care a picurat pe fiecare inimă însetată de Dumnezeu să-și astâmpere dorul de Dumnezeu. Știu că poate le este dor credincioșilor de copiii plecați departe. Știu că le este dor de părinții care s-au duuus departe, departe, dincolo de dincolo. Le este dor de ei, dar sufletele noastre ard de dor, de întâlnirea cu Hristos, cu Prea Sfânta Treime Dumnezeu, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

Ați auzit în evangheliile de după Înviere cum Hristos le-a spus apostolilor, înainte de a se înălța la Cer, să nu părăsească Ierusalimul până nu voi fi îmbrăcați cu Putere de Sus. Și iată că într-o zi, ca aceea de Cincizecime, i-a îmbrăcat pe apostoli cu Putere de Sus. Și prin mila lui Dumnezeu ne-a îmbrăcat și pe noi, credincioșii aflați în biserică, încât niciun suflet n-a ieșit gol din biserică. Fiecare suflet a fost îmbrăcat cu roua harului Duhului Sfânt. O, cu ce veșmânt sfânt și binecuvântat îți înveșmântează Dumnezeu sufletul - cu harul Său. Să binecuvânteze Dumnezeu ale credincioșilor suflete, însetate de dor de Dumnezeu !

L.C.: Vă rugăm să ne vorbiți despre viața și ocupațiile apostolilor de la Înălțarea Domnului nostru Iisus Hristos până la Cincizecime.

Îps. Ioan: De la Înălțare până la Cincizecime ce s-o fi întâmplat oare în viața apostolilor ? Au fost în stare de priveghere. Nu știau cum va fi momentul pogorârii Duhului Sfânt, când îi va îmbrăca cu Putere. Totuși un fapt intrat în istoria biblică și creștină s-a petrecut: între Înălțare și Cincizecime, apostolii s-au pregătit din mai multe puncte de vedere. Și în această perioadă l-au ales și pe Matia ca apostol în locul lui Iuda Iscarioteanul care căzuse. Deci, 12 apostoli au fost la *Pogorârea Duhului Sfânt* și printre ei iată, și Matia care a luat locul lui Iuda Iscarioteneanul. Deci 12, de față vedem că a fost și Maica Domnului. Era la evrei sărbătoarea Cincizecimii. Ce sărbătoreau evreii la 50 de zile după Paști ? Sărbătoreau darea Legii de către Dumnezeu lui Moise, pe Muntele Sinai. Iată că și ei au realizat, au pus o sărbătoare de aducerea aminte de când Dumnezeu profetului Moise i-a scris cu degetul Său, pe lespede de piatră, cele 10 porunci, și Moise le-a prezentat poporului.

Toți cei care au venit la Paști, iudeii și prozeliștii, din tot Imperiul Roman, să fie la Ierusalim, niciunul din acele mii de oameni, niciunul n-a părăsit Ierusalimul, pentru că, venind străini de la mii de kilometri, rămâneanu la Ierusalim cei ce veneau din diaspora, de departe, să prindă Paștile și Cincizecimea. Și apoi încet-încet își luau zborul, plecau spre țările unde trăiau, cu corăbiile și pe jos. Cei ce aveau posibilități stăteau până în toamnă la sărbătoarea porturilor.

Și iată că într-o zi ca aceea a *Cincizecimii*, ziua întâi a săptămânii, apostolii erau în casa lui Ioan Marcu unde avusese loc și *Cina cea de Taină*. Și ce consemnează Sfântul Luca despre ce s-a auzit și s-a întâmplat ? Se aflau în casa unde Mântuitorul săvârșise Cina cea de Taină. Era ziua întâi a săptămânii. Eu cred că apostolii s-au rugat, apoi au trecut la frângerea pâinii, adică la Sfânta Liturghie. Cred că s-au împărtășit și după ce s-au împărtășit, în ceasul al treilea, spune Cartea Sfântă, s-a auzit un vuiet ca de vânt. Vuiet nu de vânt, ci vuiet ca de vânt. Nimeni pe pământ nu mai auzise până în momentul acela un astfel de vuiet. Așa spune evanghelistul: ca de vânt. Cu altceva n-a putut să compare, un asemenea sunet de pe pământ.

Și pe cei 12 apostoli s-a coborât, pe fiecare, câte o limbă de foc, Duhul cel Prea Sfânt. Avem și noi în bisericile noastre un obiect care sună ca vuietul de vânt. Este clopotul bisericii. Acel vuiet ca de vânt, care s-a auzit la *Cincizecime* pe *Muntele Sionului*, a fost clopotul din Cer care s-a auzit atunci peste Ierusalim.

Doamne ! Minunate momente au fost acelea să fi auzit cum trăgea clopotul în Cer. Trăgeau îngerii clopotul în Cer și s-a auzit un vuiet ca de vânt. Oare cine trage astăzi clopotul bisericii ? Noi zicem că îl trage clopotarul. Și astăzi clopotele bisericilor noastre sunt trase de îngeri. Eu, când mi-am îndreptat pașii spre mănăstire, nu mi-am dorit mai mult decât aceea să mă lase starețul să trag clopotul mânăstirii. Nicio altă funcție. Mi-am dorit numai să trag clopotul mânăstirii. Și am simțit de atâtea ori, când puneam mâna pe funie că mai este încă o mână acolo care trage cu mine clopotul. Era mâna îngerilor lui Dumnezeu care trag și astăzi clopotele noastre, iar atunci le-au tras în Cer.

L.C.: Dar, Înaltpreasfințite Părinte, ce s-a întâmplat în Ierusalim când s-a auzit un asemenea vuiet puternic venit din Cer ? Vă rugăm.

Îps. Ioan: Atât de puternic a fost acel sunet, acel vuiet, încât miile de oameni care se aflau în interiorul și în exteriorul cetății Ierusalimului s-au îndreptat spre Muntele Sionului, unde erau apostolii. Și-a ieșit în a lor întâmpinare Sfântul Apostol Petru, bun înțeles cu ceilalți apostoli și a început să le descopere taina vuietului și taina Întrupării și Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Ia, să vedem ce le-a spus Apostolul Petru celor câtorva mii de oameni care au urcat atunci pe Sion. Le-a spus ce-i spusese Dumnezeu profetului Ioil. Să vedem ce-i spuse cu sute de ani în urmă acest profet poporului Israel: „Dar după aceea vărsa-voi Duhul meu peste tot trupul și fiii și fiicele voastre vor profeți. Bătrânii voștri visul vor visa, iar tinerii voștri vedenii vor vedea.” Acestea le-a spus Sfântul Apostol Petru, citându-l pe profetul Ioil. În *Sfânta Carte*, la *Faptele apostolilor*, capitolul 2, versetele 31-32, aflăm scris: „Mai înainte văzând, a vorbit despre învierea lui Hristos: că n-a fost lăsat în iad sufletul Lui și nici trupul Lui n-a văzut putreziciunea. Dumnezeu a înviat pe Acest Iisus, Căruia noi toți suntem martori.”

Sfântul Apostol Petru a fost pescar, om simplu și, iată, știa pe de rost profeția lui Ioil, iar textul de la *Faptele apostolilor* sunt versete din *Psaltirea lui David*. O, simplu și modestule pescar ! Cum știai tu pe de rost *Scriptura* ? ! Nu ni se spune că a ieșit Sfântul Petru cu sulul cărții *Vechiului Testament*, să citească de acolo, ci a vorbit liber. Iată cât de aplecat era spre *Scriptură* Sfântul Apostol Petru ! Oare n-ar trebui să ne dea puțin și nouă de gândit ?

Câte versete, câte lucruri/locuri importante din *Sfânta Scriptură* știm noi astăzi ? Și noi, cei care mergem la sfânta biserică, avem mai multă carte decât Sfântul Petru, dar, dacă ne-am fi pus cu el întru cele sfinte, n-am fi putut să-l ajungem.

L.C.: Înțeleg, Înaltpreasfințite Părinte, că ne mustrați, blând, dar ne mustrați că nu avem o lectură permanentă din *Biblie*. Acesta ar fi un mesaj, să citim cărțile sfinte.

Îps. Ioan: Iată încă unul din mesajele sărbătorii *Cincizecimii*: să ne aplecăm asupra scrierilor sfinte, așa cum s-a aplecat pescarul din Capernaum, Sfântul Apostol Petru !

Duhul cel Sfânt întru lucrarea deosebită a venit după *Înălțarea Domnului*, la zece zile. Ce misiune i-a dat Tatăl Duhului Sfânt ? Fiului i-a dat misiunea aceasta a mântuirii noastre, a scoaterii noastre din adânc, din iad. Și pentru cele pătimite de Hristos, pentru jertfa Sa, pentru tot ce a făcut pentru izbăvirea omului, zis-a Dumnezeu Duhului Sfânt: *Mergi și pregătește-i mireasa Fiului Meu cel iubit*, Domnului nostru Iisus Hristos ! De aceea a coborât Duhul Sfânt, să-i caute mireasă Mirelui Ceresc, Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Este o legendă plină de tâlc pe care am cules-o din spațiul bizantin. Se spune că un împărat de la Bizanț avea o tânără fecioară și voia s-o căsătorească. A trimis o solie în tot Imperiul Bizantin, să-i caute mire. Și-au plecat solii împărătești în tot Imperiul Bizantin și n-au găsit un tânăr pentru căsătoria cu fiica împăratului. Și-au ajuns până la Dunăre. Și-au zis: *nu ne putem întoarce la împărat fără un tânăr pentru căsătoria fiicei sale*. Și au trecut și Dunărea, în părțile noastre. Într-o seară, au ajuns într-un sat de la poalele Munților Carpați. Voiau să se odihnească în casa unui creștin. Și când au ajuns la gardul gospodăriei, era seară, și-au văzut în curte cum biata creștină mulgea vacă. Au lăsat-o să își facă rânduiala ei. A luat biata femeie laptele, s-a dus lângă talpa casei și-acolo avea o strachină. A turnat lapte în ea și după aceea a ieșit un șarpe de sub talpa casei și a băut laptele. Și-au zis cei din solia împărătească: *Minunat popor trebuie să fie acesta care îi hrănește și pe șerpi cu lapte !*

Tot așa a trimis și Tatăl de Sus solie pe Duhul cel Prea Sfânt, să caute mireasă pentru nunta Mirelui din Cer. Și a trecut și Duhul Sfânt și peste Dunăre, și-a trecut Duhul Sfânt și peste Carpați, și tot caută, și tot caută mireasă și în spațiul nostru românesc. Și se oprește Duhul Sfânt, și s-a oprit și-n ziua *Cincizecimii*, la poarta bisericii și a păsit domol în Sfântul Altar și apoi ne-a binecuvântat pe toți, să facă din noi mireasa lui Hristos.

L.C.: Deci, Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, biserica cea vie, toți credincioșii din biserică formează mireasa lui Hristos. Ce frumos !

Îps. Ioan: Toți cei ce sunteți în sfintele noastre biserici, cu inimi curate, înrourate de harul Duhului Sfânt, sunteți mireasa lui Hristos din părțile României. De veți rămâne la umbra harului lui Dumnezeu, veți fi invitați la nunta Mirelui în Cer de Tatăl cel Ceresc, însă nu în calitate de nuntași, ci în calitate de mireasă. Nu veți fi nuntași, ci veți fi mireasă. Auziți la ce demnitate îl cheamă Dumnezeu, Tatăl cel Ceresc, pe om ! La o nuntă ! Câtă cinste i se dă miresei ! Și frățiile voastre veți fi și veți avea demnitatea de mireasă în împărăția lui Dumnezeu.

În ziua de Cincizecime, Duhul Sfânt a venit în biserică și m-a cerut și pe mine, și pe tine, dacă dorim să-I fim mireasă lui Hristos, în Cer. Rămâne acum să răspundem fiecare dacă dorim să fim mireasă lui Hristos sau, dacă nu, să călătorim pe alte cărări în lumea aceasta.

Nu refuzați cererea făcută în ziua *Cincizecimii* de Duhul Sfânt în biserică și *să ne lăsăm îmbrăcați în roua harului Duhului Sfânt*, să îmbrăcăm veșmântul harului de mireasă, pentru Mirele nostrum, Iisus Hristos.

Ați fost, cred, la câte o nuntă și bănuiesc că v-ați ațintit ochii mai întâi asupra miresei, cât este de frumoasă îmbrăcată în imaculata haină albă ! Și spun nuntașii: *mireasa seamănă cu mama ei sau seamănă cu tatăl ei*.

Știți cu cine seamănă mireasa lui Hristos ? Cu El. Mireasa lui Hristos seamănă cu El. Și de aceea a venit Duhul Sfânt, ca să mă facă și pe mine, și pe tine să semănăm cu Hristos, adică să fim blânzi, iubitori, mângâietori, să fim jertfelnici, așa cum este Hristos. Când veți vedea un frate și o soră că au virtuțile acestea, ei seamănă cu Hristos, și sunt deja îmbrăcați cu veșmântul alb de mireasă. Duhule Preasfinte, fă din mine și din frații și surorile acestea mireasă a lui Hristos !

Duhule Sfinte, frământă țărâna din care sunt făcut, să semăn iarăși cu Hristos, așa cum l-a făcut pe om după chipul și asemănarea lui Dumnezeu ! Doamne, binecuvintează mireasa Ta de aici de pe pământ, ca să poată ajunge curată și neîntinată la nunta pe care o pregătește Tatăl nostru cel Ceresc.

Înainte cu zece zile de sărbătoarea *Cincizecimii*, prăznuim *Înălțarea Domnului la Cer*, iar în ziua de *Cincizecime*, într-un fel, prăznuim înălțarea noastră la Cer. Într-o zi ca aceea s-a născut mireasa lui Hristos. Hristos s-a născut, cum se spune în *Crez*, de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și s-a făcut om și Dumnezeu. Într-o zi ca aceea tot Duhul Sfânt, pogorât asupra noastră, face din noi mireasă a lui Hristos. Iată, Duhul Sfânt, prezent la întruparea Fiului lui Dumnezeu din Fecioara Maria și apoi la *Cincizecime*, Duhul Sfânt face din mine și din tine mireasă a lui Hristos.

Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile tale ! Atunci, la *Buna Vestire*, în Nazaret, și la *Cincizecime*, prin *Pogorârea Duhului Sfânt*, iată că s-a născut mireasa lui Hristos, biserica cea una apostolească și sobornicească, în care ne-am născut prin mila lui Dumnezeu.

A consemnat Luminița Cornea

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Redactor șef: Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Alexandru Cazacu, Ciprian Necșuțu, Gianina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu
tel.: 0720350555
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 10 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.